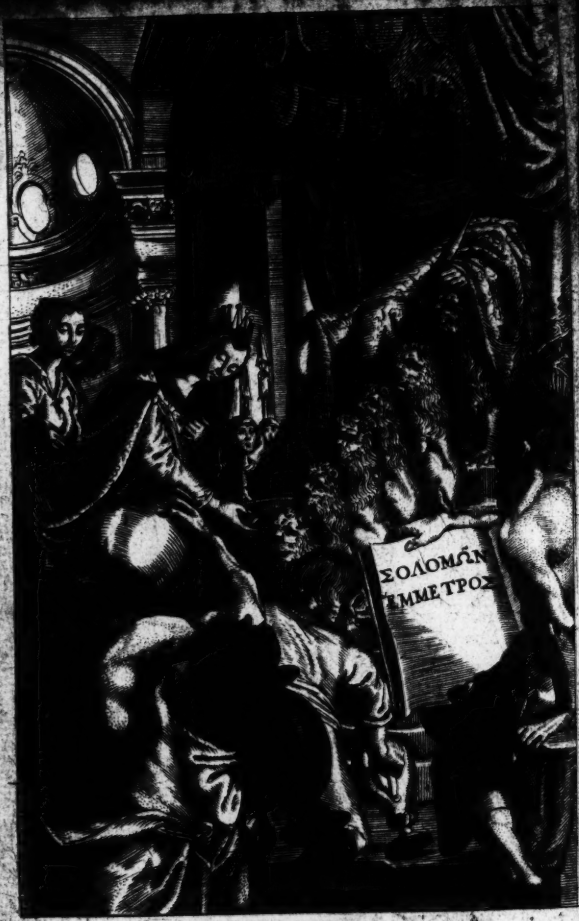

CANTABRIGIÆ.
Ex Officina *Rogeri Daniclis*, almæ Academiæ Typographi. 1645.
W. M. sculp.

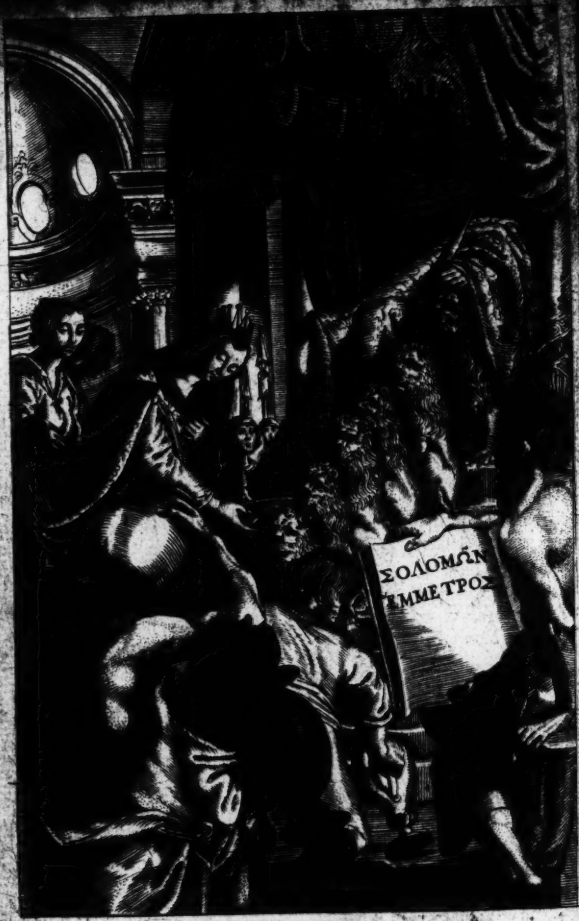

CANTABRIGIÆ.
Ex Officina *Rogeri Daniclis*, almæ Academiæ Typographi. 1645.
W. M. sculp.

ΣΟΛΟΜΩΝ ΈΜΜΕΤΡΟΣ,

Sive

Tres libri SOLOMONIS

ſcilicet,

Proverbia, Eccleſiaſtes, Cantica,

Græco carmine donati

Per

JACOBUM DUPORTUM,

Cantabrigienſem,

G. L. P.

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina *Rogeri Danielis*, almæ Academiæ Typographi. 1646.

Εἰς Σολομῶνα ἔμμετρον.

Μηκέτ' ἀπὸ τρίποδος χρησήια νῶι ἀναφαίνοι
Ὀμφὴ Ἀπόλλωνος ψευδολόγοιο θεοῦ.
Ὧδε μόνοι Δελφοί· Δώπορος δ' ἔσθ' ὑποφήτης·
Τρεῖς βίβλοι εἰσὶ τρίστιχοι, ἡ Σολομῶν Πύθιος.

Ἀλεξανδρῶνος ὁ Καικίλιος.

Stromateus ſacer,

Sive

PROVERBIA

SOLOMONIS

Græcis verſibus

contexta.

Παροιμίαι Σολομῶντος.

ΚΕΦ. α.

1 ΑΙνοι τῦ Σολομῶντος ἀγακλεοῦς βασιλῆος,
Δαυΐδης ὃν ἔπικλεν· ὃγδ Σολύμοισιν ἄνασσεν,
Ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κ) μάντις ἀ-
Αὐτὰρ ἐπεὶ μιν μοῖρα κιχὴν, σκῆ- (μύμων.
πλεόν τ' ἀρετῶ τε
Καλλιφ' ὁμῶς ᾧ πυδΐ, κεἰ ὀλίγα πάλλ' ἐπέτελλεν
Ἀιεὶ ἀειεύειν, κ) ὑπεί ῥα χον ὁμιλεῦσι ἄλλων,
Μύθων τε ῥητῆρ' ὄμμασι, πρηκτῆρά τε ἔργων
Ὦ λαῶ, ἵνα πάντες ὀναίατο τοῦ βασιλῆος.
Ὡς ὅγ' ἔκητι Θεοῦ παρὰ οἷον ἔλλαχεν ἀρχὴν,
Ἀξεμμιδίων γλυκεῖ, Ἰσραήλοιό τ' ἀνάκτων
Πολλῇ ἐν εἰρήνῃ, ἐπεὶ ὁι Θεὸς ὄλβον ὄπασσε,
Καὶ νόον ἐν σήθεσσιν ἀπείρονα ποιμένι λαῶν.
Τέκνα μὲν τ' αὐτίκα διδασκόμενα πάρ πάντα
Αἴνεσιν πυκινοῖσι, παρεσμιαχοῖσί τε μύθοις,
2 Γιγνώσκειν, φρονέειν, πίειν τε φρένας ὁμιλεῦσι ἄλλων,
Ἰθμῷ ἐχφερεσωΐλιν τε παραφασίλιν τ' ἐεργτὴν,
Καλά τε τῶν πυτῶν ἔπεα φρεσὶν ἧσι νεῖσαι·
3 Δέχθαι ἐρημοσύνην, κ) μήδεα πυκνὰ δαῆναι,
Ἰδείησι δίκῃσι, διμυχθονίν τε κιχῆναι,
Ῥεῖα διαγνῶναι, ἠμὲν κακὸν, ἠδὲ κ) ἐσθλόν·
4 Ἄφρονι κέρδεα πολλὰ, νόον τ' ἐν σήθεσι δῦναι
Ὀπλοτέροις ἡλικῇ, κ) εἰσαΐξαι φρένας ἐσθλάς.
5 Οὐατ' ἐφετμήσι κλίναν πεπυκμένος αἰνῆς
Μᾶλλον πέπυται, κ) κερδαλεώτερος ἔσται·
Ὅς τε νοῆ, ἔπι μᾶλλον ὀπιφραύσει φρεσὶ μῆτιν,
Οὐνεκα μῦθον ἄκουσεν, ἑῷ τ' ἐγκάτθετο θυμῷ·
Οὐαι γὰρ δ' ὀδὸς ὄζει, ἢ ἔατος ὡς ὀλετῆρι

Mi

Proverbia Solomonis.

CAP. I.

Roverbia Solomonis inclyti regis,
David quem genuit; is enim Solymis regnavit,
Utrumque, & rex bonus, & vates insignis.
Verùm cùm eum fatum vocabat, sceptrúmque virtutémque
Reliquit pariter suo filio, & ei valdè multùm mandavit
Semper optimé se gerere, & præstantiorem esse aliis,
Sermonúmque prolocutorem esse, actorémque operum
Suo populo, ut omnes fructum perciperent ex rege.
Ità ille voluntate Dei paternum cepit imperium
Abramidarum genti Israelíque imperans,
Multâ in pace, quandoquidem Deus illi opulentiam præbuit,
Et intelligentiam in pectore immensam pastori populorum.
Idcirco & eum incitavit docere hæc omnia
Sententiis acutis proverbialibúsque dictis,
Scire, intelligere, prudentiâ excellere alios,
Cognoscere sapientiámque, institutionémque amabilem,
Pulchra sapientum verba *quemque* animo suo percipere:
Recipere mandatum, & consilia prudentia discere,
Rectis judiciis, legibúsque instrui,
Facilè discernere tum malum tum bonum.
Stulto solertiam multam, & intelligentiam in pectore dare
Junioribus natu, & instillare mentem bonam.
Aures præceptis inclinans sapiens vir
Plus sapit, & versutior erit:
Quiáque intelligit, adhuc magìs attingit prudentiam,
Quoniam sermonem audiit, suóque reposuit in animo.
Auris enim via est, per aurem tanquam canalem

Μῶπος ὀλισθαίνει, ἢ ὅπῃ φρένας ἀνδρὸς ὀφείλει·
Ὡς ὃ τάχ' ἰδέσθαι πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ὑφαίνειν,
6 Γείφυς τ' ἀλλύειν, ἅμα τ' αἶνον ἢ νόον ἴδμεν,
Κέδν' ἔπεα ξυνέμεν, πυστῶν τ' αἰνίγματα φωτῶν.
7 Ἀρχὴ ἢ κορυφὴ σοφίης πέλε δεῖμα Θεοῖο·
Ἀλλὰ δαημοσύνῃσι πολυϊδρείῃσι τε νόοιο
Νήπιοι ἐκ ἀλέγουσιν, ὅσοι τ' ἀπεφώλιοί εἰσι.
8 Δεῦρ' ἄγ' ἰὼν, φίλε τέκνον, ἐμᾶς δ' ὑπικέκλυθι φωνῆς,
Τέθμια παῖδος ἔλθ, μητρὸς μὴ λήθεν ἐφελμίων·
9 Καλὸν γὰ κρήδεμνον ὅτῃ κεφαλῇσιν ἔσονται,
Ὄρμοι τε χρύσειοι ἀμφ' αὐχένι παμφανόωντες.
10 Εἰ σέο πειρήσονται κακοῖς ἑταίρεσιν ἀλεῖται,
Ἀλλὰ σὺ, παῖ, ἀνάνδα', ἰδὲ μὴ ὑπαπείθεο μύθῳ.
11 Εἰ πέρ πε τότε εἴπῃ, Ἄγ', ἔρχεο ἢ σὺ μεθ' ἡμῖν,
Κλῦτε φίλοι, ἐπὶ ἢ τι κακῶν ἀφαμωσέες οἰμῆν,
Ἀλλ' ἄγε δ', ὡς ἄν ἐγὼ εἴπω πεπιθώμεθα πάντες,
Ἄμμι δόλοι τε, φόνοι τ', ἀνδροκτασίαι τε μεγάντων,
Ναῦν ἢ ἰζωμὴν πυκινὸν λόχον ἀρτύναντες,
Ἤν τάχα τις ἢ κρύδδα κιχείομὴν ἀνδρὰς ἀθύρους,
Λᾴθρησφέας λοχόωντες, ἀναίτιοι εἰκῆ ἔασιν·
Ἀλλ' ἔρχεδε λόχοιδ', ἵνα δ' ἡμῖν κύρμα γένοιτο.
12 Ὡμὲς βεβρώθομὴν, ἴν' ἡμιτέρεσιν λαρυγξιν
Οἷά τε ἐν λαυέρῃσι τάφοις κακρυμμόροι εἶεν,
Ὡς ὅτε τεθνεῶτες ἔδαν δόμον ἀΐδ' ἔισω.
13 Δήομὴν ἐν μεγάρῃς κειμήλια πολλὰ ἢ ἐδλά,
Λπῖσέων γέρα καλὰ, ἢ ὁππότε δασμὸς ἵκηῃ,
Ἔσται ἄδλων, ἵνα τ' ἄμμι δόμοι πλήθωσιν ἑάων.
14 Δεῦρέ νυ, δῖσι, πίπτον, ἢ ὁμῦ τοῦν ἔμβαλε κλῆρον,
Πάντα τὰ κοινὰ φίλων, μία δ' ὅτι πᾶσιν ἄμ' εἴη
Μοῖρά τε ἢ ζωὴ, ξυνήϊά τ' ἄμμι γένοιτο.
15 Ὡς ποτέ τις κ' εἴπῃσι· σὺ δ', ὦ πάτ, μή σφιν ὁμάρτει,
Χάζεο πόλλ' ἀπάιδδε, ἢ ἴχνιο τόσφι λιαδείς,

Οἰμὴ

Prudentia labitur, & in mentem hominis pervadit:
Ità ille ſtatim ſciet ſapientia animo conſilia texere,

Griphóſq; ſolvere, ſimúlq; proverbiũ ejúſq; ſenſum cognoſcere,
Scita verba intelligere, ſapientúmq; ænigmata virorum.

Principium & caput ſapientiæ eſt timor Dei:
Sed diſciplinam, multámque mentis ſcientiam
Stolidi non curant, nec quotquot inſipientes ſunt.

Huc ades, chare fili, meámque exaudi vocem,
Jura patris accipe, matris nè obliviſcere mandata:

Pulchrum enim velamentum capitis erunt,
Et monilia aurea circa collum fulgentia.

Si te tentaverint malis illecebris peccatores,
Ac tu, fili, abnue, & non obtempera ſermoni.

Et ſi quis tum dixerit, Age, veni & tu nobiſcum,
Audite amici, quandoquidem neutiquam malorum ignari ſumus,
Quin agite, ſicut ego dicam pareamus omnes,
Nobis dolíque, cædéſq;, homicidiáque curæ ſint,
Nunc verò etiam collocemus denſas inſidias ſtruentes,
Si fortè alicubi clàm occupabimus viros innocentes,
Occultò iis inſidiantes, immerentes licèt fuerint:
Verùm venite ad inſidias, ut nobis præda ſit,

Crudos eos devoremus, ut noſtro gutture
Tanquam in patulis ſepulcris conditi ſint.
Veluti cùm mortui deſcendunt in inferni domum,

Inveniemus in ædibus theſauros multos & bonos,
Prædonum præmia pulchra, & cùm diſtributio venerit,
Erit abundè, ut & nobis ædes impleantur bonis.

Age, affer, amice, & ſimul tuam injice ſortem,
Omnia amicorum communia, una autem & unica omnibus ſimul ſit
Sors, & ſubſtantia, & communes opes nobis ſint.

Sic fortè aliquando quis dixerit; tu autem, ô fili, nè eos ſequere,
Recede admodum longè, & abſiſte procul ſemotus,

Ὅιμοι ὑπὸ σφετέρου παρακλιδὸν ἴχνος ἔρυκε.
16 Καὶ γὰρ ἐπ' αὐτλα ἕρπε ποσὶ κραιπνοῖσι φέρονται,
Ἐς τε φόνον σπεύδεσιν ἀνικία δ' ἐπεσῆι λυάγη.
17 Μάψ πτε ἐπ' ὀρνίθεσσι τὸ δίκτυον ἀμπετάσαιτο,
Τάων μν τ' ἀντικρὺ ἢ ὀφθαλμοῖσιν ἐδυσέων·
Ῥεῖά κα ταί γε πέτοντο φόνον ἢ κῆρα φυγέσαι,
Ἀνέρι δ' ἐλπὶς ὅλεθρε, ἢ ἰδῶ ἀνεμάλιος ἄχη.
18 Οἱ τ' ἄλλες λοχόωσι κατακλίνειν μιμαῶτες
Λάθρη, ἀνωῖστι, σφίσιν αὐτοῖς κῆρα φέρεσιν,
Αὐτί τε σφετέρησιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.
19 Ἡ δίκη δὲ βροτῶν, ὃς λιπὶ ἢ ἴμερος αἰρεῖ,
Κρδίων δ' ἀρπαλέων· ὃς χρήματα πάντα μίμηλεν,
Οἱ τε φίλον τέαροι, κρῆ ἢ σφίσι θυμὸν ἀπύεσ.
20 Ἡ σοφίη ἐςόησ', ἐπαγωγὴς ἔα χαρωπὴ,
Ἡ ὁδὸς ἐς λαύρλιν, ὅθι τε πλεῖς ἢ πόλε λαός·
21 Στῆ δ' ἄρ ἐσὶ τεύθοισι, διαφρύσσον ἢ γάγωνεν
Ἀγερ ἐπὶ πύλῃσι, μέσῳ τ' ἀνδρῶν ἐν ὁμίλῳ·
Ἐνθα χαῖρ' ἠῦτε θεὰ μιγὰ τε δεινόν τε
Ὀρθὶ ἐν ἀνθρώποις, πολυμαφέα τ' ἔννεπε μῦθον.
22 Ἀιθὼς, ἀνθρώποι, κάκ' ἐλέγχεα, ἄχθεα γαίης,
Νήποι, ἕως πότε ἢ μέλλε ὑμῖν φίλον εἶ)
Νηπιάας ὀλέειν; βυλὴν δ' ἀθεεζόμν ἐδλὴν
Οὐδέποτ' αἰδέσεσθε, χαλίφρονες ἀνέρες αὖτως;
Ὡς αἰεὶ τέρψεσθε χαλιφρεσύνῃ ἀλεγεινῇ,
Ἐχθρὴ δ' ἔσε ὑμμι σαοφρεσύνη ἐρατεινή;
23 Ἀλλὰ πίθεσθε ἢ ὑμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον,
Καὶ φρέν' ἐπιγαμπτειν, σχεπλαὶ μὸ τε φρένες ἐδλῶν,
Στρέψαθ' ἕν πολίνορσι, ἐμὴ πενδέντες ἐνιπῇ·
Πνεῦμά μοὶ ἐκχεῖσω, ἢ θεῖον αὐτ μῶα χεύσω
Ὑμμιν ὁὶ θεσπίσσω, λόγες τε μοὶ ὔμμε δηδάξω.
Οὕνεκ' ἐγὼ βοάασκον, ἀπηνήσασθε ἢ πάντες·
24 Πολλάκι χεῖρας ὄρεξα, ἢ ἔπις ἐμεῦ ἀλέγιζε·

Νοσφι-

A via illorum declinando veſtigium inhibe.

Etenim ad ſceleſta opera pedibus velocibus feruntur,
Et ad cædem feſtinant immanem impetuosâ rabie.

Fruſtra quis propter aves rete expanderit,
Ipſis illum coràm & oculis intuentibus:
Facilè utique ipſæ avolarent cædem & fatum fugientes,
Homini autem exſpectatio peruret, & eſſet irritum aucupium.

Qui aliis inſidiantur, interficere cupientes
Occultò. ex-improviſo, ſibi ipſis mortem ferunt,
Ipſíque ſuis ſceleribus pereunt.

Hic mos eſt hominum quos prædæ cupido capit,
Lucrorúmq; rapacium: quibus opes tantæ ſunt curæ,
Quíque avari *ſunt* lucrum iis animam aufert.

Sapientia clamat, in plateis emittit vocem,
Ubi via ad vicum-latum, & ubi plurimus eſt populus:

Stat autem in triviis, altum autem vociferatur
Urbis in portis, medióque virorum in cœtu:
Ibi ſtans clamat dea magnúmque gravéque
Elatâ-voce inter homines, querulúmque edit ſermonem.

Proh pudor! ô homines, mala probra, pondera terræ,
Stulti, quouſque enim vobis gratum erit
Stultitiam circumferre? conſilium autem contemnere bonum
Nunquam verebimini, ſtolidi homines nequicquam?
Adeóne ſemper gaudebitis ſtoliditate miſerandâ:
Inviſa autem erit vobis prudentia amabilis?

Verùm obtemperate & vos, quandoquidẽ obtemperare melius *eſt*
Et mentem flectere, flexibiles ſunt mentes bonorum,
Convertimini igitur reduces, meæ obedientes increpationi.
Spiritum meum inſtillabo, & divinum halitum fundam
Vobis in præcordia, verbáque mea vos docebo.

Quoniam ego clamavi, renuiſtis autem omnia:
Sæpe manus extẽdi, & nemo me curabat.

Repudia-

25 Νοσφίζεαδε ϐ πάμπαν, ἐμεῖο τ' ἀϑεϊζέϊε ϐελέων·
Οσσά τ' ἐλέγξασ' ἔειπον, ὁμοκλήσασά τε μύϑῳ,
Οὐπις ἐν ὔμμιν ἔδεκτο, χ) ὐκ ἐμπάζετο μομφῆς.
26 Τὔνεκ' ἐγὼ γελόωσα χ) ὑμετέρησιν ἐπ' ἄτῃς
Τέρψομαι, ἀρχαλέῃ ἐπ' ὀϊζυῖ καγχαλόωσα,
Αντίω κερτομέϊκσ' ὅταν ὑμέτερον δέϑ' ἔλϑῃ,
27 Υμέτερον δέϑ' ἔλϑῃ ἀδευκέϊ ἶσον ὀλέθρῳ
Εξαπίνης, χ) πύτμϑ ἀμείλιχϑ ἠΰτε λαίλαψ,
Οιτϑ ἐπεὶ χαλεπὸς χ) ὀϊζὺς ὔμμιν ἐπῆλϑε.
28 Τόφρα μέ φωνήσουσι, χ) ὐκέτ' ἀμείψομαι αὖτές·
Πρωῒ δ' ὣσ' ἠοῖοι δζήμυθοι εἰεράμυοί τε
Ουπεδί μ' ἐυρήσουσι, πάνϑ δ' ἀχρεῖος ἔσομαι.
29 Ουνεκ' ἐπιφερσύνη σφίσιν ὐ κατεδύμιος ἦε,
Πολλὰ δ' ἀπιωήναν', ἔϑ' ἥνδανε δεῖμα Θεοῖο.
30 Οὐδ' ἔϑελον παρεδέχϑαι ἐμεῦ ζωαρκέα βελὴν,
Μῆπν δ' ἠρήσαντο, χ) ὐκ ἀλέγιζον ὁμοκλῆς.
31 Ἔργων ὧν σφετέρων χαλεπὴν τίσουσιν ἀμοιβὴν,
Καὶ κακῷ, ὅ, τι φύτευσαν, ἐοικότα καρπὸν ἔδονται·
Τὲς χ) ἄλις βελέων τε ἐπαυρήσεδζ ὀΐω,
Δλωὲων δ' ἄαν' ἐνόησαν, ἄδλιω τ' ἐλέαν κακοπήλος.
32 Νηπύτιοι χδ σφῆσιν ἀποσσείησιν ὀλεθρ)ν,
Ολζός τ' ἀφεσδέων σφιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
33 Ος δέ κέ μοι πείθη), ὅδ' ἀσφέμεν οἰκία ναίων
Θαρσήσῃ, ἐπεὶ ἤ οἱ ἔπι δέος, ὐδέ πλίλιμ
Ταρβήσει ἐνὶ ϑυμῷ, ἐπιχρωμύοιο κακοῖο.

ΚΕΦ. β'.

1 Υἱέ μευ, εἰ μύϑες πεφραν ἐπιδέξεαι ἀμὲς,
Οσσά τέ σοι ἐπίτελλον, ἐνὶ φρεσὶ νεικέα κεύσεις·
2 Ως κεν ἐπιφερσύνη κλίνῃς ἀεμήχανα ἔας,
Καὶ φρένις ἰμερόεσσα τεῖν ἐπὶ κῆρι μαμήλῃ·
3 Εἰ χ) ἐπ' ἰδμοσύνῃ βοάᾳς, ματόπτοϑ δ' ἰώκων,
Ἀπερ-

Repudiaſtis autem omnino, meúmq; ſpreviſtis conſilium:
Quæcunque etiam redarguens dixi, objurgánſque ſermone.
Nemo inter vos admiſit, nec rationem-habuit increpationis:
Idcirco ego ridens etiam veſtras ſuper calamitates
Delectabor, gravi de ærumna geſtiens præ gaudio,
Palàm ſugillans, cùm veſter metus venerit,
Veſter metus venerit amaræ ſimilis perditioni
Repentè, & interitus atrox ſicut turbo,
Calamitas poſtquam ſæva, & miſeria vobis ſupervenerit.
Tunc me vocabunt, & non ampliùs reſpondebo iis,
Manè autem ſub diluculo quærentes ſciſcitantéſque
Nuſquam me invenient, labor autem inutilis erit.
Quoniam ſapientia iis non grata erat,
Multùm verò *eam* recuſarunt, nec placuit timor Dei:
Nec voluerunt recipere meum vitale conſilium,
Monitionem autem reſpuerunt, & non curarunt increpationem.
Operum igitur ſuorum gravem luent pœnam,
Et mali, quod plantarunt, meritum fructum edent:
Fóſq; fatìs conſilia luituros opinor,
Et conſultationes quaſcunq; in animo-habuerùt, abundéq; exantla-
turos ærumnæ.
Inſipientes enim ſuâ apoſtaſiâ peribunt,
Opéſque ſtultorum ipſis grave exitium immittent.
Qui autem mihi auſcultat, is tranquillè domum incolens
Confidet, quippe non illi aderit timor, neque valde
Metuet in animo, ingruente malo.

CAP. II.

FIli mi, ſi ſermones libens accipies noſtros,
Et quæcunque tibi mandavi, in mente ima recondes:
Ità ut ſapientiæ inclines attentam aurem,
Et prudentia tibi in corde curæ ſit:
Et ſi ſcientiæ inclames, à tergo proſequens,

Diligenter

Ἀπορρὲς πνευτὼ καλέων ἀζήμιον φωνήν·
4 Εἰ τάχα μιν σαωθῇ μάλα ἀζεσαι ἠδὲ μεταλλᾷς,
Ὅσά τε ἀργύριον λιφαῶν ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Ἠ χρύσιον θησεῦσιν ἐν μεγάροισιν μυχοῖσι·
5 Δὴ τότε δεῖμα θεοῖο κῇ φρένα, καὶ κῇ θυμὸν
Ἐσήσεις, γνῶσίν τε θεοῦ ζωαρκέα δίκης.
6 Ἀθάναλος γὸ μῆτιν, ὅπως ἐθέλησιν ἐκάστῳ,
Καὶ νόον ἐν σήθεσσι βάλλοϊ· ἁμὰ δὲ πάντα·
Τοῖο δ' ἀπὸ στόματος πνευτὸ ῥέει ἰδμοσύνη τε.
7 Τοῖσι δικαίοισι φρένιν ἔμπεδον ἐντὸς ἔθηκε,
Καὶ πυκινὸν ταμίευσε νόον, κειμήλιον ἐσθλῶν·
Ἀνδράσι δ' ἐυπόροισι ἀσπὶς τε καὶ ἔιλαρ ἐτύχθη.
8 Τίς δίκην, ῥύετ' ἔργα δίκης, ὁσίοσιν ἑοῖσιν
Ἐν πάσῃσιν ὁδοῖσι παείζαλαι, ἠδὲ φυλάσσει.
9 Τῷ σὺ δικαιοσύνῃ τε καὶ εὐνομίῃ ἐρατεινὴν,
Ἰθείας τε δίκας, ἰδ' αἶσιμα πάντα νοήσεις.
10 Εὖτέ σοι ἀμφὶ νόον φρένες ἐλθῇ πότνια μήτηρ,
Εὖτ' ἂν σοι κραδίῃ τε καὶ ἠμερόεσσα φανῇσι
Θεσπεσίη πνευτὴ, κού μιν θέλ κῆρες φιλήσῃς·
11 Κερδοσύνη σε φυλάξει, σὺν φρεσσύνη τε σαώσει.
12 Ὀφρά κέ σε ῥύσαιτο ὑπ' ὀλ κακοῦ ἀνδρὸς ὁδοῖο,
Ὅς τ' ἔπεα σκολί' ὄιδε, καὶ ἠκέα πὶς' ἀμφυέῃ.
13 Οἵοι πολλοὶ ἔασι δίκης περιπίπτοντες ἀταρπὲς,
Οὐλομένης κακότητος ἵνα στείζωσι κέλευθα
Λύγρ', ὀλοὰ, σκοτόεντα, καὶ ἀγραλέης ὁδὸν ἄτης.
14 Νήπιοι, οἳς μέγα χάρμα πέλει κακὰ μηχανάασθαι,
Τερπωλή τε καὶ ἥδος ἀτασθάλοις ὔεσι ἀλιτέσθαι,
Οἵ τε κακορραφίην καὶ σκέτλια ἔργα φιλεῦσι·
15 Λοξοὶ σάλαι, σκολιῇσιν ἀεὶ κραίεσσιν ἀταρποῖς,
Σβεδλοὶ, πλυέλικτοι, ἀπήνεα θυμὸν ἔχοντες.
16 Ὀφρά κέ σε ῥύσαιτο ὑπὸ ξείνης τε γυναικὸς,
Ἀλλοδαπῆς, ἣ πολλὰ βεστῶν θελκτήρια οἶδεν,

Αἳ

Diligenter prudentiam invocans amiâ voce:
Si ſtatim eam ſedulò admodum quæris, & inveſtigas,
Veluti argentum ſcrutans ſub latebris terræ,
Aut occultum theſaurum in domûs penetralibus:
Tum certè timorem Dei in mente & in animo
Scies, & cognitionem Dei vivificam invenies.
Immortalis enim prudentiam, prout vult, ſingulis,
Et mentem in pectore dat: poteſt enim omnia.
Ejus autem ab ore ſapientia fluit ſcientiáque.
Juſtis prudentiam firmam intus ponit,
Et prudentem reponit animum cimelium eſſe.
Viris autem rectè incedentibus, clypeus & tutamen eſt.
Honorat æquitatem, defendit opera juſtitiæ, ſanctis ſuis
In omnibus viis adſtat, & *eos* cuſtodit.
Unde tu juſtítiámque, & æquitatem amabilem,
Rectáq; jura, & æqua omnia intelliges.
Quandocunque ad tuam mentem acceſſerit prudentia reverenda
Quando tibi pulchra & amabilis viſa fuerit (mater,
Divinq prudentia, & eam animitus dilexeris:
Solertia te cuſtodiet, prudentiáque ſervabit.
Ut te liberet à mali viri ſemita,
Qui verba petulantia novit, & non fidelia loquitur.
Quales multi ſunt juſtitiæ relinquentes vias,
Pernicioſæ malitiæ ut ealcent tramites
Malos, exitiales, tenebricoſos, & moleſtæ viam noxæ.
Stulti, quibus magnum gaudium eſt mala machinari,
Voluptáſq; & delectatio, improba violentia peccatorum,
Quíque malas machinationes, & improba opera diligunt.
Obliquè incedentes tortuoſis ſemper gaudentes ſemitis,
Perverſi, multùm volubiles, crudelem animum habentes.
Ut te liberet à peregrina etiam muliere,
Alienigena, quæ multa mortalium delinimenta callet,

Sem-

Αἰεὶ δ' μαλακοῖσι καὶ αἰμυλίοισι λόγοισι
Παφλαμόων ἔκλεψε νόον πύκα φρονεόντων.
17 Ἦ τε τάχα σφήλῃσι ἀγήτορα κάλλιπε ἧος,
Ῥήξειν δ', ἣν πίσησι μετ' ἀθανάτοιο θεσπίν,
Ὅρκια τ' οὐκ ἀλέγει, καὶ ἐλήθετο συνθεσιάων.
18 Οὐδ' ὧ γε θανάτοιο μάλα ἀγλαὸν οἶκια ναίει,
Ἠ μόρος ὀδειμοδρὸς ἔχει σκιόεντα μέλαθρα·
Καὶ νεκύων ἐς ὅμιλον ἐὰ νεύσει κέλευθοι,
Ἠ οὐδὲ εἰς αἶσαν, βροτῶν τ' εἰδώλα καμόντων.
19 Οἱ δ' ἐὸν οἶκον ἴκανον, ὑπὸ σφίσι νόσφι ὄλωλεν,
Οὐδ' ἐπὶ μιμήσκουσ' ὑπότερπνα πονέεσθαι,
Οὐδ' αὖθις μέλλουσι φερέσβιον ὄλβον ὀφεύειν.
10 Ὄφρ' ἀγαθῶν τε κέλευθα, καὶ αἶσιμα ἔργα φυλάσσῃς,
Ἰχνεσί τ' ἐυπόροισιν ἐνιχείμπλῃθα δικαίων.
21 Οἱ γὰρ ἀμύμονες εἰσι, δίκης δ' ὑποφήτορες ἄνδρες,
Ἀσκηθέες ζώουσι ἅμα κλησαίατο γαῖαν,
Εὐκηλοι, μάλα δηρὸν ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες.
22 Δυσεβέες δ', ὅσσ αἰὲν ἀθέσφατα ἔργα μέμηλε,
Ταμὸν ὀλωοὶ, δρύες ὥς προθέλυμνοι ἐρέζε πεσοῦσα,
Ῥιζόθεν ἐξαπόλοιατ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

ΚΕΦ. γ'.

1 Μήποτ' ἐμοῦ δεσμοῦ ὑπολήθευ, ὦ φίλε τέκνον,
Ἀλλ' ἐμέθεν ξύνες ὥς κε, καὶ ἐν φρεσὶ βάλλεο μῦθον,
Καί μευ ἐρημοσύνας κεδνὴν ἔνι σεῖο φύλαξε.
2 Μακρόβιος δ' ἤπειτα (τὸ γὰρ ἔρχεται ἐπ' ὠφέλειαν.)
Καὶ πολυήμερος ἔσσῃ, ὑπὸ δηρὸν δέ τοι αἰὼν,
Πολλῇ ἐν εἰρωσύνῃ περιπλομένων ἐνιαυτῶν.
3 Τέκνον, μή σε ποτ' ἔκτος ἀληθείη τε λίπωσιν,
Ἄμφω ὑπ' ὠὶ χένι δῆσον, ἐνὶ φρεσὶ πάσεσθαι ἧ χάλον,
Οἷά περ ἐν πίνακι πλυκτῷ, μνημήϊον ἔμμεν).
4 Ὡς χάρεν εὑρήσεις μωσυνήν, καὶ φρένας ἐὐδλακὸς,

Ἀμ-

Semper autem mollibus & blandis ſermonibus
Pelliciens furatur mentem quantumvis ſapientum.
Quæq; ſtatim lubricæ ducem relinquit juventutis,
Et fœdus quod fecerat cum immortali Deo,
Et juramenta non curat, & obliviſcitur pactorum.
Limen enim mortis admodum propè domum habitat.
Ubi fatum gravia-patrans tenet umbroſas ædes:
Et mortuorum ad cœtum ejus vergunt ſemitæ,
Ubi eſt via ad infernum, mortaliúmq; ſimulacra defunctorum.
Quíque ad ejus domum venerunt, iis reditus perit,
Nec ampliùs meminerunt retro reverti,
Nec iterum vitale iter ingreſſuri ſunt.
Ut bonorum vias & juſta opera obſerves,
Et veſtigiis rectè-incedentibus appropinques juſtorum.
Qui enim ſunt inculpabiles, & juſtitiæ profeſſores,
Incolumes viventes ſimul poſſidebunt terram,
Quieti, valdè diu in terra habitantes.
Impii autem, quibus ſemper ſceleſta opera curæ ſunt,
Exciſi, velut arbores funditus in terram collapſæ
Radicitus diſperdentur à terra latas-vias-habente.

CAP. III.

HAud unquam legem meam obliviſcere, ô chare fili,
Sed mihi attende citò, & in animo perpende ſermonem,
Et mea mandata corde in tuo cuſtodi.
Longævus autem deinde (hoc enim præmium venit ab illis)
Et multorum-dierum eris, & diuturna *eris* tibi vita,
Multa in pace circumvolventibus annis.
Fili, nè te unquam miſericordia, & veritas deſerant,
Ambas circa collum liga, & in præcordiis ſcribe,
Veluti in tabella plicata, monumentum eſſe:
Sic favorem invenies jucundum, & mentem bonam,

Utrumq;

Ἀμφότερον, καὶ ἔναντα Θεοῦ, καὶ ἔναντ' ἀνθρώπων.
5 Μηδέ τι ἔσω θυμὸς ἐνὶ φρεσὶν ἄπιστος,
Θάρσει δ' ἐν κραδίῃ, πίσυνος Θεῷ· ἠδὲ μάλ' αὖτῷ
Μῦθον ὀπιζέο, μηδὲ φρεσὶ σῇσι πεπίθῃς.
6 Ἐν πάντεσσ' ἔργοισιν ἑὴν ἐπίζεο βελτὴν,
Εὐείδως ὅπ ταῦτα Θεοῦ ἐν γένασι κεῖται,
Ὅς κέ τοι ἀρχὸς ἐδὸν πίλοι καὶ πομπὸς ἀπήμων.
7 Μηδέ τι λίην σάρσει, ὀϊόμβιος σοφὸς ἔῃ),
Ἄζεο δ' Ἀθανάτου τε, κακοῦ τ' ἄπο χάζεο πάμπαν.
8 Τῶδ' ὑγίῃ μέλεαι, καὶ ὀμφαλῷ ἔσεται ἀλκὴ,
Μυελὸς ὀστέοισίν τε τεοῖς, σάρκεσσί τε πᾶρ.
9 Ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδῦναι
Ἀθανάτῳ· πῦ καὶ σὺ Θεῷ ἄκρεϊνια δοῖης
Ἐκ παντὸς βιότοιο, φέρων χαρίεσσαν ἀμοιβὴν,
Μηδέ πῃ ὀϊ βωμοὶ δυσίαπο δαιτὸς ἔσσης.
10 Ὡς σοι ἐνὶ μεγάροις κειμήλια καίμβια πολλὰ
Ἔσσ', ἐπ' εὐδενίῃ ἦ μέγα βείσεσιν ἀλωαὶ
Καρποῖς παντοίοισιν ἐπιστεφέες ἀγανόωσαι,
Πίονος ἀμπέλου βεβυσμέναι· οἱ δέ τε ληνοὶ
Οἶνῳ ἀποκλύσουσι μελίφρονος ἀκρήτοιο.
11 Τέκνον, μὴ ἀθέριζε φίλην μάστιγα Θεοῖο,
Μηδέ τι λίην κάμνε τυπὶς ὑπὸ χερσὶν ἔῃσι,
Πληγὰς δ' ἀζδόμενος δέξο, καὶ ἐ τετιηότι θυμῷ·
12 Ὃν γὰρ φιλοφροσύνης ἐπιμάρτυρος ἔπλετο βάκδος,
Ὃν τε Θεὸς σπεῖρει κῆρι φίλῃ, μάστιγι δαμάζει·
Ὡς ἦ πατὴρ ὑὸν υἱὸν, ὅσοι τράφ' ἐνὶ μεγάροισι
Μῆνος ἐὼν ἀλαπαδνὸς, ὅμως μάσδζ μιν αὐτὸς
Πληγῇσι μαλακῇσιν, ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ·
Ὡς Θεὸς ἀνδρόμεα βάκδῳ ἐπιμαίεται πάντα,
Ἡρέμα πεπληγὼς γλυκυπικρίοισι πληγῇσι.
13 Τρὶς μάκαρ ὅστις ἀνὴρ, σοφίης ὅδὸν ἔστιχεν,
Ὅς πιτυλὼ ἔιζετο, νόου τε ἐμμορεν ἀδλέ.

Ὅυτος

Utrumque & coram Deo, & coram hominibus.
Neque tibi sit animus in pectore incredulus,
Confide autem in corde fretus Deo: & omnino illi
Sermonem committas, neque animo tuo confidas.
In omnibus operibus ejus reverere consilium,
Certè sciens quòd hæc Dei in genibus sita sunt,
Quique tibi dux viæ sit, & doctor tutus.
Neque admodum confide, putans te esse sapientem,
Venerare autem Immortalémque, & à malo recede omnino.
Hoc sanitas membris, & umbilico erit robur,
Medulla ossibúsque tuis, & carnibus pinguedo.
O fili, certè bonum est convenientia dona dare
Immortali: quapropter & tu Deo primitias des,
Ex omni substantia afferens gratiosam retributionem,
Neque ejus aræ careant convivio justo.
Sic tibi in domo thesauri repositi multi
Erunt: præ abundantia autem valdè oppleti erunt agri,
Fructibus omnigenis quotannis splendentes,
Pingui messe referti: torcularia autem
Vino scatebunt dulci, meraco.
Fili nè contemnas amicum flagellum Dei,
Neque valdè fatisce percussus à manibus ejus,
Verbera autem placidè accipe, & non ægro animo.
Quoniam benevolentiæ testis est virga,
Quémque Deus animitus amat, flagello domat:
Sicut autem pater suum filium, qui ei nutritus est in domo
Solus exsistens, dilectus, & tamen flagellat illum ipse
Verberibus mollibus, volens nolenti animo:
Sic Deus humana virgâ leviter perstringit terga,
Sensim percutiens dulciter amaris verberibus.
Ter felix hic homo sapientiam qui divinam invenit,
Qui sapientiam sibi attrahit, mentémque sortitur bonam.

14 Οὗτος δὲ σπουδὴς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος·
Κρείσσων τοι σοφίης ἢ ἀργύρου ἔμπορός ἐστιν,
Οὐδέ ποτ' ἐν χρυσῷ τόσον ἀνέρας ἵκατο κέρδος,
Χρυσοῦ, ὃς μέγα χάρμα πέλει δειλοῖσι βροτοῖσι,
Χρυσοῦ, οἱ κεδαρεῖς ὧδε ἔπι κ' πολλὸν ἄπωθεν.
15 Οὐδ' ἔδυν ἄξιοί εἰσι λίθοι, πὺξ βέρσεϊ πίλαι,
Πελυπελῶν δέ τ' ἔασιν, ἐρυθραῖοί τε καλοῦνται·
Οὐδ' οἱ μάργαρα καλά ποτ' ἤθελεν ἰσοφαείζην,
Οὐδέ κε πᾶν εἰπεῖμον, ὅ, τι φρεσὶ σῇσι μνοιήσῃς,
Ἴσόν δ' οἱ φάσθαι, κ' ὁμοιωθῆμεν ἀντίω.
16 Τῇ δ' ἐπὶ δεξιόφιν ζωὴ κ' γῆρας ὀπηδεῖ,
Ἦδ' ἐπ' ἀειστερόφιν πλοῦτος, κ' πότνια τιμή,
Πλοῦτε κυδαλίμοιο κασιγνήτη, ἐπάρη τε·
Τοῖοί οἱ θεράποντες ἀμύμονες, ἀμφίπολοί τε.
17 Ἱμερόεντα δέ οἱ κ' ἐπήρατα πάντα κέλονται,
Χάρματα κ' χαρίεντα καταμένα· κ' ὁδοὶ αὐτῆς
Ἡσυχίης ὁδοί εἰσι, κ' εἰρήνης τεθαλυίης.
18 Ζωῆς δένδρεόν ὅστι, φέρον μελιηδέα καρπὸν
Τοῖσι κεχαρομένοισι μακάρταις ὅς μιν ἔδεκτο.
19 Ἀθάνατος σοφίῃ τε θεμείλια θήκατο γαίης,
Γαῖαν ἐνερθεν ἔτυξε, κ' ἔρεμνὸν οὐρανὸν ὕψωσε,
Ποίησεν δ' ἄμφω πολυΐδρείῃσι νόοιο.
20 Τοῦ κ' φρεσὶ μοσύνῃσιν ἀνηρράγη ἄσπετον ὕδωρ,
Βένθεά τ' ἀσκέλετα, κ' ὑγρὰ θέμεθλα θαλάσσης·
Καὶ νεφέλαι ταχύποτμοι ὑπ' αἰθέρι βεβεάασι
(Θαῦμα ἰδεῖν) ἐπέταδεν, ἵν' αὐτέων πνοιμάων
Πιαλέης γενεὴ θνητοῖσιν ἄλις δόσιας ἀρῦραι.
21 Ὦ τέκος, αἰδοίη πυκνὴ, κ' μῆτις ἀμύμων
Μήποτε νοσφίζοιντο τεῆς ἀπὸ δένδρεον ὀπωπῆς·
Ἀλλ' ἔχου κρατερῶς, ἐπεὶ ἔλλαβες, ἤπι μαθήσων.
22 Ψυχῇ καὶ βιότητα, χάριν δέ τοι αὐχένι δοῖεν,
Ἀμφότερον, δηρόν τ' ἔμμεναι, καλὸν δ' ὁδεύειν.

23 Τοφρά

Hic enim thesaurus inter homines optimus:
Melior sapientiæ quàm argenti mercator est,
Nec unquam ex auro tantum ad homines pervenit lucrum,
Auro, quod magna voluptas est miseris mortalibus,
Auro, etsi purum sit, & multum excoctum.
Neque eo digni sunt lapides quos concha parit,
Qui & valdè pretiosi sunt, & erythræi dicuntur:
Neque ei gemmæ pulchræ unquam possunt æquiparari,
Neque ullum pretiosum, quod mente tuâ concupiscis,
Æquale se ei dicere, & comparari contrà.
Hanc autem à dextra vita & senectus comitantur,
Et à sinistra opulentia, & venerabilis honor,
Opulentiæ egregiæ germanus, & socius:
Tales ei famuli insignes, & ancillæ sunt.
Optabiles autem ejus & amabiles omnes semitæ,
Gaudiis & gratiis ornatæ: & viæ ejus
Quietis viæ sunt, & pacis floridæ.
Vitæ arbor est, ferens dulcem fructum
Eam assequentibus: felicissimus qui eam recipit.
Immortalis sapientiâ fundamenta posuit terræ,
Terram infrà fabricavit, & cœlum latum suprà,
Fecit autem utrumque multâ peritiâ mentis.
Ejus etiam consilio erupit ingens aqua,
Abyssique instabiles, & madida fundamina maris;
Et nubes citò perituræ, sub æthere gravidæ
(Mirum visu) extensæ sunt, ut iis liquescentibus
Pinguibus guttis affatim irrigentur agri.
Fili, veneranda sapientia, & prudentia illustris
Nè unquam recedant tuo à conspectu:
Sed retine fortiter, postquam prehendisti, non dimissurus.
Animæ vitam, gratiam autem cervici dabunt,
Utrumque ut & diu sis, & speciosus visu.

23 Τότε σὺ καν ἀσφαλῶς πεύσῃς ὁδὸν, ὕπνῳ δ' ὀλισθὼν,
Οὐδ' ἐπὶ σοὶ ποτε πεσεῖ, καὶ ὑπνῳ πήματι κύρσας.
24 Κείσεαι δ' ἐν λεχέεσι, φόβον δέ τοι ὔπνος ἐνόρσει,
Ἡδὺ μάλα κνώσσοντι καταπαύσας, ἀπὸ πόνους ἐυδων,
Εὐδων τε γλυκερὸν, καὶ πήδυμον ὕπνον ἀωτῆς.
25 Μή σέ ποτ' ἔν δείσῳ ἴσχοι ἀκήριον, οὐδὲ ἐπέλθῃ
Δεινὸν ἀνωΐστῳ· μὴ δείδιθι πότμον ἀλεγτέων,
Ὁππότ' ἐπαμέρχηται, καὶ αἰφνίδιόν περ ἐόντα.
26 Θαλπωρὴ γάρ τοι Θεὸς ἔσεται, ὥς κε πεπίθῃς,
Ὅς πάσῃς ἐν ὁδοῖσι παεισάμενός σε φυλάσσει,
Καὶ ῥύσεται πόδα, μή σε παγὶς δολόεσσα μεμάρπῃ.
27 Μήποτ' ἀνιώμενος χρεῖον ἐρείμου, ἢ δέμις ὄρσαι,
Ἀλλ' ἀγαθὸν τελέσειας ἐναίσιμον, ὅς περ ἔοικεν,
Εἰ δυνάσαι τελέσαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ὄρσῃ.
28 Εἰ νύ τι σεῖο χαρίζει, ὅ, τις τοι πλησίον ἔλθῃ,
Μή τι μὰν ἄπρηκτον, κενεὸν τ' ἀποπεμπε νέεσθαι,
Μηδὲ κακῶς ἀρέῃς, μῦθον τοιόνδ' ὀπιτέλλων,
Μὴ νῦν δηθύνῃς, ἀλλ' ὕστερον αὖτις ἰόντα,
Ἄνειον δώσω ἔλθῃς, ὅτις ἐξ ἐμεῦ ἔαται ἐθελήσῃ·
(Ὡς ποτέ τις ἐρέοι, ὅ κεν αὖτις ἐὼν ἄλλα δίδῃ)
Ἀλλὰ δὸς ὀπιτάχιστα (δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε)
Ὡς γὰρ πολλὸν ἄμεινον, ἐπὴν δύνασαί γε πάρεσσιν·
Μηδ' ἀμβάλλεο δῶρον, ἐπὴν γλυκὺ ῥωτέραι εἰσὶν
Ὠκεῖαι χάριτες, βεβαῶτον δέ τε δῶρον ἄδωρον.
29 Ὦ τέκνον, μὴ χ ὁσίῃ κακὰ ῥάπτεν ἀνθρώποισι·
Μήτ' ἔν γείτονι φαὶ τὰ πάλαλα μηχανάασθαι,
Ὅς τε μάλ' ἔυκηλον, σέο τ' ἐγγύθεν οἰκία ναίει.
30 Μή τινι μαψιδίως ἐριδαίνειν, μηδ' ὑπὸ αἴσαν
Νεικεῖν ἄνδρα δίκαιον, ὅς οὔ τι σοὶ αἴτιός ὄρνυται,
Οὐτέ σε πω κάκ' ἔοργε, καὶ ὐ σπέσκετο πάμπαν.
31 Μηδέ τ' ὑφαίνῳ φθονέειν καὶ ὑβριόωντι ἀνδρὶ,
Τοῦ δ' ὔζειν τε κακὴν, καὶ ἀταλαλίῃσι ἀλάλησθαι,

Ἔργα

Tunc tutò calcabis viam, nunquam titubans,
Neq; unquam labens pedibus, neq; in ullum infortunium incidens.

Jacebis in lecto, timorem autem tibi nemo incutiet:
Suaviter admodum sopitus decumbes, placidè dormiens,
Dormiens suaviter, & jucundum somnum carpens.

Nè ergò te unquam metus occupet exanimis, dicèt supervenerit
Grave quid inopinató: nè time ruinam peccatorum,
Quandocunque ingruat, licèt repentina sit.

Solatium enim tibi Deus erit, cui confidas,
Qui omnibus in viis adsistens, te custodit,
Et tuetur pedem, nè te laqueus dolosus prehendat.

Nè unquam renuas gratiam facere, quatenus fas est,
Sed bonum facias conveniens iis, quibus decet,
Si potes perficere, & si perficiendum sit.

Si aliquâ in re te indiget, qui tibi vicinus venerit,
Nè eum irritum, & inanem dimitte redire,
Nec malè dimittas, tale mandatum dans,
Nè nunc morêris, sed posthac iterum accedas,
Cras si veneris, donum ex me erit bonum:
(Sic aliquando dixerit quispiam qui eras nè salem dabit,)
Sed da quàm-citissimè, (munus autem quamvis exiguum, gratum
Ità enim multò melius, quandoquidem facultas adest: [tamen est)
Nec differ donum, quandoquidem suaviora sunt
Cita beneficia, tardius autem donum non-donum (*est*)

O fili, nefas (est) mala machinari hominibus:
Nè igitur contra vicinum nefaria moliaris,
Qui & valdè tranquillus, & prope te domum habitat.
Nè frustrà cum aliquo contende, neque præter fas
Rixare cum viro justo, qui neutiquam tibi in-culpa est,
Nec tibi ullo modo malefecit, nec nocuit omnino.

Nec insolenti invide & superbo homini,
Sed insolentiam ejus malam, improbitatémque devita,

Ἔργα δ' ἐὰ συγλύειν, καὶ μὴ τοιαῦτα ῥέζειν.
32 Ἥ μάλα γὰρ σκολιὲς θεὸς ἔχυγεν· ἰθυώκες δὲ
Περφερονέως ἐδίδαξεν ἑῆς μυχίεια βυλῆς.
33 Σκαιτλίῳ ἀνθρώπῳ θεοῦ ἄγγελος ἦλθεν ἐειπὼν,
Ἀρὴ δ' ὃν δόμον εἶχ', ἄπη δ' ἦ πάντας ἀάτας·
Οἰκία δ' εὐσεβέων θεόθεν πολλὰ ἐάλα καχάνδε,
Ἐν δ' ἀρετὴ, πλεῖτός τε, καὶ ἀφρυμὴ ἄλις ἐσίν.
34 Ἐμπαίκῃσ' ἐνέπαιξε· χαλεν δ' ἀγαθοῖσιν ὄπαζεν,
Οὐνεκά τ' ἦποί εἰσι, καὶ ἦπια δίδεα θυμῷ
Εἰδότες, ὅρς' ἀπάναλατ' ἐπηείης ἐρατεινῆς.
35 Ἀνδρεσσιν πυτοῖσιν ἀεὶ μέγα κῦδος ὀπηδεῖ,
Κλῆρος ἀλήϊτος, καὶ σφι κλέος ἔψεται ἐσθλόν·
Ἢ ἢ κατφθίη γέρας ἀγλαὸν ἀφερεφρόντων,
Ἀσχεῖ τε λώϊῃ τε χαλίφρονες ἠρέθυνῃ.

ΚΕΦ. δ'.

1 Κέκλυτέ μὰν παῖδες, καὶ ἀκύετε πατρὸς ἐφετμὰς,
Κλίνατε δ' ἄκατά μοι, ὄφρ' ἔυ εἰδῆτε νοῆσαι.
2 Ἐσθλὰ γὰρ ὔμμε διδάσκω ἐπφερσύνησι νόοιο,
Ἀλλὰ πίθεσθέ τέ μοι, καὶ μὴ καταλείπετε θεσμόν.
3 Καὶ γὰρ πατρὸς ἐμοῖο φίλος παῖς φημὶ γένεσθαι·
Ὅς μ' ἐπεὶ ἔκ' ἀταλὸν πέρι πάντων φίλατο παίδων,
Πολλῇ ἐνὶ θαλίῃ ἔυ ἔδερεν, ἠδ' ἀπίταλλε,
Μοῦνον εὸν τ' ἀγαπητὸν ἐν ὀφθαλμοῖσι τεκέσθαι.
4 Ὅς τέ με πολλὰ ἐδίδαξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζε,
Κέκλυθι, τέκνον ἐμὸν, πατρὸς δ' ἐμπάζεο μύθων,
Ἠδ' ἔπια ξύνες ὥκα, καὶ ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Ὁσσά τέ σοι ἐπέτελλον, ἀεὶ δὲ κῆρι φύλασσε,
Ἠδ' ἔχε' ἀστεμφέως· τύτε τοι βίος ἄφθιτος ἔσαι.
5 Κτῆσαι ἐχφερσύνην, κτῆσαι πυτιὸν ἐρατεινὴν,
Μήτ' ἐπιλήσεο πάμπαν, ἀεὶ δ' ἀείκοον ἔσο
Κλίνον ἐμοῖσι λόγοις, καὶ μὴ ἀπίθησον ἐφετμῇ.

6 Μήπο-

Operáque ejus deteſtare, nec talia committe.
Certè enim præfractos Deus abominatur: juſtos autem
Libenter docet ſui myſteria conſilii.
Improbo homini Dei nuntia accedit Erinnys,
Maledictio autem ejus domum tenet, & noxa quæ omnes lædit:
Ædes autem eorum divinitùs multa bona complectuntur,
Inque iis virtus, & opulentia, & pax affatim eſt.
Deriſores deridet: gratiam verò manſuetis præbet,
Quoniam mites ſunt, & mitia conſilia in animo
Scientes, ità ut fructum capiant ex lenitate amabili.
Viris ſapientibus ſemper magna gloria adeſt,
Hæreditas quæ vi auferri non poteſt, & eos fama ſequetur bona:
At opprobrium (eſt) præmium pulchrum ſtultorum,
Pudoréque & ignominiâ ſtolidi attolluntur.

CAP. IIII.

Auſcultate mihi filii, & audite patris mandata,
Inclinate autem aures mihi, ut bene ſciatis intelligere.
Bona enim vos doceo prudentiâ mentis,
Sed audite me, & nè relinquite legem.
Etenim patris mei charum filium dico me fuiſſe:
Qui me poſtquam tenerum præ omnibus amavit filiis,
Multis in deliciis bene nutrivit, & delicatè educavit,
Solum exiſtentem dilectum in conſpectu matris.
Quique me multa docuit, & verbum dixit, & me compellavit,
Audi fili mi, patris autem obſerva ſermones,
Et verba attende citò, & in mente perpende tuâ:
Quæque tibi præcepi, ſemper in corde cuſtodi,
Et retine firmiter; tunc tibi vita diuturna erit.
Acquire ſapientiam, acquire prudentiam amabilem,
Neque obliviſcere omnino, ſemper autem attentam aurem
Inclina dictis meis, & nè inobſequens ſis mandato.

Μήποτε μὴν παροινίσῃδα, σέ τ' ἤματα πάντα σαώσει,
Ἀλλά μιν ἀμφαγάπαζε, σὺ τ' εἰς αἰῶνα φυλάξεις.
7 Ἡ σοφίη τὸ πρῶτον, ὅ, τ' ἔπρεπε κ) δὰ πάντων,
Ὅ, τι καν ἓν κ]ήσαιο, μάλιστα ϗ κ) σὺ πάντων
Κτῆσαι πλὴ σοφίλω, κ]ῆσαι φρένιν, ὕφεχ' ἁραὐτῆ
Ἐν πᾶσι κ]εάτεσσι μέγ' ἔξοχον ὖψ κ) ἔϊ).
8 Τὴν σὺ μάλ' ὕψωσον, καί τοι κλέϕ ἔσετ' ἀπ' αὐτῆς·
Ἢν δέ μιν ἐνδυκέως φιλέῃς, σοὶ κῦδος ὀρέξει.
9 Καλλϕ τ', ἀγλαΐλω τε φίλλω, χαρίεντά τε κόσμου
Θήσει σὴ κεφαλῆς, στέφανόν τ' ἐερικυδέα δώσει.
10 Κέκλυθι, τίκνον ἐμόν, κ) ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο μύθους,
Σωίθεο, καί μοι ἄκουσον, ὀπὶ δηρὸν δέ τοι αἰὼν
Ἔσεϊ), ἠδέ κέ σ' ὦκα τέλϕ θανάτοιο κιχείη·
11 Καὶ γὸ ἐγὼ πιυτῆς ὁδὸν ἰθύν σ' ἐδίδαξα κέλευθον,
Ἰχνιά θ' ὡδήγησα μετ' ἰθείῃσιν ἀτραπιῆς.
12 Οὐ κέ ποτε στείνοιτο σὸν ἴχνια νειοσυώοιο,
Καί κεν καρπαλίμοισι θέοις ποσὶν, οὐδέ κ' ὀλίθοις.
13 Ἀσεμφέως διδαχῆς δράξεσθαι, μήτε μεθεῖναι,
Ἀλλ' ἐχέμῳ κρατερῶς, ζωὴ γὰρ σεῖο τέτυκϗ.
14 Μηδὲ θ' ἁμῦς πόνων σκολιὺς ἐις ϗθέμεν ὄιμους,
Μηδέ θ' ὁμοσιχάειν κακοδοξίς, μηδ' ἀφομῦρτεῖν,
Μηθ' ἁμ' ἁδὸν τ' ἔέναι, μηδέ σφι συνέμπορος ἔϊ).
15 Φράζεο, βαῖν' ἀπάτηθε, παρακλιδὸν ἴχνϕ ἔπειγε,
Φεῦγε μεταστρεφθείς, κ) χάζεο πολλὸν ὀπίσω.
16 Οὐ γὰρ σφι γλυκὺς ὕπνος ὑπὸ βλεφάρεσσιν ἐρίζει,
Οὐδέ ποθ' ὕδυσι, πρὶν ἀπάδαλα μηχαράδαι·
Τπνος δέ σφιν ὄλωλ', ὅτεωί τισι πότμον ἔδηκαν,
Καὶ κακὰ πολλ' ἐρδοῦσι, ἐπ' ἀνδράσι πῆμα φύτευσαν.
17 Καὶ γὸ ἀλιτροσύνης φθισιμόεσσαν αἶσαν ἔδυσι,
Καί τ' δινον πίνουσι βίης, κ) ὕβριος αἰνῆς.
18 Οἶσιν δ' ἠελίῳ ἀγλαὴ πέλει ἑαυτὸν πρὸ,
Ὄφρά κεν ἠῶς ᾖ, τὸ δὲ κίνεται αἰὲν ἐφ' ὥρας

Λαμ-

Nè unquam ipſam deſeras, & te cunctis diebus ſervabit,
Sed eam dilige, téque in ſæculum cuſtodiet.

Sapientia præcipuum eſt, & quod excellit inter omnia,
Quodcunque igitur acquiſieris, maximè autem & præ omnibus
Acquire ſapientiam, acquire prudentiam, quoniam illa
Inter omnes poſſeſſiones princeps gloriatur eſſe.

Hanc tu admodum extolle, & tibi gloria erit ab illa:
Si autem eam promptè ames, tibi gloriam præbebit.

Formam, ſplendorémque amabilem, & gratioſum ornatum
Imponet capiti, coronámque valdè glorioſam dabit.

Audi, mi fili, & in mente perpende dicta,
Attende, & me audi, diu autem tibi ævum
Erit, neque te citò finis mortis occupabit.

Etenim ego ſapientiæ ſacram te docui viam,
Veſtigiáque duxi per rectas vias.

Nec unquam arctabuntur tui veſtigia euntis,
Etiam velocibus curres pedibus, neque labêris,

Firmiter doctrinam apprehende, neque dimitte,
Sed tene fortiter, vita enim tua eſt.

Neque peccatorum obliquas ingredere ſemitas,
Neque unà incede cum malefactoribus, neq; (eos) comitare,
Neque ſimul in via eas, neque iis ſocius ſis.

Conſidera, vade ſeorſum, declinando greſſum urge,
Fuge converſus, & recede valdè procul.

Non enim illis dulcis ſomnus palpebris incidit,
Neque unquam dormiunt, priuſquam mala machinentur:
Somnus autem iis perit, niſi aliquibus ruinam attulerint,
Et mala multa patrantes, adverſus homines damnum ſtruxerunt.

Etenim improbitatis homines perdentem cibum edunt,
Et vinum bibunt violentiæ, & injuriæ gravis.

Qualis autem ſolis ſplendor eſt in cœlo,
Cùm aurora eſt, ſit autem uſque in horas

Splendi-

Λαμπρότερόν τε φάος, καὶ ἀέξεται ἱερὸν ἦμαρ,
Εἰως ἠέλιος μέσον ἔραται ἀμφιβέβηκε,
Σπάλθων ἀγλαΐη· τίη ὁδὸς ὄρθι δικαίων.

19 Ἀχλὺς δ' ὡς ἐρεβεννὴ ἀλωτέων ὄρθι κέλευθος·
Νήποι οὐκ ἴσασιν ὅ, τι σφι σκάνδαλον εἴη.

20 Κλῦθί μοι ἔνθ', φίλε τέκνον, ἐμῷ τ' ἐμπάζεο μύθων,
Ἠδ' ἐπέεσσιν ἐμοῖς ἀείκοον ὄφρ' ἔρεθε.

21 Μὴ χαζοίατο ταῦτα τεῆς ἀπὸ τερθεν ὀπωπῆς,
Ἀλλ' ἔχεο κραδίης, μέσσῳ τ' ἐνὶ κῆρι φύλαξον.

22 Ζωὴ γὰρ ψυχῇ τε πέλει μερόπεσσι βροτοῖσιν,
Ὅσσοι ἂν εὑρήσωσιν, ὑγείη τε πᾶσι μέλεσσιν.

23 Ἀλλήκῳ φυλακῇ κραδίην ὀπὶ πᾶσι φύλασσε·
Τῆς γὰρ ἄπο βλαστοί τε καὶ ἐκφανέες βίοιο.

24 Σεῦ ἄπο νόσφιζε σκολιὴν στόμα τηλόθι μᾶλλον,
Χείλεα τῆλ' ἀπὸ σεῖο διάφορα πάμπαν ἔρυκε.

25 Δέρκεο δ' ἀντικρύ, καὶ μὴ ἐλέλιξον ὀπωπάς,
Ἰθὺ δ' ὀπιπεύοις σέθεν ἀντία νεισομένοιο.

Ὀρθὰ δέ τοι βλέποι ὄσσε ὑπὸ βλεφάρεσσι τοῖσι.

26 Φράζεο σεῖο κέλευθα, καὶ ἔν ἴδμονα ταρπὲς,
Ἕστω δ' ἔμπεδος ἶμος, ἴδ' ἴχνια πάντα βέβαια.

27 Μήποτ' ἐκκλίνῃσθα παρὲξ ὁδοῦ ἰθυπόρειο,
Μήτ' ὀδὸν ἐξιέναι, μήτ' ἐπ' ἀειπερὲς ποσὶ πλανηθῆς.
Φεῦγε δ' ἀταθαλίην, καὶ ἀπόπεμπε ταρσὸν ἔρεθε.

ΚΕΦ. ϛ.

1 Τέκνον ἐμὸν, φρένιν ἠμετέρῃ ἐγκάθεο θυμῷ,
Σύνθεο, καί μευ ἄκουσον, ὅπαφρεσύνῃ τε νόησον.

2 Ὄφρά τοι αἰδοίη πυκιὴ κῆρ ἐκπεμάλῃ,
Ἰδρείη τ' ἐρατεινὴ, ἐὐφρεσύνη τε καθίζῃ
Ἐν χείλεσι τεοῖς, σὺ δ' ἦ μὴ ἀνεμώλια βάζῃς,

3 Χείλεα γὰρ πόρνης ὡς κηρίον ἡδὺ ῥέουσιν,
Ἥ τε μελισταγέας γλώσσης ἄπο χεῦεν ἐέρσας·

Ἀεὶ

Splendidior lux, & augetur ſacra dies,
Donec ſol medium cœlum ingreditur,
Lucens ſplendore: talis eſt via juſtorum.

Caligo autem ut tenebroſa, peccatorum eſt via:
Stulti non norunt, quid iis offendiculum ſit.

Audi me igitur, chare fili, & meos cura ſermones,
Et verbis meis attentam aurem applica.

Nè recedant hæc tuo ſeorſùm à conſpectu,
Sed retine fortiter, medióque in corde cuſtodi.

Vita enim animáque ſunt viris mortalibus,
Quotquot ea invenerint, ſanitásque omnibus membris.

Indeſinenti cuſtodiâ cor ſupra omnia cuſtodi:
Ab hoc enim germináque & effluentiæ ſunt vitæ.

A te remove pervicax os longè admodum,
Labra procul à te perverſa omnino prohibe.

Aſpice autem ex adverſo, & non torque oculos,
Rectà autem intuere te coram incedente,
Directè autem tueantur oculi ſub palpebris tuis.

Conſidera tuas vias, & bene dirige ſemitas,
Sit autem ſtabilis via, & veſtigia omnia firma.

Nè unquam declines extra viam rectam,
Neque dextrorſum, neque ſiniſtrorſum pedibus erres:
Fuge autem iniquitatem, & procul pedem fige.

CAP. V.

Filii mi, prudentiam noſtram repone animo,
Attende, & audi me, & ſapientiam intellige.

Ut tibi reverenda prudentia in corde curæ-ſit,
Scientiáque amabilis, & ſapientia inſideat
Labiis tuis, tu autem nè futilia loquare.

Labia enim meretricis ſicut favus dulcis ſtillant,
Quæ & melliſluas è lingua effundit guttas.

Semper

Αἰνὴ ἡ μαλακὴ τοῖσι καὶ αἰμυλίοισι λόγοισι
Θέλγει, ἐπεὶ σῶμα ὀλισθηρότερόν ἐστιν ἐλαίου.
4 Ὀξὺ δὲ μὴν πικρόν τε βίου τέλος ἔλλαζεν, ὀξὺ
Ἀμφήκεος ξίφεος ὥς, ἀψίνθιον ὅτι τε πικρόν.
5 Καὶ δὴ ὀλίζοις θάνατόν τε πόδες καὶ πότμον ἕβησαν,
Ἴχνια δ' ὀλισθόν εἰσι καὶ εἰν ἀΐδαο δόμοισι.
6 Λεύσσῃ γὰρ τόγε θυμῷ, ὅπως μὴ φυκτὰ πέλωσι,
Μὴ σὺ βιότοιο κέλευθον ἐνὶ φρεσὶ βυσσοδομεύῃς·
Ἀσταθέες ὁδοὶ πόδες εἰσὶ, καὶ ἀτρεκέως οὐκ ἀρίδηλοι,
Οὐδέ τ' ἀρίγνωτοι, ἢ ἔνθ' ἢ ἔνθα κυδοῦσι.
7 Δεῦτ' ἄγετ' ἔμ, φίλα τέκνα, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον,
Κέκλυτέ μευ μύθων, ξύνετε φρεσίν, ὅ, τι καὶ εἴπω,
Ἐμπάζεσθε λόγων, καὶ μὴ ἀθερίζετε βυλήν.
8 Χάζεο πολλὸν ὀπάωνος ἀπ' αὐτῆς τηλ' ὁδὸν ἐλθών,
Μηδὲ πόδ' ἐγγὺς θύρης πύλης τέκος, ἐγγύθεν ἐλθὼν
9 Μὴ δῴῃς ἄλλοισι τὸν κλέος, ἠδ' ἐνιαυτοὺς
Χάρμα, καὶ ἥβης ἄνθος ἀπηνέα θυμὸν ἔχωσι.
10 Μήποτε σῆς ζωῆς ὀλοιόν τ' ἐπιπλησθῶσι
Ξεῖνοι· τοὶ δὲ τεὸν βίοτον νήποινον ἔδωσιν.
11 Ἀλλά γέ τι μετόπισθ' ἄγχος ἔασεται, ὅτεκ' ὀλωλὼς
Μυελὸς ἐν μελέων, σαρκῶν δέ τε τηκομένάων
Ὀστέα πάντα σέσηπε, κατεσκλήκασι δὲ γυῖα.
12 Καὶ τότε μιν ἐρέεις, Οἴου μοι ἀπηχθετο μῆτις,
Οὐδ' ὀθόμνη βυλῆς, ἀθέριζε δὲ θυμὸς ἐνιπήν;
13 Οὐδὲ διδασκόντεσσιν ἐπείθετό μευ φίλον ἦτορ,
Οὐδέ σφ' ἓας ἔραεσθον, ὀπίζοντι ὅτι μοι ἔπυχθεν;
14 Ἐγγύθι δ' ἦν μάλα πάσῃ ἐνὶ χείμῳ καὶ κακότητι
Μέσσῃ τ' ἐν ἀγορῇ, πολλῶν τ' ἀνδρῶν ἐν ὁμίλῳ.
15 Πίδακος ἐξ ἰδίης αὐτὸς πίε ἀγλαὸν ὕδωρ
Νασμέος, ἠδὲ τεοῦ ἐκ φρείατος αἱματα ῥέεθρα.
16 Πηγαὶ σεῖο ῥέωσι διαμπερὲς ἄλλυδις ἄλλη,
Καὶ ποταμοὶ μίσγωσιν ἐνὶ βλύζωσιν ἀγυιῇς.

17 Σοὶ

Semper autem mollibus, & blandis ſermonibus
Mulcet, quandoquidem os illi mollius eſt oleo.
Acutus autem eam, & amarus vitæ finis occupat, acutus
Velut gladius anceps, abſinthium ceu, amarus.
Ad mortem autem pedes ejus & interitum deſcendunt,
Veſtigia autem ejus propè ſunt etiam inferni domo.
Proſpicit enim hoc animo, ut nè effugium ſit,
Nè tu viæ vitam in animo intùs revolvas:
Inſtabiles ei pedes ſunt, & ſemitæ non perſpicuæ,
Neque valdè notæ, dum huc aut illuc incedit.
Adeſte agite igitur, chari filii, quoniam obedire ſatius,
Audite meos ſermones, percipite mente quicquid dixero,
Curate dicta, & nè contemnite conſilium.
Recede multùm retrò, ab illa procul regredere,
Nec unquam ejus domi januas, fili, prope accedas.
Ne des aliis tuam gloriam, & annorum
Gaudium, & juventutis florem crudelem animum habentibus.
Nè tuâ ſubſtantiâ, & facultatibus impleantur
Peregrini: iſque tuum victum impunè edant.
Sed tibi deinceps dolor erit, eò quòd perierit
Medulla ex membris, carnibus autem tabeſcentibus
Oſſa omnia putrefacta fuerint, emaciata autem fuerint membra.
Et tunc dices, Quomodo mihi odio fuit conſilium,
Neq; curabam inſtructionem, deſpiciebat autem animus increpationem ſ
Nec docentibus obtemperabat meum cor,
Nec illis aurem applicabam, qui mihi tutores fuerunt ſ
Propè autem eram appropinquare omni nequitiæ
Media in concione, multorúmque hominum in cœtu.
Fonte ex proprio tu bibe limpidam aquam
Perpetuò, atque tuo ex puteo alta fluenta:
Fontes tui dimanent ſemper alii aliò,
Et fluvii mediis ſcateant in vicis.

Tibi

17 Σοὶ δ' ὅπως προρέωσ', ἰδὲ μὴ φθάνωσιν ἐπ' ἄλλους.
18 Εὖ δ' ὕδωρ ῥείτω, χρυὴν δέ σευ ὀλζίτω εἶμεν·
Χαῖρε ἡ σὴ παρακόιτη, ὁμῶς ἐθέλων ἐθελούσῃ,
Ἦν, νέος ὢν ἔτ' ἔγημας, ἰμείρεο δ' ἤματα πάντα.
19 Ὡς ἔλαφος χαρίεσσα πέλοι, καὶ δορκὰς ἐρατεινή,
Καὶ μαζοῖσιν ἑοῖσι διηνεκέως φρένα τέρποις,
Ἠδὲ φιλεῖς δεσμοῖσιν ἐρωτοπλόκων ὀδυνάων
Αἰεί μιν φιλέοις, καί σε γλυκὺς ἵμερος αἰρεῖ.
20 Τέκνον ἐμόν, τίπτ' ἂν ἐπιμαίεαι ἀλλοτρίῃ φρ,
Κόλπῳ τ' ἐμπερονᾶς, ἐθέλεις τε μιν ἀγκὰς ἑλέσθαι,
Ξείνην, ἣν ἄλοχον, καὶ πηγακίδ' ἀρμυγλίσαις;
21 Ἀνδρὸς γὰρ δ' ὁδοὶ ἔργά τ' ἐναντίον εἰσὶ Θεοῖο,
Ἀντίον εἰσὶ Θεοῖο· ὁ δ' ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπεν
Ἰχνιά τ' ἀτραπιτούς τε, ταλαντεύεσκέ τε πάντα.
22 Ἧσιν ἀταδαλίῃσι κακὸς νύκτα αὐτὸς ἁλώῃ,
Ἐμπλεχθεὶς δεσμοῖσιν ἑῶν ἁμαρτιάων.
23 Ὤλετο γὰρ ἀδίδακτος, ἀϊδρείῃ δέ μιν ἔκτα
Πλαζόμενον πολλῇσι χαλιφρεσύνῃσι νόοιο.

ΚΕΦ. ε'.

1 Ὦ Τέκος, εἰ ἐτεὸν πάλες ἔγγυος ἀντὶ φίλοιο,
Ἠδὲ ποτὶ ξείνου τάμες ὄρκια πεζιτρῳφι·
2 Ἐμπλέχθης ἐπέεσσι, τά σοι φύγμ' ἔρκος ὀδόντων,
Ζωχρήθης ἐπέεσσι, τά σοι φύγμ' ἔρκος ὀδόντων.
3 Ἀλλ' ἄγε, τέκνον ἐμόν, σὺ δ' σύνθεο, καί μεν ἄκουσον,
Λῦσόν σ' ὀπιτάχεσα, φίλα ἐπεὶ ἶκαο χεῖρας,
Βάσκ' ἴθι, λίσαιο νῦν, ἱκέτης δέ οἱ εὐχαο εἶναι,
Περπερικυλινδόμενος, τά χα δ' οἱ σὺν θυμὸν ἀείνῃς,
Καί κέν πως οἱ χρέος καὶ δεσμὸν ἀλύξας.
4 Μηδὲ πὸτ' ὀφθαλμὲς ἑὰ ὕπνῳ δῶρον ἐλέσθαι,
Μηδὲ τι πω μύοι ὄσσε ὑπὸ βλεφάρεσσι τεοῖσι.
5 Φεύγε τάλαν, σέ τε ῥύσαι ὑπ' ἐκ κηκοῦ, ἠΰτε δορκὰς

Θηρευ-

Tibi autem soli profluant, & non perveniant ad alios.
Et bene aqua fluat, fons autem tuus felix sit:
Gaude autem tuâ uxore, simul volens volente,
Quam, juvenis cùm esses, duxisti, dilige autem omnes dies.
Ut cerva gratiosa sit, & caprea amabilis,
Et mammis ejus perpetuò animum oblectes,
Et domitus vinculis amatoriorum dolorum
Semper diligas eam, & te dulcis cupido occupet.
Fili mi, quare igitur insanè deperis etiam alienam,
Gremióque inhærens vis eam ulnis amplecti,
Peregrinam, non uxorem, & cum pellice misceri?
Viri enim viæ & opera sunt in conspectu Dei,
Sunt in conspectu Dei: ille autem oculis aspicit
Vestigiáque, & vias, & ponderat omnia.
Suâ improbitate impius ipse capietur,
Implicatus vinculis suorum scelerum.
Perit igitur indoctus, insciția autem eum perdit
Jactatum multâ insaniâ mentis.

CAP. VI.

O Fili, si re verâ sponsor fuisti pro amico,
Et cum peregrino fœdera percussisti dextrâ:
Irretitus es verbis, quæ tibi fugerunt vallum dentium,
Captus es verbis quæ tibi fugerunt vallum dentium.
Verùm age, fili mi, tu attende, & mihi ausculta,
Solve te quàm citissimè, amici postquam in manus veneris,
Vade age, obsecra eum nunc, supplex autem ei profitere esse,
Ad pedes provolutus, forsan autem ei animum moveas,
Et tunc evadas, debito & vinculis evitatis.
Neque unquam oculos sinas somni munus capere,
Nec conniveant oculi sub palpebris tuis.
Fuge miser, téque libera à malo, tanquam caprea

Venato-

Θηρευτέω ἀπὸ χειρός, ἢ ὄρνεον ἐξευπτέρως.

6 Βάσκ' ἴδι πρὸς μύρμηκα ὀκνηρότατε, ἄνδρ' ἀργέ,
Φράζεο νῦν τὰ ἄ ἔργα, καὶ ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.

7 Οὐ γάρ οἱ ἡγήτωρ, ἠὲ κοίρανος ἐργοδιώκτης,
Οὐ βασιλεύς, ὅτ' ἄλλος ἐπίσκοπός ὄζιν ὁδεύων·

8 Αὐτὰρ ὅγ' αἶψα θέρευς γλυκερὸν συλλέξατο καρπὸν
Ἐς ταμεῖα φέρων, ἐπιτήσιον ἔδμαρ ἐσιδὼν·

9 Εὖ τ' ἐπὶ σῖτον ἔθηκε περιμηθείησι νόοισι
Ὥρῃ ἐν ἀμήτου, ἵνα οἱ κοδὲν ἄρκιον εἴη.

9 Ἕως πότ', ἀργὲ πέπον, κοιμήσαις ἢ πότ', ἀναιδὴς,
Ὀρσεται ἐκ λεχέων, καί σε γλυκὺς ὕπνος ἀνήσει;

10 Ἀλλ' ἔπ φὴς ἔυδειν, ἔπ δὲ βεβαχὺν ὕπνον ἰαύειν,
Ἀλλ' ἔπ νυσάζειν, ὕπνος δ' ὀλίγος τε φίλος τε.
Κείσαι ἐὶν ξυνῆφι, μίνυνθά τοι ἔπ μάλα δῖω,
Χεῖρας σύν τε πλέκων ἐνὶ κόλπῳ, ὅια καθεύδων.

11 Οὕτω καὶ πενίη σοι ὁδοιπόρος ὥς τις ἐπίλθοι,
Χρειὼ δ', ὡς ἀνὴρ κακορυθὴς μῶλος αἴθοπι χαλκῷ.

12 Στρεβλὴ μὲ γλῶσ' ὄζιν ἁμαρτύρου καὶ ἀλιτροῦ
Ἀνδρὸς, ὅ, τε σκολιοῖσιν ἀεὶ μύθοισι κέκασται.

13 Ὀμμασι δεινὰ λέλυγε, λαλέει δέ τε ποσὶν ἑοῖσι,
Ῥεῖά τε χειρὸς νομεῖ, δακτύλοισί τε σήματα φαίνῃ.

14 Κῆρι δὲ σφέας ἔχει, κακὰ δ' ὀρνεῖ μήδεα ἔργα,
Αἰεί οἱ φίλον ὄζιν ἀταύσαλα μηχανάασθαι·
Μῆλ' ἔριδος βάλλει, καὶ νείκεα λυγρὰ φυτεύει.

15 Τὔνεκ' οἱ ἐξαπίνης χαλεπὴ ἐπελεύσετ' ὀϊζύς,
Αἰψὰ μὲν ἴξετ' ὄλεθρος, ἵν' ᾗ κέν φυκτὰ πέλωνται.

16 Ἀθανάτῳ ἔχθρ' εἰσὶν ὁμῶς αἰδέομ πύληισιν
Ἐξ τάδε, ἀλλὰ καὶ ἑπτὰ κατέυχομ ὧ ἐνὶ θυμῷ·

17 Ὀμμὰ δ' ὑπερφίαλον, γλῶσσάν δ' ἢ ψεύδεα βάζει,
Χεῖράς τ' ἀνδροφόνους, αἳ ἀναίπον αἷμα χέουσιν·

18 Εἶτα δὲ καὶ κραδίην ἢ ἀταύσαλα μήδεα φαίνει,
Καὶ πόδας ὠκα θέοντας ἐπ' ἀμπλακίην ἀλεγεινήν·

Μάρ-

Venatoris à manu, aut avis aucupis.

Vade, ito ad formicam magistram, homo ignave;
Considera nunc ejus opera, & in mente perpende tua.

Non enim ei dux, non princeps operum præfectus,
Non rex, non alius procurator est viaticorum.

Tamen illa statim in æstate dulcem colligit fructum
In horreum ducens, annuum victum fore:
Et bene frumentum recondit providentiâ mentis
Tempore in messis, ut ei alicunde sufficiens sit.

Quamdiu, ignave mollis, dormies? aut quando, impudens,
Surges è lecto, & te dulcis somnus dimittet?

Quin adhuc dicis te dormire, & brevem somnum carpere,
Et adhuc dormitare, somnus autem vel exiguus, (est) gratus:
Jacebis in lecto parumper, non admodum diu;
Manúsque complicans in sinu veluti dormiens;

Sic paupertas tibi, tanquam viator aliquis superveniet,
Et indigentia, tanquam vir armatus splendido ære.

Perversa quidem lingua est peccatoris, & impii
Viri, qui & pravis semper sermonibus instructus est.

Oculis nictat, loquitur autem pedibus suis,
Facilè etiam manibus gesticulatur, digitísque signa ostendit.

Corde perversus est, mala autem in mente meditatur opera,
Semper ei cordi est flagitiosa machinari;
Poma contentionis projicit, & lites graves generat.

Quapropter ei repentè gravis superveniet calamitas,
Confestim eum invadet mors, ut nè sit effugium.

Deo invisa sunt æquè ac inferni portæ
Sex ista: sed & septem abominatur suo in animo.

Oculúmque superbum, & linguam quæ mendacia loquitur,
Et manus homicidas, quæ innocentem sanguinem effundunt:

Deinde verò & cor quod improba consilia texit,
Et pedes celeriter currentes ad nequitiam molestam.

19 Μάρτυρ' ἀμύητοισιν, ὁ ψευδὴς πολλ' ἀγορεύει,
Ἀνέρα δ' ὅς τ' ὀν ἀδῆγροῖσιν κακὰ τείκεα πίλει,
Ἡδὲ κακοηθίης ἔειδι ξυνέπκε μεμηλώς.

20 Ἀλλ' ἄγε, τίκνον ἐμόν, σὺ ἧ σωΐφρο, παῖε πιθήσας
Πειθοῖ μοι, μηδέ τε τιῆς μὴ λήθε' ἐφετμέων,
Μήτ' ἀθέεζε λόγυς, θεσμοῖό τε μή τι μεθείης.

21 Τὸν δ' αἰεὶ σεῖ κῆδει ἐλιωκάων ἀφέλεισε,
Δῆσόν τ' ἤμαλα πάγλα τιλὼ σεῖ τ' ἀμφὶ τε δειρῇ.

22 Ὁππόσε κεν βαίνῃς, ὄδε τοι ἐνὶν ἡγεμονεύσει,
Ἡγεμονεύσει ὁόπι, κ) ὑπνώοντα φυλάξῃ,
Καὶ τοι ὁμιλήσει, ὅτε σε γλυκὺς ὕπνος ἀπῆκε.

23 Λύχνος γάρ τε λόγος, φέγγος δέ τε θεσμὸς ἐτύχθη,
Οἰμοί τε ζωῆς ὁδοδηγοσύναι κ) ἐπαιταί·

24 Ῥύσασθαί σε γυναικὸς ἀταθάλης, ἠδὲ φυλάξαι,
Ἔκ τε θλοφερᾶφωνῆς γλώσσης μαλακοῖο γυναικὸς,
Ὄφρα μὴ αἰμυλίοισι παρηπλάγξῃ φρένα μύθοις.

25 Μηδ' ὄσσε ὀφθαλμοῖσι πολυκλαύτοισι σε τερπέτω,
Μηδ' ὅσσι βλεφάροισι πολυζήλωτόν σε πεδείη.

26 Πολλάκι γάρ τ' ἀφνειὸς ἀνὴρ ὑπὸ μαλακῇ κόίτῃ
Ἐμπεσὼν ἐς πυέλην, κ) ὑπὸ λιμὸς μιν ἵκηται,
Πλωχεύων ἀνὰ δῆμον ἀναιδὴς ἔιτεκα πάντας
Πλάζεται, αἰκέίη τις κοτύλην κ) πύρνον ὀρέξῃ·
Ἀλλοτείη δ' γυνὴ ψυχῆς πίλας θηρήτειρα,
Ψυχῆς, ἧς μὴ ἔστι βροτῷ ἀντάξιον ἄλλο.

27 Ἦ ῥά τις αἰθόμενον πῦρ δήξεται ὧ ἐν κόλπῳ,
Οὐδὲ φίλον πρήσει ἀμφὶ σήθεσι χιτῶνα;

28 Ἦ τις ἐπ' ἀνθρακιῆ βαίνων πόδας ἔασιν ἀχμῆς;

29 Οὕτως ἀλλοτείης ἀλόχῳ ἐπὶ δόμια βαίνων,
Καὶ λαθρη φιλότητι μιγείς, οὐκ ἔασιν ἀθῷος.

30 Οὐκῆς λευγαλέον κλίνω λωβήσατο κλόπιμον,
Ὃς φαγέμεν ἱαμενὸς ἀλλ' ἐὼν χρήμασιν ἔλπεται,
Πείνῃ κ) πενίῃ θέκαστ' γαστὴρ γὰρ ἀνάγκη

Σχετλίη,

Teſtem verbis-errantem, qui mendacia multa loquitur,
Virúmque qui inter fratres malas rixas parit,
Et germanos contentione committit ut pugnent.

Verùm age, mi fili, animadverte, patri obſequens:
Obtempera mihi, matríſque tuæ nè obliviſcere mandata,
Neque contemne ſermones, & legem nè deſere.

Hanc autem ſemper cordi tuo perpetuò adapta,
Liga autem omnibus diebus tuum circum circa collum.

Quocunque ieris, hæc tibi in via dux erit,
Dux erit eunti, & dormienteм ſervabit,
Et tecum verſabitur, cùm te duleis ſomnus dimiſerit.

Lucerna namque verbum, lúxque lex eſt,
Viáque vitæ, monita, & increpationes:

Liberare te muliere ab impia, & ſervare,
Et à doloſa lingua libidinoſæ mulieris,
Ut nè blandis ſeducat mentem ſermonibus.

Neque eam ſuam ob formam expete tuo in animo,
Nec ſuis palpebris amore-captum te reddat.

Sæpenumerò enim vir locuples, per libidinoſum lectum
Incidit in paupertatem, & quandoquidem fames ad eum venerit,
Mendicans per populum impudentis gratiâ meretricis,
Vagatur, ſi quis fortè poculum-aquæ, & fruſtum panis dederit:
Aliena autem mulier animæ eſt venatrix,
Animæ, cui nihil eſt homini æquè pretioſum aliud.

Numquis ardentem ignem capiet ſuo in ſinu,
Neque ſuam uret circa pectora tunicam?

Aut nunquis ſuper prunas incedens pedibus erit non-uſtus?

Sic qui alienæ uxoris lectum conſcendit,
Et clanculum amore miſcetur, non erit innocens.

Nemo miſerum valdè contumeliâ afficit furem,
Qui eſuriens alterius pecuniam ſurripuerit,
Fami, & paupertati cedens: venter enim ſuadet

Σχολίη, ἢ τ' ὀκνέωσιν ἔο μήσασθαι ἀνάγκη.
31 Ἀλλ' εἰ μέν θ' ὕφωσι κατάσκοποι, ὄφρ' ὄφεγον,
Ἐπ]άκις ἀφ' ἁπάντων, ὅσον λάζεν· δίκον ἅπαντα,
Κρ]δέων ἀρχαλέων τίσει ὀπιπεύ' ἀμοιβήν.
32 Ἀλλοτρίῃ θ' γυναικὶ μιγεὶς φιλότητι καὶ εὐνῇ
Νήπιός ἐστι, καὶ ἔ οἱ ἔνι φρένες· ὃς τάδ' ἔρεξεν, ἐπεὶ ἐὸν ὤλεσε θυμόν.
33 Πληγὴ δ' οἱ λώβην τε μετ' ἀνδράσιν ἔσσετ' ὀπίσω,
Ἄσβεστον δέ τ' ὄνειδος, ὅ, τε χρέων ἐκ ἀπαλείφεν.
34 Δύεται γὰρ θυμὸς ἀνὴρ ζηλήμονος ἀνδρὸς,
Δεινός τ' ὀργὴν ἀνὴρ, ὅτε χώσεται ἧς ἀλόχοιο,
Ἡ γὰρ οἱ οἰδάνεται κραδίη φρεσὶ, δῆγα δὲ θυμὸν
Ὀ ζήλος, λύσσης ὅ, τ' ἀναιδέος ὀξὺν ἐταῖρος·
Τῷ καί οἱ ἐκ ἔπι φειδὼ, ὅτ' αἵσιμον ἦμαρ ἐκάνῃ.
35 Ἐχθρὸς δέ οἱ σῦρος, καὶ ὅπποτε δῶρα πλέξει
ἅπτοινα,
Οὐδ' εἰ οἱ μάλα πολλὰ φέρων μειλήγεια δοίης,
Ἀλλ' οὐδ' ὡς ἔπι θυμὸν ἐὸν πείσεται ἤμαλλες,
Οὐδέ κεν ὡς δώρεσιν ἐὸν χόλον ἐξακέσαιο.

ΚΕΦ. ζ'.

1 Ἄγρει μάν, φίλε τέκνον, ἐμῷ ἐμπάζεο μύθων,
Καί μοι ἐφημοσύνας ἐνδατέω σῷ ἐνὶ θυμῷ.
2 Καί μοι ἐφετμήσιν μάλα πείθεο, ὄφρα βιήῃς,
Θεσμοὺς ἐμοὺς γλαύσσων ὡς ὀφθαλμοῖο φύλακας.
3 Ἀστεμφέως ἀρέσκεσκε τιῶν ἐπὶ δάκτυλα χειρῶν,
Ἐν πίνακι κραδίης γράφε, νωλεμὲς ὄφρα μὴ λήσεις.
4 Ὦ πυτὴ φίλη, εἰπὲ, κασιγνήτη σύ μοι ἐσσὶ,
Σὺ γνωθὴ καὶ ὄμαιμος, ἐγκρεσσύνη ἐσθλοσύνῃ.
5 Ὀφρά κέ σε ῥυσίαστ' ἀπ' ἀλλοδαίης τε γυναικὸς,
Ξείνης θ', ἥ τ' ἔπεα νέον μαλακοῖσι λόγοισι.
6 Στὰς γὰρ ἐγὼ πάτῃσιν δι' ἐμῆς θυρίδος μεγάροιο,
Λάθρῃ ὀπιπεύων δι' ἐμῆς παρήκυρα σαλαμώνης,

Ἔνδα

Improbus, quique jubet ſui reminiſci neceſſariò:
Quòd ſi eum invenerint ſpeculatores quale fecit
Septies (tantum) reſtituet, quantum acceperit: ſubſtantiam totam,
Lucrorum rapacium ſolvet juſtam compenſationem.
Alienæ autem mulieri mixtus amore & cubili
Stultus eſt, nec ei ineſt mens, nè exigua quidem:
Miſer qui talia perperrat, quandoquidem ſuam perdit animam.
Vulnus autem ei contumeliáque apud homines erit in poſterum,
Et immortale opprobrium, quod & tempus non delebit.
Zelotypi enim ſumus in terra, gentes hominum,
Ferox enim eſt vir, quando iratus fuerit ob ſuam uxorem,
Certè enim ei intumeſcit cor in mente, acuit autem animum
Zelotypia, quæ & rabiei impudentis eſt ſocia:
Quapropter & ei non ineſt miſericordia, cùm fatalis dies venerit.
Odioſa autem illi(erunt) tua dona, & nunquam accipiet pretium-redemptionis,
Neq; ſi ei valdè multa ferens dona, deprehenſi-adulterii-pretium dederis,
Verùm neq; ſic animum ejus flexurus es,
Neque ſic muneribus ejus iram ſanabis.

CAP. VII.

AGe, mi fili, meos cura ſermones,
Et mea mandata tuo repone in animo.
Et meis præceptis valdè obtempera, ut vivas,
Legem meam pupillam ceu oculi ſerva.
Firmiter adapta tuarum circa digitos manuum,
In tabula cordis ſcribe, perpetuò ut maneant.
O prudentia chara, dic, ſoror tu mihi es,
Tu cognata, & conſanguinea, ſapientia amabilis.
Ut te liberent ab aliena fœmina,
Et peregrina, quæ decipit mentem mollibus verbis.
Stans enim ego proſpexi per feneſtram domûs,
Clàm ſpectans, per meam inclinans proſpexi tranſenniam.

7 Ἔνθα μετ' ἠλιδίοις αἰζηΐον ἄνδρα νόησα,
Ἡλὶ μετ' ἠϊθέοισι χαλίφρονα κῦρον ὄπωπα·
8 Ὅς λαύρῃσι δαεὰς μυχὸν ἤλυθε πεσσὴ γυναικὸς,
(Ἔνθα δὲ οἰκία ναίεν ἀνὴρ σεσωπὸν ἀταρπόν)
Βῆ δ' ἀν' ὁδὸν μεμαὼς, τάχα δ' ἐγγύθεν ἶμα δόμοιο·
9 Ἤδη γὴρ κίφας ὠΐ, σκιόωντο δὲ πᾶσαι ἀγυιαὶ,
Καὶ βαδὺς ἔσπερθε ἦλθε φέρων ἅμα νύκλα μέλαιναν.
10 Ἀλλ' ἐγὼ ἐν ἐδόκησα, γυνὴ δὲ οἱ ἀντιβόλησε,
Πόρνης εἶμα τ' ἔχουσα, νόῳ δ' ἔνι κέρδε' ἐνῴκει.
11 (Ἄζεμος, αἰνίαχος, στερεὴ φρεσὶν, ἀλλὰ πόδεσσι
Πλάζεσθ), οὐδέ τι μίμνει ἐὴ ἔνθοδε δόμοιο·
Φοιτᾷ δ' ἔνθα κ' ἔνθα, κακῶν βιοτεύουσα ὄπιδρα.
12 Ἄλλοτ' ἐπὶ τριόδοις πωλεύμενον, ἄλλοτ' ἀγυιᾶς,
Ἄλλοτ' ἐπὶ σήμασι, κὴ ἐν κόνδυμῶσι πύλησι,
Ἔνθ' ἧσαι λοχόωσα, μυχὸς πάλος ἢ πύλης κόλπος)
13 Ὡς ἴδεν, ὡς οἱ ἐφᾶλτο, φίλας περὶ χεῖρε βαλοῦσα,
Ὡς δ' ἔχεθ' ἁδεμονέως, ἐπεὶ ἀμφοτέρῃσιν ὁμαρτῇ·
Κὔσε δ' ἐμὸν στόμα κάρη, κυνὸς ὄμματ' ἔχουσα,
Αἰὲν ἀναιδείην ὀπιπεύουσα μύθῳ, οἵπέρ τε μύθον.
14 Ἐσθ' μοι ἱερὰ νῦν, θεὸν ἵλαον ὅσσα τις ἔδηκε,
Σήμερον ἐξετέλεσα· ξυνωλαὶς, ἄεσσα ὑπέστην.
15 Τῷ σίδεν ἀντομένῃ, σὺν δ' ἔμενεν δεῦρ' ἀφικέσθαι,
Νῦν δὲ μάλ' ἀπροχέως δίζημένῃ, ὄφρα ἑ φεύρω,
Ἀσπασίως σε κιχάνω, ἐπεὶ σείλισσε ἐπῆλθες.
16 Εὖ μάλα κοσμήσασα λέχος πόρσυνα κὴ ἐυστὼ,
Ῥήγεα καστορῦσ', ὄλεσε τ' ἐφ' ὧφι τάπητας,
Σινδόνα τ' Αἰγυπτίην, κὴ ποικίλματα στιγαλόεντα.
17 Σπαπτίῃ μύρῳ τ', ἀλόην τε, κὴ ἔυοσμον κινάμωμον
Πνείει δίμηνά μοι θαλάμῳ ἐνὶ κηώεντι.
18 Ἀλλ' ἴομεν λάθρηδε, τεταρπώμεσθα δ' ἔρωτος,
Εὐπῆς τε γλυκερῆς, τερπώλιά τε φίλεα εἰλέσθαι
Πάννυχον, ὄφρα κε φαεσίμβροτος ἠὼς.

Ου

Ibi inter fatuos juvenem obſervavi,
Et inter juvenes ſtultum adoleſcentulum vidi
Qui cùm vicum pertranſiſſet, ad receſſum venit hujus mulieris,
(Ibi enim domum habitabat juxta anguſtum callem)
Ivit autem per viam properans, ſtatímque venit prope domum:
Jam autem caligo erat, obumbratæ ſunt autem omnes plateæ,
Et profundus veſper venit ſimul ſerens noctem atram.
Sed ego bene obſervavi, mulier autem ei occurrebat,
Meretricis veſtem habens, in mente autem dolos verſabat.
(Clamoſa, obſtrepera, obſirmato animo, ſed pedibus
Vagatur, neque manet ſuum intra domum:
Diſcurrit autem huc & illuc, malo percita oeſtro:
Nunc in triviis verſans, nunc in vicis,
Aliquando in angiportis, & angulis civitatis,
Ibi ſedet inſidians, abdiriſſimus ubi eſt ſinus.)
Ut vidit, ut ei inſiliit, amicas manus circundans,
Adeóque tenuit obnixè, poſtquam ambabus (manibus) prehenderat
Oſculata autem eſt ejus complexa caput, caninos oculos habens,
Semper impudentiam induens, dixítque ſermonem:
Sunt mihi ſacrificia nunc, Deum quibus propitium reddidi,
Hodie perſolvi vota, quæ nuncupavi.
Quapropter tibi occurrens, tuíque gratiâ huc veni,
Nunc verò diligenter quærens, ſicubi invenerim,
Libenter te reperio, quandoquidem valde optatus veniſti.
Bene admodum ornavi lectum, & apparavi cubile,
Stragula ſternens, mollésque ſupra tapetas,
Sindonémque Ægyptiam, & ſtrata ſplendida.
Myrrham quidem, aloénque, & fragrantem cinamomum
Spirat lectus meus thalamo in odorato.
Sed eamus ad lectum, ſatiemur autem amore,
Et cubili dulci, & oblectemur in animo philtris
Totâ nocte, donec apparuerit roſeos-digitos-habens aurora.

19 Οὐ γὰρ ἔδυ ἀμείτερος μεταδήμιος, ᾧ χρὴ δ' ἦδη
Ἀνδρας ἐπ' ἀλλοδαπὰς δηλήχλιω ὀδόν, ἀργαλέόν τε·
20 Χρήματα δ' ὀλίης ὄζιν, ἃ, τ' ἔλλαδι χρὸν ἀπῳδὰ,
Οὐδ' ὑπογοήσει, πρὶν ἂν ἥματα μακρὰ τελεσθῇ,
Τοῦ μὲν ὀδύροντος μῖμος, τῷ δ' ἴσα μῦθοι.
21 Ὡς ἡ μὲν μαλακοῖσι παραιφαμύθιε ἐπέεσσι
Θῦγα, κὴ αἰμυλίοισι βιάζετο μὴν φρένα μύθοις·
22 Βῆ δ' ἴμεν αὐτὰρ πρότερον, ὁ δ' ἄμ' ἕσπετο, ἠΰτε παῖδες
Βυτύπα ἐς μέγαυλον, ὅ, τε σφάξειν μιν ἔμελλεν,
Ὡς τ' ὅτε κοίνιξας κὴ δέσματα νήπιε αὖτως
Ἀνὴρ, εἰδ' ἐνόησεν, ὅ οἱ τίπας ἐγγύθεν ὄζιν·
23 Ἕως ἄν οἱ ἐν βέλος ὀξὺ πάγῃ, διὰ δ' ἧπαρ ἐλάσσῃ·
Ὄρνις δ' ὡς ὥρμησεν ὅπὶ παγίδα ςονόεσσαν,
Νηπίη· εἰδὲ τόγ' ὄιδεν, ὅ ἑ ψυχῆς κατὰ δῆσον.
24 Δεῦτέ μοι ὦδε, ὦ παῖδες, ἐμῆς ὀπακάλυτε φωνῆς,
Νωῖ δ' ἐμίσθην ξύνετ' ὄκα, λόγυς δέ τε θεὸς ἐσὶ δυμῷ·
25 Μήποτε σὴ κραδίη μὴ ἐᾷς κλίνῃσι κελεύθυς,
Μηδ' ἐθέλῃς αἰλάλησὶ ἐν ἀτραπιτοῖσιν ἕπῃσι.
26 Πολλοὶ γὰρ κάδ' βεβλημμένοι ἄνδρες ὑπ' αὐτῆς,
Πολλὰς δ' ἰφθίμυς ψυχὰς, ἄϊδι περῖα ψαν.
27 Ἡ ὁδὸς ἐς ἄϊδαο, μάλ' ἐγγύθεν ὁκίε ναίει,
Ῥεῖά πε ἔνθ' ἔβη δόμαθ' ἕβη μέλανος θανάτοιο.

ΚΕΦ. ιή.

1 Ὅτ' πυτὸ μὲν ἄϋσε, κὴ ὑ φρένες ἴαχε φωνῇ·
2 Σῖῃ δ' ὑπὲρ ἄνδρας βᾶσα, κὴ ὕμμι μάλ' ἐν θεσπεσῇ,
Ἀμφαδὸν ἐν τριόδοισι, κὴ ἐν μέσῃσι κελεύθυς.
3 Ἀμπόλιν, ἣ πᾶσιν μεταδήμιός ὄζιν ἀταρπὸς,
Ἄκρος ἐινὶ πύλῃσι, κὴ ἐν προδύεσι μελάθρων,
Ἔνθα τᾶς' ἤϋσε, διαπρύσιόν τε γέγωνεν.
4 Ἄνδρες ὅπι χθόνιοι, φωνὴν ἐγὼ ὔμμιν ἵημι,
Φωνὴν ὔμμιν ἵημι, βοὴν τέ μευ ἐ ἀσιν ἀνθρώπων.

Non enim adhuc noſter (vir) domi eſt, abiit autem jam
Viros ad alienigenas, longam viam & arduam:
Pecuniæ autem ei affatim ſunt, quas accepit manibus abiens,
Neque redibit priuſquam dies longi fuerint completi,
Hoc exeunte menſe, illo autem ineunte.
Sic illa mollibus alliciens verbis
Mulcet, & blandis cogit ejus mentem ſermonibus.
Ibat autem prior, ille autem unà ſequebatur, veluti taurus
Lanionis ad ſtabulum, qui & eum mactaturus eſt,
Velutiq; ad cippos, & vincula ſtultus nequicquam
Homo, neq; ſentit quòd ei ſupplicium propè eſt:
Donec ei ſagitta acuta infixa fuerit, & jecur penetraverit,
Et ſicuti avis ruit in laqueum funeſtum,
Stolida, neque hoc novit, quòd eum animâ privabit.
Adeſte igitur, ô filii, meam audite vocem,
Nunc autem mihi attendite citò, ſermonésq; ponite in animo.
Nè unquam tuum cor ad ejus inclinet vias,
Nolíque vagari in ſemitis ejus.
Multi enim jacent vulnerati viri ab illa,
Multas autem fortes animas ad inferos demiſit.
Ubi via ad infernum, propè admodum habitat,
Facilè quis ibi ad cubicula deſcendit atræ mortis.

CAP. VIII.

NOnne ſapientia altè clamavit? & nonne prudentia edit vocem?
Stat autem ſuprà homines ubi aſcenderit, & excelſè admodum in ſpecula,
Palàm in triviis, & in mediis ſemitis:
In civitate, ubi omnibus publica eſt via,
Urbis in portis, & in veſtibulis domorum,
Ibi ſtans vociferatur, & intensè clamat.
Viri terreſtres, vocem ego ad vos mitto,
Vocem ad vos mitto, & clamorem meam ad filios hominum.

Ah

5 Ἄκουε, νήπιε, παιδείας, καὶ μὴ ἀπόβαλλε·
Τήρει δὲ ἐντολὰς πατρός σου, καὶ μὴ ἐκλίπῃς.
6 Στεφάνωμα γὰρ ἔσται τῇ κεφαλῇ σου,
καὶ περιδέραια τῷ τραχήλῳ σου.
7 Τότε πορεύσεται μετὰ ἀσφαλείας ἡ ὁδός σου,
καὶ ὁ πούς σου οὐ προσκόψει.
8 Ἐὰν καθεύδῃς, οὐ φοβηθήσῃ·
ἐὰν δὲ κοιμηθῇς, ἡδέως ἀναστήσῃ.
9 Μὴ φοβηθῇς ἐπιφάνειαν φόβου ἐπελθόντος,
καὶ τὰς ἐπερχομένας ἀσεβεῖς μὴ προσδέξῃ·
10 Ὁ γὰρ Κύριος ἔσται ἐπὶ πλευρᾶς σου,
καὶ διατηρήσει τὸν πόδα σου, ἵνα μὴ ἁλῷς.
11 Μὴ ἀποστερήσῃς ἀγαθὸν ἀπὸ τῶν δεομένων αὐτοῦ,
ἐὰν δύνῃ καὶ ἐπιτελεῖν τῇ χειρί σου.
12 Μὴ εἴπῃς τῷ πλησίον σου, Πορεύθητι καὶ ἐπανάστρεψον,
καὶ αὔριον δώσω σοι, ἐὰν ἔχῃς παρ' ἑαυτῷ.
13 Μὴ λογεύσῃς κατὰ τοῦ πλησίον σου κακὰ,
καὶ ἐπ' αὐτῷ πεποιθότος σου.
14 Μὴ ἔρῃς μάχην ἀνθρώπῳ μάτην,
ἐὰν μὴ κακά σε ἐργάσηται.
15 Μὴ ζήλου ἄνδρα ἄδικον,
μηδὲ ἐκλέξῃ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ·
16 Βδέλυγμα γὰρ Κυρίῳ πᾶς ὁ ἀδικῶν,
καὶ μετὰ εὐθέων ἡ παρρησία αὐτοῦ.
17 Κατάρα Κυρίου ἐν οἴκῳ ἀσεβοῦς,
καὶ ἐν κατοικίαις δικαίων εὐλογία.
18 Κύριος καταφρονεῖ ἀλαζόνων,
ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.
19 Δόξαν δικαίοις κληρονομεῖ,
ἀτιμίαν δὲ ἀναλαμβάνουσιν ἄφρονες.
20 Ἄκουε, τέκνον, παιδείας πατρός σου,
καὶ πρόσεχε, ἵνα γνῷς φρόνησιν·
21 Ἀγαθὴ γὰρ δόσις ἐστὶν ἐν χειρί σου,
καὶ ἐν τῷ στόματί σου εὐλογία.
22 Μὴ ἀποστῇς ἀπὸ παιδείας νεότητος,
μηδὲ ἐγκαταλίπῃς γήρως·
23 Ἐν γὰρ τῷ γήρᾳ ἐπιγνώσῃ τὰ πάντα,
καὶ ἐν βουλῇ πρεσβυτέρων συνήσεις.
24 Ἀγάπησον σοφίαν ὡς μητέρα,
καὶ ἐκλέξου αὐτὴν ὡς ἀδελφὴν γνησίαν·
25 Ἡ γὰρ σοφία καὶ ἡ ἐπιστήμη ὀνομάζεται,
καὶ ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτῆς ἐστιν.
26 Ἐν ἀγαθοῖς ἀνδράσι κατοικεῖ,
καὶ ἐν καρδίαις ἀνθρώπων ἀναπαύεται.
27 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
28 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
29 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
30 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
31 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
32 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
33 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
34 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
35 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
36 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
37 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
38 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
39 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
40 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
41 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
42 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
43 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
44 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
45 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
46 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
47 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
48 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
49 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
50 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
51 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
52 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
53 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
54 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
55 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
56 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
57 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
58 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
59 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
60 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
61 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
62 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
63 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
64 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
65 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
66 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
67 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
68 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
69 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
70 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
71 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
72 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
73 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
74 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
75 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
76 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
77 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
78 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
79 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
80 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
81 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
82 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
83 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
84 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
85 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
86 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
87 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
88 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
89 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
90 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
91 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
92 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
93 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
94 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
95 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
96 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
97 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
98 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
99 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
100 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
101 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
102 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
103 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
104 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
105 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
106 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
107 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
108 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
109 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
110 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
111 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
112 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
113 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
114 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
115 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
116 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
117 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
118 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
119 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
120 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
121 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
122 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
123 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
124 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
125 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
126 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
127 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
128 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
129 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
130 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
131 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
132 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
133 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
134 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
135 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
136 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
137 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
138 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
139 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
140 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
141 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
142 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
143 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
144 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
145 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
146 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
147 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
148 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
149 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
150 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
151 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
152 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
153 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
154 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
155 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
156 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
157 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
158 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
159 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
160 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
161 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
162 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
163 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
164 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
165 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
166 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
167 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
168 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
169 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
170 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
171 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
172 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
173 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
174 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
175 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
176 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
177 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
178 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
179 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
180 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
181 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
182 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
183 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
184 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
185 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
186 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
187 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
188 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
189 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
190 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
191 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
192 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
193 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
194 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
195 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
196 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
197 Ἐὰν ἐπιθυμήσῃς σοφίαν, τήρησον ἐντολάς,
καὶ ὁ Κύριος ἀποδώσει σοι αὐτήν·
198 Ἡ γὰρ εὐσέβεια καὶ ἡ σοφία ἀδελφαί εἰσιν,
καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐπιστήμη συνοδοιπόροι.
199

Ah miseri, prudentiam percipite mente, & intelligite:
Vos eriam sapite, stolidi viri nequicquam.
Audite me, quoniam optima inter vos omnia dicam,
Et mea à lingua rectissima consilia fluent:
Os meum apertè veritatem enunciabit,
Noxámque & iniquitatem labia mea oderunt.
Omnia verba oris mei bona justáque sunt,
Nec sunt perversa, neque pravus illi inest sermo.
Certè omnia valdè manifesta intelligenti viro fiunt,
Proba omnibus sunt, quotquot mentem sortiti sunt bonam.
Sed obtemperate & vos mandatis meis,
Magis autem hæc accipite, quàm argenti talenta,
Scientiámque auro pretioso præferte.
Pretiosis enim lapidibus prudentia est præstantior,
Nihil ei æquivalet eorum, quæ mortales cupiunt,
Neque ei par est, quicquid aliquis mente sua appetit:
Adeò omnes res excellit, & ei possessio nulla similis.
Habito ego Sapientia unà cum prudentia amabili:
Sagacitatémque invenio, & consilia solertia doceo.
Timor Dei (est) mali odium: superbia autem & violentia,
Et scelesta opera insolentium hominum,
Linguáque simul perversa: hæc invisa mihi sunt omnia.
Soli mihi adest consilium & prudentia:
Sum autem ego sapientia, & mihi robur est non infirmum.
Sceptrigeri reges, per me regnant,
Et jura decernunt meo instinctu principes.
Consilio meo latè-imperantes reges
Omnes sceptrum tenent, & principes, & qui leges
Ex me tuentur, consiliarii viri terræ.
Eos qui me amant, ego animitus amo,
Et manè me diligenter quærentes invenient.
Opulentia & honor apud me, & divitiæ multæ,

Firmæ

Ἔμπεδα χρήματ' ἔασι, δίκη δ' ἅμα τοῖσιν ὀπηδεῖ.
19 Καρπὸς ἐμὸς χρυσοῦ κρείσσων, χρυσοῦ τε τετίμη,
Ὀζρύζω, κέρδος τ' ἐμὸν ἀργύρου ἐξαίτιον.
20 Εὐρομίης ἐτεῖαν ἐγὼ ὁδὸν ἡγεμονεύω,
Εὐδικίης μέσσησιν ἐνὶ τρίχα κιλεύθοις.
21 Κλῆρον ὄπως βιότου τε πολῶ, καὶ κτήματ' ἐπάξω
Ἀνδράσιν, οἳ με φιλεῦσι, δόμης τ' ἐμπλήσω ἑαῶν.
22 Κτισάμενός με Θεὸς πάλαι ἦεν ὁδοῦ ἓν ἔχον ἐν ἀρχῇ,
Πρὶν τεύξαι τὰ ἃ ἔργα, πάρος τ' αἰῶνα γενέσθαι.
23 Ἀϊδίην ἀπ' ἀρχῆθεν, πρό τε πασέων γενεάων
Ἱδρύθην, πρὶν γαῖαν ἀθέσφατον ἐκτίσσαι.
24 Ἦ ἔα πολὺ πρώτιστον γέγονα, πρὶν βένθεά τ' εἶεν,
Βένθεά τ' ἐυρύστερνα, καὶ ὑγρὰ δέμβλα θαλάσσης,
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ φρείατα καλλιρέεθρα.
25 Φημὶ δ' ἐγὼ βουνῶν πρόσθεν ἐμμῦσαι ἄκρων,
Πετρέων τ' ἠλιβάτων· πρὶν ἔρια μακρὰ τετύχθαι
Ῥίζησι χθονίησιν ἀρηρότα, φημὶ γενέσθαι·
26 Ὄφρ' ἔπι μὴν χάος ἔσκε, καὶ οὔπω γαῖαν ἔτευξεν,
Οὐδέ τι λειμῶνας, καὶ πίσεα ποιήεντα,
Οὐδέ πω ἀρχέγονον κονίλιν χθονὸς εὐρυοδείης.
27 Πάρ δ' ἦσαν καὶ ἔγωγε, ὅτ' ἔκρανθεν αἰγλήεντα
Ἄστρασι ποικίλλων τεχνήσατο, βένθεά τ' ἄκρα
Ζώσαν ὑπερμήκως, καὶ ὑπὲρ ἅλα κύκλον ἔθηκε,
Κύκλον ὑπεὶρ ἅλα δῆκε, πελώριον αἰθέρα δῖον,
Ὃς πάντη περὶ πόντον ἀπείριτον ἐστεφάνωται.
28 Ὄφρά θ' ὑπουράνια σῆσεν νέφεα σκιόεντα,
Τῷ μάλα κρειάσας, πηγὰς θ' ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,
Βένθεά τ' ἔν κάρπωσε, καὶ ἐρρίζωσεν ἔρεθεν.
29 Ὄφρ' ἁλὶ πύεσατ' ἔπηξε, καὶ ὕδασι δεσμὸν ἔδωκε,
Μή ποθ' ὑπερβαίνοντα δίκην λιθοίατ' ἐφετμέων
Κύμασι θαρσαλέοις, μινύθοι δέ τε ἔργ' ἀνθρώπων·
Ὄφρά τ' ἀπειρεσίης ἔσκοι θεμείλια γαίης·

Τόφρα

Firmæ divitiæ ſunt, juſtitia autem eas una comitatur.
Fructus meus auro præſtantior, auro pretioſo,
Obryzo, lucrúmq; meum argento eximio.
Æquitatis viam ego rectam præeo,
Juſtitiæ mediis ambulans in ſemitis.
Ut hæreditatem ſubſtantiámq; multam, & poſſeſſiones præbeam
Hominibus, qui me amant, domos autem repleam bonis.
Poſſidens me Deus olim ſuæ viæ habebat in principio,
Priuſquam faceret ſua opera, & priuſquam ſeculum fieret.
Semper à principio, & ante omnes generationes
Erecta fui, priuſquam terra ingens ſtabiliretur.
Certè longè primùm procreabar, antequam & abyſſi eſſent,
Abyſſi latos ſinus habentes, & humida fundamenta maris,
Et fontes fluviorum, & ſcaturigines pulchri fluæ.
Dico autem me jugis antiquiorem eſſe ſummis,
Petríſque excelſis: antequam montes longi fabricati eſſent
Radicibus terrenis compacti, dico me genitam fuiſſe:
Cùm adhuc chaos eſſet, & nondum terram fabricâſſet,
Neque arva, & prata herboſa,
Neque adhuc primigenium pulverem terræ latæ
Adſtabam autem & ego, quando cœlum ſplendidum
Stellis exornans artificioſè fecit, & abyſſos in ſuperficie
Polivit ſcienter, & ſuper mare circulum poſuit,
Circulum ſuper mare poſuit orbicularem ætherem divinum,
Qui undique pontum vaſtum circumambit.
Et quando ſub cœlo conſtituit nubes umbroſas,
In ſublimi admodum ſuſpendens, fontéſque maris ſterilis,
Et abyſſos bene roboravit, & radicavit ſubtus.
Quando mari limites fixit, & aquis legem dedit,
Nè unquam tranſgredientes jus, obliviſcerentur mandata
Fluctibus audacibus, minuerentur autem opera hominum:
Et quando immenſæ ſtatuit fundamina terræ.

Tunc

30 Τόφρα πάρεσμος ἐγὼν ὡς οὐ τετρόφος ἠλικιώτης,
Χάρμά θ' ὁτέῳ, ὁ δέ μοι τίρφθη φρένας ἤματα πάντα,
Ἄντα δ' ἔδην καὶ ἐγώνης, καὶ ἐνθάδε θυμὸν ἰάνθην·
31 Πολλὰ δ' ἔβη ἐνὶ γαίῃ ἀλαλκόμενη φρένι τέρθην,
Ἢ βεσπὶ ἰκέλα ναΐων ὀπὶ χθονὶ πτελυοστείρῃ,
Χάρμά τέ μοι καὶ ἄθυρμα μετ' ἀνδράσι ἦεν γλυκὺ θλῆ.
32 Καὶ τέ μεν ἔκν, φίλα τίκνα, καὶ ἦν φρεσὶ θὲ θυμῷ,
Νῦν δ' πίθεθε καὶ ὔμμες, ἐπεὶ πείθεθε ἄμεινον·
Οἱ γὰ ἐμὰς ἐφύλαξαν ἀταρπιὰς, ὀλίοι ἔεσι.
33 Κλίνατε δ' ἔατα νῦν νουθεσίην ἐμὴν,
Καὶ πεπυκνόοι ἔς', ἰδὲ μὴ ἀθερίζετε βελήν.
34 Τρὶς μάκαρ ὅσσ' ἀνὴρ καὶ τετράκις, ὅς μευ ἀκούῃ,
Ἐν προθύροισιν ἐμοῖς ποτιδέγμενος ἡμέλα πάντα,
Μίμνων τ' ἐν προθόμῳ, καὶ ἐμὴν φλιὴν παρεταίς.
35 Ζωὴν γὰ παρ' ἐμοί· εὑρὼν δέ με καὶ βίον ἕυρε,
Καί ἑ Θεὸς τιμήσει, ἐπεὶ κεχαρεσμένος ἔσαι.
36 Αὐτὰρ ὅ κέν μ' ἀλίτηται, ἐὸν δηλήσατο θυμόν·
Καί μ' ἐχθαίροντες θάνατον καὶ κῆρα φιλέουσιν.

ΚΕΦ. Γ'.

1 Ἡ Φρόνις δόικον ἔδειμε, καὶ ἔξεσι κίονας ἑπτὰ·
2 Ἰφια μῦλ' ἔσφαξε, κέρασσε δὲ οἶνον, καὶ ἔθυσε δόιον,
Καὶ ὡπλίσατο δῶρον, εἶν τ' ἐτάροισι τράπεζαν,
Εἰδατα πάλ' ὀπτήσασα, χαριζομένη παρεόντων.
3 Ἀμφιπόλες προέηκεν ἑὰς ὀπὶ δῶμα καλέσσαι
Δαιτυμόνας· σῆ δ' αὐτὴ ἐν ἀκροτάτοισι πόλησς
Ἠϋσέν τε θαμαρύσιον, καὶ μῦθον ἔειπεν·
4 Ὅς φρεσὶ νήπιός ἔστιν ἐν ἀνθρώποισιν, ὧδε πορέσθω·
Ἄφρονα δ' ὃν κε νοήσῃ, ἐὺ φρονέοντα προσείπω·
5 Δεῦρ' ἄγ' ἰὼν, ὦ ξεῖνε, πρὸς ἡμετεροῖο δόμοιο,
Σῖτόν τ' ἀπασσίως ἐμὸν ἔδδιε, πῆκτε τε δῖνον,
Τῆ, πίε, ἄλλα πίεσσιν, τὸν ὀπάζω σοι καρόσσαι.

6 Λεῖπ'

Tunc assestrix ego, tanquam connutrita, coram,
Voluptásque ei fui, ille autem me delectabatur in animo omnibus (diebus,
Coram autem illo & ego, & intus animo lætabar:
Multùm autem ejus in terra exultans mente gaudebam,
Ubi mortales domos habitabant in terra alma,
Gaudiúmq; mihi, & oblectamentum cum hominum fuit generatione.
Audite me igitur, chari filii, & bene perpendite animo,
Nunc autem parete & vos, quoniam parere melius est:
Qui enim meas custodiunt semitas, beati sunt.
Inclinate autem aures monitis meis,
Et sapientes estote, & nè contemnite consilium.
Ter beatus hic vir, & quater, qui me audit,
In vestibulo meo expectans diebus omnibus,
Manénsque in porticu, & mearum valvarum postibus adstans.
Vita enim apud me: me autem inveniens, vitam invenit,
Et eum Deus honorabit, quandoquidem acceptus (illi) erit.
Sed qui in me peccat, suam lædit animam:
Et qui me oderunt, mortem, & fatum amant.

CAP. IX.

SApientia domum suam ædificavit, & excidit columnas septem.
Pinguia pecora mactavit, miscuit autem rubrum vinum,
Et apparavit cœnam, suámque extendit mensam,
Edulia multa apposuit, gratificans de præsentibus.
Famulas misit suas ad convivium vocare
Convivas: stat verò ipsa in summis partibus civitatis,
Clamátque extensâ voce, & verbum dicit:
Qui mente stolidus est inter homines, huc accedat: (quitur.
Insipientem autem quem animadverterit, rectè sapiens (eum) allo-
Huc age adveniens, ô hospes, ad nostram domum,
Cibúmq; jucundè meum ede, & bibe vinum,
Cape, bibe, amice suavissime, quod præbeo tibi postquã miscuerim.

Relin-

6 Λεῖπ' ἀνόους, ἵνα ζῶ τε βίῳ, μηδ' σφιν ὁμίλῃ,
Στείβε δ' ὁδὸν πυκιῆς, φρένας τε μετ' ἴχνια βαῖνε.
7 Λαὸν ὃς ἡγήσας εὖ, ὃς ἐνίκησε λωβητῆρας,
Ὅς τ' ἐνένιπεν ἀλιτρὸν, ὃς αὐτῷ μῶμον ἔχευεν.
8 Ἐμπαίκτῳ μὴ ἔλεγχ', ἵνα μή τοι ἐχθοδοπήσῃ·
Νείκεε δ' αὖ πυκτὸν, φιλέει δέ σε κηρόθι μᾶλλον.
9 Εὖ νασθὲν πυκτῷ, ἔπι δὲ φρεσὶ φάρτερος ἔσαι·
Ἀνδρὸς δίδασκε δίκαιον, ὃ δ' ἰδρείην καὶ ὀφέλλοι.
10 Ἀρχὴ μὲν σοφίης πέλει φόβος Ἀδωναίοιο·
Ἡ δέ τ' ἐπιστοσύνη τὸν Ἁγίων ἐστὶν ἀνοῆσαι.
11 Καὶ γὰρ ἐμοὶ ἰότητι πολὺ πλείους μῦαν ἐνιαυτοὶ,
Ἤματα πολλὰ βίου, μακρὴ δέ τοι ἔασι καὶ αἰών.
12 Εἰ μὲν πὲ σύνεσαι, τόδε τοι κὴ κέρδιον ἔσαι·
Εἰ δ' αὖ μὴ φρονέοις, κτῖ ἢ φρονέοις ἐνὶ θυμῷ,
Αὐτῷ σοι μετόπισθ' ἄχος ἔασται, οὐδέ τι ἄλλῳ.
13 Ἀφραίνουσα γυνὴ πέλει ἄβεσμος, αὐϊαχής τε·
Νηπίη, οὐδέ τι δίδεν ἐνὶ φρεσὶν, οὐδ' ἐνόησεν.
14 Ἧσαι γὰρ ῥ' ἀναπαυδὸν ἐπὶ προθύροισιν ἑοῖσιν,
Ἐν κλισμῷ ἢ καθίζῃ, ἐπ' ἀκροτάτοισι πόληος·
15 Ξείνους ὄφρα καλέσσῃ, ὁδῷ ἔνι ἰθὺ κύοντας,
Ἀμυλίοισι λόγοισι παραπλάζουσα κελεύθου.
16 Ὅς φρεσὶ νήπιός ὅτις, κὴ ἐπὶ πυμάθῳ ἐίδοι,
Δεῦρ' ἴτω ἠμὲ τρόπον δὲ, παρὲξ ὁδοῦ ἴχνια κλίνων.
Τῷ τε χαλίφρονι φωτὶ ἀθεμίστων ἀγορεύω.
17 Ὄλ, πῖ πιὼν τις ἔκλεψε, πίλει γλυκεράτερον ὕδωρ,
Ἄρτος δ' ὅς τε κρυπηδὸν ἐδήδεται, ἐστὶ μαλ' ἡδύς.
18 Ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ κὲ κ ἴσασιν ὅτ' αὐτόθι εἰσὶ κεκμῶντες,
Τῆς ἢ ξείνοις ἔνερθε, κὴ εἰν ἀΐδαο βαρέϊθροις.

ΚΕΦ. ι'.

1 Αἶνοι τῦ Σολομῶντος ἀγακλεοῦ βασιλῆος·
Χάρμα πατρὸς παῖς ἐσθλός· ὁ δ' ἄφρων μητρὸς ἀνίη.
Μὴ

Relinque fatuos, diúque vives, neque eum illis conversare:
Calca autem viam sapientiæ, prudentiæque post vestigia incede.

Probrum ei præmium est, qui objurgat derisorem,
Quique increpat improbum, sibi ipsi labem affundit.

Irrisorem nè reprehende, ut nè te odio habeat:
Objurga autem è contra sapientem, amat te autem corde magis.

Rectè admone sapientem, adhuc autem mente melior erit:
Virum doce justum, hic autem scientiam augebit.

Principium sapientiæ est timor Immortalis.
Prudentia autem est (Sanctum illum &) Integrum cognoscere.

Etenim meo arbitrio volventibus annis,
Dies multi vitæ, longum autem tibi erit ævum.

Siquidem sapiens sis, hoc è re tuâ fuerit:
Si autem non sapis, sed contemnis in animo,
Ipsi tibi in posterum dolor erit, nec alii cuiquam.

Insipiens mulier est obstrepera, & clamosa:
Stulta, neque quidquam novit in mente nec intelligit.

Sedet enim palàm in vestibulo suo,
In cathedra autem sedet, in summis partibus urbis,

Peregrinos ut vocet, in via recta progredientes,
Blandis sermonibus seducens à tramite:

Qui animo stolidus est, & non res prudentes sciens,
Huc accedat nostram ad domum, è via gressus flectens:
Et insipientem hominem vafrè alloquitur:

Quam bibens quis furatur, est dulcior aqua,
Panisque qui clàm editur, est valdè jucundus.

Sed hic homo ignorat quod ibi sunt mortui,
Ejus autem hospites subtùs sunt, & in inferni barathro.

CAP. X.

PRoverbia Solomonis, inclyti regis.
Gaudium patris est filius bonus: stultus autem matris mœror.

2 Μὴ πλεῖόν σ' ἀδίκως κερδᾶναι ἴσ' ἄτησι,
Πλεῖστός δ' ὑφειτέων ἀχρεῖος, ἀλλ' ὀνίνησι
Κρήματα τοὺς ἀρπαξ', θεόθεν δὲ πολλὸν ἀμείνων
Ἡ τε δίκη θανάτοιο λυσιχθόν ἐξανέλυσε.

3 Λιμῷ ὑποθήσειν θεὸς οὐκ ἔᾳσε δικαίους
Δυσεβέων δ' ἀνδρῶν ὀλοὸν φορέουλιμον ὄλεσε.

4 Πτωχεύειν ὀλιγάκις, ὅτε χεὶρ ὀκνεῖ μεθύμων·
Ἔργα δ' ὃς ἔυ κομέει, ἄφενος μέγα χερσὶν ὀφέλλει.

5 Ὅσπερ ἀγειρε θέρευς, υἱὸς σοφός· ὃς δ' ἂ καθεύδει
Ὥρῃ ἐν ἀμήτου, ὄδ' ἐλέγχεα θῆκε τοκεῦσι.

6 Πολλαὶ ἐπ' εὐσεβέων χάριτες πίπτουσι κάρηνα·
Ὑβρεις δ' ἀρχαλέην σῦμ' ἀλιτρέων ἀμφικάλυψεν.

7 Εὐσεβέων μνήμη μακαρίζεται· ὄνομ' ἀλιτρέων
Πύθεται, αἰχρὸν τ' ὀζεῖ κ' ἐανομήσι πυθέσθαι.

8 Δέξετ' ἐφημοσύνας πυκιὸς φρεσίν· αὖλα δ' ὀλῶν τις
Ἄφρων, ὃς μάλα, πολλὰ κ' ἐπαυμύσσει βαίζων.

9 Ἀσφαλέεσσι πόδεσσι, κἠ ἀνὴρ, ὃς κ' ὀδεύει
Ἰχνεσιν ἰθυτόμοισι, κ' εὐδικίην νόεῖ·
Ὅς δ' τ' ἀπαδαλίης σκολιὰς ἐπάπτοσ κελεύθους,
Λοξοβατὴς, γνωτός τ' ἔσσεται κ' ἐπόψιος ἄλλων.

10 Ὅς μύει ὀφθαλμὸν, πόλλ' ἀνδράσιν ἄλγε' ἔθηκεν·
Ὅς δ' τ' ἀμειξοεπὴς κ' νήπιος, αὖλα πτείει τε.

11 Πηγὴ μὲν βιότου σῦμ' ἀμύμονος ἀνέρος ὀδεῖ,
Τὴν κ' ἀπὸ γλωάνης φυσίζοον ἔρρεεν ὕδωρ·
Ὑβρεις δ' ἀρχαλέην σῦμ' ἀλιτρέων ἀμφεκάλυψε.

12 Τίκλει δυμοβόρους ἔεισας κ' νείκεα λυγρὰ
Ἔχθος· ἐν ἀνδρώποισι φιλοφροσύνη δ' ἐρατεινὴ
Κρύπτει ἀπαδαλίην, κ' ἀμαρτάδα πᾶσαν ὄλεσσε.

13 Ῥεῖά κέ τις σοφίῃ πυκιοῦ ἐνὶ χείλεσιν εὕρει·
Ὦ δ' ἄνοος κραδίῃ, νώτῳ ἔπι ῥάβδος ἐτοίμη.

14 Ἰδρίην ταμίευσαν, ὅσοι πεπυμένοι ἄνδρες,
Ἐν κραδίῃ· σῦμα δ' ἠλιθίων κραδὸν ὀκτὶν ὀλέθρῳ.

Ἀνέρες

Nè diteſcas injuſtè: mala lucra æqualia damnis,
Opéſque oppreſſorum inutiles, nèque proſunt
Divitiæ tot raptæ, à Deo datæ multò meliores:
Et juſtitia à morte malè-ſonante liberat.

Fame perire Deus non patitur juſtos:
Impiorum autem hominum ſubſtantiam funditùs perdit.

Mendicare ei eſt neceſſe, cujus manus eſt remiſſa:
Opera autem qui benè curat, opes magnas manibus auget.

Qui congregat in æſtate, filius eſt ſapiens: qui autem dormit
Tempore meſſis, hic opprobria affert parentibus.

Multa in piorum gratiæ cadunt capita:
Violentia autem gravis os tranſgreſſorum tegit.

Piorum memoria benedicitur: nomen peccatorum
Putreſcit, turpéque eſt poſteris auditu.

Accipiet mandata ſapiens in mente: ſtatim autem peribit
Stultus, qui admodum multa, & non prudentia loquitur.

Tutis pedibus incedit vir, qui ambulat
Greſſibus directis, & in rectitudine mentis:
Qui autem nequitiæ tortuoſas calcat ſemitas,
Obliquè -iens, notúſque erit, & aſpectabilis aliis.

Qui nictat oculo, multos hominibus dolores affert:
Qui autem garrulus (eſt) & ſtultus, ſtatim cadet.

Fons vitæ os integri viri eſt,
Ejúſque à lingua vitalis fluit aqua:
Violentia autem gravis os tranſgreſſorum tegit.

Parit animum-rodentes lites, & contentiones graves
Odium inter-homines: amicitia autem amabilis
Tegit improbitatem, & peccatum omne perdit.

Facilè quis ſapientiam prudentis in labiis inveniet:
Cui autem inſipiens cor, (ejus) tergo virga parata eſt.

Scientiam recondunt, quicunque viri prudentes ſunt,
In corde: os autem fatuorum propè eſt ad interitum.

15 Ἀνέρος ἀφνειοῦ ὀχυρὴ πόλις ἔπλετο πλοῦτος·
Πτωχοῦ δ' ἐλομένου πενίη θανατηφόρος ὄλθος.
16 Αἰεὶ μὲν κάμάλου βιοτήσιός ὄρσι δικαίου·
Δυσεσθέων δέ τε καρποὶ ἀταλαίφρονα σίνονται.
17 Ζωῆς ὄτιμον ὁδοῦσιν, ὃς ἴθυ οὐ πόντα πέφυται·
Ὃς δέ τ' ἐλεγξιν ἀνιώμενος, ὁδὸν πλανηθὲς ἐτύχθη.
18 Ὃς τε φθονεροῖσι κατὰ χείλεσιν ἔχθος ἐκοῦσιν,
Ἀμύλα κωτίλλων, κακὰ δ' ὄρεσι βυσσοδομεύων,
Ὃς δέ τ' ὄνειδος ἔβαλε, παρήορος ἀνέρες ἄμφω.
19 Ὅσσπις ἀμεί[illegible]ς, ὅδ' ἀμπτοεπὴς τε τυκτός,
Πολλοῖσιν γλῶσσαν ἀλιτρεσύνη ἔνι πολλή·
Κεῖνος δ' ἂν πέφυται, ὃς ἰσχανέει ἕρκος ὀδόντων.
20 Γλώσσης μὲν θησαυρὸς ἐν εὐσεβέεσσιν ἄειρται,
Ἀργυρέοις ὥς, πλείστη δ' χάρις, τιμή τε μεγίστη·
Δυσεσθέων δ' ἀνδρῶν κεφαλὴ πίνει ἀξίη ὄλθου.
21 Πολλὰς ποιμαίνουσι δικαίων χείλεα φωτῶν,
Καὶ γὰρ ἀπὸ γλώσσης ἁρεψιώρεα γῆραι ἴσασιν·
Ἄφρονες δ' ὑπὸ θήσκουσι χαλιφρεσύνῃσι νόοιο.
22 Δῶρα Θεοῦ πίλεται τὰ μὲν χρήματα, τῷ γὰρ ἔκητι
Εὖ ζώουσι βροτοί, ὁ δέ τ' οὐχ ἅμα πόνθος ἔθηκαν.
23 Ὡς ὅτε παῖς ποίησεν ἀθύρματα νηπιέησιν,
Ὡς ἄφρων κακὸν ἔοργε· σοφὸς δ' ἓν ὄιδε νοῆσαι.
24 Ῥεῖα κιχήσεται ἀλιτρὸν, ὃ δὲ φρεσὶ δείδια λίλιται·
Ἀνέρες αὖτ' ἐσθλοὶ τετελεσμένον ἔανεται ἐέλδωρ.
25 Ῥίμφα μάλ' ὥστε θύελλα παρέρχεται, ἠύτε δ' ὄλθος
Φαῦλος ἀνήρ· ἀγαθὸς δὲ θεμείλιον ἀσφαλὲς αἰεί.
26 Οἷά τε ὄξος ὀδοῦσι, καὶ ὄμματα κάπνος ἀμαυρεῖ·
Ἄγγελος ὡς νωθὴς πέλει ἀνδράσιν, ὅς μιν ἔπεμψαν.
27 Ἀθανάτοιο φόβος μακρὴν αἰῶνα τίθησι·
Δυσεσθέων δ' ὀλίγος τε βίος, παῦροί τ' ἐνιαυτοί.
28 Ἐλπωρὴ ἀγαθῶν, ὅ, τι καν ποτὲ μὴ τέλεν,
Ἔσται σφιν μέγα χάρμα· κακῶν δέ τε φὴμις ὀλεῖται.

29 Ἴθυσο-

Viri divitis munita civitas ſunt divitiæ:
Pauperi autem pernicioſa paupertas lethifera eſt.

Semper labor vitalis eſt juſtorum:
Impiorum autem fructus nequitiam comitatur.

Viæ vitam ingreditur, qui bene loquenti obtemperat:
Qui autem reprehenſionem recuſat, hic erro evadit.

Quique mendacibus ſub labiis odium occultat,
Blandè garriens, mala autem in mente intùs machinans,
Quique opprobrium loquitur, ſtolidi viri (ſunt) ambo.

Qui in-ſermone multus, hic in ſermone peccans eſt,
Multis enim verbis tranſgreſſio ineſt multa:
Is autem è contrà ſapit, qui cohibet ſeptum dentium.

Linguæ theſaurus in piis optimus,
Sicut argentum, plurima autem gratia, honórque maximus:
Impiorum autem hominum cor quid valet?

Multos paſcunt juſtorum labia virorum,
Etenim à lingua almam vocem mittunt.
Stulti autem è contra moriuntur inſipientiâ mentis.

Dona Dei ſunt opes, hujus enim voluntate
Proſperè vivunt mortales, hic autem non ſimul dolorem addit.

Sicut quando puer facit ludicra præ imprudentia,
Sic ſtultus malè agit: ſapiens autem bene novit intelligere.

Facilè inveniet peccatorem, quod in mente metuit valdè:
Viri è contrà boni perfectum erit deſiderium.

Celeriter admodum veluti procella tranſit, & non amplius eſt
Malus homo: bonus autem fundamentum firmum ſemper.

Veluti acetum dentibus, & oculis fumus obſcurus:
Nuncius ſic tardus eſt hominibus, qui eum miſerunt.

Immortalis (Dei) timor longam vitam facit:
Impiorum autem exiguáque vita, paucíque anni.

Spes improborum, quodcunque expectaverint,
Erit iis magnum gaudium: malorum autem ſpes peribit.

29 Ἰσυνόοισι θεοῖο ὁδὸς μίνθος ἐστὶ καὶ ἀλκή·
Δυσεβίῃς δ', ὅτις αἰὲν ἀήσυλα ἔργα μέμηλε,
Πήματί τε κύρσουσι, κακὰς δέ τε ἴξεται ὄλεθρος.

30 Ἀιὲν ἀκίνητοι, μάλα τ' ἔμπεδοί εἰσι δίκαιοι·
Ἀλλ' ἄ ποθὲν ἀλεῖται ὑπὸ χθονὶ ναιετάουσιν.

31 Εὐσεβέων λαμπὰς τίκλει φρένα ἰμερόεσσαν·
Γλῶσσαν δ' σκολιὴν πᾶς ἀποθμήξει σιδήρῳ.

32 Ἐσθλῶν χείλεα δῖδυ ἑαδότα μῦθον ἐνίσσειν,
Ἐσλὸν ὃν χαρίεσσι· κακὸς δ' ὑποφώλια βάζει.
Σχεπτὴ δ' ὀλγὸν ἐστὶν, ἀταρτηρὸν δ' ἐπὶ μῦθοι.

ΚΕΦ. ιά.

1 Πλάστιγξ μὲν δολόεσσα θεῷ συναρωτάτη ἐστίν·
Ὃς δ' δίκαιος ἔρχεται, τέρπεῖ δέ μιν ἴσα τάλαντα.

2 Ὁππότ' ἀγυιοπὶη ἔλθῃ, ἅμα τ' ἔρχεται αἰδώς·
Μῆτις δέ σφιν ὀπηδεῖ, ὅσοι τ' ἀγαθοφρονέες εἰσίν.

3 Ἀνδράσιν ἰθυτόργοις σφετέρη δίκη ἡγεμονεύσει·
Δυσεβέας δ' σφῆσιν ἀταθαλίῃσιν ὀλεῖται.

4 Χρήματα τί χραισμεῖ, ὅτε νηλεὲς ἦμαρ ἐπέλθῃ;
Ἡ δ' ἀρετὴ πολλοῖσιν ἐπήρκεσε κῆρα μέλαιναν.

5 Ἀνέρος εὐδικίη τὰ ἃ ἴχνια ῥηϊα κυβερνᾷ·
Ἰσυνόος· ὁ δ' ἀλιτρὸς ἓῇ κακότητι πεσεῖται.

6 Ἐσθλῶν εὐσεβίη σφέας ῥύσεται· αὐτὰρ ἀλεῖται
Ἀλόντες σφετέρῃσι κακορραφίῃσιν ὀλοῦνται.

7 Τεθνεώτος κακοῦ ἀνδρὸς, ὅσ' ἔπεδ' ἐγκυρέων τε,
Κάτθανε· ὁμῶς· καὶ δυσεβέων πᾶσ' ἐλπὶς ὄλωλεν.

8 Ἐσθλὸς ὑπ' ἐξ ἄτης ἀναλύεται, ἀντὶ δ' κείνου
Φαῦλος ἀνὴρ ὑπέδυκτο, καὶ ἵσατο τοῦ ἐνὶ μοίρῃ.

9 Ὅστις ὕπουλος ἔῃ, γλαύσσῃ ὑπόλεσεν ἑταῖρον·
Ἐσθλὸς δ' αὖ σόος ἔσσεται ὀπφρονέων νόοιο.

10 Χάρμα μέγ' ἐστὶ πόληϊ, ὅτ' εὐθενέουσι δίκαιοι·
Θεσπέσιος δ' ἀλαλαγμὸς, ὅτε φθείρωσιν ἀλεῖται.

11 Ἐσθλῶν εὐλογίῃσι πόλις σύμπασα τέθηλε·

Δυσεβέων

Rectè ambulantibus Dei via fortitudo eſt & robur;
Impii autem, quibus ſemper nefaria opera curæ-ſunt,
In damnum utique incident, & ad improbos perveniet exitium.
Semper immobiles, valdéque firmi ſunt juſti;
Sed non diu peccatores in terra habitant.
Piorum guttur parit ſapientiam deſiderabilem:
Linguam autem perverſam aliquis abſcindet ferro.
Bonorum labia nôrunt placentem ſermonem dicere,
Scatent igitur gratiis: malus autem inepta loquitur,
Perverſa autem lingua eſt, aſperi autem inſunt ſermones.

CAP. XI.

Blanx doloſa Deo odioſiſſima eſt:
Ille autem juſtitiam amat, delectant autem eum æqua pondera
Cùm ſuperbia venerit, ſimul & venit ignominia:
Prudentia autem eos comitatur, quotquot mites ſunt.
Hominibus autem rectè incedentibus, ſua juſtitia viam præibit:
Impii autem ſuis ſceleribus peribunt.
Divitiæ quid proſunt, quando immitis dies venerit?
Virtus autem à mulcis propulſat mortem atram.
Viri æquitas ſua veſtigia facilè gubernat
Juſti: peccator autem ſuâ malitiâ peribit.
Bonorum pietas eos liberabit: ſed tranſgreſſores
Capti ſuis malis machinationibus peribunt.
Mortuo malo homine, quicquid expectavit,
Moritur ſimul: & impiorum omnis ſpes perit.
Bonus è calamitate emergit, & pro illo
Malus vir (eam) ſubit, & ſtat ejus in vice.
Qui diſſimulator eſt, linguâ perdit ſocium:
Bonus autem è contrà ſalvus erit ſapientiâ mentis.
Gaudium magnum eſt civitati, quando proſperè-agunt juſti:
Ingens autem jubilatio, quando pereunt improbi.
Bonorum benedictionibus urbs tota floret:

Δυναστέων δ' ἀνδρῶν γλωσσα φθέλυμνος ὄλωλεν.

11 Ὃς φρεσὶ νήπιός ἐσθ', ἑοῦ ὑπ' ἀλάζιζεν ἑταίρῳ·
Ὃς δ' ἔτι πέπυστο, σιγῇ ποτὶ νύγμυδος ἧεν.

13 Ἀνὴρ περιμολόγος κακρυμμύδια μήδεα φαίνει·
Ἔργα δ' ἐνὶ φρεσὶ κεύθει, ὅκ νόος ἔπλετο πρός.

14 Εἰ μὴ μῆτις ἔλω, πολις ὤλετο, πῖπτε δ' λαός·
Σώζετο δ', εἰ πολλοὶ συμφράδμονες ἄνδρες ἔασι.

15 Χεῖρον ὃς ἐγγυόωτο, μέγ' ὀι κακὸν ἔσσετ' ὀπάων
Ἀντ' ἐυεργασίης, ὁ δὲ ἔγγυος ἐγγύθεν ἄπης·
Ἀσκηθὴς δ' μάλ' ὄζει, ὃ μ' φίλον ἐγγυάασθαι.

16 Ἐν τιμῇ χαρίεσσα γυνὴ, ὡς πότνια μήτηρ·
Καὶ μάλα καρτεροὶ ἄνδρες ἀθέσφατον ὄλεσον ἔχουσιν.

17 Ἀνὴρ ἠπόδαμος ἐλὼ ψυχὴν ὀνίνησιν·
Ὃς δέ τ' ἀπώλυής ἐσθ', ἑο τ' ἀυτῷ σάρκας ἀμύναει.

18 Φαῦλος ἀνὴρ δόλιον ᾧ ὑπέκλοπον ἔργον ὀρέξει·
Ὃς δ' δίκλω στείρει, μισθὸς κάν οἱ ἔμπεδος εἴη.

19 Ὡς τε ποτὶ ζωὴν ἀρετὴ ὁδὸν ἡγεμονεύει·
Ὡς κακὸν ὅς τ' ἐδίωξε, μόρον κατέμαρψε δικαίων.

20 Ἐχθροὶ μὲν ἔασι θεῷ σκολιόφρονες ἄνδρες·
Χάρμα δ' ὀι ἐυπέσοι, ᾧ σφέας πεῦ κῆρι φίλησιν.

21 Εἰ γὰρ ἀλλήλων ἐνὶ χείρεσι χεῖρας ἔχουσιν,
Οὐκ ἔτ' ἀθῷοι ἔσσονται ἀταθαλίης δεσπόντες,
Οὐδέ τ' ἀπημόρητοι, ἐπεὶ θεὸς ὄι δι δικάζει·
Ἐυσεβέων δ' γένῳ ῥύσατό κεν ἐκ κακόπους.

22 Ὡς ὅτε χρύσεος ἔρμος ὑὸς ποτὶ ῥινὶ κάθηται·
Οὕτω ᾧ καλὴ δυσάτερ, ἀτὰρ ἐκ ἐχέθυμος.

23 Ἀνδρῶν ἐθυνόων ἀγαθὸν μένος ὄζει ἑλιχθρ·
Δυναστέουσι δ' μιῶις ἐᾧ πολιόφρονι ἐπὶ λαῷ.

24 Ὃς μὲ ἄλις σκεδάει, ᾧ ὅμως ἐὸν ὄικον ὀφέλλει·
Ὃς δ' ἐσσαν εὗσαν ἐρύκει, ὅμως χρεὼ μιν ἱκάνῃ.

25 Πέφρασαν ψυχὴ ᾧ ἐναίσιμα δῶρα δικάζει,
Πιαλέη, λιπαρή τε χυήσασθαι ἐυλογίησιν.

Ὃς

Impiorum autem hominum linguâ radicitùs perit.

Qui mente ſtolidus eſt, ſuum non curat ſocium:
Qui autem ſapit, tacitè expectans ſedet.

Homo locuteleius arcana conſilia revelat:
Opera autem in mente celat, cujus mens eſt fidelis.

Niſi ſit conſilium, civitas perit, cadit autem populus:
Servatur autem, ſi multi conſiliarii viri ſunt.

Qui pro peregrino ſponſor eſt, magnum ei malum erit in-poſterum
Pro beneficio; ſponſor enim prope eſt ad damnum;
Tutus autem valde eſt, cui non libet ſponſorem eſſe.

In honore (eſt) gratioſa mulier, ceu veneranda mater:
Et valde fortes viri magnas divitias tenent.

Vir clemens ſuæ animæ prodeſt:
Qui verò crudelis eſt, ſuam ipſius carnem lacerat.

Improbus vir doloſum, & verſutum opus facit:
Qui autem juſtitiam ſeminat, merces ei firma erit.

Ut ad vitam virtus viam præit:
Sic & malum qui ſequitur, mortem aſſequitur perſequens.

Odioſiſſimi ſunt Deo perverſæ-mentis homines:
Voluptas autem ei rectè-incedentes, & eos animitùs diligit.

Etiamſi alter alterius in manibus manus teneant,
Non adhuc erunt inſontes nequitiæ famuli,
Neque etiam impuniti, quoniam Deus novit judicare:
Piorum autem genus (is) liberabit à malo.

Sicut quando aureum monile porci in naribus ſedet:
Sic & pulchra filia, ſed non prudens,

Virorum juſtorum bonum ſolummodo eſt deſiderium:
Impiis autem ira expectantibus ſupervenit.

Alius abunde diſſipat, & tamen ſuam ſubſtantiam auget:
Alius autem præter fas detinet, & tamen egeſtas eum invadit.

Prompta anima & quæ convenientia dona dat,
Pinguis, & renidens fiet benedictionibus:

Quique

Ὃς δ' ἕτερον λεύει ὀπιδεύσα, λύσεται αὐτός.
26 Σχέτλιος, ὃς οὐ τιν λαοῖς ἄπο νόσφιν ἐρύκῃ,
Τῷ ἢ καταρῶηται πλανδὺς πόλλ' ἄλγε' ὀπίσσω.
Ὃς δ' ἐτέ πα πράσσει, χάεις δι ἀνὰ δῆμον ἅπαντα
Ἑαυτ' ὀπὶ κρατὸς, πολλοὶ δέ μιν ἐθλὸν ἔειπον.
27 Ὁ ποιδὴ ἀγαθὸν θηρίμων ἔμμορε τιμῆς·
Ὃς ἢ κακὸν ζήτησιν, ὀπίσσατον κακὸν ἕξει.
28 Ὁ πίστιν σίσυνος, ἢ χρήμασιν ὄισι, πεσεῖται·
Ἀνθήσει ἢ δίκαιος ἐπηρεάτῳ ἔρνεϊ ἶσος.
29 Οἶκον ἐὸν κυκόων, κλῆρον μεταμώλιον ἕξει,
Μοῖρα ἢ μαιμάῦραι, ἄφενος δέ δι ἔασεν ἀΐτης·
Ὃς τε παρήορος ἦ, πεπυκάθ' ἕασεν ὑποδμώς.
30 Δένδρεον ἡδὺ βίοιο δικαίων ἔπλετο καρπός·
Ψυχὰς δ' ὃς ζώχησιν, ὅδ' αὖ πεπυμένος ἀνήρ.
31 Ὤνοπα ἔοργε, δίκαιος ὀπὶ χθονὶ τίσει ἀμοιβήν·
Ἦ ῥα νυ κ πολὺ μᾶλλον ἁμαρτίνοος κ ἀλείτης.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Ὃς διδαχὴν φιλέει, φιλέει φρόνιν ἱμερόεσαν·
Κὼν δ' αὖ νενίπλος, ὦ ἢ φίλος ἐστὶν ἔλεγχος.
2 Ὃς μέν τ' ἐσθλὸς ἔῃ, Θεὸς ὀι χάεται ἐγγυάλιξε·
Καδδὲ δίκην ἐρέει κακοσυμβάλε ἀνδρὸς ἀλείτεω.
3 Ἧσιν ἀτασθαλίῃσιν ἀνὴρ ἔδος ἐ βεβόηθ' ἕξει
Ἀσφαλές· ὀυσεβέων ἢ θεμείλιον ἀσυφέλικλον.
4 Κέδν' ἀδύα γυνὴ στέφανος πόλῃ ἀνδρὸς ὀοῖο·
Ἡ δέ μιν αἰσχύνει, φθόη ὡς, πάντ' ὀστέα σήπῃ.
5 Ἐσθλὰ μὲν ἰθυνόων κ ἀμυμονα μήδεα ἐισι·
Δυσεβέων ἢ κακὴ βουλὴ, δολόεντά τε μῆτις.
6 Μῦθοι ἀμαρτινόων ὀλοφώϊοι· ὣς γὸ ἔειπον,
Ἐρχώμεθα λόχον δέ, φόνον κ κῆρα φυτεύῃ·
Ἰθυνόων ἢ γλῶσσα κακοῦ σφέας ἐξαναλύσει.
7 Πρόσχυ, κακῶς, συφέλιχθεν ἀτάσθαλοι, ὄδ' ἔτ' ἔασιν·
Ἀνδρῶν

Quique alium rigat indigentem, rigabitur ipſe.

Miſer, qui frumentum à populo ſeorſum detinet,
Huic autem imprecatur plebs multos dolores in poſterum:
Qui autem vendit, gratia ei apud omnem populum
Erit ſuper caput, multi autem de eo bonum dicunt.

Qui diligenter bonum quærit, ſortitur honorem:
Qui autem malum quærit, ultrò accerſitum malum habebit.

Qui opibus fretus eſt, & diviciis ſuis, cadet:
Florebit autem juſtus pulchro germini ſimilis.

Qui domum ſuam perturbat, hæreditatem inanem habebit,
Sors autem auræ leves, ſubſtantia autem ei erit ventus.
Quique inſipiens fuerit, ſapientis erit famulus.

Arbor dulcis vitæ juſtorum eſt fructus:
Animas autem qui capit, ille etiam prudens vir.

Eorum, quæ fecit, juſtus in terra luet pœnam:
Certè multò magis peccator, & tranſgreſſor.

CAP. XII.

QUi doctrinam amat, amat prudentiam amabilem:
Ille autem è contra inſipiens, cui non jucunda eſt reprehenſio

Qui probus eſt, Deus illi gratiam præbet:
Condemnat autem mala-machinantem hominem improbum.

Suâ nequitiâ vir ſedem nunquam habebit
Firmam: piorum autem fundamentum (erit) immotum.

Proba ſciens mulier corona eſt viri ſui:
Quæ autem eum dedecorat, tabes ceu, omnia oſſa putrefacit.

Bona juſtorum, & integra conſilia ſunt:
Impiorum autem malum conſilium, & doloſa conſultatio.

Sermones peccatorum ſunt exitiales: ſic enim dicunt,
Veniamus ad inſidias, ad cædem & fatum ſtruendum:
Juſtorum autem lingua à malo eos liberabit.

Funditùs malè diſturbati ſunt improbi, neque ampliùs ſunt:

Hominum

Ἀνδρῶν δ' εὐσεβέων ἀπήνακτος σήσεται ὄϊκος.

8 Οἷον ἀνὴρ πέπυσται, ἐπαινήσασί μιν ἅλλοι·
Τὸν δ' ἀθεΐσασι, σκολιόφρων ὃς καὶ ἔῃσι.

9 Κρείσσων ὃς διαπόντιος ἀτίμητος ὢν ἀνάσσει,
Ἢ βεβοτὸς, ὅς ῥ' αὐτὸν τιμᾷ σίτιον χατίζων.

10 Ἐσθλὸς ἀνὴρ ψυχὴν ἑ κτήνεος ἐφράσατ' αὐτός,
Εὐ ἀλέγων, κομέων τ', ἐπεί οἱ νόος ἐς' ἐλεήμων·
Σπλάγχνα δ' ἀσεβέων ἀτέρμονα, καὶ δίκτος ἀπηνὴς,
Αὐχήν τε κραδίη πίλεχυς ὥς ὄζιν ἀτειρής.

11 Νειὸν ἣν ἀρόων ἄρτε κεχορτωμένος ἔσαι·
Ἄφρων δ', ὃς κενεοῖσι μετ' ἀνθρώποισιν ὁμαρτεῖ.

12 Φαῦλος ἀνὴρ ἀδίκων πυθέει λίνον· ἢ δ' δικαίων
Ῥίζα τελεσφόρος ὄζει, καὶ ἥδεται καρπὸν ἔνεγκαν.

13 Ἦσιν ἀπαδαλίῃσι κακὸς βρόχῳ ἔμπεσε λυγρῷ
Λαζεσχόρης, διὸν μὲν ἔπος φύγῳ ἔρκος ὀδόντων.
Ὃς δ' δίκαιος ἔῃ, ὑπεκδύσεται ἐκ κακότητος.

14 Γλώσσῃ ἀγαθὴ μέγα κέρδος, ἐπεὶ μάλ' ὀνήσεται ἀνὴρ
Εὐεπίῃσιν ἔῃσιν, ἅλις δέ οἱ ἔσσεται ἐσθέων.
Ἀνέρι δ' ὧν ἔργων ἀντάξιος ἔσσεται ἀμοιβή.

15 Ἄφρων ὄζει δίκαιος ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἑοῖσιν·
Ὃς δ' ἐπιπείθεται βουλῇ, ὅδε φρεσὶν ἥσιν ἄριστος.

16 Αὐτίκα ἀεικὴς τὰ ἐσίφρονος ἀνέρος ὀργή·
Αλλ' ἐκάλυψεν ὄνειδος, ὃς εὖ πέει διὰ νόῃσιν.

17 Ὃς νημερτέα εἴπῃ, δίκαιά τε πολλά τ' ἔδειξεν
Αμφαδά· μάρτυρος αὖ ψευδὴς ἀπατήλια βάζει.

18 Ὡς ὅτε τις ξίφος ὀξὺ διὰ σήθεσφιν ἐλάσσῃ,
Τοῖα πνέων ἔπε' ὄζει· σοφῶν δέ τε γλῶσσ' ὑγίεια.

19 Χείλεα, τοῖς φίλον ὄζει ἀληθέα μυθήσασθαι,
Εἰς αἰῶνα μένει· ψευδὴς δέ τε γλῶσσα μίνυνθα.

20 Ἐν κραδίῃ δόλος ὄζει ἀπαδάλα μηποούντων·
Εἰρήνης δ' ἰδρῆς συμφράδμονας ἵκετο χάρμα.

21 Οὔπις ἀμειλίχος αἶσα κιχήσεται ἄνδρ' δίκαιον,
Ἀλλ'

Hominum autem piorum inconcussa stabit domus.

Prout homo sapit, laudabunt eum alii:

Illum verò contemnent, qui perverso-animo fuerit.

Melior, qui servo, inhonoratus licèt, imperat,

Quàm homo, qui seipsum honorat, cibo indigens.

Bonus vir animam sui jumenti considerat ipse,

Bene curans, alénsque, quandoquidem ei mens est misericors.

Viscera autem impiorum dura, & misericordia crudelis,

Eorúmque cor securis veluti est obfirmum.

Qui novale suum arat, pane saturatus erit:

Stultus autem (est,) qui vanos homines sectatur.

Malus vir impiorum desiderat rete: justorum autem

Radix fructifera est, & dulcem frugem fert.

Suâ improbitate malus in laqueum incidit funestum

Loquax, eò-quòd-tale ei verbum fugit septum dentium:

Qui autem justus est, emerget ex ærumna.

Lingua bona magnum lucrum, quandoquidem magnam utilitatem capiet vir

Ex bono sermone suo, satis autem ei erit bonorum:

Homini autem suis operibus par erit compensatio.

Stultus est justus in oculis suis:

Qui autem obtemperat consilio, sapiens est.

Statim cognita (est) stolidi viri iracundia:

Sed tegit ignominiam, qui bene admodum novit intelligere.

Qui vera dicit, justáque multáque ostendit

Palàm: testis è-contrà falsus dolosa loquitur.

Sicut quando quis gladium acutum per pectus adigit,

Talia nonnullorum verba sunt: sapientum autem lingua sanitas.

Labia, quibus jucundum est vera edicere,

In seculum manent: falsa autem lingua pauliſper.

In corde dolus est nefaria molientium:

Pacis autem sacræ consiliarios advenit gaudium.

Nullum inclemens fatum apprehendet virum justum,

Sed

Ἀλλ' ὅγ' ἄτερ τε πόνυ ἔσται, καὶ ὀϊζύος αἰνῆς·
Μέλλουσιν δέ τ' ἀλιτρεὶ ἄδλων ἐλάαν κακότητος.

22 Χείλεα μὲν σοφίη ἐστὶ θεῷ, ἃ ψεύδεα βάζει·
Τέρπετο δ', ὅτι μέμηλεν ἀληθείη χαρίεσσα.

23 Ἀνὴρ ἀγχίνους πυκινὰ φρεσὶ μήδεα κεύθει·
Κῆρ δ' ἀνόων ἀνοκρυὸ χαλιφροσύνην ἀναφαίνει.

24 Χερσὶν ὃς ὀτρηρῶς σπεύδων τὰ ἃ ἔργα πονεῖται,
Σημανέει ἄλλοισι· φόρος δέ τε πίσει ἀργός.

25 Πένθος ἐνὶ σηθέσσι κατηφέα θυμὸν ἔθηκεν
Ἀνέρος ἀχυμήλοιο· ἔπος δέ μιν ἐσθλὸν ἰαίνει.

26 Κρείσσων ἔς ἑτάρους καὶ φέρτερός ὄζεται ἄλλων
Ἐκ δ' ἀπάτησε κακὸς σφετέρη ὁδός· ὃς δ' ἀλάωται.

27 Νωθρὸς ἀνὴρ οὐ χεύσει, ὅτεῳ θυρεὰ μήλεα εἵλεν·
Ὀξηρὸν δ' ἰκὸς τε μέγας, βίοτός τ' ἐείπομος.

28 Ζωὴ ἐν ὁδῷ ὄζει δικαιοσύνης ἐρατεινῆς,
Οὐδέ πῃ ἔπλετο πότμος ἐν ἀτραπιτοῖσιν ἑῇσι.

ΚΕΦ. ιγ'.

1 Βουλὴν πατρὸς ἐοῖο μάλ' ἔκλυεν υἱὸς ἐχέφρων·
Ὃς δ' ὑπερόπλος ἔῃσιν, ὅδ' οὐκ αἴεσκεν ἀμεικλῆς.

2 Ἐσθλοῖο στόματος βρώσεται μελιηδέα καρπὸν
Ἀνὴρ, ὃς ἀγόρευε· βίην δέ τε θυμὸς ἀλαστέων.

3 Γλῶσσαν ὃς εὖ ἐφύλαξεν, ἓὴν ζωὴν τε φύλαξεν·
Ὃς δ' ὑπὲρ αἶσαν ἀνώγει ἃ χείλεα, πάμπαν ὀλεῖται.

4 Πολλῶν ἐν φρεσὶ νωθρὸς ἐέλδεται, ἀλλὰ οὐ ἔμπης
Οὐδὲν ἔχει, πενίῃ δὲ ἀρηγὼ σύμφορος ἀνδρί·
Σπουδαίῳ δέ τε πᾶσι, ἐπὶ μάλα μυῖαν ἔδῃ.

5 Ἐσθλὸς ἀνὴρ τὸ ψεῦδος ἀπέχυτλο· αὐτὰρ ἀλίτης
Πᾶσιν ἀπεχθάνεται, πολλὸν δέ μιν αἶσχος ἰκάνει.

6 Ὃς ποσὶν ἀκλινέεσσι δίκης ἐπάτησε κελεύθους,
Τόνδε δίκη ἐφύλαξε· κακὸν δ' ὑπόλεσεν ἀμπλακίαις.

7 Ὃς μὲν, ὅτ' οὐδὲν ἔχει, μάλα πλήσιος εὐχεῖται ἔδ'

Sed ille absque dolore erit, & ærumnâ gravi:
Peccatores autem abundè exantlaturi sunt miseriæ.
Labia invisa sunt Deo, quæ mendacia loquuntur:
Delectatur autem (iis) quibus curæ est veritas gratiosa.
Vir solers prudentia mente consilia occultat:
Cor autem insipientium palàm stultitiam ostendit.
Qui manibus diligenter festinans sua opera perficit,
Imperabit aliis: tributum autem pendet ignavus.
Dolor in pectore dejectum animum facit
Viri mœsti: verbum autem eum bonum lætificat.
Melior suo socio, & præstantior est justus:
Decipit autem malos sua via: illi autem errant.
Segnis homo non assat, quod venando cepit:
Diligentis autem substantia magna, victúsque pretiosus.
Vita in via est justitiæ amabilis,
Nec ullus est interitus in semitis ejus.

CAP. XIII.

ADmonitioni patris sui valdè auscultat filius prudens:
Qui autem insolens est, ille non audit increpationem.
Boni oris comedet dulcem fructum
Vir, eò-quòd-sic locutus est: violentiam autem (edet) anima transgressorum.
Linguam qui bene custodit, suam etiam vitam custodit:
Qui autem præter fas aperit sua labia, prorsus peribit.
Multa in animo ignavus concupiscit, sed tamen
Nihil habet, paupertas enim segni socia viro:
Diligenti autem pinguedo, quandoquidem valdè medullam habebit
Bonus vir mendacium abhorret: sed transgressor
Omnibus odio est, multa autem ad eum ignominia accedit.
Qui pedibus non-declinantibus justitiæ calcat vias,
Eum justitia servat: malum autem (hominem) perdit peccatum.
Alius quidem, quando nihil habet, valdè divitè se esse profitetur:
Alius,

Ὃς δ' πίνης φῶ ἔμμαθ', ὃδ' ὁι πολὺς ὄλβῳ ὀπηδεῖ.
8 Χρήματα μὲν ψυχῆς μὴ δοσπίδες ὄξιν ἄποινα·
Ἀλλὰ πένης ἀπέθησε, κ' οὐκ ἐπάκουσεν ἐλέγχε.
9 Ἀνδρῶν εὐσεβέων γάιυται φάος ἀγλαὸν ἦμαρ·
Δυσεβέων δ' ἀάτος τ' ἔσβη, κ' φλὸξ ἐμαράνθη.
10 Μέιν ἀγνοείᾳ ἔειδας κ' νείκια πήτει·
Παρ δὲ τὸ ὁι φρένες εἰσὶν, ὃς ἓν πείει δίδυ νοῆσαι.
11 Χρήματ', ἃ τις ματίησι κ' ἐ χεῖ κόσμον ἄγειρε,
Ῥεῖα κ' ἀποφθινύθοι, μινύθοι δ' τε κάρδια λυγρά.
Ὃς δ' πένῃ συνάγειρεν, ὅ κεν μίγαν ὄλβον ὀφέλλοι.
12 Ἐλπὶς ἀναβληθεῖσα μάλ' ἐνθάδε θυμὸν ἀμύσσῃ·
Δένδρεον δ' ζωῆς τετελεσμένον ὅτιν ἱκέλωρ.
13 Ὃς κεν ἀπειλήσῃ λόγον, περθέλυμνος ὀλεῖται·
Αὐτὰρ ἐρημοσύνης ἐμπαζόμενος γέρας ἕξει.
14 Θεσμὸς τοῦ πιυτοῦ φυσίζοος ἐστὶν πηγὴ,
Χάζεσθαι ἀπονόσφι λίνων μέλανος θανάτοιο.
15 Ἐσθλὸς μὲν νόος ἀνδρὶ χάειν κ' κῦδος ὀρέξαι·
Ἔργα δ' ὑποφθάλων τε κ' ἠθεὰ ἐστ' ἀτέρπεια.
16 Ἔρδει ἐλιήσιν πιυτὸς φρεσὶν, ὅ, τι κεν ἔρδοι·
Ἄφρων δ' ἄν ἀναφανδὸν χαλιφρεσύνην περόεικεν.
17 Ὃς κακὸς ἄγγελος ὄξι, πάχ' ὁι μέγα πῆμα κυλιδῆ·
Πιστὸς δ' πρόσβυς κ' ἐπήυμός ἐσθ' ὑγίεια.
18 Ὃς κεν ἀνήηται βυλὴν, πανίη μιν ἱκάνει,
Αἰδῶς δ', ἢ πενίης κακοείμονός ὄξιν ἐταίρη·
Ὃς δ' τ' ἐλεγχόντων ὄθεται φρεσὶν, ἔμμορε τιμῆς.
19 Ὡς γλυκερὸν ψυχῇ, ὅτε πε τελέσσεν ἐέλδωρ·
Ἄφρονες αὖ συλέουσιν ἀποκλῖναι κακότητος.
20 Ὃς κεν ὁμιλήσῃ πιυτοῖς, πιπυμένος ἔσαι·
Ἀνδρῶν δ' ἀφραδέων συνέειδος πάμπαν ὀλεῖται.
21 Δυσεβέης θεραπόντα κακὸν μετόπισθε διώκει·
Καλὴ δ' ἐυδικίης ἀποφήτιν ἕξετ' ἀμοιβή.
22 Κάλλιπιν ἐσθλὸς ἀνὴρ κλῆρον παίδεσσιν ἑοῖσι,

Καὶ

Alius autē pauperem dicit ſe eſſe, quando ei multæ diuitiæ adſunt.

Diuitiæ animæ humanæ ſunt redemptionis pretium:
Sed pauper non obtemperat, & non audit reprehenſionem.

Hominum piorum renidet lux præ ſplendore:
Impiorum autem lucerna extinguitur, & flamma marceſcit.

Sola ſuperbia lites, & jurgia parit.
Apud eum autem prudentia eſt, qui bene admodum novit intelligere.

Diuitiæ, quas quis per vanitatem, & non cum ratione collegit,
Facilē dilabentur, minuentúrque lucra mala:
Qui autem labore colligit, is magnas opes augebit.

Spes dilata valdē intus animum cruciat:
Arbor autem vitæ perfectum eſt deſiderium.

Qui contemnit ſermonem funditus peribit:
At qui præceptum curat, præmium habebit.

Lex ſapientis vitalis eſt fons,
Recedere ſeorſim à retibus atræ mortis.

Bona mens viro gratiam, & gloriam præbet:
Opera autem tranſgreſſorum, & mores ſunt duri.

Facit prudenti animo ſapiens, quodcunque fecerit:
Inſipiens autem è contrà palàm ſtoliditatem profert.

Qui malus nuncius eſt, citò in eum magnum malum devolvitur:
Fidelis autem legatus & verus, eſt ſanitas.

Qui recuſat admonitionem paupertas eum invadit,
Pudórque, qui paupertatis malē veſtitæ eſt ſocius:
Qui autem reprehendentes curat in animo, conſequitur honorem.

Quàm dulce (eſt) animæ, quando aliquis compleverit deſiderium!
Stulti verò etiam oderunt declinare à malitia.

Qui verſatur cum ſapientibus, ſapiens erit:
Virorum autem imprudentium ſocius prorſus peribit.

Impietatis miniſtrum malum poſtea perſequitur:
Pulchra autem juſtitiæ profeſſori adveniet retributio.

Relinquit bonus vir hæreditatem natis ſuis,

Καὶ παίδων παίδεσσιν, ὅσοι μετόπισθε γένωνται·
Χρήματα δ' αὖτε κακοῦ, ἐθέλῳ κεκμήλια κεῖσθαι.

23 Πολλάκις μὲν πλούσιον ἀμορεῖ εἶσι πενιχρῶν
Ἐξ εὐθημοσύνης, φέρεται δέ τε πυθὸς ἀν' ὄγμους·
Ἔσθ' ὅ, τε λιμῷ ὄλωλεν ἀϊδρείῃσι νόοιο.

24 Οὐ ῥάδιόν μὲν φείδεσθ', ἀπηχθαίρει ἐὸν ἦτορ·
Πρὸς δίκην μαζῷ ὅ, τις σὺν κύει φίλτατον.

25 Ἐσθλὸς ἀνὴρ γλυκερῆς ἐκορέσσατο θυμὸν ἑοῖο·
Χρεὼ δ' ἴκατ' ἀλιτρὸν, ἕτερος δὲ γαστέρα λιμός.

ΚΕΦ. ιδ'.

1 Πᾶσα γυνὴ φρονέουσα χυτὴν ἐὸν ὄικον ἔδειμεν·
Ἄφρων δὲ περιῤῥήζον ἀνόσχετο χερσὶν ἑῇσιν.

2 Ὃς κ' εὐῤῥοὸς ἔῃ, θεὸν αἰδέεται αἰὲν ἐόντα·
Ὃς δ' ἀπιθὴς ἀπίδησι λόγοις, ἔθεν ἐκ ἀλεγίζει.

3 Ῥάβδῳ ἀγλωοείης πίλεις ἐὸν σῶμα νηπυτίοιο·
Χείλεα δ' ἀυπνυκὶ σοφίας ἐν πάντεσσι φυλάξει.

4 Φάτνη ἄνευθε βοῶν κενεὴ, μενύδει δέ τε σῖτος·
Χήτεϊ πολλὸ βοὸς δ' ἀλκὴ μέγα κέρδος ὀπάζει.

5 Ψευδὸς ῥ' ἐκ ἐρέει, ὃς μάρτυρος ἔπλετο πιστὸς·
Λυγρὸς δὲ κλέπτει, καὶ ψεύδεα πολλ' ἀγορεύει.

6 Ἐμπαίκτης πανυτὶω ἐλεήμονος ἔπλετο τέκτων·
Ῥᾳδίη δέ κ' ἐδρείλιν ἔνεστι πεπυυμένῳ ἀνήρ.

7 Ἠλιδίως ἀλέεσθε περισσὰ μάτα, μηδ' ὁμίλει
Πάμπαν, ἐπεὶ ἐνόησας ὅτ' ἐ πεπυυμένα βάζει.

8 Κορδοσύνη πανυτίο, εἶμι ὁδὸν ὄζει νοῆσαι·
Ἀφραδέων δ' ἀνοφρεσύνη ἀλίγειος ἐστ' ἀλεγεινός.

9 Ἀμπλακίλιν ποινὴ ἀδύρματα νήποι ἔδοσαν·
Ἐν δὲ δικαίοισιν χάριες ἱμερόεσσα τέθηλεν.

10 Ἐν φρεσὶν ἴδιον ἦτορ ἑοῦ κακὰ κήδεα θυμοῦ
Οὐκ πις ἄλλῳ ξείνην ἐν φρεσὶ μίσγεται ἐμίχθη.

11 Οἶκος καὶ πεῤῥήζος ἀμαλδύνεται ἀλιζόων·

Ἐσθλῶν

Et filiorum filiis, quicunque poſtea nati fuerint:
Divitiæ autem è-contra mali bono cimelia reponuntur.
Sæpenumero quidem fructuoſi agri ſunt pauperum
Ex bona-rerum digeſtione, horret autem triticum per ſulcos:
Eſt & qui fame perit præ-juſtitia mentis.
Qui virgæ parcit, odit ſuum filium:
Manè autem eum flagellat, quiſquis animitùs diligit.
Bonus vir dulci ſatiatur in animo cibo: (fames.
Indigentia autem invadit peccatorem, vexat autem (ejus) ventrem

CAP. XIV.

UNaquæque ſapiens mulier ſuam domum ædificat:
Stulta autem funditùs evertit manibus ſuis.
Qui benignus eſt, Deum veretur æternum:
Qui autem ejus non obtemperat ſermonibus, eum non curat.
Virga ſuperbiæ eſt in ore ſtulti:
Labia autem prudentium eos in omnibus cuſtodient.
Præſepe ſine bobus vacuum eſt, deficit autem frumentum
Præ-inopia horum: bovis autem robur magnum lucrum præbet.
Mendacium non dicet, qui teſtis eſt fidelis:
Malus autem fallit, & mendacia multa loquitur.
Deriſor prudentiam quærens non invenit:
Facilè autem ſcientiam inveniet ſapiens vir.
Fatui fuge conſpectum, neque cum eo verſare
Omnino, poſtquam noveris quòd non prudentia loquitur.
Solertia prudentis ſuam viam eſt intelligere:
Stultorum autem ſtultitia dolus eſt miſerabilis.
Peccatum faciunt ludos ſtulti homines:
Inter juſtos autem gratia amabilis floreſcit.
In mente novit unusquiſque ſui malos dolores animi:
Nec quiſquam alius ejus gaudiis ſe-intermiſcet.
Domus funditùs evertetur peccatorum:

Ἐν δὲ ὀδοῖς ἡ τοῦ ἐνδεοῦς καὶ αἰσίμη ἐστὶν ἑταιρεία.
12 Ἔστι δόξα, ἣ τοῦ ἀνδρὸς καὶ αἰσίμη φαίνεται εἶναι·
Τῆς δὲ τέλος θανάτου τε φέρει, καὶ κῆρα μέλαιναν.
13 Ἐστὶ μὲν, οἳ γανθμοῖσι γελῶσιν ἀλλοτρίοισι,
Μέσῳ τ' εἰνὶ γέλῳ κῆρ ἄχνυται, σὺν δέ τις αὐτῇς
Πικρὴ παρμέμιγλωκεν εὐφροσύνησιν ἀνίη.
14 Πίμπλαται ὧν ἔργων, ὧ ὑπόστροφος ἔπλετο θυμός·
Πίμπλατ' ἀνὴρ ἀγαθὸς τε, κύδεός τε μιν ὄπιθεν αἱρεῖ·
Ὡς ἅλις ἐς' ἀμφοῖν, ἄμφω καὶ ἀρόσατο μισθὸν
Οἷά ποτ' εἰργάζοντ', ἠμὲν κακὸς, ἠδὲ καὶ ἐσθλός.
15 Νήπιος ὅ, τι ἀκούοι ἔπος, νημερτὲς ὀΐεσθαι·
Οἱ δέ τε πίπτουσι, πυκνὰ φρονέοντος ἴχνια πάντα
Ἐν φρεσὶ βάλλεται ἦσιν, καὶ ἐσί τις ὃ τὰ χυπεσιδής.
16 Δειδὼς μὲν πίπτοις, καὶ ὑπ' ὀκνῷ ὃν κακοῦ ὃν σόδα δῆκεν·
Ἄφρων δ' αὖ θύει, μάλα τε θρασυκάρδιός ἐστιν.
17 Ὦ τέκα ὀιδάνεται κεφαλὴν χόλῳ, ἀφρεσύνησιν
Εἴκει· ὁ δ' ἔχθιστος πάντων κακομήχανος ἀνήρ.
18 Νήπιοι ἀφροσύνῃσι ἐὸν ἠΰτε κλῆρον ἔχουσι·
Ἰδρείῃν δὲ νόοιο φρόνιμοι στεφάνουσι τιμῇ.
19 Ὀκλάζουσι κακοὶ, ἰκέται ὡς γύῤῥα λαζόμενοι
Εὐσεβέων, καὶ ἀλεῖται ἐπὶ θεσπίσμασι δικαίων.
20 Πτωχὸς ἀνὴρ ἐχθρὸς καὶ ἑοῖσί φ' ὄδμιν ἑταίροις·
Πολλοὶ δ' ἀφρεσιοῦο φίλοι, ἔταροί τε πέλονται.
21 Ἥμβροτεν, ὃς κεν ἑταῖρον ἀπημόσυνον ἰάλλῃ·
Ἀνδρα δ' ὃς οἰκτείρει καχεσμήτορα, ὄλβιός ἐστιν.
22 Οὐκ ἄρα πλάζονται, ὃι ἀτάσθαλα μηχανόωνται;
Οἱ δ' ἀγαθὰ φρονέοντες ἔργα καὶ αἴσιμα μητιόωσι,
Τοῖς παρά τ' ἐς' ἔλεος, παρά τ' ἀγρεκὲς τεθαλυῖα.
23 Παντὶ πόνῳ ὄφελος, κραδίῃ δ' ἅμα κέρδος ὀπηδεῖ·
Ἀλλὰ τί μύθων ἦδος, ἔσσι χρεωφθορίῃσι κυχάνειν;
Ἐν γὰρ χαρὶ τέλος πενίης, ἐπέων δ' ὀλιγῶν.
24 Πλοῦτος μὲν πυκνῇσι στέφανος σοφίῃσι κάλλιμός ἐστιν·

Ἀφεσσέων

Bonorum autem tabernaculum florens, & felix.

Eſt via, quæ recta, & juſta videtur eſſe:
Ejus autem finis mortémque fert, & fatum nigrum.
Sunt, qui maxillis rident alienis,
Medióq; in riſu cor mœſtum eſt, unà autem cum ipſis
Amara intercedit gaudiis triſtitia.
Impletur ſuis operibus, cui averſus eſt animus:
Impletur & vir bonus, ſatietas etiam eum è proprio occupat;
Sic ſatis eſt utriſque, ambo ferent præmium,
Eò-quòd-talia fecerint, cùm malus, tum bonus.
Stultus, quodcunque audit verbum, verum exiſtimat:
Qui autem ſapit, cautus greſſus omnes
In mente perpendit ſua, & eſt non facilè credulus.
Timet ſapiens, & extra malum ſuum pedem ponit:
Stultus autem è contrà furit, & valdè audax eſt.
Cui citò intumeſcit cor irâ, (is) ſtultitiæ
Cedit: odioſiſſimus autem omnium (eſt) mala machinans homo.
Stulti ſtultitiam, ſuam veluti hæreditatem tenent:
Scientiâ autem mentis prudentes coronantur.
Ingeniculant ſe mali, tanquam ſupplices genua prehendentes
Piorum, & improbi in veſtibulo juſtorum.
Pauper vir exoſus etiam ſuis eſt ſodalibus:
Multi autem divitis amici, ſociíque ſunt.
Peccat, qui ſodalem ſuum dedecore afficit:
Viri autem qui miſeretur pauperis, felix eſt.
Nonne utique errant, qui mala machinantur?
Qui autem bona in animo opera, & honeſta meditantur,
Aderit iis & miſericordia, aderítque veritas florida.
Omnem operam commoditas, laborem autem lucrum comitatur:
Sed quæ verborum utilitas, poſtquam egeſtas te occupat?
In manibus enim finis paupertatis, verborum autem in conſilio.
Divitiæ ſapientium corona iis pulchra eſt:

Ἀφρόνων ἢ χαλιφροσύνη ματίη ἀλεγεινή.

25 Πολλὰς μὲν ψυχὰς ἐρρύσατο μάρτυρος ἐσθλὸς
Εἰπὼν ἀψευδέως· δολδὸς ἢ ψευδία βάζει.

26 Σωὴ φόβῳ Ἀθανάτοιο μάλ' ἔμπεδον ἀνέρα θάρσος
Ἴσχετο· καί κεν ἐοῖσι τέκνοισιν φυκιὰ πίλοιντο.

27 Ἀθανάτοιο φόβος φυσίζοος ἔπλετο πηγή,
Χάζεσθαι ἀπονόσφι λίνων μίλανος θανάτοιο.

28 Τιμὴ μὲν βασιλῆος ἐνὶ πληθύϊ πίλεν ἀνδρῶν·
Εἰ δ' ὑπολιζονέες εἰσίν, ὄφελ' ὦλεσε χήτεϊ λαῶν.

29 Πολλὸν ἀνὴρ πίπυτται, ὃς ἂν κεχολώσεται αἶψα·
Ἀλλ' ὄγε νήπιός ἐστιν, ὃς ἀσπερχὲς χαλεπαίνει.

30 Κῆρ ὑγιὲς, σαρκῶν τε βίος, καὶ μυελὸς ἀνδρῶν
Ἴσα ἢ πικλόνι συγερῇ φθόνος ὀστέα σήπει.

31 Πλουτὸν ὃς ὑβρίζοντα κεν, ἐὰν λωϊήσατο πλάστλιν·
Ὃς ἢ Θεὸν σεβίζεται, ἐλέησε πενιχρόν.

32 Ἀμπλακίῃσιν ἕῃσιν ἀπαίδαλος ἐσυρῇ κ' ἔχθη·
Ἐλπὶς δ' εὐσεβέων καὶ ἐν θανάτοιό περ αἴσῃ.

33 Ἡ σοφίη πίπυτται ἐν σήθεσιν ἐνδοθι κεῖ·
Ἀλλὰ πάχ' ἔσσι φόως δῆ, τὸ νήπιος ἐν φρεσὶ πίκτει.

34 Εὐσεβίῃσι πόλις μέγ' ἀέξεται· αὐτὰρ ἁμάρτας
Λοίβιον τε λαοῖσι, καὶ ἔθνεσιν αἶσχος ἔθηκα.

35 Κεδνὸς μὲν θεράπων κεχαρισμένος ὄβριν ἄνακτι·
Ὃς δ' αἰσχρῷ χαλέπλωε, χόλος τε οἱ ἔμπεσε θυμῷ.

ΚΕΦ. ιη'.

1 Μηνιν ἀπειρεσίων μελανὸς λόγος, ἔσκε ἢ θυμόν·
Ἀργαλέος δ' ἐφύπνια πολυφρονὰ περ χαλεπλῶσαι·
Θυμαδικὴς δὲ μυθος· ἐείνεται, ὅς κεν ἀκούῃ.

2 Γλῶσσα πολυφραδίων φρεσὶν ἓν κύχρυτ' ἀγαθῆσι·
Χείλεα δ' ἠλιτόων βρυὶ ἀφραδίῃσι νόεσε.

3 Πάντα ἰδὼν Θεοῦ ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας·
Πάντῃ ἐπιπείθει ἠμὲν κακὸν, ἠδὲ καὶ ἐσθλόν.

Γλῶσ-

Stultitia autem ſtultorum eſt vanitas miſerabilis.

Multas animas liberat teſtis bonus
Locutus verè: doloſus autem mendacia loquitur.

Cum timore Immortalis valde firma hominem fiducia
Accedit: & ejus liberis refugium erit.

Immortalis (Dei) timor vitalis eſt fons,
Recedere ſeorſum à laqueis atræ mortis.

Honor regis eſt in multitudine virorum;
Sin autem pauci fuerint, is perit præ inopia populorum.

Multùm vir ſapit, qui non iraſcetur ſubitò:
Verùm ille inſipiens eſt, qui continuò ſuccenſet.

Cor ſanum, carníſque vita eſt, & medulla hominum:
Inſtar autem tabis infeſtæ livor oſſa putrefacit.

Pauperem qui contumeliâ afficit, ſuo convitiatur formatori:
Qui verò Deum in corde honorat, miſeretur pauperis.

Per peccata ſua improbus deturbatur:
Spes verò (eſt) piis vel in mortis conditione:

Sapientia prudentis in pectore intùs jacet:
Sed ſtatim prodibit in lucem (id) quod ſtultus in mente parit.

Pietate civitas multùm promovetur; ſed peccatum
Probrúmque populis, & gentibus ignominiam affert.

Prudens famulus acceptus eſt regi:
Ille verò turpi ſuccenſet, iráque ei incidit in animum.

CAP. XV.

IRam avértit molle reſponſum, compeſcit autem furorem;
Durum autem impellit ſapientem etiam iraſci.

Animum-mordens enim eſt (ejuſmodi) ſermo; commovetur qui-
cunq; audierit.
Lingua prudentium mente rectè utitur bonâ:

Labia autem ſtultorum ſcaturiunt inſipientiâ, mentis.

Omnia cernens Dei oculus eſt, & omnia percipiens;
Ubique intuetur tum malum, tum bonum.

4 Γλῶσσ' ὑγιὴς ξύλον ἐστὶ βίου· ἢ δ' αἴσυλα βάζει,
Ἦ τι διέσραπται, κλάσις ἀνέρος ἔστ' ἐνὶ θυμῷ.
5 Ἄφρων παιδὸς ἑοῖο ἐφημοσύνῃσι ἀθύρει·
Πέπυται δ' ἤ τε κέν Θ', ὃς ἐν φρεσὶ ζάλλετ' ἐπιπλήν.
6 Θησαυρὸς πολύς ἐστιν ἐνὶ μεγάροισι δικαίων·
Δυστεβέων δ' οἶκος κ) κλήματα πάντα ταράχθη.
7 Χειλέων ὀμ πυυθῇ ἄλις ἐρρέειν ἔνθα κ) ἔνθα
Ἰδμοσύνη· κραδίῃσι δ' ἀλίφρονος οὔποτε τοίη.
8 Ἱρὰ κακῶν Θεῷ ἐχθρὰ, κ) ἃ κεκαθαρμένα δῶρα·
Ἰθυτόρων δ' λιτὴσι κ) εὐχωλῇσιν ἐτέρφθη.
9 Ὅιμον ἁμαρτηδὸν ςυγέει Θεὸς, αἴσυλά τ' ἔργα·
Ὃς δ' δίκαιον ἐφέπει, μάλα οἱ περιλιμπάνεται ἐσθλά.
10 Μάστιξ οἱ χαλεπὴ, ὃ, τ' ἀποκλίνησιν ὁδοῖο·
Οὐδ' ἀπὸ κέρδεος ἀλύξει, ὃ, τ' ἐχθαίρῃσιν ἔλεγχον.
11 Τάρταρος ἠδὲ τ' ὄλεθρος ἐναντίον εἰσὶ Θεοῖο·
Πῶς ὤκ ἀνθρώπων κραδίῃ κ) θυμὸς ἁπάντων;
12 Οὐτοι. ἐπιπλήσσοντα φιλεῖ ὑφήφανος ἀνὴρ·
Φεύγῃ δ' φρονέοντα, κ) ἐ πυυθίσιν ὁμιλεῖ.
13 Γηθοσύνη κραδίῃ ἱλαρὴν ποίησιν ὀπωπήν·
Πένθεϊ δ' ἐν ςήθεσι κατεκλάσθη φίλον ἦτορ.
14 Ἰδμοσύνην ζητεῖ κραδίη πεπυυμένε ἀνδρός·
Δαίνυτο δ' ἀφραδέων ςόμα νηπιάων ἀλεγεινήν.
15 Ἀνδρὸς ἀίζυρίῃ κάκ' ἤματα, λυγρά τε πάντα·
Εἰλαπίνη δ' ἀλληκτος ἐνὶ φρεσὶ γηθόσυνον κῆρ.
16 Βέλτερόν ἐς' ὀλίγον τι φόβῳ ἅμα Ἀδωναίοιο,
Ἢ χρήματα πόλλ' ἄμ' ὀιζυῖ κ) κακότητι.
17 Δεῖ πόν τ' ὀμ λαχάνοιν, φιλότης δ' ἔ τε ὄψον ἔπ' αὐτῷ,
Βέλτερον ἢ βῶς ὀμ φάτνης ἅμα ἔχθεϊ λυγρῷ.
18 Ἀνὴρ μὼ ταχύμυιος ἀνικέα ἔδειν ὀρίνει·
Ὃς δ' ἐ ῥᾳδίως χολᾶται, ἔδειν κ) νείκεα πάυει.
19 Ὡς ὅτε κάρχαρον ἔρκος ἅπαν πέφρικεν ἀχέρδῳ,
Ἀμφὶ δ' ἄρ' αἱμασιαὶ, χαπτῦς ἄνθρωποι φέρουσι,

Ἐν

Lingua ſana arbor eſt vitæ: quæ autem prava loquitur,
Quæque perverſa eſt, fractura hominis eſt in animo.
Stultus patris ſui mandatum contemnit:
Sapit autem ille, qui in animo perpendit objurgationem.
Theſaurus multus eſt in ædibus juſtorum:
Impiorum verò ſubſtantia, & poſſeſſiones omnes conturbantur.
Labiis ex ſapientibus ubertim fluit huc & illuc
Scientia: anima autem inſipientis neutiquam talis.
Sacrificia malorum Deo inviſa (ſunt,) & non grata dona:
Rectè-incedentium verò precibus & votis delectatur.
Viam peccatoris abominatur Deus, ſceleſtáque opera:
Qui verò juſtitiam proſequitur, valdè ei dilectus eſt.
Flagellum illi grave (eſt) qui declinat à viâ:
Neque fatum effugiet, qui odit reprehenſionem.
Inſernum & perditio in conſpectu ſunt Dei:
Quomodo (ergò) non hominum cor & animus omnium?
Nequaquam increpantem amat inſolens homo:
Fugit verò prudentem, neque cum ſapientibus verſatur.
Lætum cor hilarem facit vultum:
Dolore autem in pectore frangitur charum cor.
Scientiam quærit cor prudentis viri:
Veſcitur autem ſtultorum os inſipientiâ miſerandâ.
Viri calamitoſi mali ſunt dies, moleſtíque omnes:
Convivium autem juge in animo (eſt) lætum cor.
Melius eſt exiguum quiddam ſimul cum timore Immortalis,
Quàm divitiæ multæ unà cum miſeria, & ærumna.
Prandiúmque ex oleribus, amórque condimentum cum illo,
Melius (eſt) quàm bos ex præſepi unà cum odio gravi.
Homo celer-ad-iram indecoram litem concitat:
Qui autem non facilè iraſcitur, contentionem & jurgia ſedat:
Sicut quando aſpera ſepes tota horret ſpinis,
Undiq; autem ſunt ſentes, quæ lacerationes hominibus ſerunt,

Inſunt

19 Ἐν πολλοῖς βάτοις ἄβατος πέφυκεν ὁδὸς ἀνδρὸς ἀδίκου·
Εὐθεῖαν δὲ τρίβον λείαν τις οὐ διαπατήσει ὅστις κάλλιστος.

20 Παῖς σοφὸς πατρὸς εἰς φρόνησιν θυμὸν ἰδίου παιδεύει·
Μητέρα δ' ἰδίαν ἀτιμάζει ἀνὴρ ἀπερισκόπως ἐπαισχύνων.

21 Τέρπεται ἀφρεσύνῃσιν, ᾧ ἐστὶ φρένες ἔμπαλιν ἐσταί·
Ὃς δὲ τ' ἐχέφρων ᾖσι, κατ' ἰθὺ πορεύσεται πάντοτε.

22 Ἀνὴρ ἀνὰ βουλὰς ἀτεμώλιος ἐστὶ μυθευτής·
Ἔνθα δ' εὐσταθίη, πολλοὶ ἄδην βουλεύσεσιν.

23 Ἧς γλώσσης ἀπόνητα ἀνὴρ, ὅς τ' αἴσιμα εἴπῃ,
Χαίρων δὶ' ἀπαμείψασθαι· λόγος δ' ὡς καλὸς ἐν ὥρῃ.

24 Τραχεῖα ὁδὸς ὅστις βίᾳ πένητι μύθῳ ἀνδρὶ
Βήσεται, ὄφρ' αἴδεσίν τε φύγοι καὶ κῆρας ἀρήσεται.

25 Ἐρράσατο θεὸς ὄμμα ὑφαιρεόντων ἀνθρώπων
Χρεάων δ' ἴδρυσε δόμον, καὶ τέρματ' ἀρούρης.

26 Ἐχθρεόν τε καὶ σκληρὸν ὅστις θεῷ μιγήσεται ἀλείτῃ·
Τρηχοὶ δ' εἰσὶ λόγοι καθαρὰ φρεσὶ μὴ δεδαηκόσιν.

27 Οἶκον ἐῷ μέγα πῆμα κυλίνδει κἀλαλήφρων·
Ὃς δέ τ' ἀπηχθήσει δόλῳ, ζωοῖσι μετέσται.

28 Πῶς κεν ὑποκείσαιτο, μὴ φρεσὶ μέμβλεται ἐσθλῶν·
Λαοξόρης δὲ κακὸς, καὶ ἀτάσθαλα πόλλ' ἀνδρύνει.

29 Τῆλ' ἀπὸ δυσεβέων ἔστι θεὸς, ὁδὲ πλάζει·
Ἔκλυε δ' εὐσεβέων φωτῶν, καὶ ἄκουσε λιταιῶν.

30 Ὀφθαλμὸς γὰρ φάος τέρψε φρένας· καὶ φάτις ἐσθλὴ
Μυελὸν εἰν ὀστέοισιν, ἰδὲ γλυκὺ πῖαρ ἔπεσιν.

31 Ὃς δὲ ἐλέγχοισι ζωῆς ἐὺν ὦας ἐρείδει,
Ναίει σὺν πιστοῖσιν, ὁμοίπης τ' ἀμμορε πημῆς.

32 Ὃς δὲ ἀναίνεται ἔλεγξιν, ἑὴν ψυχὴν ἀτιμάζει·
Ὃς δ' ἐπιστείσεται ἐπαίνῳ, δὴ ἐὺ λάλα χρὴ φρένας ἐσθλάς.

33 Δεῖμα Θεοῦ ὑποθημοσύνη πιστῆς ἐρατεινῆς·
Ἦ τ' ἀγαθοφροσύνη πῆμ' ἐπιπέρσει βεβίηκε,
Καὶ χθαμαλὰ φρονέων τάχ' ὑψίτερον ἥξατο κύδος.

ΚΕΦ. ιε'.

Insunt autem rubi qui per meari vix possunt: talis est via homi-
Bonorum autem plana, & pervia est semita. (nis ignavi;

Filius prudens sui patris intàs animum exhilarat:
Matrem verò suam spernit homo stolida sciens.

Delectatur stultitiâ (ille) cui non mens firma est.
Qui autem sapiens est, incedit rectè cuntibus pedibus.

Semper sine consilio irritæ sunt cogitationes:
Ibi verò stabilitas, multi ubi consultant.

Ex suâ linguâ fructum percipit vir qui recta dixerit,
Gaudens quòd sic respondit, verbum autem quàm pulchrum in tem-
In altum tendens via est vitæ viro prudenti (pore!
Incedere, ut infernum fugiat, & fatum subtùs.

Disperdit Deus domum superborum hominum:
Viduarum autem stabilit ædes, & limites agri.

Odiosæ & abominatæ sunt Deo cogitationes transgressoris:
Delectabiles verò sunt sermones pura in animo consilia habentium.

Domui suæ magnum damnum advolvit avarus:
Qui verò odit munera, vivis intererit.

Quomodo respondeat, in animo curæ est viro bono:
Loquax autem est malus, & nefaria multa eructat.

Procul ab impiis stat Deus, neque appropinquat
Audit verò piorum vocem, & auscultat precibus.

Oculorum lux oblectat animum: & rumor bonus
Medullam in ossa, & dulcem adipem immittit.

Qui reprehensionibus vitæ suam aurem applicat,
Habitat cum sapientibus, parémque sortitur honorem.

Qui respuit correctionem, suam animam contemnit:
Qui autem obtemperat increpationi, ille è contrà nactus est intel-
Timor Dei instructio sapientiæ amabilis; (ligentiam bonam.
Et mansuetudo ante honorem incedit,
Et humilia sapiens mox superiorem acquirit gloriam.

CAP.

ΚΕΦ. ιε'.

1 Ἀνὴρ ὀπιχθονίοις πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνουσα
Πορφύρῃ καρδίῃ βεβλημένος· οἱ δὲ τις ἐσθλὴ
Ἀλλ' ἔπος ἐκ θεοῦ ἔρχεται, ὅ τε γλώσσης ἀνάσσει.
2 Πάντα κάλλιστα βροτοῦ δοκέει οἱ ἀμύμονα εἶναι·
Φορεῖ δὲ μιν ὁ θεὸς νόον ἐν στήθεσι παλαιτοῖ.
3 Ἀθανάτῳ μάλα ἔκηλος ἐπίτρεπε τὰ σὰ ἔργα·
Εὖ δέ τε χωρήσουσι τεῆς μελεδήματα βουλῆς.
4 Ἡ μάλα πάντα θεὸς ἔδειν αὐτῷ ἕνεκ' ἔτευξε·
Καὶ τὸν ἀλείτην ἄνδρα κακὸν ἐπ' ἰζύϊ οὖρεν,
Καὶ ἐπὶ νηλεὲς ἦμαρ, ὅθ' οἱ σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.
5 Ἐχθροὶ πάντες ἔασι θεῷ, ὁ δέ τ' ἔσυγχυ αὐτὸς,
Ὅσσοι ἐνὶ στήθεσσιν ὑπερφίαλον ἦτορ ἔχουσιν·
Οὐδ' ἄρα πω νήποινοι ἀτάσθαλοι ἄνδρες ἔσονται,
Οὐδέ κε ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρες ἔχοντες.
6 Ἀμπλακίῃσιν ἐκάθηρεν ἀληθείη τε καὶ δίκη·
Καὶ φόβῳ Ἀθανάτοιο παρὲκ κακοῦ ἄνδρες ἔκλιναν.
7 Εὖθ' ὁδοὶ ἀνθρώποιο θεῷ κατερύμνοι ἔωσι,
Τῷ ἐχθρὸν πεῖν ἐόντα φίλα φρονέοντ' ἐνέηκε.
8 Βέλτερόν ἐς' ὀλίγον πῦρ ἅμ' εὐδικίῃσι νόοιο,
Ἢ πολλ' ὑβρισέων κεκμήλιά τε πρόσσισ τε.
9 Ἀνέρος ὁρμαίνει καρδίη φρεσὶν, ὅππόθι ἴκοιτο·
Ἀλλ' ὁδὸν ἐλθόντος θεὸς ἴχνια πάντα κυβερνᾷ.
10 Θεσπεσίη ῥέει ὁμφὴ ἀπὸ γλώσσης βασιλῆος·
Οὐδ' ἁμαρτάνει κρίσιος, ὁσίας δ' ἔκρινε θέμιστας.
11 Ἐκ θεοῦ ἐθέα πλατίζει, σταθμός τε δίκαιος·
Τῷ δ' ἔργον πάντες τε λίθοι, ψῆφοί τε πᾶσαι,
Πάντα τε ἴσα τάλαντα, τά τ' ἐν πήρῃσι πέφυλαι.
12 Δεινὸν ἀνάκτεσσι κακὸ ῥέζειν· εὐσεβίη δὲ
Σκῆπτρα ἐστὶν ἔρεισμα, δίκῃ τ' ἀνδρεῦσι πόληες,
Καὶ θρόνος ἱδρύεται βασιλεύεσι συνομίῃσι.
13 Τερπωλὴ βασιλεῦσι λόγος καὶ γλῶσσα δικαίη·

Οἱ

CAP. XVI.

VIri terrestris multa in animo volvens
Agitat cor: consiliúmq; illi est paratum;
Sed responsum ex Deo est, qui & linguis imperat.
Omnes viæ hominis videntur illi inculpabiles esse;
Considerans verò Deus animum in pectore ponderat.
Immortali valdè quietus permitte tua opera:
Bene autem succedent tui cogitationes animi.
Certè quidem omnia Deus sui ipsius causâ fecit:
Etiam improbum virum malum in miseriæ tempus,
Et in immitem diem, quando illi certa gravis perditio.
Inviſi omnes sunt Deo, is autem abominatur illos,
Quotquot in pectore superbum cor gerunt:
Et nullatenus impuniti improbi homines erunt,
Ne alter quidem alterius ad volam manus tenentes.
Peccatum purgant veritas & misericordia,
Et præ timore Immortalis à malo homines declinant.
Quando viæ hominis Deo gratæ sunt,
Illi inimicum priùs exsistentem, amica sapere efficit.
Melius est vel exiguum cum æquitate mentis,
Quam multi injuriosorum thesauri-reconditi, & proventus.
Viri deliberat cor in animo, quò vaderet:
Per viam autem incedentis Deus gressus omnes gubernat.
Divina fluit sententia à lingua regis:
Neque celat judicium, sancta verò edicit jura.
A Deo recta bilanx, jugámque justum:
Ejus autem opus omnésque lapides, calculíque omnes,
Omniáque æqua pondera, quæ in sacculo ponuntur.
Grave regibus mala facere; pietas autem
Sceptri est fulcrum, justitiáque florent civitates,
Et thronus stabilitur regius æquitate.
Voluptas regibus sermo, & lingua justa:

Ique

Οἱ τ' ἄφρονες μὲν φιλέουσιν, ὅ, τις χεῖρ' ἐθέλῃσιν ἔπειν.

14 Δειλὸς μὲν βασιλεὺς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χερείῳ·
Τοῦ δ' ὁλοὸς χαλεπὸς πέλει, ἄγγελος ὡς θανάτοιο,
Δειλοῖς ἀνθρώποισι φόνον καὶ κῆρα φέροντες,
Μήνις τ' ἀργαλέη· παύσει δέ μιν ὅστις ἐλέγξῃ.

15 Φέγγος ἀναικορίης φυσίζοον ὅστις ὀπωπῇς·
Τῆς δ' ἀδελφεὸς ὦφις ὡς βρύον ὑετῷ ὀλὲ βάοντι.

16 Ὡς μέγα λωίτερον πυρτιῶ ἢ χρυσὸν ἐλέσθαι·
Καί κέ τοι βυλοίμην, καὶ κεν πολὺ κέρδιον εἴη
Κτᾶσθαι ἐλαφροσύνην, ἢ ἀργυρείοιο τάλαντα.

17 Ἰθυνόων τρίβος ὅστις, ὑπ' ὀκριόεντος ἴχνος ἐρείδειν·
Ὃς δ' ὁδὸν μὲν ἐφύλαξεν, ἑὴν ψυχὴν ἐτάωσεν.

18 Ἦ δ' ὑπερηφανίη πρηστῆρσιν βέβικεν ὀλέθρου·
Πότμου τ' ἀργαλέοιο περήλυθε θυμὸς ἀγήνωρ.

19 Βήτρόν ἐς ἀγαθοῖσι μετ' ἀνδράσιν ἤπιον εἶναι,
Ἢ μετὰ ὑπερφιάλοισι λαχεῖν ἀπὸ λαφύρου ἄδειαν.

20 Ἔργον ὃς εὖ ἴδυνεν ἰδιήσεται πρηκτῆρσιν,
Εὑρήσει ἀγαθόν· μάκαρ αὖ, θεῷ ὅς κε πεποίθῃ.

21 Ὃς κεφαλῇ πίσυνος, ἐλάφρυνέ μιν καλέσασθαι·
Ἡδυεπὴς δ' γλώσσα διηκοσύνην μέγ' ὀφέλλει.

22 Πηγὴ ὑποζεύγνυσι βίον φρονέοις ὅστις ἔχοις·
Βυλὴ δ' ἀφραδέων ἀσφαλεσύνη ἀλεγεινή.

23 Τοῦ στόμα κεφαλῇ γόμα μιδέα πυκνὰ διδάσκει·
Κέδν' ἔπεα γλώσσῃ τε διδοῖ, καὶ μᾶλλον ἀέξει.

24 Τορπὴ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων βέει αὐδή·
Μειλίχιόι τε λόγοι ὡς κηρίον ἐσὶ μελίσσης,
Ἀμφότερον, θυμῷ δ' ἡδυνσὶ, ὀστέοις δ' ὑγιεινόν.

25 Ἐσθ' ὁδὸς, ἣ τ' ἰθεῖα καὶ αἰσίμη ἐμμεμάασι·
Τῆς δ' τέλος θανάτου τε φέρει, καὶ κῆρα μέγαιναν.

26 Οἱ αὐτῷ ἐμόγησεν ἀνὴρ, ὃς πολλ' ἐμόγησε
Καὶ μιν, ὄφρα οἱ σῖτον ἔχοι, στόμα χὰρ μιν ἀνώγει,
Γαστὴρ δ', ἢ τε κεγὼν ἔο μήσατο ἐργάζηται.

Φῶλα

Iique illum amant, quisquis recte dixerit.

Terribilis (est) rex quando iratscitur viro inferiori:
Ejusque ira gravis est, nuncii ceu mortis,
Misëris mortalibus cædem & famam ferentes,
Furórque difficilis: sistet autem eum quisquis est sapiens.

Lumen regii vitale est vultus:
Ejus autem favor nubes ceu scatens pluviâ serotinâ.

Quàm multò melius sapientiam quàm aurum eligere!
Utique hoc mallem, & multò utilius esset
Acquirere prudentiam, quàm argenti talenta.

Justorum callis est, extra malum vestigium figere:
Qui autem viam suam custodit, suam animam salvat.

Superbiáque præcedit perditionem:
Ruinámque gravem anteit animus insolens.

Satius est cum mansuetis hominibus mitem esse,
Quàm cum superbis consequi de præda portionem.

Opus qui bene ordinat peritâ mente,
Inveniet bonum: beatus etiam, in Deum qui confidit.

Qui in corde sapit, prudentem eum vocabunt:
Suaviloqua autem lingua doctrinam multùm auget.

Fons scaturiens vitæ, prudentia est habenti:
Consilium autem insipientium stultitia miseranda.

Sapientis cor os consilia prudentia docet:
Scitáque verba linguæ dat, & intelligentiam auget.

Delectabilis à lingua melle dulcior fluit oratio:
Placidíque sermones sicut favus sunt apis,
Utrumque, animóque jucundi, ossibúsque salubres.

Est via, quæ & recta & conveniens videtur esse:
Ejus autem finis mortémque fert, & fatum nigrum.

Sibiipsi laborat vir, qui multùm laborat
Patigans-se, ut cibum habeat, os enim illum instigat,
Ventérque, qui hortatur sui meminisse ex necessitate.

Improbus

27 Φαῦλος ἀνὴρ ἀνόρυξε κακὸν, μέγα πῆμα φυτεύων
Τῷ δ' ἐπὶ χείλεσιν ἦσι πυρὸς μυδῶντα διδομένοιο.
28 Ὁ σκολιόφρων ἐστὶν, ἔριν κ' μῶμον ἀνῆψε·
Κηλητὰς ἦ φίλους διὰ τ' ἐσκέδασ' ὁ ψιθυριστής.
29 Ἀνὴρ δζειμοερχὸς, ὃς ἐκ ὄφρ' αἶσυλα ῥέζων,
Ὃν φίλον ἐξαπάτησι, κακῆς δ' ἐπέβησε κελεύθε.
30 Ὀφθαλμοῖσι μύων σκολιὰ φρεσὶ μήδεται ἔργα·
Χείλεσι ἦ κρίζων κακὰ ῥέζει ἀπαδαλίησιν.
31 Εὐκλεὴς στέφανος πολιὴν κάρη ἐστὶ γερόντων,
Εἰ γε δικαιοσύνῃ πολλοῖσιν ἔτεσσιν ὀπηδεῖ.
32 Κρείσσων ἐς' ἀγαθὰ φρονέων ἢ ἄλκιμος ἀνήρ·
Ὃς τ' ἐκ αἶψα χολῶται, ἢ ὃς κρατέει θυμοῖο,
Καὶ θυμὸν δαμάσας, ἢ περ πόλιν ἐξαλαπάξας.
33 Κόλπῳ ἔνι κλῆρον βάλον ἀέρες, ὃς κε λάχῃσιν·
Ἐκ ἦ Θεοῦ δίκη ἐστὶ, πάλον δ' ὅγε πάντα ἰθύνει.

ΚΕΦ. κζ.

1 Πρῶτος εἰλτερεὺς ὅτι μεθ' ἡσυχίης ἐρατεινῆς,
Ἢ δικος οἷον ἔειδε μὴ θυμοδόροιο.
2 Ἀργυρέος ἐν χοάνῳ δοκιμάζεται, ἐν ἦ καμίνῳ
Ὁ χρυσὸς· κεφδίλων ἦ Θεὸς, κ' θυμὸν ἐπίζει.
3 Παιδὸς ἀνιηρᾶ, ὅς τ' αἰσχος ἔθηκε τοκεῦσι,
Δμῳὸς πιυτὸς κρατέει· τῷ ὀπτότε δασμὸς ἵκηται,
Ἔσται ὥσπερ ἀδελφὸς, ὁμοίης δ' ἔμμορεν αἴσης.
4 Χειλέων ψευδαλέων ἀεικὴς ὅζυρ ἀλοίτης·
Ἠδὲ κακὴ γλώσσῃ ψεύστης ἐὼν ἔας ἐρείδει.
5 Ὃς λώδυσι πνιχρὸν, ἐὸν μωμήσατο πλάσην·
Οὐδέ πε ἔστιτ' ἀθῷος, ὃς ἄλλων πήμασι χαίρει.
6 Παῖδες μὲν παίδων στέφανος τελέθουσι γερόντων·
Χάρμά τε δὲ πατέρων παῖδες, τέκνων τε γονῆες.
7 Ἄφρονι μὲν τ' οὐκ ἔστιν ἀειφαπὲς ἔθνος ἀγορεύειν·
Μή πω γὰ κοιράνῳ ἀνδρὶ ἔοικε ψεύδεα ἐδζειν.

Μάρ-

Improbus homo effodit malum, magnum damnum moliens,
Ejus autem in labiis veluti ignis vis ardentis.
Qui perverſo-animo eſt, litem ac jurgium accendit:
Fideliſſimos autem amicos diſſipat ſuſurro.
Homo facinoroſus qui non curat nefaria patrans,
Suum amicum fallit, malámque inducit in viam.
Oculis connivens obliqua in animo meditatur opera:
Labiis autem vellicans improba facit præ nequitia.
Glorioſa corona canum caput eſt ſenum,
Si modò juſtitiæ multos annos comitatur.
Præſtantior eſt mitem-animum-habens, quàm fortis vir;
Et qui non ſtatim iraſcitur, quàm qui robore excellit,
Et ſpiritum qui domat (ſuum), quàm qui civitatem expugnat.
In ſinum ſortem projiciunt homines, cuicunque contigerit:
A Deo autẽ determinatio eſt, ſortilegium autem ille totum dirigit.

CAP. XVII.

FRuſtum-panis melius eſt cum quiete amabili,
Quàm domus pinguis cum lite animum-rodente.
Argentum in vaſe fuſorio probatur, in fornace autem
Aurum, cor verò Deus, & animum examinat.
Filio moleſto, qui opprobrium affert parentibus
Famulus prudens dominabitur: igitur cùm diviſio venerit,
Erit ſicut frater, æqualem verò (cum eo) ſortitur portionem.
Labiis mendacibus valdè attentus eſt peccator:
Atq; malæ linguæ mendax ſuam aurem applicat.
Qui contumeliâ afficit pauperem, ſuo conviciatur formatori:
Neque erit impunitus qui aliorum damnis lætatur.
Filii quidem filiorum corona ſunt ſenum:
Gaudium enim patrum liberi, liberorúmque parentes.
Stulto non eſt decorum bona proloqui:
Ne-dum principi viro par eſt mendacia dicere.

8 Μάρναται ὡς πόλις ὑψηγὸν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἔχοντες
Τιμῶντες, χαλεπόν τ', ἀρετῇ ἧ μᾶλλ' ἧ καὶ τερπωτοῦ,
Ῥεῖα δ' ἐπιγαμφάνοντα νόον ἀνέρος ὄν κεν ἐκείνοι.
9 Θρέψατε φιλοφροσύνῃσι, ὃς ἀπαδαλίῃσι ἐκήλυψεν·
Ὃς δ' ἔπος ἂψ ἀνέρωσε, φίλως ἐπάδασεν ἑταίρῳ.
10 Ἀνέρος ἀγχιτόκοιο μάλα φρένας ἴσχετ' ἐπιστὶ·
Ὃς κῆ ἅπαξ ὀπιπλανόμενος πολὺ μᾶλλον ἐπιδῇ,
Ἢ ἑκατὸν πληγῆσι τυπεὶς ὀπὶ νῶτα χαλίφρων.
11 Μῦνον ὑποσσίλιν ζωτῶν ἀκομήχανος ἀνήρ·
Τύνεκά τ' ἀντίος αὐτῷ ἀπηνὴς ἄγγελος εἶσιν.
12 Ἄρκιος ἀτιμοζόμῳ τικτόν βεβῶτ' ἀνπολήσαι·
Οὕτω γὰρ καν ἄμεινον, ἢ ἄφρων ἀφρεσδίησιν.
13 Ὃς κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ χαλεπὴν ἀπέπεσεν ἀμοιβὴν,
Λυσῇ ἐπὶ μαιάεσσι κακοῦ ὐκ ἔσσετ' ἐρωή.
14 Ὡς ὅτι τις τὸ πρώτιστος ὕδως προέηκε φόρεθρ
Ῥοιζηδόν, τὸ δ' ὀτ' ὦ κα κατειδόμενον καλαρύζει,
Χαίρῳ ἐπὶ περαλεῖ, πολλὸν δέ τε συρφετὸν ἔλκει,
Οὐδ' ἄρα ἔρκεα μιν ἔχματα ἐγκρατόωσι·
Τοίη νείκεος ἀρχὴ ἐν ἀνθρώποισιν ὄρωρε·
Τύνεκα λῆγ' ἐείδως, πρὶν ἐπὶ νείκεσι μιγλιῶσαι.
15 Ὃς ξα δίκαιον ἔφη ἄδικόν τ', ἄδικόν τε δίκαιον
Ἐμμόσσαι, ἀμφότερα ἐχθηρὸς Θεῷ εἰσιν ὁμοίως·
16 Τίφθ' ἄλλος ἄδ' ἐπὶ χεῖρ' ἀλιφρονέων, ὧ κε δυσαιτο
Ἄρκιον ὄρνον δῆς ἀφροσυνίῃσι φρένας ἐθέλας,
Τῷ δ' ὃ τῷτο μέμηλε, νὺ δὲ δῆ ἄλλα μνώοιτο;
17 Ἥμαλα πάντα φίλος, δὲ τ' ἀμπρὲς ἀμφαγαπάζει·
Ἀλλὰ κασίγνητος γεγονὼς ἐπ' ὀϊζύος ἄρτι.
18 Ὄρκια πολλὰ πέλει, ἐν δὲ ξίσται, ἦσι πίσυσιν
Ἄφρων, ῥεῖα γάρ ὄσσιν ὑπόγλυφος ἀντὶ φίλοιο.
19 Ὧ δ' ἔεις φίλα ὄζῃ, φίλη τε οἱ ὄζῃ ἀμῳτύς·
Ὃς δ' ὑπερκλίνῃσι θύρας μεγάεσσιν ἐοῖσιν
Ἴφλας ἐπίδηκεν, ὃ δίζεται αἴσιμα ὄλεθρον.

Gemma veluti eſt donum in oculis habentis
Pretioſum, gratioſúmque, ſuccedit autem quocunque ſe vertat,
Faciléque flectit animum viri, ad quem pervenerit.
Nutrit amicitiam qui iniquitatem tegit:
Qui verò dictum iterum revelat, charos disjungit ſocios.
Viri ſagacis valdè animum attingit objurgatio:
Qui & ſemel reprehenſus multò magìs perſuadetur,
Quàm centum verberibus cæſus in tergo ſtultus.
Solummodo defectionem quærit mala-machinans homo:
Quare adverſarius illi crudelis nuntius ibit.
Ursa orbata catulis homini occurrat:
Sic enim melius eſſet, quàm ſtultus in ſua ſtulticia.
Qui malum pro bono, gravem rependit compenſationem,
Ejus in ædibus mali non erit ceſſatio.
Sicut cùm quis pronam aquam emittit ferri
Cum ſtrepitu, illa autem ſtatim diffluens immurmurat,
Loco in declivi, multáſque ſordes attrahit,
Neque prorſus ſepta illam & obices cohibent:
Tale contentionis principium inter homines oritur:
Quamobrem deſiſte à lite priuſquàm contentionibus te immiſceas.
Qui juſtum dicit injuſtum, injuſtúmque juſtum
Eſſe, ambo odioſi Deo ſunt ſimiliter.
Quare ſatis eſt in manu ſtulti, quo poſſit
Sufficiens pretium dans emere prudentiam,
Illi autem hoc non curæ eſt, animus verò ei alia cogitat.
Diebus omnibus amicus, & perpetuò diligit:
Verùm frater natus eſt in calamitatis tempus.
Pacta multa ſunt, & dextræ, quibus confidit
Stultus, facilè enim eſt ſponſor pro amico.
Cui contentio amica eſt, amicum etiam ei eſt peccatum;
Qui autem præ ſuperbia januam ædibus ſuis
Excelſam apponit, is quærit gravem ruinam.

20 Ὡς σκολιὸς νόος ἐστὶν, ὁ μὴ κακὸν εὗρεν ὀπίσω·
Ὦ ᾗ χρεπὴ γλῶσ', ἅτη ἐνέκυρσε βαρείη.
21 Οἱ ἀπτῷ τέκε πάνδος, ὃς ἄφρονα γείνατο παῖδα·
Οὐδὲ γένηθε πατὴρ ἀποφώλιον ὗα φυτεύσας.
22 Φάρμακον ὡς ἐσθλὸν πέλει ἀνέρι γηθόσυνον κῆρ·
Ὀσέα δ' αὖ αἴνει καταπλώμενον ἔνδοθεν ἦτορ.
23 Ἐκ κόλπου κρυφηδὸν ἑλίξατο δῶρον ἀλιτρὸς,
Ὄφρα δίκην κλέπτων σκολιὰς κρίνῃσι δίμιξας.
24 Πὰρ πινυτὸν φερέγις ἦλθε, καὶ ἀντίον ἵσατο φωτός·
Ἀνδρὸς δ' ἠλιδίοιο, καὶ ἄφρονα θυμὸν ἔχοντος
Ὀφθαλμοὶ φοιτῶσιν ἐπ' ἔργατα πείρατα γαίης·
25 Πατρὸς ἑοῦ ὀδύνη πέλε παῖς ἀποφώλια εἰδώς,
Μητέρι δ' ἦ πικρόν τε γόον καὶ πένθος ἔθηκεν.
26 Οὐκ ἀγαθὸν δωλῶ ὅτι δέδαται ἀνδρὶ δικαίῳ·
Οὐδέ πω ἀρχὴς πλῆξαι ἐπ' ἰθείῃσι δίκῃσιν.
27 Ἀνὴρ ἐς' ἐχέμυθος, ὃς ἓν φρεσὶ δίδε νοῆσαι·
Καὶ πινυτῷ ἀγαθός τε καὶ ἤπιος ἔπλετο θυμός.
28 Ἄφρων, ἓως σιγᾷ, φρεσὶν ἄφρος εἶδε ἕδνῳ,
Νηπύτιος ὡς ἐὼν, δοκέει δέ τε οὐκ ἀπινύσειν·
Ὃς τ' ἀκέων τέτληκε νόῳ μελεδήματα κύδων
Ἀσφαλέως, δοκέει πεπυμένος ἔμμοσιν ἀνήρ.

ΚΕΦ. ιη'.

1 Ὅς πις ἐὸν κῆρ θυμὸν ἀπ' ἄλλων νόσφι λιάζῃ,
Μήδεα παντοῖα φρεσὶ πυκνὰ μερμηρίζων ἐρεθνᾷ,
Καὶ πᾶσαν πινυτὴν, τῇ τ' ὄφρ' ἐὼν ὡς ὁμιλεῖ.
2 Νήπιος ὔποτε τέρπετ' ἐν ἀφροσύνῃ ἐραεινῇ·
Ἥδετο δ' ὡς ἀνέφλυεν ἑοὺ μελεδήματα θυμοῦ.
3 Ὁππότ' ἀταύαλος ἦλθεν, ὀνειδος ἅμ' ἦλθε καὶ αἰδώς,
Αἰδὼς τε, λώβη θ', ἣ ὀνείδεός ὄτιν ἑταίρῃ.
4 Ἀνέρος ἐκ λαιμοῖο ῥέει ἔπε' ὡς βαθὺ ὕδωρ·
Πηγή τε φρόνιος ποταμῷ πλήθουσα ἔοικεν.

Οὐκ

Cui obliqua mens eſt, ille malum invenit poſtmodum:
Cui autem perverſa lingua, (ille) in ærumnam incidit gravem.

Sibiipſi genuit dolorem, qui ſtolidum generavit filium:
Neque gaudet pater qui inſipientem filium procreavit.

Medicamentum veluti bonum eſt homini lætum cor:
Oſſa autem exſiccat fractum intùs cor.

E ſinu clanculum, accipit donum improbus,
Ut jus celans obliqua ferat judicia.

Ad prudentem ſapientia venit, & coram ſtat viro:
Hominis autem ſtolidi, & inſipientem animum habentis
Oculi itant in extremas oras terræ.

Patris ſui mœror eſt filius inepta-ſciens.
Matri autem ſuæ amarum luctum & dolorem affert.

Non bonum (eſt) mulctam imponere viro juſto:
Neque principes percutere ob recta judicia.

Vir eſt ſermonis-continens, qui bene novit intelligere:
Et prudenti bonus & lenis eſt ſpiritus.

Stultus, dum ſilet, mente ſanus putatur eſſe,
Et inſipiens licèt ſit, videtur tamen non deſipere:
Quáque mutus ſuſtinet in animo cogitationes celans
Tutò, videtur prudens eſſe vir.

CAP. XVIII.

QUi ſuo ex animo ab aliis ſeorſim ſeparat-ſe,
Conſilia omnigena animo prudenti ſcrutatur,
Et omnem ſapientiam, quácum, ſolus quantumvis ſit, converſatur.

Stultus nunquam delectatur prudentiâ amabili:
Lætatur autem quamprimùm oſtenderit ſui cogitationes animi.

Quando improbus venit, opprobrium ſimul venit & dedecus,
Dedecus, & ignominia, quæ opprobrii eſt ſocia.

Hominis è gutture fluunt verba quaſi profunda aqua:
Fónſque ſapientiæ fluvio torrenti ſimilis eſt.

5 Οὐκ ἀγαθὸν χαρίσασθαι ἀλιτηρῷ εἰνὶ δίκην,
Ἐκβλάψαι τε βλάψαι, σκολιὰς κρῖναί τε δίκας.
6 Χείλεα νηπυτίου κακὴν ἔειδε προφόβην,
Πληγάς τε προκαλίζονται, καὶ ἕλκεα λυγρὰ,
Θυμοδακὴς γὰρ μῦθος ἔρι, ξύμα τ' ἐχεκύδιμον.
7 Ἄφρων δίσι λόγοισιν ὑπάσσυον κακὸν ἕξει,
Γλῶσσά δ' ὀικειόμυθος ἀνικέα πότμον ἐπῶρσε,
Χείλεά τε ψυχῇ παγίδα γενέσθαι ἔθηκεν.
8 Ὡς ὀπίτ' ἄνθρωπος βεβλήσεται ὀξέϊ χαλκῷ,
Τοῖαι ἐπισβολίαι φιλοκερτόμου ἀνδρὸς ἔασιν,
[a] Αἱ διάτ' ἐγκατα πάντα, μέσην δ' ἐς γαστέρ' ἔλασαν.
9 [b] Ὅς κεν νωθὴς ὄζει, καὶ εἰν ἔργοισι μιθήμων,
[c] Οὗτος ἀσώτῳ ἀνδρὶ κασίγνηθος καὶ ἑταῖρος.
10 [c] Ἐλαφρὸν ἄρρηκτον, πύργος τ' ὄρομ' ὄζει Θεοῖο·
[d] Εἰς ὃ φυγὼν σώς ἦλθε, καὶ οὐκ ἀπόλωλε δίκαιος.
11 Πλούσιος εἰκῇ πολεῖ τὰ ἃ χρήματα, καὶ μάγ' ἄρισμα,
Τεῖχός δ' ὑψηλὸν φῆ ἔμμεναι, ᾧ κε πιθοίμην.
12 Κῆρ ὑπερηφανέον πρὶν πῆμεν ὀίζυος αἴνης·
Τιμῆς δ' προπάροιθεν ἐπείη ἐρατεινή.
13 [e] Ὅς κεν ὑποκρίναιτο πρὶν ἂν σάφα μῦθον ἀκούσῃ,
Λώβη οἱ τόδέ γ' ὄζει, χαλιφροσύνη τε νόοιο.
14 Τλητὸν μὲν μοῖραι θυμὸν θέσαν ἀνθρώποισιν,
[f] Ὃς κακὰ κήδεα μένος ἀνέρος πολλὰ μογήσας·
Τίς δέ κεν ἀτάμβητον τλαίη, κλαδέντα τε θυμόν;
15 [g] Ἔμμορεν ἐπιστείης κραδίη πεπυυμένος ἀνδρός·
[h] Οὔατα δ' ἰδιμοσύνῃ καὶ μήδεα πυκνὰ μεταλλᾷ.
16 Δῶρον, ὅ τις κεν δῶσι, πρὸ γλαφυρὸς ὄζει ἄειρε·
[i] Εὐ δ' ὁδὸν οἱ λείπει, καὶ ἀντίον ἵζε μεδόντων.
17 Μή τι δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς·
[k] Ὃς γὰρ πρῶτος ἔειπε, δοκεῖ μάγ' ὑπέρτερος εἶναι·
Τῷ δ' ἐπὶ δεύτερος ἦλθε, δίκης δ' ὄγε μᾶλλον ἐρευνᾷ.
18 Κλήρῳ μὲν πεπαλάχθαι, ἔειν θυμαλγέα παύσει.

Λῦσι

Non bonum eſt gratificari improbo in judicio,
Bonúmque lædere, & perverſa ferre judicia.

Labia ſtolida malam litem proponunt,
Verberáque provocant & vulnera ſeva,
Mordax enim ſermo ineſt, óaque tumultum excitans.

Stultus ſuis ſermonibus ultrò contractum malum habebit,
Linguáque ei garrula malum fatum incitat,
Labiáque animæ rete exitiale ponunt:

Sicut quando homines ſauciantur acuto ferro,
Talia dicteria conviciatoris hominis ſunt,
Quæ per inteſtina omnia, mediúmque ventrem penetrant.

Qui ſegnis eſt, & in operibus remiſſus,
Hic prodigo viro frater & ſocius.

Propugnaculum firmum, turríſque nomen eſt Dei:
In quam ſoſpes venit, nec perit juſtus.

Dives arcem ſuas divitias, & magnum fulcrum,
Murúmque altum profitetur eſſe, cui confidat.

Cor inſolens præcedit ærumnam gravem:
Honorem autem anteit humilitas amabilis.

Qui reſpondet priusquam clarè ſermonem audiverit,
Opprobrium ei hoc eſt, ſtultitiáque mentis.

Tolerantem quidem fata animum dederunt hominibus,
Qui malos dolores ſolus ſuſtinet, multa perpeſſus:
Quis autem vulneratum ferat fractúmque animum?

Sortitur ſcientiam cor prudentis viri:
Aures autem cognitionem, & conſilia ſolertia ſcrutantur.

Donum quod quis dederit præmuntium eſt optimum:
Benéque viam ei complanat, & ſtatuit (eum) coram principibus.

Nè cauſam judices priuſquàm amborum ſermonem audiveris:
Qui enim prior dixit, videtur longè ſuperior eſſe:
poſt illum autem ſecundus oritur, judicia verò ille magis inveſtigat.

Sorti rem committere contentionem acerbam ſiſtit,

Λῦσέ τε νείκεα λυγρὰ μετ' ἀνδράσιν ἰφθίμοισι,
Καί σφιν ἐειζόμενοι συνημοσύας ἐφύτευσε.

19 Θυμὸς μὲν μέγας ὄζιν ἀδελφεῷ χωομένοιο.
Οὐδὲ τάχ' ἐγκάμψαι, ῥᾴδιον νύ κεν ἄσυ ἀλῶναι·
Τῶν δ' καστιγνήτων ἔριδες καὶ νείκεα λυγρά,
Ὡς πύργοι σταθεροῖο σιδήρεοί εἰσιν ὀχῆες.

20 Γλῶσσα μὲν ἀνθρώπου ὀλοιόφρονος μοῦδον ὀρέξει,
Καρπὸν τε σπόρῳ ἶσον, ἅλις δέ οἱ ὄλεσε ἔπος,
Καὶ κορέσει μιν, ὅ, τι περφέρει χείλεσιν ἑοῖσι.

21 Γλῶσσα δ' ἀγαθόν τε κακόν τε δίδοι, δύναται δὲ μάλ' ἄμφω,
Ἢ ζωὸν ἄνδρειον φέρειν, ἢ κῆρες μέγαιναν·
Ὅσσπερ ἐπὶ σπείρῃσι ἔπος, τοῖον δέ τε γλώσσης
Καρπὸν ἀποδρέψεις, ἠμὲ κακόν, ἠδὲ καὶ ἐσθλόν.

22 Ἢ μάλ' ἀνὴρ ἀγαθὸν κτῆμ' εὗρεν, ὃς εὗρε γυναῖκα,
Καί ἑ Θεὸς φιλέει· ἀγαθὸν γάμος ὅστις ἕεστοῖσιν.

23 Ἐλλιταύδοιο πένης, ἱκέτης δέ τε εὐχεται εἶναι·
Ἀφνειὸς δ' ἀπαμείλιξεν ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι.

24 Χρὴ τὸν ἔχοντα φίλοις, φίλα τε φρονέειν ἐνὶ θυμῷ,
Ἠδ' ὀπίνεσθ' φέρειν· ἐπεὶ ἦ νυ καστίγνητοι
Πολλάκι πιστότεροι, καὶ φίλτεροί ὄζιν ἑταῖροι.

ΚΕΦ. ιθ'.

1 Κρείσσων ὅστις πενιχρὸς ἀνὴρ, καὶ ἀμύμονα εἴδεϊ,
Ἢ φέρων καὶ ἁμαρτοεπὴς, πολλὰ κτεατίσας.

2 Οὐκ ἀγαθὸν ψυχὴν ἴδρεῖς ἄμμορον εἶδ'·
Ἡμβροτε δ', ὃς λίην ἀσεύδει κραιπνοῖσι πόδεσσιν.

3 Οὐκ ἀρετᾷ ἕεστοῦ ἔργα χαλιφρεσύνησιν ἕηται·
Ἀλλ' ὄγε νηπίῃσι κακῷ, ὀπὶ μῆλα κύρσας,
Σκυζόμενος Θεῷ αὐτῷ, ἔφη μιν ὀλέσσον ἐᾷ.

4 Πολλὲς ἀνδρὶ φίλες ἄφενος καὶ πλοῦτος ἔθηκαν·
Οἰώθη δ' πένης, ἑταῖρε τ' ἀπονόσφι λιάδη.

5 Μάρτυρες ὅς κεν ἔῃ ψεύσῃς, οὐκ ἔσσετ' ἀϊδῶς·

Οὐδ'

Dirimítque lites ſævas inter viros potentes,
Et ipſis certantibus pacta generat.
Animus gravis eſt fratris iraſcentis,
Neque citò flectitur, faciliùs vel urbs capi queat:
Fratrum autem contentiones & jurgia ſæva,
Sicut turris firmæ ferrei ſunt vectes.
Lingua hominis ei convenientem mercedem præbebit,
Fructúmque ſementi æqualem, ſatísq; illi (erit) quale dixerit.
Et ſatiabit illum, quod protulerit labris ſuis.
Lingua bonúmque malúmque dat, poteſt enim certè utrumque,
Vel vitam hominibus ferre, vel mortem atram:
Qualecunque dixeris verbum, tàlem linguæ
Fructum decerpes, ſive malum, ſive bonum.
Certè vir bonam poſſeſſionem invenit, qui invenit uxorem,
Et illum Deus amat: Bonum nuptiæ ſunt hominibus.
Obteſtatur pauper, ſuppléxque profitetur eſſe:
Dives autem reſpondet aſperis verbis.
Oportet habentem amicos, amica cogitare in animo,
Et (iis) gratificari: quandoquidem fratre
Sæpè fidelior, & amicior eſt ſodalis.

CAP. XIX.

MElior eſt pauper vir, & integra ſciens,
Quàm ſtultus, & in ſermonibus-peccans multa poſſidens.
Non (eſt) bonum animam ſcientiæ expertem eſſe:
Peccat autem qui nimiùm feſtinat velocibus pedibus.
Non ſuccedunt hominis opera ſtultitiâ ſuâ:
At ille ſtoliditate in malum damnum incidens,
Iraſcens Deo ipſi, dicit illum ſibi in cauſa eſſe.
Multos homini amicos opes & divitiæ parant:
Solus autem relinquitur pauper, & à ſocio longè ſeparatur.
Teſtis qui fuerit mendax, non erit inſons:

Neque

Οὐδὲ δίκην ὑπομένξει ἀνὴρ, ὃς ψεύδεα βάζει.

6 Πολλοὶ μὲν λίσσονται ἄνακτ', ἵνα μείλιχος εἴη·
Αὐτὰρ δῶρα δίδοντι φίλα φρονέουσι δ' ἅπαντες.

7 Πτωχὸς ἀπήχθετο πᾶσι καὶ ἑταίροισιν ἑοῖσιν·
Ἦ νυ καὶ μᾶλλον ἑταῖροι ἀπ' αὐτοῦ πᾶλε φύγεσκον·
Τοὺς ὃ μεταστέφα μεμαὼς ἐπέεσσι διώκει,
Ἀλλ' οὔ οἱ πάρα μὲν πολέες, χατέουσι δ' ἔμπης.

8 Ἣν ψυχὴν φιλέει, ὃς τε φρένας ἔλλαχεν ἐσθλάς·
Εὑρήσει τ' ἀγαθὸν, ὃς ὄπωρεσύνην ἐφύλαξεν.

9 Οὔποτε πήποινος ψευδὴς ὀπιμάρτυρος ἔσται
Ψεύδεά θ' ὃς βάζει ἀνεμώλια, πάμπαν ὀλεῖται.

10 Νηπίῳ οὐκ ἐπέοικεν εὐφροσύνης ὀπιδεύειν,
Τρυφερῆς τ' ἐεστῆς· οὔτ', αἴσιμον ἦν θεράποντι
Σημαίνειν ἀρχοῖσι, καὶ ἐφθιμοισιν ἀνάσσειν.

11 Ὀλὲ χόλος πυκνὸν δύνει φρένας, ὄφρα μάλ' ὦκα·
Τῷ δ' ὡς κάλλον ἔασκεν ὑπερβασίην ἐπιδημεύειν.

12 Ὥστε λέων βλοσυρὸς δεινὴν ἀνδρύγετο φωνὴν
Οὔρεος ἐν βήσσῃς, ἔκαδεν δέ τε γίγνετ' ἀκοὴ,
Θῆρες ἄφαρ δρομέουσι, μέμυκεν δ' ἄσπετος αἰθήρ·
Τοῖος μὲν χόλος ὄζεν ὑπερθυμέος βασιλῆος·
Τῷ δ' ἥκεις τεθαλυῖα, περίσσωπά τε μενδιόωντα
Ἔρσης ὡς ῥαδάμιγγες ἐπὶ νεοθηλέα πόηνν.

13 Ἄτη πατρὸς ἑοῖο πέλει κηφώλιος υἱός·
Νείκεα δ' αὖ λόχ κρανὶς ὕδατος ἐνδιάσσεται ὥς.

14 Οἶκος καὶ ζωὴ κλῆρος πατρώϊός εἰσι·
Δῶρον δ' Ἀθανάτοιο γυνὴ πέλε κάδν' εἰδυῖα.

15 Ὄκνος ἄγει βαθὺν ὕπνον, ἀδηλοφόβου θανάτοιο,
Λυσιμελῆ· λιμὸς δέ τ' ἀργῷ σύμφορος ἀνδρί.

16 Θυμὸν ἑὸν τ' ἐφύλαξεν, ὅ, τις τ' ἐφύλαξεν ἑρετμόν·
Ὃς δ' ἀδόκητον ὀδᾷ, ὃν' ἐφράσατ' ἔργα, θανεῖται.

17 Δῶρον, ὅ τις πτωχῷ δίδοι, θεῷ ὄζει μέγιστον·
Ὅς τέ οἱ ὧν ἔργων θήσει χαρίεσσαν ἀμοιβήν.

Παῖδα

Neque Judicium vitabit homo, qui mendacia loquitur.

Multi orant regem, ut mitis ſit:

Verùm dona danti amicos ſe præbent omnes.

Pauper odio habetur ab omnibus fratribus ſuis:

Certè magis ſocii ab illo longè fugiunt:

Quos ille convertere cupiens verbis proſequitur,

At non ei adſunt iſti, indigenti quantumvis.

Suam animam amat, qui intelligentiam nactus eſt bonam:

Inveniétque bonum, qui ſapientiam cuſtodit.

Nunquam impunitus falſus teſtis erit:

Mendaciáque qui loquitur vana, omnino peribit.

Non convenit ſtulto ad lætitiam pervenire

Gaudiúmque amabile: neque decorum igitur famulo

Dominari principibus, & fortibus imperare.

Tardè ira prudentis animum ſubit, neque valdè citò:

Illi autem quàm pulchrum videtur tranſgreſſionem præterire.

Sicut leo torvus terribilem eructat vocem

Montis in convallibus, longè verò fit auditio,

Feræ ſtatim tremunt, remugit autem ingens æther:

Talis quidem ira eſt præpotentis regis:

Illius autem favor floridus, vultúſque arridens

Roris veluti guttulæ ſuprà recens-virentem herbam.

Calamitas patris ſui eſt ſtultus filius:

Jurgia autem uxoris ſicut pluvia aquæ continua.

Domus & ſubſtantia hæreditas paterna ſunt:

Donum autem Immortalis uxor eſt prudens.

Pigritia ducit profundum ſomnum, fratrem mortis,

Membra-ſolventem: fames autem ignavo comes (eſt) viro.

Animam ſuam ſervat, quicunque ſervat mandatum Dei:

Qui autem contemnit vias (ejus) neque conſiderat opera, morietur.

Donum quod quis pauperi dederit, Deo eſt mutuum:

Qui & ei ſuorum operum reponet gratioſam talionem.

Filium

18 Παῖδα τὸν κολάσεις, ἕως ἔτι ἐλπίδος ἂν ἦσα·
Μηδέ τι σοι φρενδωλὴν ἔπι φρεσὶ, κἂν μινυείζῃ.
19 Ἀνὴρ καὶ βαρύμωρος ἀνιηκέα μισθὸν ἄερτο·
Εἰ γάρ μιν ῥύσαιο, πάλιν δέ τε πήματι κύρσει.
20 Κέκλυθι νῦν βουλῆς, ὑποθημοσύνην τε δέδεξο,
Ὄφρά κέ σοι πινυτός τε νόος μήκιστα γένηται.
21 Πολλαὶ μὲν κραδίῃ ἀνδρὸς μερεδήματ' ἔασι,
Μήδεά τ' ἐν φρεσὶ πυκνά· θεοῦ δ' ἐτελείετο βουλή.
22 Βέλετ' ἀνὴρ εὐεργὸς ἔμεν· τὸ δὶ ὀὶ ὄζιν ἐέλδωρ·
Παγλὸς ὑ ψεύστεω πολὺ φέρτερός ὄζι πενιχρός.
23 Ἀθανάτῳ φόβῳ ὄζι φερέσβιον· ὃς δέ μιν ἔχει,
Πάντων ὀὶ κόρῳ ἔσαι, ὅσα φρεσὶν ᾖσι μνώιοιφ·
Οὐδέ τι ὀὶ κακὴ αἶσα παρέσσεται, ἐδέ τ' ὄλεθρος.
24 Κακκρύψας ὀκνηρὸς ἀνὴρ ἔχει χεῖρ' ὑπὸ κόλπῳ·
Οὐδὲ τόσον τίλμησιν, ὅσον ποτὶ μάζαν' ἀείραι.
25 Πλήξης ἐμπαίκλων, τύτε ὑ φρένας ἠλεὸς ἔσαι
Κερδαλέῳ, πληγῆσί τοφ ἀλλοξήσι δὲ δαχθείς·
Νεικέοντος πινυτὸν, πολυϊδρείων τε νοῆσαι.
26 Ὃς πατρὸς βίοτόν τ' ὄλεσσεν, κὴ μητέρ' ἀπῶσεν,
Ὃν γένθ' ἥκαμεν, κὴ ἐλέγχεος πέλεν υἱός.
27 Χάζεο, τέκνον ἐμὸν, μὴ σωΐδεο, μηδ' ἐπάκουσον
Τῆσδ' ὑποθημοσύνης, ἐπέων ἢ τ' ἤμερθεν ἐδλῶν,
Ἠ τε παρέπλαγξεν νόον ἀνέρος ἰδιμοσυνάων.
28 Καδδὲ δίκην γλήσασι μάρτυς κακὸς, ὑδὲ δίκαιος·
Δυσεβέων δ' ἀνδρῶν στόμ' ἀλιτροσύνην κατέδαφε.
29 Πολλὰ κάκ' ἐμπαίκτῃσι, κὴ αἴσιμον ἦμαρ ἕτοιμον,
Καὶ πληγαὶ νώτοισι χαλίφρεσιν ἐν μὸν ἐχόντων.

ΚΕΦ. κ'.

1 Ἔμπαίκτης ὄινος, μέθυ μαλερὸν· ὃς δ' ὑπ' αὐτῆ
Πλάγχθη, νήπιός ὄζι, κὴ ὐ φρενὶν ἄρπα εἰδώς.
2 Ὡς ὁπότε βρύχημα βαρυφθόγγοιο λέοντος

Ὠρώρει·

Filium tuum castiga, dum adhuc spei locus:
Neque tibi condonatio sit in animo, etsi vagiat.
Homo, cujus gravis est ira acerbam pœnam feret:
Si enim illum liberes, rursus in infortunium incidet.
Audi nunc consilium, admonitionémque recipe,
Ut tibi sapiens animus tandem fiat.
Multæ in corde hominis cogitationes sunt,
Curæque in animo frequentes: Dei autem impletur consilium.
Vult homo beneficus esse: hoc ei est desiderium:
Quolibet autem mendaci multò præstantior est pauper.
Immortalis(Dei)timor est vitam afferens:qui autem illum habet,
Omnium ei satietas erit, quæ in animo suo optat:
Neque illi mala sors aderit, neque exitium.
Abscondens piger homo tenet manum sub sinu:
Neque tantum sustinet, quantum ad os attollere.
Percutias derisorem, tum autem animo stultus erit
Solers, verberibus etiam alienis doctus:
Increpes sapientem, scientiámque intelliget.
Qui patris substantiam perdit, & matrem abigit,
Suum genus dedecorat, & probrosissimus est filius.
Abscede fili mi, nè attende, neque audi
Hanc admonitionem, quæ verbis aberrat rectis,
Quæque errare facit animum viri à scientia.
Justitiam irridet testis malus, & leges:
Impiorum autem hominum os nequitiam devorat.
Multa mala derisoribus, & fatalis dies paratus,
Et plagæ tergis insipientem animum habentium.

CAP. XX.

DErisor vinum (est,) merum insanit; qui autem per illud
Seductus fuerit, insipiens est, nec in animo recta sciens.
Sicut quando rugitus grandisoni leonis

Oritur,

Ὡρῶρη· τῦον βασιλῆος χαροπόλοιο
Δεῖμα πέλει· ὃς δ' αὐτὸν ὄρ' ἤλιτεν, ὅς κ' ἐρέθῃσι.
3 Λῃϊόωμαι ἔειδος καπνοῦ χάρι ἀνέρι καλόν·
Οἶνοι δ' ἠλίθιοι, πολυπερήμονές εἰσιν ἄπαντες.
4 Οὐκ ἀρόσει νωθὴς ὑπὸ χείματος ἀργαλέοιο·
Τῷ τε πεπαγύνσει θέρεος πρηστῆρος ὑπ' ἀνάγκης,
Σχέτλιος, ὑδὲ πῃ ὀι κοτύλην χ' πύρνον ὀρέξῃ.
5 Μῆτις ἐν' καρδίῃ βαθέῃ ὕδατί ἐστιν ὁμοίη·
Τὴν δέ κεν ἐξαύσῃεν, ὃς ἦν πέλει ὄιδμ' νοῆσαι·
6 Ἄνερες ὡς τὰ πλεῖστα δαγελόωσι χ' αὐτὸ
Σφὰς εὐρησίας· πιστὸν δέ κε πῆς βροτὸν εὕροις;
7 Ἐσθλὸς ἀνὴρ πεφύλαχεν ὃν εὐδικίῃσι νόοιο·
Παῖδες ἑοὶ μάκαρες χ' ἄλοχοι ἐν σι μετ' αὐτόν.
8 Σκηπτοῦχος βασιλεὺς, ὃς ἐνὶ θρόνῳ ἵζε δικάζων,
Ὀφθαλμοῖο βολῇσι κακῶν ἐνέδυσεν ὁμίχλην.
9 Τίς κ' εἴπῃσι βροτὸς, Καθαρόν νύ μοι ἦτορ ἔδυκα,
Νωῖν δέ τ' ἀναίτιός εἰμι, χ' ἄμμορος ἁμπλακιάων;
10 Πολλὰ μέν, ἄλλο χ' ἄλλο, πάλαι τά τε, μίτρα τε πολλὰ,
Ἄμφω ὑπόλητ' ἔδει Θεῷ, ὃ δέ τ' ἔστυγε ἄμφω.
11 Ῥεῖα δ' ἀρίγνωτος πέλεται παῖς, ὅῃ ἔοργε,
Ἦ μέν ἀμύμονα ἔργα χ' ἁγνὰ, καὶ εἰμα, τὰ χ' ἁπλᾶ.
12 Οὖς ἄϊον, χ' ὄμμα βλέπον, Θεὸς ἐπλασεν ἄμφω.
13 Μὴ σὺ φίλυπνος ἔῃς, ἵνα μὴ πλωχὸς τε γένῃαι·
Ὀφθαλμοὺς σὺ ἄνοιξον, ἄλις δέ τοι ἐσσεῖται ἄρτε.
14 Ἔστι κακὸν, κακὸν ὄζει· ἀνάξιον, ὑ δεῦρο ὠρον·
Ὡς ἔφατ' ὠνητὴς, ἴυλε περιάτ', αὐτὰρ ὄπιθεν
Ἐξ ἀγορῆς ἄψορρον ἔβη χαρίεσσα θυμῷ·
15 Οἰκαδ', ἀγαλλόμενος, τότε δ' εὐχεῖται ὅῃ ἔρεξεν,
Οἰόν τε κτέρεας ἔυρε, χ' μέγαν ὦνον ἐώνατ'.
15 Ἔστιν ἄδην χρυσοῖο, λίθων δέ τε πυκνὰ τετυγμένα
Γλῶσσα δ' χ' πυκνὰ ἐρίπνους ὑφαίνεται.
16 Τοῖο χιτῶνα λάβοις, ὃς ὑπέγγυος ἀλλοδαποῖο

Γίνεται,

Oritur: talis Regis irati
Terror est: contra seipsum autem peccat, qui provocat.
Cessare à contentione mala-machinante homini pulchrum:
Quotquot autem stolidi(sunt,)multis-negotiis-se-immiscent omnes.
Non arabit piger præ frigore duro:
Quapropter mendicabit in æstate validam ob necessitatem,
Miser, nec quisquam ei poculum-aquæ, & frustum-panis præbebit.
Consilium in corde profundæ aquæ est simile:
Sed illud depromet, qui bene admodum novit intelligere.
Viri ut plurimùm enuntiabunt etiam ipsi
Sua beneficia: fidelem autem quis hominem invenire queat?
Justus vir progreditur in Justitia mentis:
Filii ejus felices & beati sunt post ipsum.
Sceptriger Rex qui in throno sedet judicans,
Oculi jactu malorum dissipat caliginem.
Quis dicere queat mortalis, Purum mihi cor feci,
Nunc autem insons sum, & expers peccatorum?
Varia, aliud & aliud, pondera, mensuræque multæ,
Ambo abominatur Deus, ille autem odit ambo.
Facilè autem innotescit puer, eò quòd tale fecerit,
Sive justa opera, & æqua, sive non.
Aurem audientem, & oculum videntem Deus formavit utrunque.
Nè somnolentus sis, nè pauper etiam fias:
Oculos tuos aperi, satis autem tibi erit panis.
Est malum, malum est, indignum (pretio) contemptibile,
Sic ait empor, dum emit: verùm postea
E foro regreditur læto animo
Domum, exultans, tum autem gloriatur, quale fecit,
Qualémque possessionem acquisivit, & non magnum pretium dedit.
Est satis auri lapidémque pretiosorum:
Sed & lingua sapiens pretiosa margarita.
Ejus tunicam sume, qui sponsor peregrini

Fit

Γίνεται, ἀλλοδαπὸς ὃς τ' ἔγγυός ὄζει γυναικὸς,
Ῥύσια τοῖο λάβοις, μή πως χρηὸς ὑπαλύξας
Θοίνῃ φύγων, περὶ δ' αἴσιμα πάντ' ἀποτίσαι.
17 Ἀνέρι μὲν γλυκὺς ἄρτος, ὃν ὀ πόρε κέρδεα λυγρά·
Τὸ στόμα δ' ὀ μετόπιθεν ἐείκελον ψαμάθοιο.
18 Βυθῆσιν πυκινῇσι νοήματα πάντα τελεῖται
Βυλὰς δ' ἔν βέλεσι, ὅταν πόλεμον πυκάσσῃς.
19 Ἀκειτόμυθος ἀνὴρ κακοῤῥυμμύω δόλια φαίνει,
Καί τι ἔπος φορέηκεν, ὅπερ τ' ἄῤῥητον ἄμεινον·
Τῷ δὲ σὺ μὴ πολλὰ ὁμίλει, ὃς αἰμυλίοισι λόγοισι
Παφλαπιδὼν ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονέοντων.
20 Ὅς γε καταῤῥάπτει πατέοντι, ἐὸ τεκέσθαι,
Αὐτῇ λύχνος ἀπέσβη ἐνὶ ζόφῳ ἠερέεντι.
21 Εἰπέρ τις παιδὸς τάχα κληρίου λαχήσιν,
Εἰς ἄφενος πεύσεσθον, ἀταρὴν ἀπονήσατ' ὀπίσσω.
22 Μὴ σὺ κακὸν φαίης ἀποπαύμεν· Ἀθανάτῳ δὲ
Ἔργον ἐπιῤῥέφασι· ὃ δὲ ὕδατος ἐξαναλύσει.
23 Ἐχθρὰ Θεῷ θελκὴ πέλανταί τε ἄλλο κἄλλο·
Οὐτ' ἀγαθὸν πλάσσυξ ἐτ ῥόῤῥοπες, ἠδ' ἀπατηλή.
24 Ἐκ Θεοῦ ἴχια φωτὸς ἢ ἔνθ', ἢ ἔνθα κίοντος·
Πῶς ἔν δίμοιρ ἐὸν δείλὸς βροτὸς αὐτὸς ἀνέγνωκ;
25 Ὅσπερ ἐδάῤδαψε χεῖμ' ἱερὸν ἄφρονι λύσῃ,
Νήπιος ἦ ψυχῇ παίδα σονόεσσαν ἔθυκεν·
Ὅς τε μετ' εὐχωλὰς διὰ τ' ἐῤείαι ἠδὲ μεταλλᾷ
Πῶς κεν ὑποσσείλαι, ὅσ' ὁμοίης ἔμμορεν αἴσης.
26 Δυσσεβέως σκέδασεν βασιλεὺς πεπυμμένα εἰδώς,
Ὡς ὅτε λικμητὴρ λεπίδας τροχῷ ἐσκέδασ' ἄχνας·
Ὡς τροχὸν ἀμφ' αὐτοῖσι βαλὼν, ὀδυώσιν ἔδωκεν.
27 Πνεῦμα μὲν ἀνθρώπου ἱδὲν δόος ὄζει Θεοῖο·
Λάμπει δ' ἐν σήθεσσι, μυχὸς δέ τε γαστρὸς ἐρευᾷ.
28 Μηλιχίη τε καὶ ἀτρεκίη φρυερὸν σὺν ἄνακτα·
Μηλιχίη τε θρόνου βασιλῆος ὄζεν ἔρεισμα.

Ἀλκὴ

Fit, & qui peregrinæ ſponſor eſt mulieris,
Pignora ejus accipe, nè debito elapſus
Abeat fugiens, priusquam æqua omnia perſolverit.
Homini quidem dulcis panis, quem ei præbuerunt fraudes malæ:
Os autem ei poſteà plenum fabulo.
Conſiliis prudentibus cogitationes omnes perficiuntur:
Conſilia autem bene agita, cùm bellum conficias.
Garrulus homo occulta conſilia oſtendit,
Et aliquod verbum emittit, quod non dictum melius:
Cum illo autem nè verſare, qui blandis ſermonibus
Pelliciens fallit animum quantumvis prudentium.
Qui execratur patrem ſuum, aut matrem,
Ejus lucerna extinguitur in caligine obſcura.
Etiamſi quis primùm citò hæreditatem nactus fuerit,
Ad divitias feſtinans, tamen non (ex ea) fructum capiet poſtmodùm.
Nè tu malum dicas (te) remuneraturum: Immortali autem
Rem committas: ille enim ab injuria liberabit.
Odioſa Deo in corde pondera, aliud, & aliud:
Neque bonum bilanx in alteram partem vergens, & fallax.
Ex Deo greſſus hominis, ſive huc, ſive illuc euntis:
Quomodo igitur viam ſuam miſer mortalis ipſe novit?
Quicunque devorat rem ſacram ſtolidâ rabie,
Inſipiens, ſuæ animæ laqueum funeſtum ponit:
Qui autem poſt vota inquirit, & interrogat,
Quomodo ſubtrahat, ille par obtinet fatum.
Impios diſſipat rex prudentia ſciens,
Sicut quando ventilator tenues rotâ diſſipat paleas:
Sic rotam illis injiciens, cruciatibus (eos) afficit.
Spiritus hominis ſacrum lumen eſt Dei:
Lucet autem in pectore, & penetralia ventris ſcrutatur.
Clementia & veritas cuſtodiunt regem:
Clementi æque throni regalis eſt ſuſtentaculum.

29 Ἀλλὰ χάρμα νέων· πολιαὶ δὲ τ' ἄγαλμα γερόντων.
30 Σμώδιγγές τε καὶ ὠτειλαὶ κακὸν ἐξεκάθηρεν·
Ὡς πληγαὶ ἀκέσαντο μυχρίτατα μάδεα θυμοῦ.

ΚΕΦ. κά.

1 Τοῖος μὲν νόος ἐστὶν ὑπαχθονίῳ βασιλῆος,
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσιν ἄναξ ὃς ἐν αἰθέι ναίει·
Αὐτοῦ γὰρ κραδίη ἐνὶ χείρεσίν ἐστι θεοῖο,
Ὅς μιν ὅπως ἐθέλει, ῥεῖα τρέπει ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ὡς ὀχετηγὸς ἀνὴρ ὕδατος ῥόον ἠγαμοσυνάων.
2 Πᾶσ' ὁδὸς ἀνθρώποισι δοκεῖ μάλ' ὀρθὴ ἐμοὶ εἶναι·
Ἀλλὰ θεὸς κραδίας σταθμᾶται, καὶ φρένας ἀνδρῶν.
3 Αἴσιμα ἔργα δίκην τε θέλει θεὸς, ἢ κάρ ἱρά,
Εὐνομίην δ' ὀΐ μᾶλλον ἄδε φρεσὶν, ἢ δυσνομίην.
4 Ὀμμὴ ὑβρηφανέων, κραδίη δ' ὑπερήφανος, ἄμφω
Ἁμαρτωλισσύνη· ἄεκτος δὲ κακῶν σφιν ὄμοιος.
5 Λιὴν ἄοκνος ἀνὴρ μελέτῃ εἰέργαν δίκαν ὀρθῶσαι·
Χρησὶ δ' ὄμπασι μάνῃ, ὅ, τε θράσει σπεύδοντα.
6 Γλώσσῃ ψεύδηλῇ ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀγείρειν,
Οὐλόμυθον κακὸν ὄζει, κανοφροσύνῃ τε νόοιο,
Πλαγχθεῖσ' εἰνὶ βροτοῖσι λιλαιομένοις θανάτοιο.
7 Ὑβρεις δυσεβέων σφιν ἐοικότα πότμον ἐφήσει·
Οὐνεκ' ἀπηνήναντο δίκην, καὶ αἴσιμα ἔργα.
8 Πολλῶν ἀνθρώπων σκολιαὶ φρένες, ἔργα δ' ἑλικτά·
Ὅς δέ τε ἁγνὸς ἔῃ καὶ ἄμυμον, αἴσιμα ῥέζει·
9 Μιναὶξ εἰνὶ μυχῷ τέγεος ναίειν μᾶλ' ἄμεινον,
Ἢ δόμῳ ἐν μεγάλῳ μετ' ἀταρτηροῖο γυναικὸς,
Ἥ τ' αἰεὶ ἔριδάς τε φίλαι, καὶ νείκεα λυγρά.
10 Φαῦλος ἀνὴρ κακοβρίθη φρεσὶν ἦσι μοιτρῇ·
Οὐδ' ὁ πέλας οἱ ἐῷ καχαρισμένος ἵπλετο θυμῷ,
Οὐτέ μιν ἐλλὸν ὄοργ', ἔδ' ὁ φίλα δόσεν.
11 Ὁππότε λωζηθῇσι πίσης καὶ μοῖρα γένηται,

Κα

Robur gloriatio juvenum: canicies autem (est) ornamentū ſenum.
Vibices, & vulnera malum expurgant:
Sic verbera ſanant penitiſſimas cogitationes animi.

CAP. XXI.

TAlis animus eſt terreſtris regis,
Qualem indies inducit rex, qui in cœlo habitat.
Ejus enim cor in manibus eſt Dei,
Qui id, prout vult, vertit huc, & illuc,
Sicut aquæ-ductor homo aquæ rivum ducens.
Omnis via hominis videtur ei valdè eſſe bona:
Sed Deus corda ponderat, & mentes virorum.
Juſta opera, judiciúmque mavult Deus, quàm ſacrificia,
Æquitáſque ei magis placet in animo, quàm victima.
Oculus ſuperbus, & cor elatum,
Ambo iniquitas: aratio autem malorum iis ſimilis.
Semper impiget homo curâ magnam ſubſtantiam augeri:
In egeſtatem autem incidit ſolam, qui temeritate excedit.
Linguâ mendaci opes & divitias colligere
Pernicioſum malum eſt, vanitáſque mentis,
Huc illuc jactata inter homines capientes mori.
Violentia impiorum ipſis meritam mortem afferet:
Quoniam recuſárunt judicium, & juſta opera.
Multorum hominum obliqua mens, perverſáque opera:
Qui autem purus fuerit & integer, recta agit.
Solitarium in angulo tecti habitare multò melius,
Quàm domo in magna cum moleſta muliere,
Cui ſemper contentiones gratæ, & jurgia ſæva.
Improbus homo maleficentiam in animo ſuo meditatur:
Neque vel proximus ejus gratus eſt animo,
Neque illi bene-facit, neque illi amica conſilia novit.
Quando convitiatori pœna & fatum contingit,

Καὶ τὸ χαμηφερὲς ἐσθλὰ σαοφροσύνης ἐπίσσηται·
Ἰδμοσύνῃσι δ' ἄρ' ἔσκε διδασκόμενός τε σόφρων.
12 Εὖ οἰκοῦσι δίκαιοι ἐν ἀφρεσὶν οἶκον ἀλείτην·
Δυσσεβίας δ' ἀνέτοισι θεὸς σφετέρης ἕνεκ' ἄτης.
13 Πτωχοῦ λαγαλέοιο ὃς ἔκ ὄθνατ', ὑδ' ἀλεγίζει,
Ἀλλ' ἐὸν ἔς ἄκυον, κ) ἐκ ἐπάκουσε λιτάων
Λισσομένου, καί τ' αὐτὸς ὁμῶς μετόπισθε βοήσει,
Οὐδὲις ἢ περόφρων ὀὶ ἴλαος ἔας ἐρείσει,
Οὐδ' ἱκάτιον ὄπ' ἀκύσει, ὅτε χρεὼ μιν ἱκάνῃ.
14 Δῶρον κρυπτάδιον θέλγει φρένα χωομένοιο,
Καὶ γένεας ἐν κόλπῳ χόλον ἄγριον δίδεν ἀκέσθαι.
15 Ἄσημα ἔρδοῖς λίπα κυχάσεται θυμοῦ·
Πότμ@ δ' σφιν ἐπῆλθ', ὃς ἀκτλια ἔργα μιήλεν.
16 Ὃς παγχυθῇ ἀπονόσφιν ὁδοῦ πυνθῆς ἐσθλοσύνης,
Κείσε) ἐν ἀΐδαο μίσῳ νεκύων ἐν ὁμίλῳ.
17 Πλουτὸς ἀνὴρ ἔσαι, ὃς ἐϋφροσύνῃσιν ἐτέρθε
Λίλιον· ὑδ' ἀφνειὸς, ὃς ὄπιν κ) λίπ' ἐλαίῳ.
18 Ἀντὶ δίκαιε ἀνδρὸς ἀπαίδαλος ὄζυν ἄποινον,
Καὶ κακὸς ἀντ' ἀγαθοῖο, κ) ἴσατα ἢ ἐπὶ μοίρῃ.
19 Βέλτερόν ἐς' οἶον ναίειν ἐν ἐρημαίῃσι γαίῃ,
Ἢ μετ' ἀπατηλοῖο κ) ὀξυχόλοιο γυναικὸς,
Ἢ τ' ἄνδρας νείκεσεν ἀνειδίοις ἐπέεσι.
20 Θησαυρὸς κ) ἔλαιον ἐκφέρουσ ἀνδρὸς ἐν οἴκῳ,
Ἰμερόεις θησαυρὸς· ἐδαίρεται δ' μιν ἄφρων.
21 Ἀμφότερον, δικαιοσύνῃ τε δίκῃ, ἔλεόν τε διώκων,
Τιμιόν τε, ζωόν τε, δικαιοσύνῃ τε κιχάνει.
22 Ἰφθίμων ἀνδρῶν πανυτὸς πόλιν ἔλε κατάκρας,
Τειχέ' ἐπεμβεβαώς· (βυλὴ δ' τε φορτέρη ἀλκῆς)
Καὶ κρατέ@ ὃν κατέλυσε, κ) ἔρμαια τοῖσι πέποιθεν.
23 Ὃς σόμα τε γλώσσάν τε φερεφραδέως ἐφύλαξεν,
Ἦν ψυχὴν ἐφύλαξε, κακῶν τ' ἐρρύσατο πολλῶν.
24 Ὄυνομ' ὀὶ ἐμπαίκτης, κ) ὑβριστὴς @, κ) ἀγήνωρ,

Ὃς

Etiam insipientem ad prudentiam adducit:
Scientiámque recipit etiam, cum docetur, sapiens.
Bene observat justus in animo domum improbi;
Impios autem subvertit Deus suam ob noxam.
Pauperem miserum qui non curat neque considerat,
Sed suam aurem obturat, & non audit preces
Orantis, & ipse pariter posteà clamabit,
Nemo autem propensus ei propitiam aurem inclinabit,
Neque supplicis vocem audiet, quando egestas ad eum pervenerit.
Donum occultum placat animum irati,
Et præmium in sinu iram ferocem novit sanare.
Honesta facientes admodum lætantur justis
Interitus autem illis supervenit, quibus nefaria opera curæ sunt.
Qui aberrat à via prudentiæ amabilis,
Jacebit in inferno medio mortuorum in cœtu.
Pauper homo erit, qui lætitiâ delectatur
Nimium: neque dives, qui vino & pingui oleo.
Pro justo viro improbus erit redemptionis pretium,
Et malus pro bono, & sistitur ejus vice.
Melius est solum habitare in deserta terra,
Quàm cum molesta & iracunda fœmina,
Qui viros insectatur probrosis dictis.
Thesaurus (est) & oleum sapientis viri in domo,
Optabilis thesaurus: devorat autem illum stultus.
Utrúmque, florentémq; justitiam, misericordiámque sectans,
Honorémque, & vitam, justitiámque invenit.
Fortium virorum sapiens urbem expugnat funditùs,
Murum conscendens (consilium præstantius robore)
Et vim ejus dissolvit, & præsidia, quibus confidit.
Qui os & linguam prudenter custodit,
Suam animam custodit, & à malis liberat multis.
Nomen ei derisor, & superbus, & insolens,

Ὃς ζυμῷ εἴκων μεγάλῳ χαρίσηται ἔργον.
25 Ἀνὴρ ὀκνηρὸς ὁδὸς πόδας ἔκτανεν, ὕπνος πολλοῦ
Ἧσται ἐγρηγορότος· ἐν δὲ φρεσὶν ὑδὲν ἔχασκε·
Τὰ γὰρ χεῖρες ἀέργοι, ἀναιδόμυσαι πονέεσθαι.
26 Πᾶν δ' ἦμαρ πάσεταί τι, κόρος δὲ μιν ἔκποθ' ἱκάνει
Ἰμέρῳ ἀλλήκτῳ βοσκομένου· ἀλλὰ λίκνος
Περφερέως πολλοῖσι χαλίζεται, ὑδ' ἔτι φειδώ.
27 Ἱερὰ λυσιτέων σιτέει Θεός· ὡς πολὺ μᾶλλον
Ὅστ' ἀνὴρ ἔρδησιν ἀταδαλίῃσι νόοιο
28 Ψευδὴς μάρτυς ὀλεῖται· ὃ δ' ὕστατα δίσιν ἀκούσας
Φθέγξεται, ἦ δίκης δέος, ἀπλεγέως ἀγορεύων
Νωλεμές· ὅτ' αἰεὶ ἀκέων ἔσται· εἰνὶ δίκῃσιν.
29 Ἀνὴρ μὲν κακοεργὸς ἑλὼν κέρτιστον ἀπατεύει·
Ἐσθλὸς δ' ἦν ἐύσσῃσιν, ἑὴν τ' ἴδυνε κάλλιστον.
30 Οὐ γόος, ἢ πικτὴ, ὐδὲ φρένες, ὐδέ τι βουλὴ
Καί νυ τῷ ἀτεμφὴς χραισμεῖ κατίσανται Θεοῖο.
31 Ἵππος ἐρ' ὑσμίνην χ' ἁρήϊον ἦμαρ ἄτοιμος·
Νίκη δ' ἐκ Θεοῦ ἔστιν· ὃ γὰρ τιμίης πολέμοιο.

ΚΕΦ. κβ'.

1 Βέλτερόν ἐς' ὄνομ' ἐσθλὸν ἔχειν, ἢ χρήματα πολλά·
Ἢ ᾗ χάριες χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἔσθλὸν ἀμείνων.
2 Πλούσιος ἠδὲ πένης ξυμβλήτην ἀλλήλοιιν·
Τὰς ᾗ Θεὸς σύμπαντας ἐῷ τετιμένα χαρεί.
3 Ῥοῦς κακὸν ὀφθέντ' ἀνὴρ πεπυκυῖα νοήσας,
Καὶ λάθεν· ἠλίθιοι ᾗ πρόσω πίσω, ὐδ' ἐνόησαν,
Βὰν δὲ κατασπερχῦ, καὶ ἀσκηθὰ μιθὸν ἄεσσαν.
4 Αἰδοῖ, μισθὸς γέ τε, φίλῳ ἅμα τ' Ἀθανάτοιο
Πλοῦτός τε ζωή τε ἐδὲ καλὸν ἄσθλὸν ἀπαθῆ.
5 Ῥάμνοι καὶ παγίδες σκολιόφρονος οἶν ὁδῷ εἰσι·
Τῆλε δ' ἀπ' αὐτῆς ἴδ' ἔδν ψυχὴν ἀρύλαξε.
6 Παῖδ' ὅτ' ἔοντα νέαχ' ὁδὸν, ᾗ ἀπόεικεν ὀδοῖσιν·

Τὴν

Qui furori cedens magno arroganter agit.

Pigrum ſua cupiditas interficit, propterea quòd multa
Suo appetens in animo nihil habet:
Ejus enim manus ignavæ, recuſantes laborare.

Toto die deſiderat aliquid, ſatietas autẽ illum nunquam occupat:
Cupiditate inceſſante percitum: ſed juſtus
Lubenter multis gratificatur, neque (illi) adeſt parſimonia.

Sacrificia impiorum abominatur Deus: quàm multò magis
Quando homo (ea) offert improbitate mentis.

Falſus teſtis peribit; qui autem auribus ſuis audivit,
Eloquetur, quatenus fas eſt, audacter dicens
Continuè; neque præ pudore tacitus erit in judicio.

Homo maleficus ſuam obdurat faciem:
Probus autem bene conſiderat, ſuámque ordinat viam.

Non mens, non ſapientia, neque prudentia, neque conſilium
Quantumvis firmum prodeſt contra Deum.

Equus ad pugnam, & bellicum diem paratus:
Victoria autem à Deo eſt: illo enim diſpenſator belli.

CAP. XXII.

MElius eſt bonum nomen habere, quàm divitias multas:
Et gratia auro atque argento eſt præſtantior.

Dives & pauper occurrunt ſibi mutuò:
Hos verò Deus unà-omnes eâdem fabricavit manu.

Facilè malum prævidet vir ſapiens,
Et latet: ſtulti autem ultrà progrediuntur neque conſiderant,
Eunt autem ex-adverſo, & malam mercedem reportant.

Modeſtiam, manſuetudinémque, timorémque ſimul Immortalis
Divitiæque, vitáque, & gloria bona comitantur.

Spinæ, & laquei perverſa cogitantis in via ſunt:
Procul autem ab illis eſt qui ſuam animam cuſtodit.

Puerum adhuc exiſtentem doce viam quâ oportet incedere:

Τὴν δ' ὅπου καταλείψει, ὅταν μὴ γῆρας ἔχῃσιν.
7 Ἀρετὴ κρατύνει, καὶ κοίρανός ἐστι πενιχρῶ·
Τῷ δὲ δανείζοντι δμὼς γίνεται ὃς κε λάζηται.
8 Τίκτει ἀνὴρ ἀπείρων ματίλιν δολόεσσαν ἀμήσει,
Νήπιος, οὗ δορυφὼ· ἐν δέ τε ῥάβδος ὀλεῖ του,
Τῇ τ' ἄλλυς ἔπληξ', ὅτε μὴ χόλος ἄχριος ἔρρει.
9 Ὅς κ' εὐδρὴς ἔῃ, καὶ μείλιχον ὄμμα πταίνῃ,
Ὀλβιος· ἔρεχ' ἐς ἄρτα πλωχοῖσιν ἑδωκα.
10 Χλεύασὴν ἔκβαλλ', ἐξήσει δ' νεῖκος ἅμ' αὐτῷ,
Ἀλλά γε παύσετ' ἔρις, κἠκ' ἐλέγχεά τ' ὐκέτ' ὄσσονται.
11 Ὅς φιλέει νόον ἁγνόν, ἄνακτ φίλος ἔσσεται αὐτῷ,
Οὔνεκά οἱ τεθαλυῖα χάρις χείλεσσιν ἀρίζει.
12 Ἰδμοσύνην ἐφύλαξε Θεοῦ παγκισσόπον ὄμμα·
Ὅς δ' λόγους ἀκέδασεν καὶ ὤλεσεν ἀνδρὸς ἀλείτεω.
13 Εἶπεν ἀδηὼς ἀνὴρ, Λῖς εἰν ὁδῷ ἐγγύθι κεῖται·
Ἐξυθεῖν τρομέω, μή πως ὀι κύρμα γένωμαι.
14 Πηγαὶ δων λαιμὸς βόθρος βαθύς· ἐν δ πεσεῖ ὃ
Τῷδε κατηφείης, ὃς ἀπέχθετο Παμβασιλῆϊ.
15 Ἀφροσύνη πάλε παιδὸς ἐνὶ φρεσὶ νηπάχοιο,
Φαίης κεν δισμοῖσι διλωτικέοισι δαΐζειν.
Ἀλλά μιν ἐξήσει ῥάβδος πύκα πεπληγυῖα.
16 Πλωχὸν ὃς ὑΐζείζῃ, ἵνα οἱ πολὺν ὄκιον ὀφέλλῃ,
Πλουτέῳ ὅς τε δίδοῖ, χρειὼ σφέας ἴξεται ἄμφω.
17 Κέκλυθι νῦν μύθους ἀνδρῶν πύκα πεφρονεόντων,
Ἐθλά τε μιδέα δέξο, καὶ ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσι·
Καί τ' ἐμέθεν ξύνες ὦκα, φίλον τέκος· ἔστ' ἔρεμνὰ,
Οὐατα καὶ κραδίην πολυΐδρειήσιν ἐμῆσιν.
18 Εἰ γὰρ ἐνὶ φρεσὶ σῇσι μάλ' ἔνδοθι πάντα φυλάσσῃς,
Ἡδέα τ' ἔσσονται, καὶ σῷ κεχαρισμένα θυμῷ,
Θυμῷ, καὶ χείλεσιν ἀρηρότα πάγχυ τοῖσιν.
19 Ὄφρά κε γίνηαι πίστυος Θεῷ αἰὲν ἐόντι,
Τέτυκ' ἐγὼ τάδε σοι, σοὶ σήμερον ὧδ' ἀναφαίνω.

Οὐκ

Iam autem nequaquam relinquet, cùm illum ſenectus occupaverit.
Dives imperat, & dominatur pauperi:
Mutuum verò danti ſervus fit qui accipit.
Injuriam homo ſeminans vanitatem fallacem metet,
Stultus, eò quòd ſic fecerit; ejus autem virga peribit.
Qui alios percutit, cùm illum ira ſæva occupat:
Qui beneficus eſt, & mitem oculum intendit,
Beatus: quoniam de ſuo pane pauperibus dat:
Deriſorem ejice, exibítque contentio cum illo,
Sic & ceſſabit lis, maláque probra non ampliùs erunt.
Qui amat mentem puram, rex amicus erit illi,
Quoniam illi florida gratia labris inſidet.
Scientiam ſervat Dei omnium-inſpector oculus:
Is autem ſermones diſſipat & diſperdit hominis improbi.
Dicit ignavus homo, Leo in via propè jacet:
Egredi metuo, nè fortè illi præda fiam.
Meretricum guttur fovea profunda eſt: incidit autem
In eam præceps, qui inviſus fuerit omnium-regi.
Stultitia eſt pueri in mente parvuli,
Dixeris vinculis continuis (illi) alligatam eſſe;
Sed illam expellet virga prudenter verberans.
Pauperem qui opprimit, ut ſibi alicunde ſubſtantiam augeat,
Et diviti qui dat, indigentia illos invadet ambos:
Audi num ſermones virorum ſapientum,
Bonáque conſilia accipe, & in animo perpende tuo:
Et mihi attende ſtatim, chare fili; aures applica,
Aures & cor ſcientiæ meæ.
Si enim in præcordiis omnino intus hæc cuſtodias,
Suaviáque erunt, & tuo grata animo,
Animo, & labris apta prorſus tuis.
Ut ſis fretus Deo ſempiterno,
Idcirco ego hæc tibi, tibi hodie ſic declaro.

An-

20 Οὐκ ἔσῃ σοι πρόφρων ἐξαίρετα πάλλ' ἀνέγεσθαι
Βουλῆσιν πυκινῆσι, ἰδρείῃσι νόοιο,
21 Πάντα ἵνα σοι ἀναδείξω ἐπήπυιον, ὄφρ' ἔυ εἰδῇς
Νημερτέας τε λόγους, ὅτι τ' ἐμπεδόμυθοι ἔασιν,
Ὄφρα τό σοι πίμπλασιν ἀληθείῃ καταλέξῃς,
Πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύων οἷς ὀπιτέλλω·
22 Μή π πενιχρὸν ἀφαιρῆσθαι, ὅτι δὴ πενιχρός,
Μηδ' ὑδεῃόντα βιαζέμεν εἰν πύλῃσιν·
23 Ἀθάνατος γὰρ σφι συνήγορος ἐν δίκῃ ἔσται,
Καὶ συλήσασθαι συλήσει, ψυχὴν ἀπέρυσας.
24 Μήποτέ σοι ἀνδρὶ ζάκοτον παρέδρῃ ἑταῖρον,
Μήτε φίλα φρονέειν αὐτῷ, μήδ' ὁρκια τέμνειν·
Μηδέ ποτ' ὀξυχόλῳ τε καὶ ἀρείῳ ἀνδρὶ μιγεῖναι·
25 Μὴ φιλέῃς τὰ ἄ ἔρχα, μάθῃς δ' οἷ ἐμμενὲς ὄμμι·
Τῷ κε τεὴ ψυχὴ ἀλοὸν βέρχον ἀμφιβάληαι.
26 Μηδέ τις ἔστω βεργὸς, ὅτι δ' ὁρκια δίξιτ' ὀμόσσῃ
Ῥεῖα τέμων, χεῖρας τ' ἄβροσιν, καὶ πτώσιμος ἔστω·
Ἐγγυοῦ ἔστ' ἀθῷα χρεῶν, ἤν κ' ἀλλοδίοιο.
27 Τίπτε γὰρ, εἰ μὴ ἔχεις ἀποτίσαι, τί σε λαυκανιῆς
Καί κέν σευ ἀφέλοιτο τεὸν λέχος, ᾧ τε ἐνεύδεις;
28 Μηδέ ποτ' ἀρχαῖον μετακινεῖν ὅρον ἀρώρῃς,
Τὸν πατέρες σήσαντο πάλαι σημήϊον ἔδμεν.
29 Ἦ ῥά νύ πω ὀξυηχέα ὄχυρόν τ' ἀνδρὸς νόησας
Εἰν ἔργοισιν ἑοῖσιν; ὅγε δμῶς ἔστιτ' ἀνάκτων,
Οὐτέ τεῦ ἐκ δήμου, ᾧ μὴ βίος πολὺς ᾖ.

ΚΕΦ. κγ'.

1 Εἰ σέ ποτ' ἀρχὸς ἀνὴρ καλέσῃ ὀπὶ δεῖπνα πάλαφα,
Εὖ φράζεο, τ', ὄρειαλ' ἔτοιμα προκείμενα χρῃ.
2 Θὲς δὲ λαιμύγι μάχαιραν, ὑπαὶ δ' ἔασέο μάργῳ,
Εἰ γε μολοβρός τ' ἔασι, φιλεῖς δέ τε ἔδμενα ἄδδμῃ·
3 Ἰχθο, μηδέ σ' ἔδῃ δαλιάων ἵμερος αἰεί·

[a] Εὐδόξα

An non utique tibi libens eximia multa descripsi
Consiliis prudentibus, & peritiâ mentis,
Omne ut tibi ostendam verum, ut rectè scias
Veros sermones, quique firmiter dicti sunt,
Ut ad te mittentibus veritatem nuncies,
Omnia valdè veraciter prædicans ut mandos?
Nihil pauperi eripias, quia est pauper,
Nec unquam oppressum affligе in porta:
Immortalis enim illis advocatus erit in judicio,
Et spoliantes spoliabit, (eorum) animam auferens.
Nunquam tibi virum iracundum fac amicum,
Neque amica sapias illi, neque fœdus feries:
Neve unquam ad iram præcipiti, & feroci cum viro converseris;
Nè (fortè) ames illius opera, & discas ei esse similis;
Adeóque tuæ animæ exitialem laqueum injicias.
Neque sis ex numero hominum qui fœdera dextris
Facilè feriunt, manúsque dant, & fidem faciunt,
Sponsores esse debito pro alieno.
Quare enim, si non habes quod reddas, quare creditor
Etiam tibi auferet vel lectum tuum, in quo dormis?
Nevè unquam antiquum dimoveas limitem agri,
Quem patres statuerunt olim signum esse.
Num alicubi sedulum impigrúmque virum animadvertisti
In operibus suis? servus ille erit regum,
Haud cujusquam è plebe, cui non facultates multæ sint.

CAP. XXIII.

SI te unquam princeps vir vocaverit ad convivium floridum,
Bene considera, quæ fercula parata appositа sint.
Appone gutturi tuo culrum, reprime autem ventrem insanum,
Si vorax sis, amásque edere affatim:
Facesse, neque te illius deliciarum appetitus capiat:

Cibi

Εἰδατα γὰρ ἀλόεντα, καὶ ὑκὲπ πυὰ πέλονται.
4 Ἄνοχε, μηδὲ τ πολλὸν ἐέλδεο πλούσιος εἶναι,
Μηδ' ἄφρος παύων κάμνε φρένα, μηδέ τ χεῖρας
Λῆγε ἢ κδοσυνίης τε τεῆς, πιτυὸς τ' ἀλεγεινῆς.
5 Ἢ ἐπὶ ὑκέτ' ἐόντα ματήσεις, ὄμματα πέξεις;
Χρήματα γὸ πτερά τ' εἰσὶ, πτ τ' ἀνέρας ὄκα λιπόντα
Οἰχέται, ὑψιπέτης ὡς αἰετὸς ἐρχνὸν ἀερθὶ,
Ὃς μάλα ῥίμφ' ὄιωσι διὰ νεφέων ἐρεσσνῶν.
6 Μήτε φιλοκτεάνοιο, κὰκ' ὀφθαλμυίοιό τε φωτὸς
Ἄρτον ἔδεω, τῶδε γλυκὲρ' εἴδατα μήτε μιωσιᾷν·
7 Ὡς γὰρ ἐνὶ φρεσὶν ἦσιν ὀίεται, τοῖο ἐπύχθη,
Οὐχ ὅιο δοκέει· μάλα γαρ δείδικε· ἐπέεσσι,
Χαῖρε, λέγων, ὦ ξεῖνε, καὶ ἔδδιε δια πάρεσι,
Πίνέτε, καὶ μίγα τέρπευ, ἐπεὶ κεχαρισμένο ἦλθες·
Ὡς φάτο μιλιχίοις, δίχα ἢ φρονέ ἐνὶ θυμῷ·
Γλῶσσα φέρ' ὀπίπερα, νόο δέ ὁι ἐ μὴ σεῖο.
8 Ψωμὸν δ' ἐξεμέσεις, ὃν λωκησίης κατέφηκας·
Οὐδέ τ μύθων ἥδος, ὄλωλε δέ σοι ἀμαρσὺς
Ἡδυεπὴς, ἢ σκατὴ σωφρονέοις δῶι θαλείη.
9 Μή τ χαλίφρονι φωτὶ πφαύσκεο, μήτ' ἀγόρευε,
Ὃς κε λόγους ἀθεΐζοι, ὅσους πνυτὴ παρέεπες.
10 Ὃν ῥ' ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἐμμέναι ὅρον ἀρούρης,
Λᾶαν μὴ κινεῖν· μήτ' ὀρφανῦ ἀγρὸν ἐσελθεῖν.
11 Καὶ γὰρ καρτερός ἐσθ', ὃ σφέας κακῦ ἐξαναλύσει,
Ὃ σφι συνηγορέων σήθεν ἐν δίκη ἀντίο εἶσιν.
12 Ἀλλ' ὑποθημοσύνη κραδίην καὶ θυμὸν ἐρέθε,
Οὔατα δ' ἐπρείησι νόυ, πυκινοῖσί τε μύθοις.
13 Μή τοί πε φειδὼ πίννυσθαι παῖδα φίλον πρ·
Οὐ μὲ γάρ κε θάνοι, ὅτε ῥάβδῳ μιν τύπτ' αὐτά.
14 Αὐτὸν μὲ ῥάβδῳ τύψεις, ψυχὴν δὲ σαώσεις.
Ψυχὴν δ' ἐξ ἀΐδεω ἄμα ῥύσεαι ἠδὲ σαώσεις.
15 Ὦ τέκος, εἰ σὺ πόρι φρεσὶ πᾶν καλὸν ἦσιν ἐνείη,

Γηθήσει

Cibi enim doloſi, & non ampliùs fidi ſunt (ea):
Suſtine, neque multùm deſidera dives eſſe,
Neque opibus inhians labora animo, neque manibus:
Deſiſte autem à verſutia tuâ, ſapientiáque miſerandâ.
Num in ea quæ non ampliùs ſunt, ſolicitus oculos figes?
Opibus enim & alæ ſunt, quæ homines citò relinquentes
Abeunt, alti-volans ſicut aquila in aere ſuprà,
Quæ valdè celeriter fertur per nubes obſcuras.
Neque avari, & malè-intuentis viri
Panem ede, & ejus ſuaves cibos nè appetas:
Sicut enim in mente ſuâ exiſtimat, talis eſt,
Non qualis videtur: valdè enim comiter excipit,
Salve dicens, ô hoſpes, & ede quæ adſunt,
Bibe & magnopere hilaris eſto, quandoquidem gratus adveniſti:
Sic ait blandis (ſermonibus), aliter autem ſentit in animo,
Lingua gratificatur, animus autem ejus non (eſt) tecum.
Buccellam autem evomes, quam per guttur demiſiſti:
Neque ulla (erit) verborum utilitas, periit autem tibi confabulatio
Suaviloqua, quæ convivio comes eſt florenti.
Nihil ſtolido viro dic, nec loquere:
Qui ſermones ſpernet, quos etiam prudenter dixeris.
Quem viri priores poſuerunt eſſe limitem arvi,
Lapidem nè move: neque orphani agrum ingredere.
Etenim fortis eſt, qui eos à malo liberabit,
Qui illis patrocinans contra te in judicio adverſarius ibit.
Sed inſtructioni cor, & animum applica,
Aurésque ſcientiæ mentis, & prudentibus dictis.
Nè parcas punire filium, charum licèt:
Non enim morietur, quando virgâ eum percuſſeris:
Eum virgâ feries, verberibus domans:
Animam autem ab inferno ſimul liberabis, & ſervabis.
O fili, ſi tu præ aliis mente prudenti ornatus es,

Gau-

Γηθήσει μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσιν φίλοισι,
Καὶ μάλα μοι κραδίη κεχαρήσεται εἴνεκα σεῖο·
16 Γηθοσύνη δέ τ' ἐμοὶ μάλα κεν κεχαροίατο νεφροί,
Μύθῳ ἀγαλλόμενοι, ἤ κε χεῖλεσιν ἔπεα πτερόεντα
Χείλεσι φραδέεσσιν ἐναίσιμον, ἔνθ' ἀγορεύων.
17 Μήποτ' ἀλιτροῖσι φθονέοις ζηλήμονι θυμῷ·
Ἀλλὰ παπηνείων σε ἔχοι φόβος Ἀθανάτοιο.
18 Ἦ μὴν γάρ τέλος ἔστι, καὶ οὔ σευ ἐλπὶς ὀλεῖται,
Τὴν ποθεγγομένῳ εἶς, ἔπι τοι καὶ ἴχνιον αἶσα.
19 Εἰσάκουε, τέκνον ἐμόν, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον,
Καὶ πεπυμένῳ ἔσσο, καὶ εἰν ὁδῷ ἧορ ἴδυνε·
20 Χάζεο, μηδέ ποτ' ἴδῃ μετ' ἀνδράσιν οἰνοποτῆρσιν,
Οἷς φίλον ἔπλετο χανδὸν ἑλεῖν, μήτ' αἴσιμα πίνειν·
Αἶψα δ' ἐν δαίτῃσι καὶ ἀλαπίνῃσι παέσσας
Ἥατο δαιτυμόνοι κρέα τ' ἄσπετα, καὶ μέθυ πολύ.
21 Ζωροπότης γὰρ ὁμοῦ καὶ ἀδηφάγος ἔμπεσον ἄτῃ,
Ἠδὲ τάχ' ἔσσιν ἅπαντες κακοπημόνες ἀνέρες ἄμφω·
Ὅς τε φίλυπνος ἔησι καὶ ἐχθρὸς ἔμματα ἕξει,
Ῥωγαλέα, ῥυπόωντα, ῥάκος τε μιν ἀμφικαλύψει.
22 Πείθεο παζὶ φίλῳ, τῷ τε ζώνης ὅς σε φυτάσσει·
Μηδ' ἀθέριζε τεκοῦσαν, ὅθ' ἵκεο γήραος οὐδόν.
23 Κτῆσαι ἀληθείην, μὴ δ' ὤνιον, μήποτε πρηΰς,
Καὶ πυκινὸν, καὶ μῆτιν, ἐχεφρεσύνην θ' ἅμ' ἀγλαΐην.
24 Ἀνέρος ἰδυβούλοιο πατὴρ μάλα κεν κεχαροίτο,
Οἷον τέκνον ἔχειν· ὅ, τ' ἐχέφρονα γείνατο παῖδα,
Γηθήσει δέ τε θυμῷ, ἀγαλλόμενος τέκεϊ ᾧ.
25 Γηθήσει μὲν σεῖο πατὴρ, καὶ πότνια μήτηρ,
Μήτηρ, ἥ σε τέκητε, γανύσσεται ὀρφοσύνῃσι.
26 Δός μοι σὸν κραδίην, φίλε τέκνον· ἐμὲς δὲ κελεύθους
Φράζεό τ' ὀφθαλμοῖσι, καὶ ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσι·
27 Βόθρος γὰρ τε βαθὺς μάχλος γυνή, ἠΰ τ' ἀλιτήμων,
Πόρνη τε στενὴ κάπτος, καὶ πάφρος ὀρυκτή·
28 Ἧστο δὴ κρυόεσσιν λοχόωσ', ἵνα λήϊδ' ἕληται, Ὡς

Gaudebit mihi animus in pectore charo,
Et valdè mihi cor lætabitur tui gratiâ:
Prælætitia autem mihi magnopere gestient renes,
Ob sermonem exultantes, sicubi rectè dixeris,
Labiis cautis probè, bona loquens.
Nè unquam peccatoribus invideas æmulo animo:
Sed per totum diem te teneat timor (Dei) Immortalis.
Certè enim finis est, & non tibi præmium peribit,
Quod expectas, adhuc tibi etiam spei portio.
Age, fili mi, tu autem attende, & me audi,
Et prudens esto, & in via cor dirige.
Recede, nè unquam sis cum viris vinolentis,
Quibus gratum est abundanter capere, nec decenter biberes
Semper autem in epulis, & conviviis præsentes
Sedent, epulantes carnes multas, & vinum dulce.
Meribibulus enim simul, & gulosus incidunt in miseriam,
Et citò erunt pauperes viri ambo:
Quique somno-deditus est, malas circa corpus vestes habebit,
Laceras, sordidas, panniculúsque eum involvet.
Obtempera patri charo, eíque ausculta, qui te genuit:
Neque sperne genitricem, quando pervenit senectutis ad limen.
Acquire veritatem, da autem pretium, nunquam vendens,
Et prudentiam, & consilium, & sapientiam simul sororem.
Viri justi pater multùm gaudebit,
Quòd talem filium habeat: & qui sapientem genuit filium,
Gaudebit in animo, exultans de prole sua.
Lætabitur tuus pater, & reverenda mater,
Mater, quæ te peperit, exultabit lætitiâ.
Da mihi cor tuum, chare fili: meas autem vias
Observa oculis, & in mente perpende tua.
Fovea enim profunda (est) libidinosa mulier, quæque peccatrix,
Scortúmque angustus puteus, & fossa egesta:
Sedet autem clam insidians, ut prædam capiat Tan-

Ὡς κλέπτης· πολλὰς γὰρ μετ' ἀνδράσι θήκας ἀλιτρούς.
29 Τίς δ' ἔχει ὀιμωγμούς; τίς ἄχος; τίς νείκεα λυγρά;
Τίς τ' ἔπος ὃ χθὶ κόσμον, ἀεικέλιόν τε κολωτόν;
Τίς πλαγὰς νηπιάχοις τίς ὀφθαλμοῖς μέγ' ἔρεθος;
30 Δηθὰ παρήμενοι οἴνῳ, ἐρευνῶντες μέθυ ἡδύ,
Οἵς τ' αἰεὶ φίλον δεῖ κεραίσασθαι αἶσα πίνον.
31 Μὴ ἐσίδῃς οἶνόν ὁ ἐρεύθεος ὀπτῆρα,
Ὅππα τ' ἀπὸ κρητῆρος ἐπίσσεται ἄνδρι ἴηκεν,
Ἡδύ τι μειδιόων, καὶ πινόμῳ ἄνδρας ἀνώγει,
Εὖ δέ τ' ἀναδρώσκει, γάνυται δέ τε ἀγλαΐηφι.
32 Τρώει δ' ὧν ματόπαδα, καὶ ὡς ὄφις αἰόλος ἕρπει,
Ὡς τ' ἀσπὶς τύπτει, πῆς καὶ θανατηφόρος ἰός.
33 Σοί τ' ἐπεὶ ἔν οἴνῳ βλάψε φρένας, ὧλεσέ τ' αἰδῶ
Πᾶσαν ἀπ' ὀφθαλμῶν, ἔσται τάχα παρθενοπίπης,
Εἰκὼν μαχλοσύνησιν, ὀπιπλεύσεις τε γυναῖκας
Πλημμελίδας· σέο δ' ἦτορ ἀκοσμά τε πολλὰ τ' ἐρεύξει.
34 Ἔσεαι ὥς τις μέσῃ τις κυμάτῳ εἰνὶ θαλάσσῃ,
Ἢ τις ἐπ' ἀκροτάτῃ νηὸς καταλέγεται ἰσῷ.
35 Τόφρ' ἐρέεις, Πλῆξάν με, καὶ οὐκ ἄχθομαι· ἐτύπτεσθαι δέ,
Οὐτέ πῃ ἤν ὀδύνην τύψαν με, καὶ οὐκ ἐνόησα.
Ἀλλὰ πότ' ἐγήσεται ἵνα μοι ἄλις ὃ φίλτερον ἦμαρ,
Ἀψ ἐπανοσήσω, ὅπα με γλυκὺς ὕπνος αἱρεῖ.

ΚΕΦ. κε'.

1 Ἀνδράσι μὴ φθονέῃς, οἱ ἀτιθάλοις μαχέονται,
Μηδ' ἐθέλῃς αὐτοῖσι μετέμμεναι, ὑδὲ μιγῆναι.
2 Καὶ γὰρ λοίσια ἔργα ἐνὶ φρεσὶ μητίοωσιν·
Γλῶσσα δ' ἀρχαλέως γλώσσῃ θεφέρεται καὶ ἄπιν.
3 Φραδμοσύνῃσι νόου τετυγμένον ἔπλετο δῶμα,
Καὶ θαλλὸς μύοις ἔστι δόμῳ φρεσὶ πεπυκαλίμμενος.
4 Ἰδρείῃ θαλάμοι κεκλίμενοι πολλοὶ καὶ ἐσθλοί,
Κτήμασί τ' ἔξοχοι τείχηά τε καὶ μοῖσιν,

Στίλβον

Tanquam fur: multos autem inter homines facit peccatores.
Quis habet ejulatum? quis dolorem? quis rixas ſævas?
Quis verba non ſecundùm ordinem, indecorúmque tumultum?
Quis vulnera gratis? quis oculorum magnum ruborem?
Diu affidentes vino, inquirentes merum dulce,
Quibúsque ſemper volupe eſt miſcere rubrum vinum.
Nè inſpicias vini rubentem faciem
Quando è cratere amabilem florem mittit
Suave quid rideas, & bibere homines ſuadet,
Rectéque exilit, exultátque ſplendore:
Vulnerat autem poſteà, & veluti ſerpens hominem mordet,
Et ſicut aſpis pungit, cujus eſt mortiferum virus.
Tibi igitur quando vinum læſerit animum, perdideritq; pudorem
Omnem ab oculis, eris ſtatim virginum-inſpector,
Cedens libidini, intrueberíſque mulieres
Pellices, tuum autem cor immodeſta, & multa effutiet:
Erísque veluti medio quis jacens in mari,
Vel quis in ſumma navis recumbens malo.
Tunc dices, Percuſſerunt me, & non ægritudo(mihi) vulnerato li-
Nec ullus erat dolor; verberarunt me & non ſenſi: (cet,
Sed ecquando evigilo? non mihi ſatis quod priùs habui,
Iterum redibo, quoniam me dulcis cupido tenet.

CAP. XXIIII.

HOminibus nè invideas qui nefaria machinantur,
Neque cupias cum iis eſſe neque converſari.
Etenim peſtifera opera in animis meditantur:
Injuriam autem pernicioſam linguâ proferunt, & noxam.
Prudentiâ mentis condita eſt domus:
Et exſtructa ſtat animo ſolerte.
Scientiâ cubicula theſauros multos, & bonos,
Poſſeſſionésq; habebunt ſpectabiles & elaboratas,

Σπήλαιον ἀγλαΐης καὶ ἐπιπλήσσεται ἔθνη.
5 Ἡ μάλα καρτερός ἐστιν ἀνὴρ πτωχὸν μιαίνων εἰδώς·
Ὃς δέ τε καὶ πολύϋδρις ἔῃ, μέγα κράτος ὀφέλλει.
6 Χρεὼ βουλῆς πυκινῆς σε, ὅταν πόλεμον πολεμίζῃς·
Ὅπποθι γὰρ πολλοὶ βουληφόροι ἄνδρες ἔασιν,
Ἔνθα φόως πολέμοιο, καὶ ἄσπετον ἔπλετο κῦδος.
7 Νήπιος ἐν σοφίῃ φρένιν ἰμερόεσσαν ἰκάνει,
Ὑψηλὴ γὰρ ὁδὸς τῇ ἐν πύλῃ ἐστὶ ἀνύσσει,
Οὐτέ ποτ' εἰν ἀγορῇ ἐναείσιμος, ἔστ' ἐν βουλῇ,
Ἀλλ' ἀκέων ἕζηκε, καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούει.
8 Ὃς κακὰ μήδηται ἔργα, καὶ οὔ κε ὄνειτ' ἀσύλα ῥέζων,
Πάντες μιν καλέσσουσ' ἀταδαλίης δεράποντα.
9 Ἔστιν ἀλιτροσύνη μηχανήματα νηπίῳ ἀνδρός·
Ὃς δ' ἐνιπάκτης ἦσι, σωφροσύνην τ' ἀστρίζῃ,
Πᾶσιν ἀπηχθάνεται, τόν τε συνήκεσι μάλιστα.
10 Εἰ τοι δείρεσθ' ὄλωλεν ὀϊζύος ἤματι λυγρῷ,
Ἐὰν ἀλαπαδνὸς ἀνὴρ, ἀλίγη μέν τοι ἧς ἐν θυμῷ.
11 Εἰ μὴ ῥύσεαι ἄνδρας ὀϊομένους ἀνάγεσθαι,
Οἱ βίῃ ἔτι δίκης κακὰς ὀπὶ κῆρας ἄγονται,
Μηδ' ὑπαλεῖν μέλλῃς ῥυσαμένου ἐξ ἀλεγεινῆς,
Μηδ' ἐθέλῃς θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι·
12 Εἰ ἔτι τε ἔειπες, Ἰδ' ἡμεῖς γε πυθόμεθα,
Οὐκ ἄρα τῦτ' ἐνόησεν, ὃς ἀνδρῶν θυμὸν ἐπάζει;
Οὐκ ἄρα τῦτ' ἔγνω, ψυχὴν ὃς σὴν φυλάσσει;
Οὐχ ὅδε μισθὸν ὀφέλλει ἑκάστῳ, ᾧ ἔοργε;
13 Τέκνον ἐμὸν, μέλι χλωρὸν ἔδοις, ὅτι ἡδὺν ἐτύχθη,
Κηρία τε γλυκερὰ, καθόνας δέ τε ἦδυ ῥεύσας,
Ἔργα μελισσάων κηρεσιμβλία σῇ ὑπερφῇ.
14 Τοίη σῷ θυμῷ δία φρένες, ὅφρά μιν ἔγνως·
Ὡς ἦδὲν γλυκίον πυυτῆς πάλαι ἐμφερέοντος·
Ὀφρά μιν ἐξεῦρες, τότε καὶ τάχα μισθὸν ἄρειο·
Οὐδέ σοι ἐλπωρὴ ἀποκόψεται, οὐδέ σ' ὀλεῖται.

Ἰσχυ-

Fulgentes ſplendore; & implebuntur bonis.

Certè admodum fortis eſt vir prudens:
Quique multiſcius eſt, magnum robur auget.

Opus-eſt tibi conſilio ſapienti, cùm bellum geris:
Ubi enim multi conſiliarii viri ſunt,
Ibi ſalus belli, & ingens eſt gloria-victoriæ.

Fatuus non poteſt ad ſapientiam optabilem pervenire,
Alta enim (nimis) illi eſt; quare in porta os non aperit,
Nec unquam in concione numerandus, neque in conſilio,
Sed tacitus ſtat, & aliorum ſermonem audit.

Qui mala meditatur opera, nec curat ſcelerata patrans,
Omnes illum vocabunt improbitatis famulum.

Sunt nequitia cogitationes ſtulti hominis:
Qui autem deriſor fuerit, ſapientiámque contemnit,
Omnibus odio-eſt, illámque abominantur maximé.

Si tibi confidentia periit calamitatis in die triſti,
Es debilis homo, parúmque tibi robur in animo.

Niſi liberes homines expectantes mori,
Qui vi, non jure malam ad mortem ducuntur,
Neque ſubtracturus es à vexatione miſera,
Neque vis à morte lugubri ſolvere.

Si ſic dicis, Ecce nos (id) non intelleximus,
Nonnè utique hoc conſiderat, qui hominum animum ſcrutatur?
Nonnè hoc novit, qui animam tuam cuſtodit?
Nonnè hic mercedem dabit unicuique, eò-quòd-tale fecit?

Fili mi, mel recens edas, quia bonum eſt,
Favóſque dulces, & cereas-cellas ſuave ſtillantes,
Opera apum grata tuo palato.

Talis tuæ animæ divina prudentia, cùm illam noveris:
Adeò nihil dulcius ſapientiâ eſt amabili.
Quando illam inveneris, tunc ſtatim mercedem accipies:
Neque tibi ſpes excindetur, neque peribit.

15 Ἴχνο, ἄνδρ ἁλίτρ· μὴ κακῷ ῥᾴπτε δικαίῳ·
Μηδ' ὕφαιν δόλους, λοχῶν δικόν τε καὶ αὐτόν·
Μηδ' ἁρβαίσῃς ὠωλιὰ, ὅθι κεῖθ' ἕκηλος.
16 Ὀπτὶ δίκαιθ ἀνὴρ πίπτων ἑπτάκις, αὖτε δ' ἀνίστη·
Δυστυχέες δ' κακὴ αἶσα καὶ πήματα κύρσαν.
17 Μηδέ ποτ' ἐν θυμῷ χαίρῃς ἐχθροῖο πεσόντος,
Μηδέ τοι εὐφρανθῇ κῆρ αὐτῷ σφαλερῷ ἐόντι·
18 Μὴ θεῷ εἰ σοεῦντο ἀφαυδήτοι οἵ ἔρεξας,
Μείωθμὸν δέτ' ἀπορρίψας ὀι ἵλαθ εἴη.
19 Μὴ κακίσῃ κακοεργοῖσιν, μήτ' αἰνᾶ ζηλωθείς
Σεῖο ἕδνα κραδίῃ, μήτε ζήλεσον ἀλείτας.
20 Οὔτε γὰ ἀνδρὶ κακῷ ἐσλὸν τέλθ, ὅτί τ μιαδός·
Δυστυχέες δ' ἀπολεῖθ ἐνὶ ζόφῳ ἠδόεντι,
Οὐδέ τι πάγχυ φόως λύχνα σφι σβεννυμένοιο.
21 Εἰδ' ἄγε, τέκνον ἐμόν, Θεὸν ἄζευ, καὶ βασιλῆα·
Μηδέ πατ' ἀνθρώπεσιν ὁμίλεε ἀλλοπροσάλλοις,
Οἷς αἰεί τε νεοχμὰ μετ' ὀρσὶν ἔργα μέμηλε.
22 Τοῖς γὰ ἄφαρ κακὸς δίθ ὀρώρεται ἀπροπόθ,
Ἐξαπίνης δ' ὀλέκοντο· τίς δίδυε αἰχμὰ πότμων
Ἀμφοῖν, ὅς τε Θεοῖο, καὶ ὃς βασιλῆθ ἀπίσσω;
23 Ταῦτα καὶ ἐν θυμῷ πεπυυμένοι ἄνδρες ἔχεσθ·
Οὐ χρὴ, ὡδὲ ἔοικε, χαείζεσθ' ἀνθρώποισιν,
Οὐδ' ὀπίσσω φέρειν, ὅτε πε κείνῃσι δέμισας.
24 Ὅστις δ' ἀμύδις πόθῳ εἴπῃ, Σὺ μὲ ἐανὸν δίκαιθ,
Τῷδε καταρᾶν θ' λαοὶ πολλ' ἄλγε' ὀπίσσω
Ἔχθεος ἐξ ὀλοῦ, ευγάσι δὲ φῦλ' ἀνθρώπων.
25 Οἱ δ' κατ' αἶσαν ἀλιτρὸν ἐνείκασαν, οἵ ὄρχ,
Τὼς τέρψις καὶ χάρμα καὶ ἄσσοτος ἵξε θ' ὅλοθ·
Ἐυσοίῃσι Θεοῖο, καὶ ἐυνομίης ἕνεκα σφῆς.
26 Ὃς δ' ἀμειδόμῳθ μῦθον ἀμοιβαῖον ἔειπε,
Χείλεά μιν κύσεσι φιλοφρεσύνῃσιν ἔκασθ.
27 Ἐυ μὲ ὀπίσω μήνας τε καὶ σαυτῆ ἔργα κόμιζε

Ἐκ δὲς

Deſiſte, vir improbe, & nè mala ſtruas juſto:
Neque texe dolos, inſidians domui ejus, & ipſi,
Neque perdas cubile ubi jacet quietus.
Quia juſtus vir cadit ſepties, rurſus autem reſurgit:
Impii verò in malum fatum & damnum incidunt.
Haud unquam in animo læteris cùm inimicus ceciderit,
Neque tibi exhilaretur cor ipſo titubante:
Nè Deo intuenti diſpliceat eò quòd ſic feceris,
Irámque deponens, illi propitius ſit.
Nè invideas malè agentibus, neque graviter ſuccenſens
Tuum macera cor, neque æmulare improbis.
Neque enim homini malo bonus finis, neque merces:
Impii autem peribunt in caligine obſcura,
Neque omnino lux (erit) lucernâ iis extinctâ.
Bia, agè, mi fili, Deum verere, & regem:
Nec unquam cum hominibus converſare mutationi deditis.
Quibus ſemper nova in animo opera curæ ſunt.
Illis enim ſtatim mala calamitas oritur improviſa,
Subitò autem pereunt; quis novit malum interitum
Amborum, quíque à Deo, & qui à rege deſciſcit?
Hæc etiam in animo ſapientes viri habent:
Non oportet, neque par eſt gratificari hominibus,
Neque favorem indulgere, cùm quis judicat cauſas.
Quicunque peccatori dixerit, Tu quidem es juſtus,
Illi imprecantur populi multos dolores poſteà
Odio præ diro, deteſtantur autem illum nationes hominum.
Qui autem improbum meritò objurgant, quòd tale fecerit,
Ad illos delectatio, & gaudium & immenſa perveniet felicitas
Benedictione Dei, & juſtitiam ob ſuam.
Qui reſpondens verbum rectè dixerit,
Labia illi oſculabuntur præ amore unuſquiſque.
Bene & ſcienter tuiipſius opera cura

Ἐκτὸς ἐν ἀγρῷσιν, πολέτω δέ τοι ἄρμενα πάντα,
Εἰπὰ χὴ ἶδρυε δῶμα, τεὴν τ' ἔντυνε κλιήν.
28 Μὴ ὦζε εἰκῆ ἄλλε κατὰ μάρτυρος ἔξω·
Μήτέ μιν ἐξαπάφισκε δόλῳ, χείλεσί τε λυγροῖς.
29 Μὴ εἴπῃς, Τόν ἐγὼ κακὰ ῥέξω, ὃς μ' ἔοργεν,
Ἀνέρι δ' ὥν ἔργον δώσω ἐπιεικέϊ ἁμοιβήν·
Αἶσα πάθῃ τά τ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο.
30 Εἰδόν πε παρὶὼν ὀκνηρῷ ἀνδρὸς ἄρουραν,
Τῆδε τ' ἀλωήν, ὅς τε νοήματος ἠμβρότευεν ἐδωδοῦ·
31 Ὡς δ' ἴδον, ὡς ἔνοησα μάλα βρίθυσαν ἀκάνθῃς,
Ἐν δέ τ' ἔσαν ῥάμνοι τε καὶ ἀσπάλαθοι κομόωντες,
Ἐξ ἀκομιζίης, βρύε δ' κνίδῃσιν ἅπασα,
Αἰδὴ δ' ἄλις πεφύασιν, ὅλην τε μιν ἀμφεκάλυφαν,
Ὤλετο δ' θειχὸς, λύτο δ' ἐρκίον ὃ πρὶν ἔχεσκε,
Καὶ λίθοι ἐσκίδναντο, καὶ ἐκπέπλαρ ἔπ' ὀχῳ,
Πάντα δ' λυγρὰ γένοντο μεθημοσύνῃσιν ἄνακτος.
32 Ταῦτ' ἔν αὐτὸς ὄπωπα, καὶ ἐν φρεσὶν εὖ ἐνόησα,
Ὡς δ' ἴδον, ὡς ἐδάην, μᾶλλον δέ τε μᾶπτα ἐνήμιμνε.
33 Ἀλλ' ἔπ ἠοῖ ἔυδειν, ἔπ δ' βεβρυχὼς ὕπνον ἰαύειν,
Ἀλλ' ἔπ νυσταζειν, ὕπνος δ' ὀλίγος τε, φίλος τε·
Κεῖσαι εἰν ἐυνῇφι μίνυνθά περ, ἔπ μάλα δίῃ,
Χεῖρας σύν τε πλέκων ἐπὶ κόλπῳ ὄια καθεύδων.
34 Οὕτω καν πενίη σοι ὀδυπόρος ὥς τις ἐπέλθοι,
Χρειὼ δ' ὡς ἀνὴρ κακορυθμίος αἰὲν ἔπ χαίρῃ.

ΚΕΦ. κε'.

1 Αἶνοι καὶ τόδ' εἰσὶν ἀγακλειτοῦ Σολομῶντος
Ἰσροὶ ἧς θεράποντες ἀμύμονος ἐξεμέσαο
Ἀρχοῦ Ἰουδαίης ἐκάεργαν διέπων βίοτον.
2 Ἔργον ἀποκρύπτειν τε Θεὸς, βασιλῆϊ τ' ἐρευνᾶν,
Ἀμφοῖν καλὸν τ' ὄζει, καὶ ἐυκλεὲς ὄζει μάλ' ἀμφοῖν.
3 Οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν, ἔνερθε δὲ γαῖα βαθεῖα·

Οὕτω

Extrà in agris, sint autem tibi parata omnia,
Deinde constrve domum, tuúmque appara nidum.
Nè injuriæ cedens contra alium testis sis,
Neque illum decipe dolo, labiísque perniciosis.
Nè dicas, Hunc ego malè tractabo, prout me tractavit,
Viro autem suorum operum retribuam justam mercedem:
Si patiatur quæ fecerit, jus æquum fuerit.
Vidi alicubi prætereiens ignávi hominis agrum,
Ejúsque vineam, qui mente aberravit sanâ:
Ut autem vidi, animadverti multùm oppletam spinis,
In ea autem erant rhamni & sentes luxuriantes,
Ob defectum-curationis, scatebat autem urticis tota,
Quæ ubertim fuscreverant, totámque illam obtexerant, (erat,
Perierat a. septum, dissolutus a. erat murus qui priùs eam continue-
Et lapides disperſi, & non ampliùs munimentum supererat vitidario,
Omnia autem pessum ibant ex negligentia domini.
Hæc igitur ipse aspexi, & in animo bene perpendi,
Ut autem vidi, ut didici, magísque sapientiam amplexus sum.
Verùm adhuc dicis te dormiturum, adhuc brevem somnum ca- (pturum,
Et adhuc dormitaturum, somnus exiguus, & suavis;
Jacebis in lecto pauliſper tantùm, neque valdè diu,
Manus complicans in sinu quasi dormiens.
Sic paupertas tibi viator ceu quis superveniet,
Indigentiáque ſicut vir armatus fulgido ære.

CAP. XXV.

PRoverbia etiam hæc sunt inclyti Solomonis
Sacra, quæ famuli insignis Ezekiæ
Principis Judææ descripserunt divino libro.
Rem abscondere Deo, regibúsque explorare,
Utrisque pulchrum est, & glorioſum valdè utrisque.
Cœlum latum suprà, subtùs autem terra profundá

Οὕτω καὶ βασιλεῦσιν ἀμίμητος νόος ἔσται,
Καὶ ἀνδρὶ μὴ νωθρῷ κραδίη· χαλεπὸν γὰρ γινώσκειν
Ἀνδράσιν γε πᾶσιν, θεὸς δέ τε πάντα ἴσασι.
4 Πρῶτον ἀκήρατον ἀργύρου, ἔν τε καθήρας
Καὶ τότε καὶ τέκτων ἄγγος κάμοι ἱμασυνῆσι.
5 Νόσφιν ἀπ' ὀφθαλμῶν βασιλῆος φορέατ' ἀλιτροὶ,
Καί νύ κεν ἱδρυθείη δέσμος δυσκιήσι.
6 Μήποτε τῷ βασιλῆος ἐναντίον εὐχετάασθαι,
Μηδέ ποθ' ἡρώεσσιν ὁμοιωθήμεναι ἄντιος,
Μήτε μέγα φρονέειν, μηδ' ἔχειν τῶνδ' ἐν ἑλίσσαν·
7 Ὄφρά κέ σοι εἴπῃσι βροτῶν τίτα τις παρόντων,
Ὦ φίλε, δεῦρ' ἄχ' ἰὼν, ἀναβὰς δέ τε ὧδε κάθιζε·
Οὕτω γὰρ κεν ἄμεινον, ἢ ὑψόθεν ἐσφαλεῖχθαι,
Καὶ βασιλῆος ἐναντι, τὸν ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπας.
8 Μὴ σπεύδειν ἀγορεύδε, μήπως ἔπειθε φερέφρασθαι,
Μὴ εἴπῃς, ὅτε σοι ἕταρος κακὸν αἶσχος ἔθηκαν,
Ὦ μοι ἐγὼ τί πάθω; τί νύ μοι μήκιστα γένηται;
9 Μένῳ ἐπειδήπερ ἑτάρῳ, ὅτε νεῖκος ἐν ὔμμιν
Ὄρνυτο, μήτε τεοῦ κακφημίᾳ μήδεα θυμοῦ
Ἀλλῳ ἀπαγγέλλειν, μήτ' ἀμφασδὲ ἔργα γένοιτο·
10 Μή τοι ἐλεγχείῃ κατακεύῃ, ὅς κεν ἀκούσῃ,
Ἀντία λωβεύσῃ, αἶσχος δὲ σὸν ἔπποτ' ὄληται.
11 Οἷα χρύσεα μῆλα ἐν ἀργυρέοις πινάκεσσι,
Τοῖον καὶ ἔπος ἐστὶν, ὅ τις κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
12 Ὡς τε χρύσιος ὅρμος, ἄγαλμά τε καλὸν ἰδέσθαι,
Παμφαίνων, χρυσοῖο τετυγμένος ἐν καθαρείῳ·
Ὡς ὀπιπεύοντος ἐπήκοον ἔπλετο χρηστὸς
Καὶ νόος, ἐσθλεῖ ἕκαστ' αἶσαν ἐνείκασιν, ἠδ' ἐπὶ αἶσαν.
13 Ὡς τε χιὼν θέρεος ποτὲ ἐν κρυπτῇσι μυχοῖσι
Θυμὸν ἀναψύχει, ὅτε γύαπα σείεται ἄζῃ·
Τοῖός μιν πέμψαντι καὶ ἄγγελος αἵσιμα εἰδὼς,
Πιστὸς, ἀναψύχων κραδίην καὶ θυμὸν ἀνάκτων.

Ὃς

Sic etiam regibus immenſurabilis mens eſt,
Et inſcrutabile cor, difficile autem (eſt id) cognoſcere
Hominibus mortalibus, Deus autem omnia novit.
Primò fincerum fac argentum, benéque purga:
Et tunc faber vas elaboret peritè.
Longè ab oculis regis inhibeantur improbi,
Et ſtabilietur ejus thronus juſtitiâ.
Nunquam coram rege gloriare,
Nec unquam heroibus compares te coràm:
Neque te jactes, neque ſedeas illorum in ſedilibus:
Ut tibi dicat hominum tunc aliquis præſentium
O amice, huc ades, aſcende autem & hic ſede:
Sic enim melius, quàm ab alto deturbari
Etiam coram rege, quem oculis vidiſti.
Nè feſtina ad forum, juris litem intentare.
Nè (forte) dicas, quando tibi ſocius malum probrum dedit,
Hei mihi! quid mihi accidit? quid me tandem fiet?
Cum ſolo contende ſocio, quando controverſia inter vos
Oritur, neque tui occulta conſilia animi
Alii declara, neque palam opera fiant.
Ne te pudore ſuffundat, qui audiverit,
Coràm exprobrans, dedecus autem tuum nunquam pereat.
Qualia aurea mala in argenteis picturis,
Tale & verbum eſt quod quis commodè & opportunè dixerit.
Sicut aureum monile, ornamentúmque pulchrum viſu,
Splendens, auro fabricatum ex puro:
Sic reprehenſor attentam aurem habenti
Prudens, quandoquidem illum jure increpat, non injuriâ.
Sicut nix æſtate cum potu in poculo mixta
Animum refocillat, cùm genua ſirius exiccat:
Talis illum mittentibus nuncius honeſta ſciens,
Fidelis, refocillans cor & animum dominorum (ſuorum.)

Qui

14 Ὃς καὶ μέγ' ἐυχετόωτο ὀλβέες ποτε δώσειν ἄδωρον,
Ἢ μὴ ὑποδρήσω τιλέσας, νεφέλησιν ἐοικώς,
Κενῇσιν νεφέλῃσιν, ἀιὐδροισίν τ' ἀνέμοισιν.
15 Δηρὸν ἀναχόμῳ πειθεῖ φρένα ποιμένι λαῶν·
Γλῶσσά τε μειλιχίῃ κρατερὸ ὀστέα τ' ἔνδοθ' ἀγάτει
Θέλγουσα, τερέόν τε νόον μαλακοῖσι λόγοισιν.
16 Εὑρές τι μέλι χλωρόν; ἔδοις ὅ, τι σοι ἄλις εἴη·
Ὀφρα μὴ ἐξεμέσῃς αὖθις κακορημόσι ἄδηλον.
17 Μή τι δαμίζεο μᾶλλον οἷς δόκον ἑταίρου·
Μήποτε σεῖο κόρος μιν ἕλοι ἀδινὸν παρεόντος,
Τῷ καὶ ὀι ἐκ θυμοῖο πίσοις, ἐχθρές τε γένοιο.
18 Ὃς δέ κε μαρτυρίῃσι κατ' ἄλλυ ψεύδεα βάζῃ,
Ῥαιστὴρ, καὶ ξίφος ὀξὺ πέλει, καὶ πικρὸς ὀιστός.
19 Ὃς δέ τε ἀνδρὶ πίσφιδιον ὑποφιάλῳ καὶ ἀπίσῳ,
Ἤματι τῷ, χαλεπὴ ὅτ' ὀϊζὺς ἥλυθεν, ἐδόντι
Νήπιος ἀγκυλόποδι, ποδὶ λυγρόν τε πέποιθεν.
20 Ὡς ὅτε τις τε χιτῶν' ἀφελήσεται χείματος ὥρῃ,
Ἢ ὄξος νίτρῳ ὀπιχεύῃ, ἠδὲ κεραίνῃ·
Τοῖος ἀοιδίδων λιγυερὸν μέλος ἀχνυμένῳ κῆρ.
Μάψ· ὁ μὲν αἴσιμα εἰδὼς, ὁ δ' ἐ φρένα τέρπετ' ἀκούων,
Οὐδέ τι κηλεῖται, κραπερὸν χέρ ἐ πένθος ἀμύσαι.
21 Ἐχθρῷ πεινάοντι δὸς ἄρτον, ὀι ἔμμορε δαλῶν·
Πίνειν δ' ἰσομόρῳ δὸς ὕδωρ, δίψης ἀλεωρίμ'·
22 Ὡς ὀι καφαλῆς πυρὸς ἐνθρήσεις αἰδομένοιο
Νηήσεις· μισθὸς δέ σοι ἐκ θεοῦ ἄρκιος ἔσται.
23 Τετὸν ὡς ῥιπὴ αἰθηρηνέος βορέαο,
Κέρτομον ὧς γλῶσαν δεινὴ ἀπέλασσεν ὀπωπή.
24 Βέλτερόν ὄξι μυχὸν ναίειν τεγέος δαλάμοιο,
Ἢ δόμοι ἐυρύχορον, γυνὴ ὃν φιλόνεικος ἔχῃσιν.
25 Ὡς τε ψυχρὸν ὕδωρ, ὅτε δίψῃ γυῖα λέλυν·
Ὡς ἐυαγγέλιον γαίης ἀπὸ τηλόθ' ἑούσης.
26 Καὶ δὴ πτωχὴ ἀνὴρ ἀγαθὸς περιπάγδιον ἀλιτέων

Ὡς

Qui multùm gloriatur dans quandóque donum non-donum,
Vel non promiſſionem præſtans, nubibus ſimilis eſt,
Vacuis nubibus, & ſine-pluvia ventis.

Qui diu ſuſtinet perſuadet animum paſtori populorum:
Linguáque blanda valida oſſa intùs refringit
Mulcens, durúmque animum mollibus verbis.

Inveniſti alicubi mel dulce? edas quod tibi ſatis ſit:
Nè evomas iterum ſaturatus abundé.

Nè frequentes nimium domum ſocii:
Nè quando tui ſatietas eum capiat crebrò præſentis,
Adeóque illi ex animo decidas, inimicúſque fias.

Qui in teſtimoniis contra alium mendacia loquitur,
Malleus, & gladius acutus eſt, & acerba ſagitta.

Qui homini confidit ſuperbo & infido,
Die illo, gravis cùm calamitas venerit, denti
Stultus fracto, pedíque luxato confidit.

Veluti cùm quis tunicam aufert hyberno tempore,
Vel acetum nitro ſuperfundit, & permiſcet:
Talis (eſt) cantans ſuavem cantilenam mœrenti in corde:
Fruſtrà; hic quidem belle cantat, ille autem non in animo delecta-
Neque mulcetur, validus enim eum dolor pungit. (tur audiens,

Inimico eſurienti da panem, ut ſit ei victus:
Bibere autem cupienti, da aquam ad ſitem propulſandam:
Sic ei ſuper caput ignis prunas ardentis
Cumulabis: præmium autem tibi ex Deo ſufficiens erit.

Pluviam ſicut impetus ſudum inducentis borea,
Convitiatricem ſic linguam tetricus abigit vultus.

Satius eſt in angulo habitare excelſi cubiculi,
Quàm domum amplam, mulier quam contentioſa tenet.

Sicut frigida aqua, quando ſiti membra ſolvuntur:
Sic bonum nuncium à terra longinqua.

Decidens vir bonus coram peccatoribus

Sicut

Ὡς πηγὴ θολερὴ τε πίλει, κρυνός τε σεσηπώς.
27 Οὐκ ἀγαθὸν μέλι πολλὸν ἔδειν· ὑδὲ ἀνδράσι κῦδος,
Οὐδὲ ἔοικ' αὐτὸς σφέτερον κλέος ἐξερεείνειν.
28 Ὃς ῥ' ἔδυ ἐ κρατέῃ, ὑδὲ ὃν μέρος ἐντὸς ἐέργει,
Οὐδὲ πείθεται ὁι κεφαλὴ κὴ θυμὸς ἀγλαΐωρ,
Περ δομῷῃ ὅδ' ἔοικεν, ἀτειχέϊ τε πόληϊ.

ΚΕΦ. κς'.

1 Ὣς τε χιὼν θέρεος κὴ ὑετὸς ἐ χθὶ μοῖραν
Ὥρῃ ἐν ἀμήτῳ· ὣς ἄτε χαλίφρονι τιμή.
2 Ὡς ὄρνις ἀλάλησι, χαπτάμενός τε χελιδὼν
Ὤχετο μαψαύρησι· κακὴ ὡς ᾧ χατ' ἐπαρὴ,
Μάψ, ἀτὰρ ἐ χθὶ κόσμον, ἐπεὶ φύγῳ ἕρκος ὀδόντων,
Τιὼ ἄνεμός τε φέρῃ, ὑδὲ ἄπρηδος ἔπλετο μῦθος.
3 Ἵππῳ ἰῖ μάστιξ, ὄνῳ ἡνίον, ἄφρονι ῥάβδος,
Ῥάβδος πεπληγυῖα μετάφρενον ἠδὲ κὴ ὦμους.
4 Μὴ χθὶ νηπίῳ μὴ ἀμείβεο νήπιον ἄνδρα,
Μή ποτε κὲ σύ περ αὐτὸς ὁμοῖος τῷδε γένηαι.
5 Ἦν χθὶ νηπίῳ ἀπαμείβεο νήπιον ἄνδρα,
Μή ποτέ ὁι αὐτῷ δοκέῃ πεπνυμένος εἶναι.
6 Ἶσον, ὃς ἀγγελίην διὰ νηπίου ἀνδρὸς ἔπεμψεν,
Ὅς τ' ἀπέκοψε πόδας, κὴ ὕδωρ ὤς ὕδεια ἔπινε.
7 Χωλὸς ἄτισα βιβάς· κνῆμαι δέ ὁι ἐκ ἀεφρυῖαι·
Ὡς ὑδ' ἄφρονος αἶνον ἀνὰ στόμ' ἔχειν ἐπίοικεν.
8 Ὡς ὅτε πε τε λίθον βλῶσις ἐν σφενδόνῃ ἧκα,
Τοῖος ὃς ἠλιδίῳ τιμὴν κὴ κῦδος ὀρεξεν.
9 Ὡς ὅτε τις τρηχεῖαν ἔχων ἐνὶ χερσὶν ἄκανθαν,
Ὀνοβαρὴς, ὃς ὄιδεν ὅ μιν δάκεν· ἢ δέ τ' ἀμύνει,
Ῥεῖά τε δάκτυλα πειρῇ, ἐπεὶ φρένας ἄασεν ὄινος·
Ὡς τε παροιμίη ἀνδρὸς ἀνὰ στόμα νηπυτίοισι.
10 Παμβασιλεὺς, ὃς πάντα σοφῇ τεχνήσατο χειρὶ,
Ἄφρονι μισθὸν ἔδωκε, κὴ ἀνδράσιν, ὅστις ἁμάρτῃ.

Ὡς

Sicut fons turbidus eſt, & ſcaturigo putreſcens.

Non bonum (eſt) mel multum edere: neque viris pulchrum,
Neque decet ipſos ſuam gloriam inquirere.

Qui ſibi non imperat, neque ſuam vim intùs reprimit,
Neque omninò obtemperat ei cor, & animus inſolens,
Vaſtatæ hic ſimilis eſt, & muris-carenti urbi.

CAP. XXVI.

SIcut nix æſtate, & pluvia non conveniens
Tempore in meſſis: ſic neque ſtulto honor.

Sicut avis vagatur, & avolans hirundo
Abit cum-levibus-ventis: mala ſic evaneſcit imprecatio,
Fruſtrà, & non ſecundùm ordinem, poſtquam fugit ſeptum dentium,
Eámque ventus fert, neque firmum eſt verbum.

Equo flagellum, aſino frænum, inſipienti virga,
Virga percutiens dorſum & humeros.

Suam ſecundùm ſtultitiam nè reſpondeas ſtulto homini,
Nè quando & tu ipſe ſimilis ei fias.

Suam ſecundùm ſtultitiam reſponde ſtulto homini,
Nè quando ſibi ipſi videatur ſapiens eſſe.

Perinde (facit) qui nuntium per ſtultum hominem mittit,
Ac qui abſcindit pedes, & velut aquam violentiam bibit.

Claudus inæqualiter incedit: tibiæ autem ejus non (ſunt) bene (compactæ
Sic neque ſtultos parabolam in ore habere convenit.

Veluti cùm quis lapidem ligans in fundam imponit,
Talis eſt qui ſtulto honorem, & gloriam præbet.

Sicut quando aliquis acutam in manibus tenens ſpinam,
Vino-gravis non percipit, quòd eum mordet; hæc autem pungit,
Et facilè digitos penetrat, poſtquam mentem læſit vinum:
Sic proverbium viri in ore inſipientis.

Omnipotens qui omnia ſapienti fabricavit manu,
Stulto præmium dat, & hominibus, quicunque peccaverit.

Sicut

11 Ὡς τὸ κύων ἐὰν εἰς ἐμετὸν ὑποστρέψῃ ἀναιδὴς,
Οὕτως ἀφροσύνῃ ὁ ἐπὶ τῷ νόσῳ χαλίφρων.
12 Ἀνδρὶ ἴδῃς, ὃς πανόῤῥαπα ἐν φρεσὶν ᾖσιν ὀίῃς;
Ἐλπωρὴ νύ κε μᾶλλον ἔχοις περὶ νηπυτίοιο.
13 Εἶπεν ἀεργὸς ἀνὴρ, Λῖς εἰν ὁδῷ ἐγγύθι κεῖται,
Πῶς ἂν ἴω κεν ἄστυ, λέων ἐπεὶ ἐς ἐν ἀγυιῆς;
14 Ὡς τε θύρη ἀμφιστρέφεται θαμειῆσιν ἐοῖσιν,
Ὡς ὀκνηρὸς ἀνὴρ κατακείμενος ᾧ ἐνὶ λέκτρῳ
Ἀμφιπεσιστρέφεται, κ' ἑλίσσεται ἔνθα κ' ἔνθα.
15 Πᾶς ὑπὸ κόλπῳ χεῖρας ἔχων ἔκρυψεν ἀερσὶ·
Ἤχθετο δ', ὁππότε οἱ τε ποτὶ στόμ' ἀείρειν ἀνάγκη.
16 Ἀνὴρ ὀκνηρὸς φησι φρονιμώτερος εἶναι
Ἢ εἴ τε ἐπτ' ἄλλοι λόγον εἰδότες ἔν ὑποδέχωνται.
17 Ὃς παριὼν νείκεισιν ἐν ἀλλοδίοισιν ἐμίχθη,
Νήπτῳ, ὡσεί τε κύνα κεφαλὰς ἑλαβεν ὠτων.
18 Ὡς ὅτε τις κεραυνῷ λύσσης βεβολημένῳ ὀιστῷ
Ἀιθομένας δαΐδας πρὸ ἑῆς, ἠνατός τε, κ' ἰὸς·
19 Τοῖ ἀνὴρ, ὃς ἑταῖρον ἐὸν δόλῳ ἐξαπαρίσκει,
Φησὶ δ' παίγνιον εἶναι, ὃ οἱ κακὸν ἔρχεται ὑφαίνει.
20 Ἢ ξύλου ἐκ ἐόντος, πυρὶ ἔφθιτο, φλόξ τ' ἐμαράνθη,
Ἠὲ δ' ἐκ ἐόντι ψιθυριστὴς, τεῖκεα πανθ'.
21 Ἀνθρακιὴ ὡς μαλοῖσι, πυρὶ ξύλα τ' αὖα πέλονται,
Τοῖ ἀνὴρ φιλόνεικος ἔριν κ' μῶμον ἀνάψαι.
22 Ὡς ὁπότ' ἀνδρῶπι βεβλήκασι ἐξεῖ χαλκῷ,
Τοῖαι ἐπισβολίαι φιλοκερτόμου ἀνδρὸς ἔασιν,
Αἳ διά τ' ἔγκατα πάντα, μύων δέ τε καρδίῃ ἔλασαν.
23 Γλῶσσα μὲ αἰμυλίη, κραδίῃ δ' ὕπποθεν ἀλιτρὴ,
Σκωλεὴ ὡς κέραμος κεκαλυμμένος ἀργυρείοιο.
24 Ἄλλο μὲ ἐχθρὸς κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δ' βάζει,
Καί τ' ἔχει ἐν σήθεσσι δόλως, κακὰ βυσσοδομεύων.
25 Ὁππότε σοι ἐπίηκος χαείζηται μαλακοῖσι,
Μὴ πίθευ· ἑπτὰ γάρ οἱ ἀλιτήματά εἰσ' ἐνὶ θυμῷ.

Ὃς

Sicut canis ſuum ad vomitum redit impudens,
Sic ſtultitiam ad ſuam redit ſtultus.

Hominem vides, qui ſe ſapere in mente ſua exiſtimat?
Spem magis habere queas de ſtulto.

Dicit ignavus homo, Leo in via prope jacet,
Quomodo ire queam per civitatem, quandoquidem leo eſt in vicis?

Sicut janua circumvertitur cardinibus ſuis,
Sic piger homo jacens ſuo in lecto
Circumvertitur, & volvitur huc & illuc.

Unuſquiſque ſub ſinu manus habens occultat ignavus:
Ægrè autem fert, quoties ad os attollit præ neceſſitate.

Homo piger cenſet ſapientiorem ſe eſſe,
Quàm ſeptem alii rationem ſcientes bene reddere.

Qui tranſiens jurgiis ſe alienis immiſcet,
Inſipiens veluti canem aſperum prehendit auribus.

Quemadmodum cùm quis valido furoris percitus œſtro
Ardentes faces projicit, mortémque, & ſagittas:

Talis vir (eſt) qui ſocium ſuum dolo decipit,
Dicit autem jocum eſſe, quod ei malum opus machinatur.

Ubi lignum non eſt, ignis extinguitur, & flamma marceſcit:
Ubi autem non eſt ſuſurro, lites ceſſant.

Carbones quemadmodum torribus, & igni ligna arida ſunt,
Talis eſt vir contentioſus litem & jurgium accendere.

Sicut quando homines vulnerantur acuto ferro,
Tales contumeliæ convitiatoris viri ſunt,
Quæ inteſtina omnia, & medium ventrem penetrant.

Lingua blanda, cor autem intùs pravum,
Scoriâ ſicut teſta obtecta argenti.

Aliud inimicus occultat in mente, aliud autem loquitur,
Et habet in pectore dolos, mala profundè cogitans.

Quando tibi verbis adblanditur mollibus,
Ne credas: ſeptem enim ei tranſgreſſiones ſunt in animo.

26 Ὃς πολυερθὴς κλίνῃ φρενῶν ἔχθεα λιγρά,
Τῷ κεν ἀταδαλίη γουπὶ ἀναφανδὰ γένοιτο
Ἀνδρῶν τε πληθύϊ, πιστός τε πάρεισιν ὁμίλῳ.
27 Ὃς μὲν τ' αὐτὸς ὄρυξεν, ἀνὴρ κακὸν ἔμπεσε βόθρῳ·
Τὸν δ' ἔπι, ὅς τ' ὤθησε, κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.
28 Γλῶσσ' ἀνδρὸς ψεύδεσι κατασμύνει μὲν ὀλοιὸν,
Ἀμφότερον, βλάψεν τε καὶ ἤχθηρεν τὸν ἔλεγξε·
Πολλοῖς δ' αἰμύλιον στόμ' ἀεικέα πύτμον ἐφῆκε.

ΚΕΦ. κζ'.

1 Μὴ ἀμεγάλλεο ἔργον ἐς αὔριον, ὑ γὰρ ἄμεινον,
Μηδέ τι θαρσήσας μάλα αὔριον ἔυχεο ῥάξαι,
Νήπιε, ὑ γάρ πω σάφα ἴδεα τί τίξει ἡμαρ·
Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
2 Σὲ στόμ' ἐπαινείτω μὴ μὲ τόδε, ἀλλότριον δέ·
Ἄλλος σε γλώσσῃ μακαρίζοι, μὴ σὺ γε αὐτός.
3 Λᾶας μὲν βειδύς τ' ὄζυς, ψάμαθός τε βαρεῖα·
Βειδοσύνη δ' ἄμφω νικᾷ χόλος ἀφροσύνοιο.
4 Δεμνὺ μὲν πέλει χόλος ἄχθος, ὄδμαπ δὲ σὺν·
Τίς δέ κεν ἐσάϊψαι ζόλῳ φερτέρῳ δύναιτο;
5 Ἀμφαδίη μίμψις κρυφίης φιλότητος ἀμείνων.
6 Πιστὰ μὲ πλῆγαὶ, φίλου ἀνὴρ ἐς κε πθῆσιν·
Ἐχθροῦ δ' αὖ δολόεντα φιλήματα, λυγρά τ' ἔασιν.
7 Ὃς ῥ' ἤδη γλυκερῆς ἐκορέσατο θυμὸν ἐδωδῆς,
Καὶ χαδόνα συλάει, ᾧ κηρίον ἡδὺ μελισσέων·
Ἀνδρὶ δ' ᾧ πεινάοντι τὰ πίκρ' ὑ πικρὰ πέφαται.
8 Ὡς ὄρνις ἀλάλῃ ὑποπλαγχθεῖσα καλιῆς,
Ὡς καὶ ἀνὴρ ἀλάλῃ, ὑποὶ ἕδος ὃν κατέλιφε
Χώρῳ ὑποπλαγχθείς· δίκος φίλος, δίκος ἄεικος.
Πλαγκλοσύνης δ' οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν.
9 Ἡυόβριστα μύροις, θυέεσί τε θυμὸς ἰάνθη·
Ὡς γλυκὺθυμος ἀνὴρ φίλα τε φρεσὶ μήδεα εἰδὼς
Ἐυφραίνει,

Qui præ astutia tegit in animo odia acerba,
Hujus nequitia nota propalàm erit
Hominum multitudini, & universo coram cœtu.
Qui ipse fodit vir malam incidit in foveam:
Super illum autem qui protrudit, devolvitur lapis impudens.
Lingua viri mendaciis instructi, & dolis,
Uerunque, & lædit, & odit quem lædit:
Mulcis autem blandum os malam mortem affert.

CAP. XXVII.

NE differ opus in crastinum, non enim (id) melius est,
Neque confisus, cras gloriare te facturum:
Stultus, neque enim certò scis, quid pariet dies:
Interdum noverca est dies, interdum mater.
Te os laudet non tuum, sed alienum:
Alius te linguâ beatum prædicet non verò tu ipse.
Lapis quidem ponderosus est, arenáque gravis:
Pondere autem utrumque superat ira insipientis.
Acerbus furor est; ira crudelis, æstu fervens:
Quis autem stare coram invidiâ poterit?
Aperta increpatio occultâ amicitiâ melior,
Fidelia sunt vulnera, quæ amicus homo infligit:
Inimici autem dolosa oscula, crudeliáque sunt.
Qui jam dulci saturatus est in animo victu
Etiam favos fastidit, & ceream cellam suavem apium.
Homini enim esurienti acerba non acerba videntur.
Sicut avis vagatur, errans à nido:
Ita & homo vagatur, postquam sedem suam deseruit
A loco suo errans: domus amica, domus optima;
Vagatione autem non est deterius quid mortalibus.
Odoriferis unguentis suffimentísque animus delectatur:
Sic dulcis animi vir, & amica animo consilia sciens

Εὐφραίνει, ὅτε μὴ πιν ἀπὸ καρδίης ἀγαθύν.
Μὴ καταλείπε φίλον μήτ' ἀρ σέο, μήτέ τι πατρός·
Ἄνδρα, μηδὲ κασιγνήτε εἰς δόκον ἴηδαι
Ἥμαρ ὀίζυρῶ, ὅτε τι κακὸς ὄλιτος ἐπέλθῃ,
Ἀμείνων ἀγχίμολος τηλοῦ γὰ ἑόντος ἀδελφεῦ
Κρείσσων δὲν ἑταῖρος, ὃς ἐγγύθεν οἰκία ναίει.
Τέκνον ἐμόν, πέπυσο, φίλον δέ μοι ἦτορ ἔασον·
Ὄφρα κε λωβητῆρος ἐπισβόλε ἀντίον εἴπω.
Ῥεῖα κακὸν φερτόν ἐστ' ἀνὴρ πεπυμένα εἰδώς,
Καὶ λάθεν· ἀφραδέες δ' ἀφεσσόν κίον, ὃν δ' ἐνόησαν,
Βὰν δ' καταπικρὸ, κὴ ἀεικία μᾶλλον ἄεσται.
Τοῖο χατῶνα λάβε, ξείνε ὃς ἀγγύθεν ὄξι,
Καὶ παρ' ἕο ξείνης ἔχυεν λάβε ἀντὶ γυναικός.
Ἴσον, ὃς ἀνπικρὺ φίλον αἰτεῖ κὴ μαχεῖζεν
Φωνῇ ἀειζήλῃ, ἵνα τ' αὐτὸς ῥῆα πύθηται,
Πρωὶ μάλ' ἐγρήσαν, μεμαὼς κεχαρισμένα βάζειν·
Ὅς τε καταρᾷ τω, συγερὸς τ' ἐπικάλεται ἀειννῦς.
Ὡς ὅτε ταρφειαὶ χαλάζαι πίπτωσιν ἔαρος
Σωσχέος, ἤματι τῷ, ὅτε λαβερώτατον ῥέει ὕδωρ
Οὐρανόθεν, βείδει δ' ἐπὶ λαίλαπι πᾶσα θεὸς χθόνα·
Ὡς νηκεῦσα γυνὴ ἔειδος πρὸ ἐυμοδόεσσα
Πόλλ' ἐτεά τε κὴ ἐκὶ, χόλος δέ τε κὴ τὰ κελεύει.
Ὅς δέ μιν ἔχ' ἀγορέων δαμάσας, ἅμα δῶσιν ἐν ἀνδ
Κακκρύψας λιγέων ἀνέμων λαιψηρὰ κέλευθα,
Ἢ ἐυῶδες ἔλαιον, ὃ δι ἐνὶ δόξι τερῆφι,
Κρύψεν ἔχων, ἵνα μή τι ἀποπνεύσῃ ὀλίζον ὦρ,
Ἀλλὰ τόδ' ἐς λάθεν ἄνδρας ἐνὶ μεγάροισιν ἑόντας·
Ῥεῖα δ' ἀείγωτον πέλεται, ὃν δ' ἔστι τι ὀδμή.
Θήγει, ὀξύτερόν τε σίδηρος δῆκα σίδηρον,
Ἠδὲ φαεινότερον· φίλος ὣς φίλον ἄνδρα θήγει.
Δένδρε' ὃς ὐκ εἴασεν ἄνευ κομιδῆς κτε κῆπον,
Συκλιὸ δ' ἓν ἐφύλαξεν, ἔδοι κεν εὐφρονα καρπόν·

Exhilarat, quando conſilium ex corde edit.

Nè relinquas amicum neque tuum, neque patris
Suſtine, neque fratris ad domum eas
Die calamitoſo, quando tibi mala ærumna ſupervenit,
Damnúmque grave: procul enim exiſtente fratre
Melior eſt ſocius qui propè habitat.

Fili mi, ſape, charum autem mihi cor exhilara,
Ut convitiatori maledico ex-adverſo reſpondeam.

Facilè malum prævidet vir prudens,
Et latet; ſtulti autem ultrà pergunt, neque conſiderant,
Procedunt autem obviàm, & malam mercedem referunt.

Ejus veſtimentum cape, qui pro peregrino ſponſor eſt,
Et ab eo peregrinâ pignus cape pro muliere.

Perinde (facit) qui corām amicum laudat, & beatum prædicat
Voce altâ, ut ipſe facilè intelligat,
Diluculò valdè ſurgens, geſtiens blanda loqui;
Ac qui execratur, diráſque invocat furias.

Sicut quando crebræ guttæ cadunt in terram
Continuè, die illo quo largiſſima fluit aqua
De cœlo, gravatur autem ſub procella omnis circum terra:
Sic jurgia jactans mulier contentione præacerba,
Multa vera & non, ira autem & iſta jubet.

Qui autem illam reprimit à ſermonibus, ſimul ligat in utre
Occultans ſtridulorum ventorum celeres vias,
Aut ſuaveolens unguentum, quod illi in dextera (eſt,)
Abſconditum habet, ut nequid ſpiret vel minimum,
Sed id non latet homines in ædibus exiſtentes.
Facile autem manifeſtum eſt, erumpíſque odor.

Acuit, & acutius ferrum reddit ferrum.
Et ſplendidius; amicus ſic amicum oculis acuit.

Arbores qui non ſinit ſine cura in horto,
Ficum autem bene cuſtodit, edet ſuavem fructum:

Ὡς ὅς, πις ἓν κομέει ὃν ἄνακλα, τεπμόθ ἔσαι.
19 Ὡς ὅτ' ὀπωπιὼ ἀνδρὸς ἐν ὕδασι δεῖξεν ὀπωπή
Ἀνθρώπους, κραδίη ὡς ἀνέρος ἀνέρι δεῖξεν.
20 Οὐποτε πίμπλαται αἰδὼς καὶ λυγερὸς ὄλεθρος·
Ὡς βροτῶ ὀφθαλμοὶ ἀκόρητοι πάμπαν ἔασιν.
21 Ἀργυρὸς ἐν χοάνοισιν ἐτάζεται, ἐν δὲ καμίνῳ
Χρυσὸς, ἀνὴρ δ' αἴνοισιν ἑοῖς, ὅτ' ἐπήνεσεν ἄλλος.
22 Πυρῷ δμῶ ὑφείῳ εἰπέρ τε χαλίφρονα κόψῃς
Ἐν ὅλμῳ, ἀλλ' ὡς μὴν παύσεις ἀφροσυνάων.
23 Εὖ τοι ἔχοι μήλων κομιδὴ, ὅϊάς τ' ἐπὶ θυμῷ
Φράζεο, ὡς βασύμαλλοι, εὖ τ' ἀφερέες τε γένωνται,
Πώεά τοι ἀγέλαι τε μὴ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
24 Οὐ γάρ πω μίμνουσι τὰ χρήματα νωλεμὲς αἰεί·
Οὐδέ θ' ὑπερμενέων σκῆπτρον καὶ στέμματ' ἀνάκτων
Ἀλλήκτοις γενεῇσι διαμπερὲς ἐσήκασι.
25 Χόρτος ἀνέδραμε πολλὸς, ἰδ' ἐν λειμῶνι φάανθη,
Ἐν δ' ἀκρεσίοισιν ἅλις φύεται τέρεν' ἄνθεα πίης,
Χλωρή τ' ἄρωγις, ποτάναι τ' ἐν ὄρεσι λέξονται.
26 Ἄρνες τοι ἀμαλαὶ μαλακὴν ἐδήτια φέρουσιν·
Αἶγας ὀπάζουσίν τ' ἀντάξιον ὦνον ἀρούρης.
27 Σοὶ δ' αἰγῶν ἅλις ἔσται ἐπιστατέοντι γάλακτος,
Σοί τ' αὐτῷ, οἴκῳτε, καὶ ἀμφιπόλοισι τεῇσιν
Ἀδροσύνη, ἵνα μὴ βιότου ἐπιδεύεις ἦτε.

ΚΕΦ. κη'.

1 Δ Ραπέζεες φεύγουσιν, ὅτ' οὔτις ὄπαζε διώκει·
Ὡς ἦ λέων κραταιὸς θρασυκάρδιοί εἰσι δίκαιοι.
2 Πολλοὶ κοίρανοί εἰσι καὶ ὄρχαμοι, ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Εἶνεκ' ἀταθαλίης πολιητέων· ὅτ' ἄρα τις δίκῃ
Σκῆπτρον ἔχει, πάντες ἦ μινυνθάδιοι τελέθουσιν.
Ἀνδρὸς δ' αὖ ζωῇσι πεφραδέος ἐμμοσύνη τε
Ὄλβια πάντα πόληος, ὅτῳ δικαίῳ ἦ πέπαλται.

Ἐξ

Sic qui benè curat herum, honoratus erit.

Ut quando faciem hominis in aquâ oſtendit facies
Repercuſſa, eor ſic hominis hominem oſtendit.

Nunquam implentur infernum, & gravis perditio:
Sic hominis oculi inſatiabiles ſemper ſunt.

Argentum in vaſis-fuſoriis probatur, in camino autem
Aurum, vir autem laudibus ſuis, quando laudat (eum) alius.

Unà cum tritico piſtillo licet ſtultum contuderis
In mortario, neque ſic eum ceſſare-facies à ſtultitia.

Bene tibi curentur pecora, ovéſque in animo
Conſidera, ut bene-lanoſæ & pingues fiant,
Greges tibi & armenta in animo tuo curæ-ſint.

Non enim manent divitiæ perpetuò ſemper:
Nec præpotentum ſceptrum, & diademata regum
Indefinentibus ſeculis perpetuò ſtant.

Fœnum ſuccreſcit multum, & in prato apparet,
In agris autem abundè naſcuntur tenera germina herbæ,
Viride autem gramen, & herbæ in montibus colliguntur:

Agni tibi teneri mollem veſtem ferunt:
Capræ autem præbent dignum pretium agri.

Tibi autem caprarum ſatis erit annuum lac ad mulgendum,
Tibíque ipſi, & domui, & ancillis tuis
Abundanter, nè victûs indigentes ſitis.

CAP. XXVIII.

IMpii fugiunt, quando nemo à-tergo perſequitur:
Sicut autem leo fortis audaces ſunt boni.

Multi imperatores ſunt, & principes, alius poſt alium
Propter nequitiam civium: nec quiſquam diu
Sceptrum tenet, omnes autem brevis ævi ſunt:
Viri autem è-contrà conſiliis cordati & ſcientiâ
Proſpera omnia ſunt civitatis, diu autem (illa) floret

Ἐξ εὐωχείης, ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.

3 Ὡς ὅτ' ἀϋτέσφατος ὄμβρος ἀπ' ὠκεανόφιν παταγήσῃ
Λάζεσθε ἐπαυλίζων, μυρίοις δέ τε ἔργ' ἀνθρώπων,
Οὐδ' ἔπι πω σῖτος· τοῖς χαχρημμένος ἀνὴρ,
Ὅς δ' ὕζρει εἴκων ἄλλως κἀκ' ἔοργα πυιχρά.

4 Οἱ δεσμὸν μὴ ἱείσι θεοῦ, αἰνεῦσιν ἀλείτας·
Οἱ δ' φυλάσσουσιν, τοῖσίν τ' ἔειδα φορέζειν.

5 Οὐ τι δίκλιν ἐνόησαν ἐνὶ φρεσὶν ἄνδρες ἁλιτροί·
Οἱ δ' Θεὸν ζητεῦσι, δαήμονές εἰσιν ἁπάντων.

6 Κρείσσων δὲ πυιχερὸς ἀνὴρ, ὅς τ' αἴσιμα ᾔδη,
Ἢ σκολιῇσιν ὁδοῖσι κιὼν, καὶ πλούσιος εἴη.

7 Θεσμὸν ὃς ἐφύλαξεν, ὁ μὲ πεπυμένος υἱός·
Ὅς δέ τε ὀλοφάροισι καὶ οἰνοποτῆρσιν ἐμίχθη,
Ὃν γένος ἤσχυνεν, καὶ ὀνείδεα δῆκα τοκεῦσιν.

8 Ὃς τόκῳ ἁλομένῳ ὕζρει δ' ἐὸν δίκαιον ὀφέλλει,
Τρώκτης, ὅχ ὁ μὲ αὐτὸς ὀπάσει, ἀνέει δ' ἄλλῳ
Χρήματα νηπίοις, ὅ κεν οἰκλέρεια κύνητα.

9 Ὅστερ ἀπέτρεπεν ἓας, ὅπως μὴ θεσμὸν ἀκούσῃ,
Τοῖο καὶ ἐν χοιλῇ, ἄρος ὣς, συλεωτάτη ἔσται.

10 Ὃς κακὴν οἰνὶ κηδεύσῃ ἄλλῳ ἀγαθοῖσιν ἐδίκαν
Ἀνδράσιν, ἐν βόθρῳ, ὃν τ' αὐτὸς ὄρυξε, πεσεῖται·
Κτήματα δ' ἰθυνόοισιν ἔσσεται πολλὰ καὶ ἐσθλά.

11 Πλούσιος ὀι αἰπὴν δοκέει πεπυμένος εἶ·
Πτωχὸς δ', ᾧ νόος ἔστιν ἐνὶ φρεσὶν, αὐτὸν ἐρευνᾷ.

12 Εὐσεβέων μὲ ἀγαλλομένων μέγα χάρμα καὶ ὄλβος
Ἀνδράσιν· ὀι δ' ἄκρυφθεν, ἀπάσαλοι ὁππότ' ἀνέσαι.

13 Ὃς μὲ ἐὰ κρύπτει ἁλιτήματα, πίματι κύρσει·
Ὅς δ' λέγει, λείπει τε, θεὸς μάλα τύνδ' ἐλεήσει.

14 Ὄλζιος ὃς δ' εἰδυῖα μὴ φρεσὶ νωλεμὲς αἰεὶ
Μή τι κακὸν ῥέξῃ· ὃς δ' ἐν σθένεσσιν ἔοῖσι
Κῆρ ἀτέραμνον ἔθηκεν, ἔδ' ἐν κακότητι πεσῆται.

15 Ὥστε λέων ὠρυόμενος, καὶ ἄρκτος ἀναιδὴς

Πλαζόμενος

Ex recta-rerum-administratione, feliciter autẽ vivit populus sub ipso

Sicut quando ingens imber è cœlo cum-crepitu-descendit
Largus ingruens, minuuntur autem opera hominum,
Neque amplius cibus est: talis est homo egenus,
Qui injuriæ se-dedens, aliis malefacit pauperibus.

Qui legem deserunt Dei, laudant improbos:
Qui autem eam custodiunt, iis litem intentant.

Non judicium intelligunt in mente peccatores:
Qui autem Deum quærunt, gnari sunt omnium.

Melior est vir pauper, qui recta novit,
Quàm obliquis viis incedens, licèt dives sit:

Legem qui benè custodit, ille sapiens (est) filius:
Qui autem cum helluonibus, & vini-potoribus versatur,
Suum genus dedecorat, & probro afficit parentes.

Qui fœnore pernicioso, injuriâque suam substantiam auget,
Lucrio, non quidem ipse (ex eo) fructum capiet, viro autem alii
Divitias congeret, qui miserebitur pauperis.

Qui avertit aurem, ut ne legem audiat,
Hujus oratio, ceu piaculare-crimen, odiosissima erit.

Qui mala in via bonos errare facit
Viros, in foveam, quam ipse fodit, incidet:
Possessiones autem justis erunt multæ, & bonæ.

Dives sibi ipsi videtur sapiens esse:
Pauper autem, cui intelligentia est in mente, eum perscrutatur.

Piis exultantibus magnum gaudium, & gloria est
Hominibus: illi autem occultantur, improbi quando surgunt.

Qui sua abscondit peccata, in malum incidet:
Qui autem ea enarrat, & linquit, Deus valdè ejus miserebitur.

Felix qui timet in animo perpetuò semper
Nequid malum perpetret: qui autem in pectore suo
Cor durum habet, hic in infortunium incidet.

Sicut leo rugiens, & ursus impudens

Πλαζόμενος λιμῷ, μέγα τε σθένει βλεμαίνων·
Τοῖθ ἁλιζόης ἀνὴρ κεφαλέων λαοῖο πυνθάνῃ,
Δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ ἂν πλησθῶσιν ἀνάσσει.
16 Τρύχει ἀνέρας ἀρχὸς, ὃς ἀ φρεσὶν ἄφρονα ᾖδη,
Τᾷ δ' ὕβρις τε βίη τε σθένος ἐργάνδν ἵκει·
[a] Ὃς ᾗ φιλαφγυείῳ συγκέει, καὶ κέρδεα λυγρὰ,
[b] Ἀπρεπὸς ὀι αἰὼν, ἀλλ' ᾗ ζωοῖσι μετέσαι.
17 [c] Ὃς κε μαφόνθ ᾖσι, χέρ' δέτδι αἷμα βίηφι,
Φεύξεσθαι ἐς βόθρον (μή πις κέλθοι) ἔς τε βέρεθρον.
18 [d] Ἰθυπόρος κ' ἀνὴρ σόος ἔσται· πᾶς ᾗ πεσεῖται,
[e] Ὃ σκολιόν τ' ὄιμων καὶ κέλια ἕρκα φίλησιν.
19 [f] Ὦ ἄρστός κε μεμήλη, ἄλις τε οἱ ἔσσεται ἄρτος·
[g] Ὃς κενεοῖσί τε μίσγεθ', ἄλις τε οἱ ἔσσετ' ἀνάγκη.
20 [h] Ὃς κεν πιστὸς ἔῃ, πολλῶ' ἄνετος ὄλβθ ὀπάσσει·
[i] Ὃς ᾗ μάλ' εἰς ἄφενθ σπεύδει, οὐκ ἔσσετ' ἀθῷος.
21 Οὐχ ὅσίη σπίσσα φέρειν πινὶ εἰνὶ δίκησι·
Κεῖνος γάρ κεν ἀνὴρ πύρνα ἕνεκ' ὧς ἀλίτηται.
22 [k] Ὃς πλετῶν μεμαὼς φιλοκερδείῃσι νόοιο
Εἰς ἄφενος σπεύδει, κακὸν ὀι καὶ βάσκηνον ὄμμα,
Νήπιος, οὐδ' ἐνόησεν ὅτι χρειὼ μιν ἐκάνει.
23 Ἀνέρα νεικείων χαεπέστερος ἔσσετ' ὀπίσσω,
[l] Ἢ θάλαγον μαλακοῖσι καὶ αἰμυλίοισι λόγοισιν.
24 [m] Ὅστερ παῖδὸς ἑᾶ, ἢ κλειὸς κτήματ' ἀπούρας
Οὐκ ἀλιτέσθαι φησὶν, ἑταῖρος ὅδ' ἐς' ὀλεσσέα.
25 [n] Ὃς νόον εἰ χ' ὑφόπλον, ἔειν ξυνόσσαι ἐγείρῃ·
[o] Ὃς ᾗ Θεῷ κε πεποίθῃ, ὅδ' ἔσαι τοῖο ἔκητι
[p] Ὀλβιθ, ἀφνειός τε, καὶ ὀι μάλα πᾶρ ὦθ' ἕδας.
26 [q] Ἄρρων, ὅστορ ἐῇ κεφαλῇ θυμῷ τε πέποιθεν·
Ἀλλὰ σαώσετ' ἀνὴρ, φρεσὶν ὃς κέχρητ' ἀγαθῇσι.
27 Πλωχῷ ὅς γε διδοῖ, ὅτι χρεὼ ἔξεσαι αὐτόν·
[r] Ὃς δ' ἔλεόν τ' ἀπόλεσσεν, ᾗλυ τ' ἀπέπεφνεν ὀπωπήν,
Τῷδε κατάρωνται πολλοὶ, καὶ ἐρεψιόωνται.

Κρύφθεν

Discursans præ fame, & multùm robore fretus:
Talis est peccator imperans populo egeno,
Populi-vorator rex, quoniam nullius-pretii viris dominatur.

Affligit homines princeps, qui non in animo recta novit,
Hujus autem injuria, & vis ad solidum cœlum pervenit:
Qui autem avaritiam odit, & lucra fraudulenta,
Ingens ei ævum, diu autem vivis intererit.

Qui homicida est, & fundit cujuspiam sanguinem vi,
Fugiet ad foveam (nequis eum detineat) & in barathrum.

Rectè-incedens vir salvus erit: totus autem cadet,
Qui pravam viam, & mala opera amat.

Cui aratio curæ-est, satis ei erit panis:
Quique cum vanis hominibus conversatur, satis ei erit necessitatis.

Qui fidelis est, cum magna felicitas comitatur:
Qui autem valdè ad divitias festinat, non erit innocens.

Non fas est gratificari alicui in judicio:
Ille enim homo propter frustum panis sic peccaverit.

Qui ditescere cupiens avaritiâ mentis
Ad divitias festinat, malus ei, & invidus oculus;
Stultus, neque considerat, quòd paupertas eum invadit.

Virum increpans magis gratiosus erit posteà,
Quàm demulcens mollibus & blandis sermonibus.

Qui, postquam patris sui, aut matris possessiones surripuit,
Negat se peccasse, socius hic est destructori.

Qui mentem habet superbam, contentionem funestam excitat:
Qui autem Deo confidit, ille erit ejus voluntate
Felix, divésque, & ei valdè pingue (erit) solum.

Stultus (est,) qui suo cordi animóque confidit:
Sed servabitur homo mente qui utitur bonâ.

Pauperi qui dat, haudquaquam paupertas occupabit eum:
Qui autem misericordiam abjicit, suámque avertit faciem,
Hunc execrantur multi, & conviciis prosequuntur.

Occultantur

28 Κρύφθεν ὑπὸ φόβου ἄνδρες ἀνισαμένων μὴ ἀλεητέων·
Ὀλλυμένων δέ τ', αὔξεται ἐπὶ χθονὶ φῦλα δικαίων.

ΚΕΦ. κθ'.

1 Ὅσπις ἐλεγχόμενος πολλάκις σκληρὴν ἐπείθη,
Αὐχένι ἢ σιδαρῷ πυυτῆς ζυγὸν ἐξεπίναξεν,
Ἐξαπίνης ἀπολεῖται, ἄκος δ' οὐκ ἔσται ὁπάσω.
2 Γήθησαν λαοὶ, ὅτε κοιρανέωσι δίκαιοι·
Ὠμωξαν δέ τε λαοὶ, ὅτε κρατέωσιν ἀλιτῆται.
3 Ὃς πυυτὸν φιλέει, πατρὶ φρένας ἔνδον ἰαίνει·
Οἶκον ἢ πρύχει, ὃς παλλακὰ δῆσιν ὁμιλεῖ.
4 Ἰθείῃσι δίκῃσιν ἄναξ ἱδρύσατο γαῖαν·
Ὃς δέ τε δωσοφάγος πάσει γέρα, πάμπαν ὄλεσσεν.
5 Ὅς κ' ἄλλῳ μύθοισι χαρίζηται μαλακοῖσιν,
Αἰμύλα κωτίλλων, πέτασε λίνον ὀΐσι πόδεσσιν.
6 Ἀμπλακίῃ κακοῦ ἀνδρὸς ἔνι βρόχος· ἀλλὰ δίκαιος
Τέρπετ' ἀγαλλόμενος, ἢ ἐὺ φρεσύνῃσιν ἀείδει.
7 Ἐσθλὸς ἀνὴρ ἐσόησε δίκην πενίχρός τε πενιχρῶν·
Ἀλλ' οὐκ ἴδισιν ἀλιτρὸς ἐνὶ φρεσὶν, ὅτ' ἀλεγίζει.
8 Πολλάκις ἐμπλέκεται ἐμπικτέων ἀμπλακίῃσιν
Ἡ πόλις, ὡς ἀΐσῃσι λίνῳ ἁλοῦσα πανάγρῳ·
Μιῶν ἢ σοφόσυνι ἐχέφρονες ἄνδρες ἔπαυσαν.
9 Νηπίῳ ἦν ἐσιδεῖν ἀνὴρ πεπυμένα εἰδώς,
Οὔποτέ π πρήξει, ὃ δ' ὀϊ κατάπαυμα γένοιτο,
Ἐστ' ἂρ ὑποδλεχ ἰδὼν χαλεπῷ νηΐπαπι μύθῳ,
Εἰδ' ὅγε μᾶλλόων μιν μενεαίχμοισι πεφίσσῃ.
10 Ἀιὲν ἀπηχθαίρουσιν ἀμύμονα φῶτα δαφοινοὶ·
Ἐσθλοὶ ἢ ζητεῦσι, λιλαιόμενοι φίλοι εἶναι.
11 Ἄφρων πάντ' ἀγορεύει ἃ, τε φρεσὶν ἦσι μύωνται·
Σιγῇ δ' ἐν σήθεσσιν ἀνὴρ ἔχει ὅστε σοίφρων,
Ὄφρ' εἴπῃ μετόπισθεν, ὃ δ' ὤρη ἔπλετο μύθων.
12 Εἰ ψεύδεσσιν ἄναξ ἀεικέα δῆσι ἐρείσει,

Πάντες

Occultantur præ timore viri ſurgentibus improbis:
Pereuntibus autem, augentur in terra tribus juſtorum.

CAP. XXIX.

Qui, reprehenſus licèt ſæpenumero, nondum obtemperat,
Cervice autem rigidâ prudentiæ jugum excutit,
Subitò peribit, remedium autem non erit poſtea.

Lætantur populi, quando imperant juſti:
Plorant autem populi, quando dominantur improbi.

Qui ſapientiam amat, patri mentem intùs exhilarat:
Subſtantiam autem atterit, qui cum meretricibus verſatur.

Rectis judiciis rex ſtabilit terram:
Qui autem donorum-vorator, concoquit præmia, funditùs (perdit. (eam)

Qui alteri dictis gratificatur mollibus,
Blandè garriens, expandit retia ejus pedibus.

In peccato mali hominis eſt laqueus: ſed juſtus
Delectatur exultans, & præ lætitiâ canit.

Vir bonus conſiderat jus, litémque pauperum:
Sed non novit improbus in animo, neque curat.

Sæpenumerò illaqueatur deriſorum peccatis
Civitas, tanquam nexibus lini capta omnia-venantis:
Iram autem funeſtam ſapientes viri ſedant.

Cum ſtulto ſi contendat vir prudens,
Nunquam aliquid efficiet, neque illi quies fuerit,
Sive torvè aſpiciens aſpero objurgaverit ſermone,
Sive ille ſubridens eum placidis (verbis) alloquatur.

Semper odio-habent integrum virum ſanguinolenti:
Juſti autem quærunt, cupientes ei amici eſſe.

Stultus omnia profatur, quæ animo ſuo cogitat:
Tacitè autem in pectore vir continet, qui ſapiens (eſt),
Ut dicat poſteà, cùm tempus fuerit ſermonum.

Si mendaciis rex attentam aurem applicat,

Omnes

Πάντες ἐοὶ θεράποντες ἀτάθαλα μηχανόωνται.

13 Πλωχὸς κερδαλέος τ' ἀλλήλοις ἀντεβόλησαν·
Ἀμφοτέρων δὲ θεὸς φάος ὀφθαλμοῖσιν ἔδωκε.

14 Κείνῳ τοῦ βασιλῆος ἀεὶ θρόνος ἔμπεδος ἔσται,
Ὅς κε μὴ πλωχοῖσι δίκαι ἐπιτάλαια εἴπῃ.

15 Πλησιαὶ μὲν κὴν ἐνιπαὶ ἐχέφρονα θυμὸν ἔθηκαν·
Μητέρα δ' ἰὼν ἤχωε παῖς, τόν τ' ὄπις ἐλέγχει.

16 Αὐξέτω ἀμπλακίη μὲν ἀεξομένοισιν ἀλιτεσσι·
Τῶν δέ τ' ἀειχέα πίτμον ἐσαθρήσουσι δίκαιοι.

17 Παῖδα τεὸν χολάσης, ὁ δὲ δώσει τοι ἀνάπαυσιν,
Καὶ τέρψει τεὸν ἦτορ ἐὺ φρεσύνῃσιν ἰαύων.

18 Ἦχι θεοπροπίη οὐκ ἔπλετο, λαὸς ὄλωλε·
Θέσφατα δ' αὖ θεσμόν τε φυλάσσων ὄλβιός ὄσται.

19 Χρεὼ πληγέων θεράποντ', ἐπεὶ οὐκ ἐπίστοι δαμάσθη,
Εὖ μὲν γὰρ νόησεν, ὃ ἐν φρεσὶν, οὐχ ὑπάκουσε,
Στῆ δ' ἀλλοφρονέων, ὡς οὐκ ἀΐοντα ἐοικώς.

20 Ἀνδρ' ἴδες ἀκροτόμυδον, ὅ τε θρασύς ἐς' ἀγερωχής;
Ἐλπωρὴ νύ κε μᾶλλον ἔχοις περὶ νηπυτίοιο.

21 Δῆλον ὃς ἐξέπτ παιδὸς ἐὺ δέρεν ἠδ' ἀπέταλλε,
Τῷ δ' ὁ μὲν ὑὸς ὄπαδεν, ἄναξ δέ τε ἔστ' παῖκα.

22 Ἀνὴρ ὀξύχολος πίκτει ἔριν· ὃς δὲ κοτήεις,
Αἰσυλα πόλλ' ἔρδει, καὶ μαίνεται οὐκέτ' ἀνεκτῶς.

23 Ἦσιν ἀγλωρίης μυύδει βεβοτὸς· ὃς δέ τ' ἐπῄσι,
Καὶ χθαμαλὰ φρενέων, πημὴ μέγ' ὀϊστεύσασα.

24 Ὁ κλέπτης σαυέειδος, ὁμῶς τέ οἱ ἄλλα χαν αἴσαν,
Οἱ τ' αὖ πῶ ἐχθρὸς, καὶ ὀπίσσατον κακὸν ἔξει·
Ὃς τ' ἐπεὶ ἓν ἄλλων συλεῖς ἥκεσεν ἐπαρκὴς,
Οὐκ ἐπίστατο ἔφλιεν, ἐσήνεεν δὲ σιωπῇ.

25 Ταρβοσύνη, βέρχω ὡς, ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ·
Ὃς δὲ θεῷ πίσυνος, μάλ' ἔκπλος καὶ σόος ἔσται.

26 Πολλοὶ ἐέλδονται χαλεπισμένοι ἠμύναι ἀρχῷ,
Τῷ τ' ὀπίεσα φέρεσιν, ἵνα σφίσιν ἵλαος εἴη·

Ἐκ

Omnes ejus famuli improba machinantur.
Pauper & verſutus ſibi invicem occurrunt:
Amborum autem Deus lumen oculis dedit.
Illius regis ſemper thronus firmus erit,
Qui inter pauperes jus rectiſſimè dixerit.
Verbera & increpationes prudentem animum reddunt:
Matrem autem ſuam pudefacit filius, quem nemo reprehendit.
Creſcit improbitas ſimul cum creſcentibus peccatoribus,
Illorum autem turpem ruinam conſpicient juſti.
Filium tuum corrigas, ille autem dabit tibi requiem,
Et delectabit cor tuum lætitiâ exhilarans.
Ubi vaticinium non eſt, populus perit;
Divina autem oracula legémque ſervans felix eſt.
Opus eſt verberibus ſervo, quandoquidem verbis non domatur,
Bene enim intelligens licèt in animo, non reſpondet,
Stat autem aliud agens, tanquam non audienti ſimilis.
Hominem vides garrulum, quíque audax eſt prolocutor?
Spem potiùs habere queas de ſtulto.
Servum qui à puero bene-nutrit, & delicatè educat,
Illi hic filias poſteà, dominúſque erit familiæ.
Homo bilioſus parit contentionem; quíque iracundus eſt,
Nefaria multa patrat, & inſanit non ampliùs tolerabiliter.
Suâ ſuperbiâ attenuatur homo: qui autem mitis (eſt,)
Et humilia ſapiens, honor magnum ei erit fulcrum.
Qui furi comes, parémque cum illo ſortitur portionem,
Sibíque ipſi inimicus (eſt) & ultrò-accerſitum malum habebit,
Qui poſtquam aliorum odioſas audierit imprecationes,
Non verbis oſtendit, approbat verò ſilentio.
Timor, veluti laqueo, damno implicat gravi:
Qui autem Deo confiſus, valdè quietus, & ſalvus erit.
Multi ſtudent accepti eſſe principi,
Eíque gratificantur, ut illis propitius ſit:

Ex

Ἐκ δὲ Θεοῦ δίκη δοῦλοι δεμιεύοντος ἑκάστῳ.
27 Ἀνδρὶ μὲν ἰθυνόῳ συγδρώτατός ἐστιν ἀλείτης·
Ἀνέρι δ' αὖ τε κακῷ συγδρώτατός ἐστιν ἀμύμων.

ΚΕΦ. Λ'.

1 ΤΑῦτ' ἔπε Ἀγύρσιο θεσπέσιος Ἰακίδαο,
Ἣ δὲ θεοπρεπίη, ὅδ' ἀνὴρ τοῖον φάτο μῦθον,
Πρὸς δ' Ἰθιήλον ἔειπε, Ἰθιήλόν τ', Οὐκάλιόν τε.
2 Ἦ μὲν ἐγὼ δειλὸς πάντων πέλω νήπιος ἀνδρῶν,
Κτηνώδης δέ τέ εἰμι, νόος δέ μοι οὐδ' ἐνὶ κόλπος,
Οὐδέ μοι ἀνδρὸς μέλει φρένες, οὐδ' ἠδαύην.
3 Οὐδέ τι μήδεα πύκα ἐδάην, οὐδὲ φρένας ἐσθλὰς,
Οὐδέ μοι ἰδρείη ἔνι, ἢ δ' ὁπόσην ὁπιδεῖν.
4 Τίς ῥ' ἀπὸ γῆς ἀνέβη εἰς οὐρανὸν ἀσφερέοντας;
Ἠὲ τίς οὐρανόθεν κατέβη ἐς ἀπείρονα γαῖαν;
Τίς δὴ πολυπλάγκτους ἀνέμους συλλέξατ' ἀγερῷ,
Δεξαμένῳλως βορέαο, ἢ ἄλλων ὅσοι ἀΐσσει;
Φάρεϊ τίς συνέδησεν ὕδωρ; τίς, ἠὲ τί οἱ ὄνομ' ὄζει,
Πάϊλα πείρεξ ἴδρυσε; τίς, ἠὲ τί οἱ ὄνομ' ὄζει,
Εἰ σύγε πω τόδε δοιδας; τί δ' ἔνομα παιδὸς ἑοῖος;
5 Πάντα Θεοῦ ἔπος ἀγνὸν πῦρ· ὁ δὲ πᾶσι βεγοῖσιν,
Οἵ τ' ἀμπὶ πίσυνοι, ἀσπὶς ἢ ἐπίρροδός ἐστι.
6 Μή τι λόγοισιν ἑοῖς περιβάλλοις, μηδ' ὀπιθείης·
Μή σε ἐλέγχησι, ψεύστης τ' ἀναφανδὰ γένηαι.
7 Ταῦτα δύω σ' ἤτησα, σὺ δ' ἴλαδι, μηδ' ἀνάνδω,
Εἰςόκ' ἔτι ζώω, ἢ ὁρῶ φάος ἠελίοιο.
28 Πρῶτ' ἀπ' ἐμεῦ ματίην ἢ ψεύδεα νόσφιν ἔρυκε·
Δεύτερον αὖ μή μοι πενίην δὸς, μηδέ τι πλοῦτον,
Δὸς δέ μοι αἴσιμ' ἔδειν, σῖτόν τέ μοι ἀρκίον εἴη
Ἄρκιος, ἁρμαλιή τε κακοῦ λιμοῦ ἀλεωρή.
9 Μή ποτ' ἐμπλησθεὶς σέθ' ἀνήνωμαι, σά τε δῶρα,
(Τίκτει γὰρ κόρος ὕβριν) ἰδὲ εἴπω, Τίς Θεός ἐστιν;

Μὴ

Ex Deo autem jus eſt moderanti unicuique.

Viro juſto abominatus eſt improbus:

Homini rurſus malo abominatus eſt integer.

CAP. XXX.

HÆc verba ſunt Aguri prudentis Iakidæ,
Hæc autem prophetia; iſte vir talem locutus eſt ſermonem,
Ad Ithielem autem locutus eſt, Ithielémque Ucalémque.

Certè ego miſer præ omnibus inſipiens hominibus,
Brutúsque ſum, mentis autem mihi nè granum quidem ineſt.
Neque mihi humana ineſt intelligentia, nè vel minimum.

Nec conſilia prudentia didici, neque ſapientiam bonam,
Nec mihi ſcientia ineſt, quæ ſanctis adeſt.

Quis à terra aſcendit in cœlum ſtellatum?
Vel quis cœlitus deſcendit in immenſam terram?
Quis autem multivagos ventos collegit pugno,
Appræhendens Boream, & alios quotquot venti (ſunt)?
Pallio quis colligavit aquas? quis fines terræ
Omnes undique ſtabilivit? quis, aut quod illi nomen eſt,
Si tu fortè hoc noſti? quódve nomen filii ejus?

Omnia Dei verba pura ſun tille autem omnibus mortalibus,
Qui illi confidunt, clypeus, & adjutor eſt.

Nihil ſermonibus ejus adjicias, neque addas,
Nè te redarguat, mendáxque apertè fias.

Hæc duo à te petii, tu autem propitius eſto, neq; (ea mihi) abnega
Uſquedum vivo, & video lumen ſolis:

Primùm à me vanitatem, & mendacia longè prohibe;
Deinde etiam neque paupertatem mihi da, neque divitias,
Da autem mihi convenientia edere, victúsque mihi congruus ſit
Sufficiens, cibíque portio malæ famis remedium.

Nè unquam repletus téque abnegem, tuáque dona,
(Parit enim ſatietas petulantiam) & dicam, Quis Deus eſt?

Nè

Μήποτε κ' πενίη εἴκων κ' γαστρὶ πιθήσας
Ἀλλότρια κλέψω, κ' ὄνομα μολῦ ἀλίτωμαι
Θεῖον· κλεπτοσύνη γὰρ ἀναγκίης ἐγγύθι ναίει.
10 Μὴ θεράποντά ποτε πρὸς ἄναχθ' ἑὸν αἰτιόωο·
Μή σε καταρσάιτο, σὺ δ' ἐκέτ' ἀναίτιος εἶης.
11 Ἀνθρώπων γένος ὀξὺν, ὃι ἄλγεα πολλὰ κ' ἄτας
Πατρὶ καταρῶνται, ὑδ' ἐυλογέυσι τεκοῦσαν.
12 Ἀνθρώπων γένος ἔσθ' ὃι φασιν ἀμύμονες εἶναι,
Αὐτοί τε σφετέροισιν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαι
Ἁγνοί, ἀμώμητοί τ' ἄντίω, καθαροί τε πέλοντα·
Ἀλλ' ἔπι τοι ῥυπόωσιν, ἀνίητοι πάμπαν ἐόντες.
13 Ἄλλο μὲν ἔνγένος ἔστ' ἀλλ', ὦ πόποι, ὄμματα κείνων
Ὡς ὑπερήφανά τ' εἰσὶ, κ' ὡς βλέφαρ' ἠρέθονται.
14 Τέτρατον αὖ γένος ἔσθ', ὧν ὀξέες εἰσὶν ὀδόντες
Ὡς ξίφε' ἀμφήκη, κ' γομφίοι ὥστε μάχαιραι·
Πλωχὲς ὄφρ' ὀλέκωσιν ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ἔκ τ' ἀνδρῶν βιοτὴν, κατέδωσί τε φῦλα πενιχρῶν.
15 Βδέλλη ἑλομένη δοιὰ τελέθυσα θυγατρε,
Σχέτλιαι, αἵματος ἄμοτοι, Ἄγ', δίσι, φέρ', δίσι, λέγυσαι.
Ἄπλητα τρία τ' εἰσὶ, τὰ κ' κόρος οὔποτ' ἰκάνει.
Ἀλλά γε τέτρατ' ἔασιν, ἃ, τ' οὔποτέ φασ', Ἄλις ὀξύ·
16 Πρῶτα τάφος, γαστήρ τ' ἄγονος, νηῖς τε τόκοιο,
Γῆ ὑδάτων ἀκόρητος ἐοῦσα, κ' ἀκάματον πῦρ,
Πῦρ ὀλοὸν τὸ κ' ποτ' ἀδῖνα ἔφατ' ἔβδελυγμένα ὕλης.
17 Ὅς τοι παίζει θ' ἑῷ τέλμησιν ἐφεψιάασθαι,
Μητέρα τ' ἠπίμησι, κ' ἐκ ἐπιπείθεται μύθῳ,
Νήπιος, ὤμησιν ἔλωρ ἔσετ' οἰωνοῖσιν,
Ἐκ δὲ ὀφθαλμὲς κορέκων κακὰ φῦλα κολάψει
Ἐν βήσσης, δάψεσι δ' ἀναιδέες αἰετοῖσι.
18 Πάντων ὅσ' ἀγαμαί τε τέθηπά τε πολλ' ἐνὶ θυμῷ,
Τὰ τρία μοι δοκέει ἐκπαγλότατ' ἐμμεναι ἄλλων·
Ἀλλά γε τέτρατ' ἔασιν ἃ, τ' ἐκ οἶδ', οὐδ' ὀνόπα,
Οἷα πέλει, δαίμιος δέ μ' ἔχει φρεσὶν ὁρμαίνοντα. Ἰχ-

Ne unquam vel paupertati cedens, & ventri obsequens
Aliena suffurer, & in nomen frustrà peccem
Divinum, furtum enim necessitatem propè habitat.
Nè servum unquam apud dominum suum accusa,
Nè tibi imprecetur, tu autem non insons fueris.
Genus hominum est, qui dolores multos, & damna
Patri imprecantur, neque benedicunt matri.
Hominum genus est, qui profitentur integros se esse,
Ipsíque suis in oculis visu
Mundi, inculpatíque coram, puríque sunt,
Sed adhuc sordibus inquinantur, illoti omnino existentes.
Aliud autem genus est; sed, papæ! oculi illorum
Quàm superbi sunt, & palpebræ illorum quàm attolluntur!
Quartum rursus genus est, quorum acuti sunt dentes
Tanquam gladii ancipites, dentésque molares tanquam enses;
Egenos ut perdant de terra ampla,
Et ex hominum genere, devorémque nationes pauperum.
Hirudini pernicioſæ binæ sunt filiæ
Improbæ, sanguine insatiabiles, Age, affer, cedo, ser dicentes:
Inexplebilia quoq; tria sunt, quibus & satietas nunquam contingit:
Imò etiam quatuor sunt, quæ nunquam dicunt, Satis est:
Primò, sepulcrum (deinde) & venter sterilis, insciúsq; fœturæ,
Terra aquâ satiari nescia, & indomitus ignis,
Ignis sævus, qui nunquam putat se satis devorare materiæ.
Qui vel patri suo ausus est convitiari,
Matrémque contemnit, nec obtemperat sermoni,
Oculus erudiuoris præda erit volucribus,
Et autem oculos corvorum malæ gentes exculpent
In convallibus, vorabúntque impudentes aquilarum pulli.
Omnium quæ miror, stupeóque multùm in animo,
Tria mihi videntur maximè mirabilia esse præ aliis,
Qualia sint, admiratio autem me tenet animo cogitantem.
Imò quatuor sunt, quæ non scio, neque intelligo,

19 Ἰχνιά τε πέρυγων, ὅταν αἰετὸς αἰθέρα τέμνῃ,
Ὀλκός τ' αὖ ὄφιος πέζῃ ἐπὶ πετραλόεσσῃ,
Τρηχὰ κῦμα θαλάσσης ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Καὶ ὁδὸς ἠϊθέῃ μετ' παρθένι ἠμερόεσσης.

20 Ἡ δίκη δὴ γυναικὸς ἀτασθάλου, ἥ τ' ἀπαφίσκει
Ὃν πόσιν ἀφραδίῃ, λέχος αἰσχύνασα καὶ εὐνήν·
Ἥ τ' ἐπεὶ ἓν ἄρτον κρύβδ' ἤσθιεν ἀλλοτρεῖον ἀφ',
Χείλεα ὁμορξαμένη ἄφαρ εὖ χαπὶ εἶπε· κακὸν οὐκ ἐποίησα.

21 Τὰ τρία εἰσὶν, ὑφ' ὅσι μὴ δ' ἔστενε κινυμένη χθών·
Ἀλλὰ γὰ τέταρ' ἔασιν, ἃ, τ' οὐκ ἀνέκτατα πέλονται.

22 Δοῦλος, ὅτε κρατέει, καὶ γίνεται ἔρχαμος ἀνδρῶν·
Ἄφρων, ὁππότε τοι ἐκορέσατο σὺν μὴν ἐδωδῆς·

23 Μνησὶ αὖ ἀλοχος, πεῖν ἀπεχθομένη πόσει ᾧ·
Δέλη, θεσποίνης δίκον κληρονόμου τε λαχοῦσα.

24 Τέσσαρα μικρὰ πέλονται ἐπὶ χθονὶ πτολυστεύρῃ,
Μικρὰ μὲν, ἀλλὰ μάλα μεγάλως πεπνυμένα εἰσί·

25 Πρῶτον μὲν μύρμηξ, ἀ λίην ἀλκιμον ἔθνος,
Ἀλλὰ καὶ αὖ φα θέρους ζωαρκέα σῖτον ἀγείρει,
Σπέρματα κακκρύπτων κοίλης ὑπὸ καυθεσι γαίης,
Εὖ καὶ ἐπισταμένως, ἵνα μὴ ποθὲν ἄλλοθεν ἄλφοι,
Ὄφρά τ' ἔχοι μετόπωρον ὃ οἱ ποτιδόρπιον εἴη
Ὥρῃ χειμερίῃ, οἴκῳ ἔνι ἀπὸ λιμὸν ἀμύνοι·
Ὡς ὃ φρονέων ἔφραδε καὶ ἰδέειν σωφρονέοντα.
Ὀτρηρὸν ὄφελον, φίλοι δ' ὁλίγον τελέθει πολύμοχθον.

26 Λαὸς τ' αὖ ἀλαπαδνὸς ἀκικύς τ' ἠδὲ λαγωοί,
Σπείσι δ' ἐν γλαφυρῇσι, καὶ ἐν πέτρῃσι βαθείῃς
Οἰκία τεκτήναντο πόῳ καὶ ἐπίφρονι βουλῇ,
Φηρσὶν ὀρεσκῴοις ἵνα μὴ μέγα πῆμα γένωνται.

27 Ἀκρίδες ἔπτ' ἔχυσι βασιλῆα κοίρανον, οὐδὲ μίδονται,
Ὅ σφιν σημαίνῃσιν, ὅμως στιχόωνται ἅπασαι
Ἰλαδὸν εἰς ἀγρὸν, καὶ ὁμηγερέες τε γίνονται.

28 Δράζατο χερσὶν ἧῃσιν ἀερσιπότητος ἀράχνης,

Μικκὸν

Veſtigia alarum, quando aquila aërem findit,
Sulcúſque ſerpentis petra in prærupta,
Humidæq; ſemitæ navis ſuper lata dorſa maris,
Et via juvenis cum puella amabili:

Hic mos eſt mulieris improbæ, quæ decipit
Suum maritum præ-ſtultitia, lectum dedecorans & cubile:
Quæ poſtquam panem clàm edit alienum,
Labia abſtergit, & mox profitetur ſe non peccaſſe.

Tria ſunt, ſub quibus multùm ingemiſcit commota terra:
Imò quatuor ſunt, quæ illi intolerabilia ſunt.

Servus, quando dominatur, & ſit princeps hominum:
Stultus, cùm ſatiatus eſt in animo cibo:

Nupta uxor, priùs exoſa conjugi ſuo:
Serva, dominæ ſubſtantiam & hæreditatem nacta.

Quatuor parva ſunt ſuper terram almam,
Parva quidem, ſed certè magnopere prudentia ſunt.

Primùm formica, non admodum valida gens,
Sed mox æſtate vitæ-ſufficientem cibum colligit,
Semina abſcondens cavæ ſub foraminibus terræ,
Bene & ſcienter, ut nè aliunde paret,
Utque habeat poſtea quod ſibi in-cœnam ſit
Tempore hyberno, domóque famem propulſet:
Sic hæc prudens eſt, & ſciens acervum accumulat
Diligenter, natióque parva eſt laborioſa.

Populus etiam imbellis & invalidus ſunt cuniculi,
Speluncis autem in concavis, & in petris profundis
Domum ædificant mente, & prudenti conſilio,
Feris monticolis nè præda fiant.

Locuſtæ nunquam habent vel principem, vel imperatorem,
Qui illis moderetur, tamen ordine-procedunt omnes
Turmatim in agrum, & congregatæ ſunt.

Apprehendit manibus ſuis in-aere-ſuſpenſus araneus,

Μικκύλα μὲν κείνῳ τὰ χερύδρια, πολλὰ δὲ νήδυα,
Ναίει δ' ἐν αὐλῇσιν ὑφ' ὑψηλῶν βασιλήων·
Τοῖς ὄγ' ὑπωρόφιος καὶ ἐφέστιος ἐσθλὸν ὑφαίνει
Λεπτὸν καὶ θεΐμιτον ἐλιμήσι πραπίδεσσιν,
Τμῆμα μάλα κρεμόων, καὶ δίκτυα λυγρὰ φυτεύει
Κρηδεμύνῃ, μὴ σὸν φόνον καὶ κῆρας φέρωσι.
29 Τὰ τρία καλὰ βιβῶντα, μάλ' ἐπιτερπῆ καὶ διὰ πάντων·
Τέσσαρά γ' εἰ ποδὶ βαίνει, ἀειπρεπῆ· ὅζιν ἰδέσθαι.
30 Πρῶτα λέων σίντης, ἔ τε κρέατ' ὀζὺ μέγιστον
Θηρσὶν ἐν ἀγρωστέρεσι· ὁ δ' ὀρώρει ἀλκὶ πεποιθώς,
Καί τε μιῇσι κολοσυρτὸν ἐπιχρόμενον πολὺν ἀνδρῶν,
Γλαυκιόων δ' ἰθὺς φέρεται μιῇσι, οὐδέ πη ταρβεῖ
Ῥηΐα μεταστρεφθείς· ἀλλ' οὔποτ' ἀπῆλθε βιαθείς,
Οὐ μὲν περιπαίζων φεύγει, κραιπνοῖσι πόδεσσι
Θάρσυνος, ἀλλὰ βάδην ἀπιὼν μεγαλήτορι θυμῷ,
Ἐντροπαλιζόμενος τ' ὀλίγον γόνυ γυιὸς ἀμείβει.
31 Δεύτερον αὖ τε κύων πηδὸς, λαγόσιον ἀρηρώς,
Λεπταλέῃ ξυνοχῇ κρατερὴν ἐσφιγμένος ὀσφύν,
Ἔξοχα θηρητὴρ, ὡς κυώδεα ῥίμφα διώκει
Καρπαλίμοισι πόδεσσι, καὶ ἴχνεσι χθὸ θεμήθη,
Καλὸς δ' εἰσοράασθαι, ὃ δὲ μέμας ἐσφήκωται.
Καὶ τράγος ἠϋγένειος, ἀνὴρ τε καὶ ὁρχαμος αἰγῶν·
Καὶ σκηπτοῦχος ἄναξ, τοῦ τε θένος ἐκ ὀπηκτόν,
Οὐτέ πις ὀτλαίη καλεναυπόν ὁρμηθῆναι,
Οὐνεκά μιν τίμησε Θεὸς, θάμβησε δὲ λαὸς
Ἑρχόμενον ἀνὰ ἄστυ, σέβας δ' ἔχει εἰσορόωντας.
32 Εἰ σύ ποτ' ἀφραίνων ὑποπλήσῃ πίσυσας,
Ἢ τι ὑφρίαλον ἔπος ἐκβαλες ἀφραδίῃσιν,
Ἢ καὶ μήσαο ἔργ', ἐπὶ μάσσασθαι χδοὶ πίεζε.
33 Ὡς ὅτε τις γάλα λευκὸν ἅλις κυκόων συνέπηξε,
Βύτειραι δέ τε πῶν ἐν ἄγγεσι τέτροφε· ἀνάγκη,
Ὡς τε ῥέεν μέλαν αἷμα πιεζομένων ὑπὸ ῥινῶν·
Ὡς ἔβαις ἔκ τε χόλου, ὅτε τις τ' ἄμοτον χαλεπαίνῃ.

Perexiguæ quidem illi manus, multa tamen net,
Incolit autem palatia præpotentium regum.
Eorum ille ſub-tecto habitans iiſque contubernalis telam texit,
Subtilem & orbicularem ſapientibus præcordiis
In ſublimi admodum ſuſpendens, & retia funeſta ſtruit
Aſtu, muſcis cædem, & fatum ferentia.
Tria pulchrè incedunt, & multùm excellunt inter omnia;
Imò quatuor, ſi quò eunt, admodum decora ſunt viſu:
Primùm leo ſævus, cujus robur eſt maximum
Feras inter agreſtes: ille autem ingruit robori confiſus,
Atque expectat tumultum advenientem magnum hominum,
Ardentibus autem oculis rectà fertur robore, neque timet
Facilè converſus: ſed ſiquando diſcedit coactus,
Non quidem effuſo-curſu fugit, velocibus pedibus
Fretus, ſed lento-gradu abiens magnanimo corde,
Subindéque reſpectans, vix pedem pedi præfert.
Deinde autem canis bene-compactus, ilia ſuccinctus,
Gracili compage validos conſtrictus lumbos,
Eximius venator, quippe feras ocyùs perſequitur
Velocibus pedibus, in veſtigiis enim (odorandis) ſagaciſſimus eſt:
Pulcher autem eſt aſpectu, adeò ei corpus conſtringitur.
Et hircus bene-barbatus, vírque & dux caprarum:
Et ſceptriger rex, cujus robur invictum eſt,
Nec quis illum audeat adverſus inſurgere,
Quoniam illum honorat Deus; admiratur autem populus
Incedentem per urbem, veneratio autem tenet intuentes.
Si tu unquam deſipiens arrogantiâ fretus fuiſti,
Vel aliquod ſuperbum verbum projeciſti ſtultitiâ,
Si mala meditatus es opera, os manibus opprime.
Quemadmodum cùm quis lac album affatim conturbans coagulat
Butyrum autem pingue in vaſis concreſcit coactè;
Et ſicut ſtillat ater ſanguis preſſis è naribus:
Sic contentio ex ira, cùm quis vehementer ſuccenſet.

ΚΕΦ. λά.

1 Τ Αῦτα Λεμουήλ ἔπε᾽ ἔπλετο τοῦ βασιλῆος,
Αἱ δ᾽ ὑποθημοσύναι, ἐδίδαξε δέ μιν τάδε μήτηρ.
2 Ἀλλὰ τί τέκνον ἐμόνῃ τί δ᾽ ἐμῆς γαστρὸς φίλε τέκνον;
Τί τεέλλασε τέκος, καὶ ἐμῷ τέκος εὐχωλάων;
3 Μή ποτε σὴν ἀλκὴν δῷς θηλυτέρῃσι γυναιξί·
Μὴ τὰ δέ σοι φίλον ἔστω, ὃ καὶ βασιλῆας ὄλεσσεν.
4 Οὐ βασιλεῦσιν ἔοικε· Λεμουήλ᾽, οἰνοποτάζειν,
Οὐ βασιλεῦσιν ἔοικ᾽· οὐδὲ χρὴ ἀνέρας ἀρχὰς
Ἄκρητον μέθυ χανδὸν ἐλεῖν, ἀλλ᾽ αἴσιμα πίνειν·
5 Μή ποτε πίνοντες λελάθωσι πάγχυ δικαίων,
Καὶ κῆρ τειρομένοις σκολιὰς κρίνωσι δίκας.
6 Ἀνέει δὸς μέθυ ἤδη ὀλομένῳ θανέεσθαι,
Δὸς δὲ μεμιφορένῳ οἶνον, ὅσοι νεσπενθέα θυμῶν,
Πιχρὴν σὺν τ᾽ ὀδύνῃσι πεπαρμένον ἦτορ ἔχουσι,
Ζωοτέρου δὲ κάρηατ᾽ ἀποτρωπῶ, ὃς πόλλ᾽ ἐμόγησεν,
Εἰπὲ δή, τῇ, πίε οἶνον, ἐπεὶ πάσης ἀλγεα θυμῷ.
7 Πινέτω, ἠδὲ ὀιζυρὴς, ἀκηράσιον πεπὸν ἤδη,
Νηπενθὲς τ᾽ ἀχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων·
Ὄφρα καὶ ἀλομένης πενίης φρεσὶν ἦσι λάθοιτο,
Μηδ᾽ ἔτι πω μνήσαιτο δύης καὶ ὀιζύος αἰνῆς,
Ἢ μιν ἔλασκε πάρος, σκεδάσαι δ᾽ ὑπὸ κήδεα θυμοῦ.
8 Σὺ δὲ μ᾽ ἄνοιγε, καὶ ἴσθι συνήγορος ἀνέρι δειλῷ,
Ὅς τ᾽ ἀκέων ἕηκα, καὶ ἐ τόλμησ᾽ ἀγορεύειν·
Τῶν δὴ δίκην δικάσης, ὅτι τ᾽ ἐγγύθεν εἰσὶν ὀλέθρου.
9 Ἐξανύσας, μὴ κῦδος δίκην, ὁσίας δὴ θέμισας
Κρῖνε, συνήγορος ἔσο καχεμόλῳ ἠδὲ πενιχρῷ,
Εὐδικίης ἀνέχων. καὶ ὑπέρβιον ὕβριν ἀμύνων.
10 Τίς νύ κεν εὕροι ἀνὴρ ἐνὶ θηλυτέρῃσι γυναιξὶν
Ἐσθλήν τ᾽ ἠφαίμου τε, καὶ ἣ κ᾽ εὐδρὸς ἔκητιν;
Οὐ γὰρ μαργαρά ὁι ἐρίπιμά πῃ ἰσοφαρίζει.

Τῇ

CAP. XXXI.

Hæc Lemuelis verba ſunt regis,
Hæc autem monita, docuit autem eum iſta mater.
At quid, fili mi? quid uteri mei chare fili?
Quid, exoptatiſſime fili, & meorum fili votorum?
Nunquam tuum robur des fœminis mulieribus:
Neque hoc tibi volupe ſit, quod & reges perdit.
Non reges decet, Lemuel, vinum-biberet
Non reges decet: nec oportet principes
Meracum vinum avidè ſumere, ſed moderatè bibere:
Nè quando bibentes obliviſcantur omnino judiciorum,
Et inter oppreſſos obliqua decernant jura.
Homini da vinum dulce expectanti mori,
Da autem ſuave vinum (illis), qui recenti-mœrore-affectum animum
Amariſque doloribus transfixum cor habent,
Meracius autem infunde homini, qui multa perpeſſus eſt, (animo.
Dic autem, Accipe, bibe vinum, quandoquidem toleraſti dolores in
Bibat, haud ei indecorum (eſt), purum potum ſuavem
Qui dolorem tollat, irámq;, & malorum oblivionẽ inducat omniũ:
Ut etiam perniciosæ paupertatis in mente ſua obliviſcatur,
Nec ampliùs omnino reminiſcatur ærumnæ & miſeriæ gravis,
Quæ eum occupabat anteà, diſſipet autem curas ab animo.
Tu os aperi, & eſto patronus homini miſero,
Qui tacitus ſtat, & non audet eloqui:
Illorúmque cauſam judica, qui propè ſunt ad perditionem.
Eloquere, nè cela juſtitiam, ſanctáque jura
Judica, advocatus eſto egeno & pauperi,
Æquitatem honorans, & inſolentem injuriam propulſans.
Quis invenire-poterit vir inter fœminas mulieres
Probámque fortémque, & quæ bonis-operibus dedita fuerit?
Non enim margaritæ ei pretioſæ æquiparari-queant.

11 Τῇ πίσυνος, θάρσησεν ἀνὴρ φίλος· ὦ ἐνὶ θυμῷ,
Ἀρνεός τ' ἔμμεναι, μὴ λητῖδος ὣς ἐπιδεύῃς.
12 Ἐσθλὸν μὲν ῥέξει, ὅτοι κακὸν, οἷς ὁκόσ' αὐτὸς
Ἐν σήμῃσιν μύθῳ, καὶ οἱ φίλα γύνατ' ὀρώρῃ.
13 Εἰρία τε λίνα τε ζητεῖ, τά τε χερσὶν ἑῇσιν
Ἀσκεῖ ὑκ ἀέκυσ', ἔο τ' αὐτῆς ἔργα κομίζει.
14 Νηυσὶν δ' ἐμπόρῳ ἀνδρὸς ἐὺ πλείησιν ἐοικὼς,
Ὅν τε μελίφρονα σῖτον ὑπὸ πρῳθεν οἴκαδ' ἀγινεῖ.
15 Ὠυδέ τι παννύχῳ ἔυδει οἰκῆος ἐοῦσα,
Ἧμος δ' ἤτ' ἄρ πω ἠὼς, ἔτι δ' ἀμφιλύκη νὺξ,
Ὀρνυμύῃ, οἰκῳ τε καὶ ἀμφιπόλοισιν ἑῇσιν
Ἀμφότερον, σίτιο καὶ ἔργα μοῖραν ἔδηκα.
16 Κτήματο πίονα ἀγρὸν, ἐν ἐρράσατ', ἐκ τ' ἐνόησε·
Καὶ ὅτε χρήματα πολλὰ πόνῳ καὶ χερσὶν ἄγειρεν,
Ἔργων ἐξ ἰδίων καλὴν ἐφυτάσατο ἀλωήν.
17 Ζώσατο δ' ἦν ἰξύν, μεγάλην ὀπιμύῃ ἀλκὴν,
Καρτεῖ τε θέναρ τε βραχίονας ἐν πυκάσασα.
18 Καὶ τόδε γ' ἐσάφα ἴδεν ἐνὶ φρεσὶ πότνια μήτηρ,
Ὡς ἀγαθὴ πρῆξίς τε, καὶ ὡς ἀρετᾷ τὰ ἄ ἔργα·
Νύκτα δ' ὀρφναίῃ, ὅτε δ' ἔυδεσι βεσποὶ ἄλλοι,
Λύχνος οἱ ὑκ ἔσβη, καμάτῳ δ' ὑ γίνετ' ἐρωή.
19 Φῆ χερνῆπις ἐμῷ· πολλὸν ἦ πόνον πελυπεύει,
Ἄτρακτον σφῶσα, καὶ ἠλακάτῳ ταναύσασα·
Χερσὶν ἐποιχομύῃ πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνει,
Ἀγλαὸν, ἠδέ πο' οἱ μεταμώλια νήματ' ὄλοντο.
20 Πτωχῷ λιγαλέῳ ἐλεήμονα χεῖρα πέπαται,
Χεῖρας ἑὰς ἐτάνυσε καὶ ἠμύῃ ἀνδρὶ θεοῖτη.
21 Οὐποθ' ἑῷ οἰκῳ θεσπεσίης, μή τι πάθησιν
Ἧμαρ πρό, ὅτε χῶρ τε χιὼν ἐπάλυνεν ἀρούρας,
Χλωρῇς ὑπὸ ῥίγεος· ὅπι εἵματα εἵαδ' ἕκαστος
Δίπλυχ', ἀλλὰ μύοι ῥιπὴν συγερὸυ Βορέαο,
Οὐμὶ ἀεικέλια, χλαίνας δέ τε φοινικόεσσας

Ἀμφ'

Eâ fretus, confidit conjux charus ſuo in animo,
Divitem ſe eſſe, & prædæ non indigentem,
Bene ei faciet, non malè, dum ſpiritus
In pectore manet, & ejus chara genua moventur.
Lanámque linúmque quærit, quæ & manibus ſuis
Exercet non invita, & ſui ipſius opera curat.
Navibus autem mercatoris viri bene refertis ſimilis eſt,
Suúmque dulcem cibum de longinquo domum apportat.
Neque totam noctem dormit domi cuſtos cùm ſit,
Cùm autem nondum eſt aurora, adhuc autem ſubluſtris nox,
Surgens, familiæque & ancillis ſuis
Utrumque, cibi & operis portionem dat.
Acquirit pinguem agrum, quem conſideravit benéq; obſervavit
Et cùm opes multas labore, & manibus collegerit,
Operibus ex propriis pulchram plantat vineam.
Accingit autem ſuos lumbos, magnum induta robur,
Fortitudine, & viribus brachia bene ſtipans.
Hoc enim certò novit in animo veneranda mater,
Quòd bona(eſt)negotiatio (ſua),& quòd bene-ſuccedunt ſua opera;
Noctem per tenebroſam, quando dormiunt mortales cæteri,
Lucerna ei non extinguitur, laboris autem non eſt ceſſatio.
Profitetur ſe manibus eſſe netricem:multum a laborem exantlat
Fuſum verſans, & colum extendens:
Manibus tractans artificioſam telam texit,
Splendidam, nec ei irrita fila pereunt.
Pauperi miſero miſericordem manum pandit,
Manus ſuas extendit egeno homini mendico.
Nunquam ſuæ familiæ timet, nè quid patiatur
Die illo, quando nix conſpergit agros,
Pallida præ frigore: quoniam veſtimentis induti ſunt ſinguli
Duplicibus, vitantes ictum horrendi boreæ,
Non certè ſordidis, ſed lænas puniceas

Circa

Ἀμφ' ὦμοισιν ἔχυσιν, ἀλεξανέμους, μάλα πυκνὰς,
Ἀμφότερον, κόσμον τ' ἔμμεναι, χειμῶνά τ' ἀλάλκειν,
Κήδεϊ λαπούσης, ὅσ' ὁιοζήπωνες ἔασι.

22 Ῥήγεα δ' ὁι αὐτῇ ποίησατο σιγαλόεντα,
Θαῦμα ἰδεῖν, μαλακούς τε πάπτας, δῖα γυναικῶν,
Τέχνῃ Θεσπεσίῃ, χαρίεντα ϝέργα τελείει.
Ἐσσυται ἔν βύσσον, καὶ πορφύρῃ ἀμφεκαλύφθη.

23 Ῥεῖα δ' ἀείγαμος καὶ ἐὸς πόσις εἰνὶ πύλῃσιν,
Ἀνδρῶν τ' εἰν ἀγορῇ, πάντων τ' ἀειδείκατος ἄλλων·
Ὁππότε δημογέροντες ὁμῶ ἱερῷ ἐνὶ κύκλῳ
Εἵαται, ἔνθ' ὅγε πᾶσι μεταπρέπει ἀγρομώοισι.

24 Σινδόνα τεχνήσασα, λίνοιό τε λεπτὸν ἄωτον,
Σινδόν' εὐκλωστον, πολυϊδρείῃσι νόοιο,
Πέρνασκ' ἐμπόρῳ ἀνδρὶ, κάπηλ δ' ἀπελάμπετο πολλὴ
Καιρεστέων ὀδονέων· μίτῃ δ' ὁι ἐν χερσὶν ἔθηκε
Ζώνας, ἃς κάλλυ αὐτὴ, ὁ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκεν.

25 Ἀλκὴ καὶ πιμὴ φαέθ' τε χαρὰ τε ἕσσ'
Καὶ κέν ὁι ἦτορ ὀπίσω εὐφροσύνῃσιν ἰανθῇ.

26 Μῦθον ἐυφραδέως πύκα τε φρενέουσ' ἀγορεύει,
Λίλιω δὲ πινυτὴ, καὶ ἓν φρεσὶ μήδεα δίδεν·
Οὐδέ τι μιν θυμαλγὲς ἔπος φύγῃ ἔρκος ὀδόντων,
Ἀλλ' ὁι ἀπὸ γλώσσης ἀγανοφροσύνης ῥέει θεσμὸς
Θεσπεσίης· πᾶσιν δὲ ἐπίσσατο μείλιχος εἶδ).

27 Ϝεν ὁι ἓς οἶκα κομιδὴ ἔχει, ἓυ ϝ' νόησε
Τέκνα καὶ ἀμφιπόλους, καὶ ἐπίσκοπος ἔπλετο πάντων
Ἐξ οἰκωφελίης· βρωϊὴν δ' οὐκ ἤσσεν ἄκνυ,
Αὐτάρ ὁι ἔργα μέμηλε, πόνῳ δ' ἄμα σῖτον ὀφέλλει.

28 Τέκνα δέ μιν μακάριζον, ἄγην δ' ἔχαν, ἐκπότ' ἀνέσαν,
Οἶλω μητέρ' ἐσεῖδον, ἀμύμονά τε κρατερώ τε,
Χάρμα μέγ' ἐυρυβέτῃσιν· ἐπῄνεσεν δέ μιν ἀνὴρ,
Οὕνεκα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτήσατ' ἄκοιτιν.

29 Πολλαὶ εἰσι θύγατρες ἀτὰ χθόνα πολυβότειραν,
Ἀλλη

Circa humeros habent, ventum-propulſantes, valdè denſas,
Utrunque, & ornamento eſſe, frigúsque abarcere,
Curâ matris-familias, neque ſimplici-tantùm-tunicâ-induti ſunt:
Stragula ſibi ipſi conficit ſplendida,
Mirum viſu, mollésque tapetas, inſignis fœmina,
Arte egregiâ, elegantia verò opera perficit.
Induit igitur byſſum, & purpurâ circumtegitur.
Facilè autem notus etiam ejus maritus in portis,
Et virorum in congregatione, & præ omnibus conſpicuus aliis:
Quando popul-ſeniores ſimul ſacro in circulo
Sedent, ibi ille inter omnes eminet congregatos.
Sindonem cùm artificioſè fecerit, & ex lino ſubtile linteum,
Sindonem benè netam, peritiâ mentis,
Vendit mercatori, gratia autem reſplendet multa
Bene-textorum linteorum: tum verò ei in manus tradit
Zonas, quas elaboravit ipſa, ille autem dignum pretium dat.
Robur & honorem tanquam pallam, & tunicam induit:
Et ejus cor in poſterum lætitia exhilarabitur.
Sermonem prudenter, & rectè ſentiens loquitur,
Valdè enim ſapiens (eſt) & bene in animo conſilia callet:
Neque ullum ei acerbum verbum fugit ſeptum dentium,
Sed ei à lingua manſuetudinis fluit lex
Divinæ: omnibus enim novit clemens eſſe.
Bene ei ſuæ familiæ cura habet, bene autem conſiderat
Liberos, & ancillas, & inſpectrix eſt omnium
Ex cura-rei-domeſticæ: cibum autem non edit pigritiæ,
Sed ei opera ſunt-curæ, & ſimul cum labore victum auget.
Liberi autem (ejus) eam beatam-prædicant, admiratio autem eos tenet, cùm aſſurrexerint,
Eò-quòd-qualem matrem cernant, eximiámque & validam,
Gaudium magnum benevolis: laudat autem eam vir (ejus,)
Quoniam cum magna virtute poſſidet uxorem.
Multæ ſunt filiæ in terra alma

Quæ

Αἱ γὰρ ἀειςεύσασαι ἀγακλυτὰ ἔργα τέλεσαν,
Τάων τε κλέος εὐρὺ, καὶ ἐσομβρήσην ἀοιδὴ,
Οἷά ποτ' εἰργάζοντο· σὺ δ' ἔξοχα κέδν' εἰδυῖα,
Πασέων πείρεαι κίνδυνα φῦλα γυναικῶν,
Πασάων πίειρ τ' ἐσὶ νόον, πίειρ τ' ἐσὶ καὶ ἔργα.
Ψεῦδος χάεις ὄζῃ, κενὸν δέ τε κέλλεται ὀπωπῆς,
Ὤλετο δ' ἥβης ἄνθος, ὅτε χαείσατο αἴσλη·
Ἀλλὰ θεοσέβεια πάσας ἐπαινήσασα γυναῖκα.
Ἧς ἀρετῆς ἀπόναιτο, καὶ ἄξιόν οἱ δότε μισθόν·
Αἰνείτω μιν ἃ ἔργα διαμπερὲς εἰνὶ πύλῃσι.

ΤΕΛΟΣ.

Quæ præclarè-rem-geſſerunt, & egregia opera perfecerunt,
Quarum & gloria ampla, & apud poſteros (erit) præconium
Eò-quòd talia aliquando effecerint: Tu autẽ præcipuè præ aliis ho-
Omnimodis virtutibus ſuperas nationes mulierum, (neſta ſciens,
Omnéſque excellis prudentiâ, excelliſque operibus.

Fallax gratia eſt, mendax autem eſt pulchritudo vultûs,
Perit autem juventutis flos, cujus gratioſiſſimus ſplendor:
Sed piam omnes laudabunt mulierem.

Suâ virtute fruatur, & dignam ei date mercedem:
Laudent eam ſua opera perpetuò in portis.

FINIS.

ECCLESIASTES
Metricus,

Sive

CONCIO
SOLOMONIS

Græcis versibus
expressa.

Ἐκκλησιαςής.

ΚΕΦ. α'.

1 Κήρυκος θείοιο τάδ' ἱερὰ ῥήσατ' ἔασιν,
Ὃς Δαβίδαο μὲ υἱὸς, ἄναξ δ' ἦν Ἱροσολύμων.
2 Ὦ ματαιοφροσύνης ἀφάντου· φησὶν ὁ Κήρυξ·
Ὦ ματαίης, ματαίης ἐβροντῶ· λῆρός τε, κόνις τε,
Λῆρος πάντα πέλει, καὶ παμφολύγεσσιν ὅμοια.
3 Καὶ τί γὰρ ἀνέρι ἦδος ὀιζύῳ ὧδε ἐμόγησε,
Καὶ πόνε ὃν πολύπαιδον ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο;
4 Ἀνθρώπων γενεὴ ἡ μὲ φύει, ἡ δ' ἀπολήγει·
Γαῖα δ' ἔνδοθε πέπηγε, καὶ ἔστι νωλεμὲς αἰεί.
5 Ὄρνυται ἠελίῳ, στείχει τε θεῖον ἔσσυδν ἐυρώ,
Καὶ πάλιν ἠελίῳ τερψίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Χῶρον ἰδιλεῖν μεμαὼς, ὅθεν ὄρνυθ' ἐξεφαάνθη,
Τῆ ὄ γε πειπλώθει δρόμος ἀνέλαι ἠδὲ δῦναι κύκλῳ.
6 Πρὸς νότον ἰθύνων στέφεται πάλιν ἐς βορέαο
Διηνεκὴς ἄνεμος, ἄνεμος δέ τε συννεχὲς αἰεὶ
Ῥιπῇσι λιγυερῇσι πολυστροφάλιγγος ἀήτεω,
Ἠέρα μαστίζων, ὀχλεῖται δ' ἤδη ἔνι ἑλιχθείς
Ῥεῖα μεταστρέφεται· ἦ γὰρ δίκη ἔστ' ἀνέμοιο.
7 Εἰς ἅλα πορφυρέων ποταμοὶ πεφορήασιν ἅπαντες,
Ἔνθα ὄ συμβάλλουσιν ἐπίτεμμοι ὄβριμον ὕδωρ
Ἠχῇ θεσπεσίῃ· τάων δέ τε πῆξ πρὶν ἐόντων
Οὐχ ἅλις ὀΐην ἁλὶ, πλείη τ' ἦν ἔσ θάλασσα·
Ἀλλ' ἄμυδις ποταμοὶ, ὅθεν ἤλυθον, ἔνθα νέονται·
8 Οὐδὲν ἄτερ καμάτου· πάντα πόνῳ· ἔργον ἐπ' ἔργῳ·
Οὐκ ἂν τις τόσα κήδε' ἐνίσπῃ, ὧδ' ὀνομλύγῃ·
Ὀφθαλμός τε ὁρῶντι, ὃς γλίσσεται πολλὰ δοκεύειν,
Παπταίνων ἐμόγησε, κόρον δ' οὐχ ἔυρεν ὀπωπῆς,
Οὔς τε ἴδον τ' ἐμόγησε, κόρον δ' οὐχ ἔυρεν ἀκωῆς.

Ὃ

Eccleſiaſtes.

CAP. I.

PRæconis divini hæc ſacra Oracula ſunt,
Qui Davidis filius, rex autem erat Hieroſolymorum.
O vanitatem infinitam! inquit Præco,
O vanitatem, inſaniámq; mortalium! nugæq; pulviſq;
Nugæ omnia ſunt, & bullis ſimilia.
Ecquid enim homini utilitatis ex ærumna quam tolerat,
Et labore quem conficit ſub ſplendore ſolis?
Hominum generatio alia oritur, alia autem deſinit:
Terra autem ſubtùs fixa eſt, & ſtat perpetuò ſemper.
Oritur ſol, & vadit ad cœlum amplum,
Et rurſus ſol delectans homines it ſub terram,
Locum videre geſtiens, unde ortus apparuit,
Ejus autem circumeuntis curſus perficitur ſolito circulo.
Ad Notum tendens vertitur rurſus ad Boream
Circumactus ventus, ruit autem continuò ſemper
Ictibus ſtridulis verſatilis flatûs,
Aërem verberans, gyris autem ſuis circumvolutus
Facilè convertitur: hic enim mos eſt venti.
In mare profundum fluvii fluunt omnes,
Ibi verò conferunt denſi ingentem aquam
Sonitu magno: tot verò licet hi fuerint,
Non ſatis eſt mari, plenúmque non eſt pelagus:
Utcunque ſimul fluvii, unde venêrunt, illùc redeunt.
Nihil absque labore: undique negotium: opus poſt opus:
Haud quisquam tot moleſtias referre queat, neque recenſere:
Etiam oculus humanus, qui ſpectatu digna multa obſervat,
Circumſpiciendo deſeſſus eſt, ſatietatem autê non invenit aſpectûs,
Auríſq; audiendo fatigatur, ſatietatem autem non invenit auditûs.

Ὃ πρὶν ἔην, πόλεμον δ', ὅτε τ' ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
Καὶ ὃ, τι γίνεται ἤδη, ὃ κεν μετόπισθε γένηται,
Οὐδέ τι καινὸν ἐτύχθη ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.

10 Ἦ ῥα νυ γάρ τι πρὸς ὄξιν, ὅ κέν τις ὁρῶν μύθῳ ὀπίσσω
Εἴπῃσι, Ἠνὶς δὲ νῦν, τόδε καινὸν ἔφυ· τίς τοῖον ὄπωπεν;
Θαῦμά μ' ἔχει, ἐπεὶ ἔπ πάρος τοιῶνδε ἐτύχθη·
Νήπιος, ὃς δ' ἐνόησε πάλαι ποτὲ καὶ τὸ γενέσθαι,
Ἀνδράσι πᾶρ προτέροισι, πρὶν ἐλθεῖν ἄμμε φόωσδε.

11 Ὅσσα τὸ πρὶν ἐγένοντο, παρωχήκασιν ἅπαντα,
Οὐδέ τις αὖθις μήσεται ἐν ἀνθρώποισι λελειμμένα·
Ὅσσα τ' ὀπίσθεν ἔσεσθαι ἐν ἐρχομένῃς γενεῇσιν,
Ὅσσα τε καὶ μὴ ταῦτα, ἅτις τ' ἄπυστά τε πάντα
Ἀνθρώπους, ἢν δ' ἔτις μεμήσεται, ἐσθλὸν ἐνείρων.

12 Αὐτὸς ἐγὼ Κήρυξ βασιλεὺς ἦν Ἱεροσολύμων,
Ἀβραμιδέων γενεῆς, Ἰσραήλοιό τ' ἀνάκτων.

13 Σπεύδῃ δ' ἐν φρεσὶ θῆκα νόῳ καὶ ὀπίφρονι βουλῇ
Ζητεῖν εἴ πού τ' ἔστιν ὑπ' ἠέρα οἰκία πάντα
Πάντα μάλ' ὅσσα τέτυκται, ἐρευνᾶν τ' ἠδὲ μεταλλᾶν·
Τοῦτον γὰρ πόνον αἰπὺν ὀίζυροῖσι βροτοῖσι
Δῶκε Θεὸς, ἵνα τόνδε μοχεύωσι πολλὰ πάσσων.

14 Πάντ' ἴδον ἔργ' ὅσα γίνεθ' ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Πάντα δ' (ἰδοὺ) ματίη τε κακὴ, ταραχή τε νόοιο.

15 Οὐδέποτ' ὀρθωθῆναι δύναται, ὃ στρεβλὸν ἐτύχθη·
Οὐδέ τ' ἀριθμηθῆναι, ἔπαρ νύ τις ἔστ' ὀπίσθεν.

16 Καὶ τότ' ἐμὸν περάσειν ἐνὶ σήθεσι φίλον κῆρ,
Ἠνὶ δ' ἐγὼ μέγας εἰμὶ, καὶ ὄλβιος ἐν μεγέθεσι,
Καὶ πάντων πρὸ ἐμεῖο νόον, πίεν τε φρένας ἐσθλὰς,
Ὅσσοι ἐνὶ Σολύμοις πρὸ ἐμεῦ πεφάασιν, ἠδ' ἐγένοντο.
Κῆρ δέ τέ μοι βεβλῆσθαι πεπείρηται πυκινῆσι,
Καὶ πινυτὴν δάσσασθαι, καὶ ἐσθλοσύνην ἐρατεινήν.

17 Αἰνῶς δ' ἐν φρεσὶ βάλλον, ὅλος δ' ἐν τοῖς ἔδεσσι ἦα,
Ἰδμὴν ἐχαρεσσύνην, καὶ μήδεα πυκνὰ δαῆναι,

Γινώ-

Quod antehac fuit, eſt hoc quod-etiam erit poſteà rurſus,
Et quodcunque fit modò, (id) quod in-poſterum fiet,
Nec quicquam novum eſt ſub ſplendore ſolis.

Nunquid enim uſpiam eſt, quod quis videns dicat,
Ecce nunc, hoc novum exortum-eſt: quis hujuſmodi-rem vidit?
Admiratio me tenet, quippe nihil antehàc tale factum-eſt:
Stolidus, neq; animadvertit olim quandoq; etiam hoc factum-fuiſſe,
Homines apud priſcos, priuſquàm venerimus nos in-lucem.

Quæcunque priùs fuerunt, præterlapſa-ſunt omnia,
Nec ulla eorum memoria inter homines relicta-eſt:
Quæque poſthac erunt in venturis ſeculis,
Quæque etiam poſt hæc, incognitáque & inaudita omnia
Per terram, eorum autem nemo recordabitur, nec in ſomnio.

Ipſe ego Præco Rex eram Hieroſolymorum,
Abramidarum genti, Iſraelíque imperans.
Sedulò autem in mente poſui, animo & prudenti conſilio
Inquirere qualia tandem ſunt ſub cœlo ſplendido
Omnia omnino quæ fiunt, inveſtigare etiam & ſcrutari:
Hunc enim laborem arduum miſeris mortalibus
Dedit Deus, ut eum tolerantes multa paterentur.

Omnia vidi opera, quæcunque fiunt ſub ſplendore ſolis,
Omnia autem (ecce!) vanitáſque mala, & perturbatio animi.
Nunquam rectum-fieri poteſt quod tortuoſum eſt:
Neque (id) numerari, cujus aliquis eſt indigens.
Et tunc meum allocutus-ſum in pectore charum cor,
Ecce ego magnus ſum, & felix inter homines,
Et omnes antecello prudentiâ, & mente bonâ,
Quotquot in Solymis ante me educati ſunt, & nati.
Cor autem meum conſiliorum experientiam-habuit prudentium,
Et ſapientiam didicit, & ſcientiam amabilem.
Vehementer autem animum adjeci, totus autem in his eram,
Ut ſcirem prudentiam, & conſilia ſolertia cognoſcerem,

Γινώσκειν μαλίλλω τε, χαλιφρεσύνλω τε νόον.
Ἔγνων δ' ὡς κ' τοῦτο κακὸν δυμοφθόρον ἦεν.
18 Πολλὴ γὸ πανυτὴ πολλὴ ἐνί τ' ὄζῳ ἀείρῃ
Ἰσρείην δ' ὃς ἀΐξει ἀϊνὴς, ἅμα πίνδος ἀΐξει.

ΚΕΦ. β'.

1 Καὶ τότ' ἐμὸν περσέυσπον ἐνὶ στήθεσι φίλον κῆρ,
Εἶσ' ἄγε νῦν, κεφάλῃ, πειρήσομαι ὅ, πλέσ τι χρή·
Ἡ πυγιθοσύνη τοι ἄμα ῥεσεῖν, ἢ μέ τε πολλὲς
Θήγει· ἄγ' ἴον, τέρτα, κ' ἐϋφρεσύνησιν ἰαίνω·
Καὶ τόγ' (ἰδιὸ!) λῆρός τε κακὸς, μαπὴν τ' ἀλεγεινή.
2 Εἶπα, Γέλως μὶ μαίνετ'· ἐϋφρεσύνη τί δ' ὄνησις;
Ἢ κ' πῖς πρῆξις πέλε χάρμαθ', εἴπω δ' ἰκάνες;
3 Μερμήνιξα δ' ἔπειτα χῖ φρένας, αἶδε πα δῖνον
Ἀπασίως πέμψω, (πιυτίω δ' ἔτι θῆκ' ἐνὶ θυμῷ)
Καί τι χαλιφρεσύνης ἐπιζήμιόν, ὄφρ' ἴυ εἰδῶ
Ποῖον ἔην τόδε καλὸν ἐδ' ἄσιμον ἀνθρώποισιν,
Ἔρδειν ὅ σφιν ἔοικεν ὑπ' ἠεροειδὲ πρόπαν
Νωλεμιὲς, εἰσόκ' ἀϋτμὴ ἐνὶ στήθεσι μιήσῃ.
4 Τεῦξα δέ μοι μεγάλ' ἔργα, πεκλυτὰ, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ἀσκήσας· κ' ἔδειμα δόμες, ἐφύτευσά τ' ἀλωάς.
5 Κήπες μοι πέπησα, κ' ὄρχες τηλεδόωντας·
Ἐνθα δ' ἄνδρεα κάλ' ἐυθημοσύνῃσι φύτευσα,
Ὥρῃ παντοίοισιν ἀεὶ βεβεηδότα καρπῷς.
6 Τεῦξα δέ μοι κρινὰς ὕδατος, φυτὰ πυκινὰ κατίζειν,
Ὀρεϊ δ' ἄλις πίνῃ τέμνων, τεθαλυῖά τ' ἀλωὴ,
Τλη τ' ἀρδμὸν ἔχῃ, ὅτι ἄνδρεα μακεδὰ πεφύκῃ.
7 Δμῶας ἔχον, ἁμαάς τε, κ' οἰκογενεῖς θεράποντας,
Οἱ μοι ὑπέδρηνον βίοτον· δέμοι ἄσπετον ἦεν,
Πολλαί τε κτηνέων ἀγέλαι, κ' πώεα μήλων,
Ὧν βυθὲν ἀφνειὸς, πολυπάμων τ' ἦν πίειρα πάντων,
Ὅσσοι ἐνὶ Σολύμοις περὶ ἐμεῦ τράφεν, ἠδ' ἐγένοντο.

Χρυσ

Ut intelligerem inſaniámque & ſtultitiam mentis:
Senſi autem quòd & hoc malum mentem affligens erat,
In multa enim prudentia multa ineſt triſtitia:
Scientiam autem qui auget vir, ſimul dolorem auget.

CAP. II.

ET tunc meum allocutus ſum in pectore charum cor,
Eia age nunc, O cor, tentabo quid tibi opus ſit:
Utique fortaſſe lætitia tibi placet mente, quæ & multos
Demulcet: age igitur, voluptatibus fruere, & gaudiis exhilarare:
Et hoc (ecce!) nugæque malæ, vanitásque miſerabilis.
Dixi, Riſus inſanit: hilaritas autem quid prodeſt?
Aut quis effectus eſt lætitiæ, ſi quando venit?
Cogitavi autem deinde in animo, nigrum vinum
Libenter bibere, (prudentiam autem adhuc poſui in animo)
Et aliquantulum ſtultitiæ indulgere, ut probe ſcirem
Quodnam eſſet illud bonum, & juſtum hominibus,
Quod illos facere decet ſub cœlo dies omnes
Perpetuò, quamdiu ſpiritus in pectore manſerit.
Feci autem mihi magna opera, præclara, mirum viſu,
Elaborans: & extruxi domos, & plantavi vineas.
Hortos mihi feci, & quincunces florentes:
Ibi autem arbores pulchras bono ordine plantavi,
In tempore variis ſemper onuſtas fructibus.
Feci autem mihi fontes aquæ, plantas frequentes irrigare,
Ut aſſatim biberet nemus, floréntsque viridarium,
Sylváque rigationem habeat, ubi arbores longæ creſcunt.
Famulos habebam famulásque, & domi natos ſervos,
Qui mihi miniſtrabant: ſubſtantia autem mihi ingens erat,
Multáque pecudum armenta, & greges pecorum,
Quorum abundè dives, locuplésque eram ſupra omnes,
Quotquot in Solymis ante me educati ſunt, & nati.

8 Χρυσὸν μοι νήποσι, καὶ ἄργυρον ἠλιθα πολλὸν,
Καὶ κειμήλια πόλλ', ὅσ' ἀνάκτων παῖδες ἔχουσιν,
Ὅσσα τ' ἐϋκλειμένην ἀγυιόεσσ' ἐν πολίεσσι,
Καὶ χώρης, ἄδε πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται.
Οὐδέ πω ἠγλυκερῆς θυμός μοι ἐδεύετο μολπῆς,
Οὐδέ π κηλητμοῖο, ἀοιδὲς ἧ κλέπτασα,
Ἀνέρας ἠδὲ γυναῖκας ἀνεδλύσας ὁπὶ καλῇ
Ἡδὺ μάλ', ἀλλά τε ὅσσα βροτῷ θελκτήρια εἰσιν,
Ὀργανά τ' ἠχήεντα, τά πε φρένα τέρπτ' ἀκύων,
Φθογγῆς παντοίης, ἐμπάζυσα καὶ ἐντάτ' ἔχεσκον.
9 Ὡς μὲ ἐγὼ μέγας ἦν, καὶ ἀξδόμωος πίεα πάντων
Οἱ πρὸ ἐμεῦ ἐγένοντο ἐνὶ Σολυμοισιν ἐραννοῖς.
Οὐδέ τι νήπιος ἦα, νόος δέ μοι ἐδλὸς ὀπίδει.
10 Ὅ, τι καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἐμοῖς κεχαρισμένον ἦεν,
Τοῖσιν ὄρεξα φέρων, ἄλιον δ' οὐκ ἔσχεθον ἔγχδρ,
Οὐδέ πιμυ κραδίην ἀπορέργαθον εὐφροσυνάων.
Τέρπιλο γάρ μοι κῆρ, καὶ ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη,
Ἔργων μευ πάντων ἀπονήμονος, ἠδὲ πόνοιο·
Ἦδέ τέ μοι καὶ μοῖρα πάλεν, καμάτοιό τε μισδός.
11 Καὶ τότε πάντ' ἴδον ἔργ' ὅσα χερσὶν ἐμῇσιν ἔρεξα,
Καὶ πόνον, ὃν τολύπευσα πονεύμενος, ἐν ἐνόησα·
Πάντα τ' (ἐδύ) λῆρος, κακότης δέ τε θυμὸν ἔθηκα,
Οὐδέ τι ἔπλετ' ὄνησαρ ὑπ' ἠελίου φαέθοντα.
12 Στρεφθεὶς αὖ πυτίω μέμονα φρεσὶ θυήσδαι,
Καὶ μανίην, μανίης τε κακοηγήτιν καὶ ἀταίρην
Ἀφροσύνην· τί γὸ ἔρξαι ἀνὴρ δύναθ', ὃς μετ' ἄνακτα
Τοιόνδ' ὑ'ςερος ἦλθεν τόφρ καὶ θεὸν τετέλεσσο.
13 Καὶ τότε μὲ σαίφα ὄιδα καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα,
Ὅτι σαοφροσύνη θελκίνεται ἀφροσυνάων
Τόσσον, ὅσσον τε φάος πίεα σκότος ὔς' ἐρεζενῆς.
14 Ἐν κεφαλῇ ἀνδρὸς σοφὸν ὄμματ' ἔασιν,
Ἄφρων δ' ἐν ζόφῳ ὄζει, καὶ ὐκ ἴδεν ὁππόσ βαίνει,

Πεινὶ

Aurum mihi cumulavi, & argentum valdè multum,
Et theſauros multos, quos regum filii habent,
Et quæcunque bene-exſtructis congeſta ſunt in urbibus,
Et regionibus, ubi plurima in domibus poſſeſſiones jacent:
Neque unquam dulci animus meus egebat cantu,
Neque delinimento; cantores autem acquiſivi,
Viros & fœminas cantantes voce pulchrâ
Suave admodum, aliáque quæcunque mortalium oblectamenta ſint,
Inſtrumentáque ſonora, quæ quis animo delectatur audiens,
Soni omnimodi, inflata & intenta habebam.

Sic ego magnus eram, & amplificatus præ omnibus
Qui ante me erant in Solymis amœnis:
Neque inſipiens eram, intelligentia autem bona mihi aderat.

Quicquid etiam oculis meis gratum erat,
Id illis præbui ferens, vanum autem non erat (eorum) deſiderium,
Nec omnino meum cor prohibebam à lætitia:
Delectabatur enim mihi cor, & in mente animus gaudebat,
Ex operibus meis omnibus fructum-capiens, & labore:
Hæc mihi portio erat, laborísque præmium.

Et tunc omnia vidi opera, quæcunq; manibus meis feci,
Et laborem, quem confeci laborans, bene obſervavi:
Omniáque (ecce!) nugæ, & ærumna animum rodens,
Nec ullum erat emolumentum ſub ſole ſplendente.

Converſus deinde ſapientiam cupiebam mente perſpicere,
Et inſaniam, inſaniæque germanam, & ſociam
Stultitiam: Quid enim facere vir poteſt, qui poſt regem
Talem poſterior venit? quod & antea factum eſt.

Et tunc certò novi, & oculis vidi,
Quòd ſapientia excellit ſtultitiam
Tantùm, quantùm lux ſuperat tenebras obſcuras.

In capite viri ſapientis oculi ſunt,
Stultus autem in tenebris eſt, & non videt quò vadit,

Ποσὶν ἀλιτεύων, ὅπ μιν αὐτος ἀμφεκάλυψεν.
15 Εἶπον ἐνὶ κραδίῃ, Ὅτιν ἀεσίφρονι φωτὶ
Μοῖρα πέλῃ, τοίη μ' ἐμοὶ πυτῷ πορ ἐόντι·
Μάψ· τί γὰρ ἔν πυτῆς ἤδεις πί κε μοι μίγ' ὄνειαρ
Μᾶλλον πεπυύσθαι, πέει τε φρένας ἔμμεναι ἄλλως;
Εἶπον δ' ἐν κραδίῃ, Μαπὴ τόδε τ' ἐς' ἀλεγεινή.
16 Οὐ γάρ πω τις μήμων ἐχέφρεσιν ἀνέρος ὀξὺ
Μᾶλλον ἢ ἠλιβάτοιο διαμπερὲς ἐν μερόπεσσι,
Καὶ γὰρ ὅπορ νῦν ὄξι, παρ' ἐονομάοισιν ὀλεῖται,
Λήθῃ αἶψα θέν, μ' ὑκέτ φῆμις ὀπίσω·
Πῶς ἢ θνήσκει ἀνὴρ πεπυμένος ὥστε χαλίφρων.
17 Τέτυκά μοι ἐχθρὸς βίος· ἄπλετο, τείρε γὰρ αἰνῶς
Ἔργον ὅπορ τετέλεσται ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Καὶ πόνος ἀργαλέος, τὸν ὀπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Αἰὲν ὀϊζύουσι μίγα δ' ἄχθομαι, ὅτια μώνος·
Πάντα γὸ ἀλοιήσῃ ματὶν, θυμοῖό τ' ἀνίη.
18 Ἀλλά γε πάντα πόνον, τὸν ὑπ' ἠέλιον τολύπευσα,
Καὶ βίοτον, τὸν ἄγεσα πόνῳ μ' ἐχρῆν ἐμῆσιν,
Ἐσυγον, ὅτι λίλιω ἀπονήμμενος, ἤνεκ' ἔμελλον
Ἀνέει καλλιπέειν, ὃς ὄπαθεν τόνδε λάχησι.
19 Τίς δ' οἶδ' εἰ σοφὸς ἔσσεται, ἢ χαλίφρων·
Ἀλλ' ἔμπης οἴκοιο ἄναξ ἔσσ' ἠμετέροιο,
Καὶ βίοτε, τὸν ἄγεσα πόνῳ, πυτῇ τε νόοιο,
Φαίνων μήδεα πυκνὰ ὑπ' ἐρανὸν ἠελίόν τε·
Ὡς ἄρα μὰψ ἔκαμόν τε μ' ἔτλιν, δαὶ ἐμόγησα
Ἀλλήκῳ κεραδίῃ ματὶν τόδε γ' ἐς' ἀλεγεινή·
20 Τέυκε' ἀελπία θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔθηκε,
Κῆρ δέ μοι ὑκέτ' ἐώλπει ὀϊζυροῖο πόνοιο
Οὐδ' ὀλίγον πορ ὀναξ, ὑᾧ ἤλιον ὃν τολύπευσα.
21 Ἔστιν ὃς ἀμφιπορῆται ἐχφροσύνῃ ἐρατεινῇ,
Ἰδρείῃ τε δίκῃ τε, τὰ δὲ φρεσὶν ἦσιν ἄρηρεν·
Ἀνδρὶ δ' ὅμως μετόπαθεν, ᾧ ἔποτε τοῖα μέμηλε,

Καλλεί-

Pedibus errans, quia eum tenebræ obvolvunt:
Dixi in corde, Qualis inſipienti homini
Sors eſt, talis & mihi ſapienti quamvis exiſtenti:
Fruſtrá: quænam igitur ſapientiæ utilitas? quod autem mihi magnum
Magìs ſapere, prudentiâque excellere alios? [commodum (eſt)
Dixi verò in corde, Vanitas etiam hoc eſt miſeranda.
Non enim ulla memoria prudentis viri eſt
Magìs quàm ſtolidi, perpetuò inter homines,
Etenim id quod nunc eſt, apud poſteros peribit,
Oblivione abolitum, & non-ampliùs rumor (de eo) poſteá:
Quomodo verò moritur vir ſapiens? ſicut ſtultus.
Idcircò mihi exoſa vita erat, vexabat enim gravitèr
Opus quod fit ſub ſplendore ſolis,
Et labor difficilis, quem in terra gentes hominum
Semper ærumnosè exantlamus, valdè autem crucior, eò-quòd-talia
Omnia enim pernicioſa vanitas, animíque vexatio. (paſſus-ſum:
Sed & univerſum laborem, quem ſub ſole ſuſtinui,
Et ſubſtantiam, quam collegi labore & manibus meis,
Odi, haud-quicquam admodum (exinde) fructú percipiens, eò-quòd futurus eram
Homini (eam) relinquere, qui poſteá (eam) ſortitò-obtineret.
Quis autem novit, an ſapiens fortè hic erit, an ſtultus:
Nihilominus (illę) ſubſtantiæ dominus erit noſtræ,
Et facultatum, quas congeſſi labore, prudentiâque mentis,
Oſtendens conſilia ſolertia ſub cœlo & ſole:
Sic utique incaſſum laboravi, & ſuſtinui, quæcunque perpeſſus ſum
Indefeſſo corde: Vanitas hoc eſt miſerabilis.
Ideò deſperantem animum in pectore poſui,
Cor autem meum non amplius ſperabat ex ærumnoſo labore
Vel tantillùm quidem emolumenti capere, ſub ſole quem toleravi,
Eſt qui laborat circa ſapientiam amabilem,
Scientiámque & juſtitiam, hæc enim animo ejus conveniunt:
Homini tamen poſteá, cui haudquaquam talia curæ ſunt,

Relinquet

Καλλείψει ἐὰ ἔργα, κ᾽ ἄφρονι κλῆρον ὀπάσει·
Τοῦτο μ᾽ ἔφ᾽ ματίῃ τε κ᾽ ἀλόμβιον κακὸν ὄζει.

22 Ἀλλὰ τί γὰ θέλεις βεροτῷ; τί δέ οἱ μέγ᾽ ὄνειαρ
Ἐκ τε πόνε παντὸς, κ᾽ ὀϊζύος ἰὼ ἐμόγησε
Δύσμορος ὃν κ᾽ θυμὸν ὑπ᾽ αὐγὰς ἠελίοιο;

23 Καὶ γάρ τ᾽ ἤματα πάντα κακῆς ὀδύνησιν ὁμιλεῖ,
Ἕως ζωοῖσι μίτοισι· πόνον δ᾽ ὀχέων κ᾽ ὀϊζὺν,
Μυελὰ κήδεα πάσει ὀπὶ ζείδωρον ἄρηρεν
Νωλεμέως, καμάτῳ τε δύῃ τ᾽ ἀρημένος αἰνῷ·
Ἀλλὰ κ᾽ ἐν λέκτῳ κεῖται κρατέρ᾽ ἄλγεα πάσχων,
Οὐδέ οἱ ἔς᾽ ἀνὰ νύκτας ἀνάπαυσις κακότητος
Πένθεσι τειρομένῳ, ἔδ᾽ οἱ τότε κεν φίλον ἦτορ
Λωφήσειε κακῶν· ματίῃ τόδέ τ᾽ ἔς᾽ ἐλεεινή.

24 Οὐπ τι ὄζει βεροτῷ τοῦ γε κρεῖσσον κ᾽ ἄρειον,
Ἢ ὅτ᾽ αν εὐφροσύνης ὀπιδαίνῃ ὃν κ᾽ θυμὸν,
Ἔδων κ᾽ πίνων, ἔργοισί τε δῖσιν ἰανθείς·
Τέρπηαι, καμάτε ἀπονήμονος, ὅν κε ἀνέτλη·
Τοῦτό τι μοι κάλλιστον ὀπὶ φρεσὶν εἴδηαι ἔῃ),
Ἐυ δ᾽ τε δίδυν ὃ κ᾽ δῶρον τοῦτ᾽ ἔς᾽ Θεοῖο.

25 Τίς γὰ ἐμεῦ πίει δίδην ὀρεῖατα πολλὰ κ᾽ ἐδλά;
Τίς νύ κεν εἰδατα θᾶσσον ἔχοι, ὅτε θυμὸς ἀνώγῃ
Καὶ γαςήρ; τίνι μᾶλλον ὀπὶ χθονὶ σῖτος ἐτοῖμος;

26 Ὃς γάρ τ᾽ ἐδλὸς ἔοι Θεοῦ ἄντα, κ᾽ αἴσιμα εἰδὼς,
Τῷγε Θεὸς πνυτίῳ, ἰδρείῃ τ᾽, εὐφροσύνῃ τε
Ὤπασεν· ὃς δέ τ᾽ ἁλιτῆὸς ἔοι, κ᾽ αἴσυλα ῥέζοι,
Τύτῳ ἄλγεα πολλὰ, πόνον τ᾽ ἐχέμεν κ᾽ ὀϊζὺν
Δῶκ᾽, ἵνα νήσας κ᾽ ἀγείρας ἄσσοτον ὄλεον,
Ἀνδρὶ λίπῃ, ὅ κεν ἐδλὸς ἐναντίον ᾖσι Θεοῖο.
Καὶ τόδε μ᾽ κωότης, τόσα μᾶλ᾽ ἄλλοισιν ἀγείρειν,
Καὶ κακότης, τείρουσά τ᾽ ἀγιάζουσά τε θυμόν.

ΚΕΦ.

Relinquet ſua opera, & ſtulto hæreditatem præbebit:
Hoc igitur profectò vanitas, & pernicioſum malum eſt.

Sed quid enim ſupereſt homini? quodnam verò ei magnum emolumentum
Ex labore univerſo, & ærumna quam tolerat
Miſer ſuo in animo ſub ſplendore ſolis?

Etenim dies omnes eum malis doloribus verſatur,
Dum vivis intereſt; laborem verò ſuſtinens & ærumnam,
Innumerabiles curas concoquit ſuper alma terra
Indefinenter, labore & miſeriâ afflictus gravi:
Quin & in lecto jacet validos dolores patiens,
Neque ei eſt noctu reſpiratio ab ærumna
Mœroribus cruciato, nec ei vel tum quidem charum cor
Requieverit à malis. Vanitas hoc etiam eſt miſeranda.

Nihil quicquam eſt homini hoc melius & præſtantius,
Quàm cùm lætitiæ indulgeat ſuo in animo,
Edens & bibens, operibúſque ſuis delectatus
Gaudeat, labore fruens, quem ſuſtinuit.
Hoc mihi pulcherrimum quid in mente videtur eſſe,
Bene autem novi quòd & donum hoc eſt Dei.

Quis enim plusquam ego novit edulia multa & bona?
Quis cibos citiùs habere queat, cùm animus ſuadet
Et venter? cui magis in terra victus (eſt) paratus?

Qui enim bonus fuerit coram Deo, & honeſta ſciens,
Illi Deus ſapientiam, ſcientiámque & lætitiam
Præbet: qui autem improbus fuerit, & nefaria patraverit,
Huic dolores multos, laborémque habere & miſeriam
Dat, ut poſtquam accumulaverit, & congeſſerit immenſas opes,
Viro (eas) relinquat, qui bonus fuerit coram Deo.
Et hoc quidem vanitas (eſt), tantas res fruſtrà aliis colligere,
Et ærumna, vexans affligénsque animum.

CAP.

ΚΕΦ. γ'.

1 Καιρὸς ἁπάντων ὅζιν, ὁπὶ χθονὶ ὄσσα γένοιται,
Ὥρη τ' ἔργε παντὸς ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.
2 Ὥρη μὲ γενετῆς, ὥρη δέ τε καὶ θανάτοιο·
Ὥρη κοσμῆσαι φυτὰ τ' ἀμφιλαχεῖν,
Ὥρη τ' ὀκιδζῶσαι, ὅ πες τὸ φὶν ἐφύτευσεν.
3 Ὥρη ἀποκλεῖναι, ὥρη δέ τε ἰήσασθαι·
Ὥρη ἀμαλδῦναι, ὥρη δέ τε οἰκοδομῆσαι.
4 Ὥρη τε κλαυθμοῖο, καὶ ὥρη ὄζε γέλωτος·
Ὥρη πενθῆσαι, ὥρη δέ τε ὀρχήσασθαι.
5 Ὥρη ἀποῤῥῖψαι τε λίθες, ὥρη δέ τ' ἀγείρας·
Ὥρη ἀγκὰς ἑλεῖν, ὥρη δέ τε νοσφίζεσθαι.
6 Ὥρη τε κλήσασθαι, καὶ ὥρη ὄζιν ὀλέασθαι·
Ὥρη ἀσειρέως καλέχειν, ὥρη τε φυλάσσαι.
7 Ὥρη ἀχλέωσαι, ὥρη συῤῥαπλεῦσαί τε·
Ὥρη μὲ πλέλαι σιγῆς, ὥρη δέ τε μύθων.
8 Ὥρη καὶ φιλότητος, ἐδ' ὥρη ἔχθεος αὖ νοῦ·
Ὥρη καὶ πολέμοιο, καὶ εἰρλμίης ἐρελεινῆς.
9 Καὶ τί γὸ ἀνέρι ἤδος ὀιζυερὸ πόνοιο;
Ἤ τί μιν ἔργον ὀφέλλει, ὅτ' ἐγὼ κάμω ἐδ' ἐμόγησας;
10 Εἶδον ἐγὼ κάματον, Θεὸς ὃν δειλοῖσι βροτοῖσι
Θῆκαν, ὀϊζύσασθαι, καὶ παρέμεν ἄλγεα πολλά.
11 Πάνθ', ὅσα ὄζιν, ἔτευξεν, ἐν' ὥρη καλὰ γένηται·
Ἀνθρώσι δ', ὡς φρεζέσατ', ἐν φρεσὶ θῆκαν ἀ ἔρεα,
Ἐν μὲ γαῖαν ἔθηκ', ἐν δ' ὠκεανὸν, ἐν ᾧ θάλασσαν·
Ἀλλ' ὔπις δύναται σάφα εὑρεῖν, ὑδὲ νοῆσαι
Ἔργον ὅπερ Θεὸς ὄφελει ἀπ' ἀρχῆς ἄχει τέλος δε.
12 Γινώσκω δ' ὅτ τοῖσιν ἐν ὔπ κρήγυόν ὄζιν,
Εἰ μὴ ἴν' ἀνέρι θυμὸς ἐὺ φρεσύνησιν ἰανθῇ,
Ἕως πεὲπ ζώει, εὐφρεσύνη τε μεμιλγ.
13 Ὅφρά δ' ἕκαστος ἀνὴρ, ὅσσοι χθόνα ναιετάουσιν,

Ἔδοι

CAP. III.

OPportunitas rerum omnium eſt, in terra quæ geruntur,
Tempúsque negotio unicuique ſub ſplendore ſolis.
Tempus nativitatis, tempúsque mortis:
Tempus excolendi areolas, plantáſque circumfodiendi,
Tempúſque eradicandi (id) quod quis priùs plantavit.
Tempus occidendi, tempúſque medendi:
Tempus ſubruendi, tempúſque ædificandi.
Tempúsque fletûs, & tempus eſt riſûs:
Tempus lugendi, tempúſque ſaltandi.
Tempus disjiciendi lapides, tempúsque colligendi:
Tempus amplexandi, tempúsque averſandi.
Tempus acquirendi, & tempus eſt perdendi:
Tempus firmiter retinendi, tempúsque projiciendi.
Tempus ſcindendi, tempúsque conſuendi:
Tempus eſt ſilentii, tempúsque ſermonum.
Tempus etiam amoris, & tempus odii gravis:
Tempúsque belli, & (tempus) pacis amabilis.
Quodnam enim homini emolumentum ex ærumnoſo labore?
Aut quid ei opus prodeſt, in quo laborat, & ſudat?
Vidi ego laborem, Deus quem miſeris mortalibus
Impoſuit, in ærumna eſſe, & pati dolores multos.
Omnia, quæcunque ſunt, fecit, ut in tempore pulchra ſint,
Hominibus autem, ut conſiderent, in mente poſuit ſua opera,
Et terram poſuit, & cœlum, & mare:
Atqui nemo poteſt clarè invenire, neque intelligere
Opus quod Deus facit à principio penitùs ad finem.
Scio autem, quòd illis nil boni ineſt,
Niſi ut homini animus lætitiâ exhilaretur,
Dum adhuc vivit, beneficentiáque curæ-ſit.
Et ut unusquiſque vir, quotquot terram inhabitant,

Edat

Ἔδοσι γὰρ πνοὴ, κρεμάτα τ' ἀπὸ πάντες ὄνται,
Οὐκ ὀΐζυσιν· ὡς γὰρ τὰ τ' ἔσι θεοῖο.
14 Οἶδ' ὅτι ἔργα θεοῖο ἔσσεται ναυλεμὲς αἰεὶ,
Πάντα μάλ', ὅσα γέγονε διαμπερὲς ἐφ' ἔργα τοῖσιν
Οὔτέ τι προσθεῖναι δύναται βροτὸς, ἔτ' ἀφελέσθαι·
Τέτυκται δ' αὐτὸς ἔργα, ἵνα μιν δ' αἰζοίατο φῶτες,
Αἰδόμενοι ἔθεν ἄντα, εἰνὶ τ' ὀπίσω τρομέοντες.
15 Ὅ, τι περ ἦν, νῦν ἔστι, τό, τ' ἐσσόμενον περὶν ἐτύχθη,
Καὶ ὁ παρώχηκε, προτέρης πάλε τ' ἐν γενεῇσι,
Τῦτο θεὸς ζητεῖ, ἵνα τ' ἐξ ἀνδρεσι πθείη.
16 Εἶδον δὴ ἐγὼ ἔτι τὰ· ὑπὸ ἥλιον φαέθοντα
Ἐωσμίης ἕδος, ἦχι δικασπόλοι ἄνδρες ἔασι,
Κεῖθι δ' ἀλιθοσύνη, ἐγὼ γέτλια ἔργα τέτυκτο,
Χὠ μὲν τ' ἐυδικίης, θέμιν ἐμμένει ἢπερ ἔοικεν,
Ἔνθα δ' ἔλιν ὔζεις, ἐγὼ ἀτασθαλίη ἀλεγεινή.
17 Εἶπον ἐνὶ κραδίῃ, θεὸς ἰθείῃσι δίκῃσι
Ἀμφοτέρυς κρινέει, ὅς τ' ἄσιμος ὅς τ' ἀλιτήμων·
Ἔσται γάρ ποτε ἦμαρ, ὅτ' ἀμφασδὰ ῥεῖα γένηται
Δήνεα πάντα βροτῶν, ὁἱ ἕπλετο, ἔργα τε πάντα.
18 Εἶπον ἐνὶ κραδίῃ μετοπίῳ ἀμφὶ γενέθλῃ,
Οἱοί τε βροτοί εἰσι, ἐγὼ ἤνπινα μοῖραν ἔχωσιν·
Ὅπλι θεὸς σάφα δείξει, ἐγὼ ἀμφασδὰ πᾶσαν ἕδηκαν
Ἀνθρώπων γένῳ· ὄϊον, ἵνα γνώωσι ἐγὼ αὐτοὶ
Οὐνεκα θηρία τ' εἰσὶν, ὁμῶς δέ τε ἔλαχον ἀϋτης.
19 Οἰπερ θηρῶν γένεη, τοιήδε ἐγὼ ἀνδρῶν,
Ἶσα γὰ ἀλλήλοισι λελόγχασιν ἀμμορείλιν τε,
Μοῖρά τ' ἀμφότεροι, ἐγὼ ὁμῶ βίοτοιο θάλπος·
Κἀτθανον ἄμφω ὁμῶς, ἴα δ' ἐν σήθεσιν ἀϋτμὴ
Πᾶσιν ἐνέσκηλαι, ἀπὸ δ' ἔπλατο πᾶσιν ὁμοίως.
Οὐκ ἄρα τι ζώῃ ἕτερ περιγίνεται ἀνὴρ,
Οὐδέ πῃ ὀλέον ὅπλι σκιᾶς ὄναρ εἰσὶν ἅπαντα.
20 Πάντα μάλ', ὅσα γίνονται ὑπ' ἠελίῳ ἀγερώντα, Εἰς

Edat & bibat, laboréque omni fruatur,
Quem ærumnosè-tulit: donum hoc eſt Dei.
Scio quòd opera Dei erunt in perpetuum ſemper,
Omnia omnino, quæcunque fecit penitús: nec iis
Vel addere quicquam poteſt homo, vel detrahere:
Ideircò autem ipſe fecit, ut eum venerarentur homines,
Reverentes coram eo, ejúſque vindictam timentes.
Quicquid (anteà) fuit, nunc eſt, & quod futurum eſt, prius fuit,
Et quod præteriit, prioribúsque fuit in ſeculis,
Hoc Deus requirit, ut & iterum hominibus reponat.
Vidi tum etiam deinde ſub ſole ſplendente
Æquitatis ſedem, ubi judices viri ſunt,
Ibi autem nequitia, & ſceleſta opera perpetrata-erant,
Locúmque juſtitiæ, jus ubi eſſe oportuit,
Ibi autem erat injuria, & improbitas gravis.
Dixi in corde, Deus æquo jure
Utrosque judicabit, quique juſtus (eſt) quique improbus:
Erit enim aliquando dies, cùm palàm facilè fient
Conſilia omnia mortalium, qualia fuerint, operáque omnia.
Dixi in corde genere de humano,
Quales homines ſint, & qualem ſortem habeant:
Quoniam Deus clarè oſtendit, & palàm omnibus fecit
Hominum genus quale (ſit,) ut ſciant etiam ipſi
Quòd etiam beſtiæ ſunt, parémq; (cum iis) obtinuerunt conditionem.
Quale beſtiarum genus, tale & hominum,
Æquale enim ſibi-invicem ſortiti ſunt infortuniúmque,
Patúmque ambo, eundem vitæ terminum:
Moriuntur ambo ſimiliter, unus-idémque in pectore halitus
Omnibus inſpiratur, avolat autem omnibus ſimiliter.
Haud igitur quicquam animali alteri antecellit homo,
Nec ulla ei prærogativa: quia umbræ ſomnium ſunt univerſa.
Omnia prorſus (animalia,) ſunt ſub cœlo ſtellato,

Ad

Εἰς ἕνα χῶρον ἴασι, περὶ μοῦ τ' ἄλλ', αὐτὰρ ἐπ' ἄλλο,
Παυδ'κον ἐς λιμόρα ξωὴν φρήσαντα κἀλάδησαν·
Ἐκ κόνις πάντ' εἰσὶ, κ) ἐς κόνιν αὖτε κέονται.
21 Τίς σάρα γινώσκει ψυχὴν μερόπων ἀνθρώπων,
Ἣ τ' ἐπεὶ ἦν σάρκας τε κ) ὀστέα κάλλιπ' ἐπέρθεν,
Τ'λόσ' ἀνερμήνη πέτεται, τάχα δ' αἰθέρ' ἰκάνει;
Ἢ κ) τίς ψυχὴν τοῦ κτήνεος ὅδ' ἐσὶ θυμῷ,
Ἣ πέ πε ἐς ῥεθέων πᾶα μήνη πέτη, βῆ δ' χαμᾶζε;
22 Οἶσθ' ἔν, ὡς τοῦ γα κρεῖσσον, κ) κάλλιον ἔδδεν,
Ἢ ὅταν ἀνέρι θυμὸς ἐϋ φρεσύνησιν ἰαύῃ,
Χαίρων ὅις ἔργοις· τὸ γάρ ὁι γέρας, οὖ ἔοργε·
Τίς γὸ ἄν ὁι δείξειεν, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδηται,
Εὐθύμιον μετόπιθεν, ὅτ' αὐτὸν γαῖα καθέξει;

ΚΕΦ. κ'.

1 Εἶδον δ' αὖ κακὰ πάντα, κ) ἐν φρεσὶν ἓν ἐνόησα,
Ὅσσα βίη γίνονται ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Παντοίην ὕβριν τε κ) ἄϋσλα ἔργ' ἀνθρώπων,
Ὅσ τ' ἄλλες ἀχεύχουσιν ἀπηνέα θυμὸν ἐχοντες·
Ἐνθα βιαζομένων σοναχὴ ἀλίαστος ὀρώρει,
Δακρυόέ τ' ὀιμωγή τε, κ) ἐκ δὴ πάῤῥοθος ἦεν,
Οὐδέ τι θελητήν· ἦλθ μὲ δέν ἐκ ἀλαπαδνόν,
Οἱ σφέας σνέπεσσε, βίηφί τε φέρτεροι ἦσαν,
Αὐτοῖσιν ἦ πάρ' ἔπος, χάρμοσιον ὕβριν ἀμύνειν.
2 Τύνεκ' ἐγὼ νεκύων ἤδη κατατεθνηώτων
Κρεῖσσονα μοῖραν ἔφην ἔμμεν, ἢ ζωοῖσι μιγέντων,
Οἵ γὰρ ἔτ' ζώουσιν ἐπὶ χθονὶ πυκνοσοφίῃ.
3 Ἀμφοτέρων δ' ἄρα ἦλθ γα μακάρτερός ὄζιν ὀκῆνθ.
Κρείσσων τ' ἐκ ὀλίζον ἆφ, ὃν ὕπω ἐγείνατο μήτηρ,
Οὐδέ πω ἔργον ἀνικὲς ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπεν,
Ὃ βροτοὶ ἀνδρες ἔρεξαν ὑπ' ἠελίῳ θηήϊόν τε.
4 Ἀλλ' ἦ πόνον μάλα πάντα, κ) αἴσιμα ἔργ' ἀνθρώπων

Ἔφερε

Ad unum locum vadunt, aliud quidem antè, aliud autem pòſt,
Capaciſſimum ad portum commune conſcientia iter,
Ex pulvere omnia ſunt, & in pulverem iterùm revertuntur.
Quis clarè cognoſcit animam variis-linguis-loquentium hominum
Quæ poſtquam carnes & oſſa reliquit infrà,
Surſum elata volat, mox autem ad ætherem pervenit?
Aut etiam quis animam jumenti ſcit in animo,
Quæ è membris avolans cadit, deſcendit autem in terram?
Novi ergo, quòd hoc meſius & ſatius (eſt) nihil,
Quàm cùm homini animus lætitiâ exhilaretur,
Gaudens ſuis operibus: id enim illi præmium, eò quòd ſic fecit:
Quis enim ei oſtendet, ut oculis videat,
Quod futurum eſt in-poſterum, cùm ipſum terra premet.

CAP. IV.

VIdi autem rurſùs mala omnia, & in mente benè perpendi
Quæcunque per-vim fiunt ſub ſplendore ſolis,
Omnimodámque injuriam, & impia opera hominum,
Qui alios opprimunt crudelem animum habentes:
Ibi afflictorum gemitus vehemens oriebatur,
Lachrymæque ſingultúſque, & non erat adjutor,
Neque ſolatium: illorum quidem robur non (erat) infirmum,
Qui eos infeſtabant, víque præſtantiores erant,
Illis autem aderat nemo, inſolentem injuriam propulſare.
Itaque ego mortuorum qui jam mortui ſunt
Meliorem ſortem dixi eſſe, quàm inter vivos verſantium,
Qui adhuc vivunt in terra multorum-altrice.
Ambobus autem his felicior eſt ille,
Præſtantiórque non parùm, quem nondum genuit mater,
Necdum opus malum oculis aſpexit,
Quod mortales homines faciunt ſub cœlo, & ſole.
Rurſùs autem laborem valdè omnem & recta opera hominum

Ἐφεσπόμην ἐνὶ θυμῷ, ὅτι φθόνῳ ἄνδρα κιχάνει
Ἐκ τούτων συνιεύς· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων·
Καὶ τόδε μὲν ματίη, καὶ ἀνίη θυμὸν ἔδωκε.
5 Νήπιος ἃς χεῖρας μετὰ τ' ἀλλήλῃσιν ἔπαξεν,
Οὐδέ τι τῇσιν ἄρηξεν, ᾧ ὀϊστόν γ' ἄλις ἄλφοι·
Τῷ κ' αὐτὸς βεβρώθοι ἐὼν χρόα, χαρὶ πιθήσας
Οὐλομόλῃ· λιμὸς γὸ ἀεικέῃσιν ὀπηδεῖ.
6 Βέλτερόν ἐς' ἀλίγον πῦρ, ὅσον τις ἐδράξατο χειρὶ,
Εἰ γε μετ' εἰρωνίης τε καὶ ἠσυχίης ἐεργάθῃς·
Ἢ πολὺ πλεῖον, ὅσον τε τις ἀμφοτέρῃσι κεχάνδει,
Εἰ γε μετ' ἄϊτυς ἔῃ, καὶ ἀνίης θυμοβόρῃσιν.
7 Καὶ ματίλν πάλιν εἶδον ὑπ' ἠέλιον φαέθοντα.
8 Ἀνὴρ οἷς πέλε μοῦνος, ἐδ' οὐ δεύτερός ἐστιν,
Οὐ παῖς, οὔτ' ἄρ ἀδελφὸς, ὃς αὐτῷ κλῆρον ἔχῃσιν·
Αλλ' ὅ γε μεταπαυσωλὴ κεμάτων τέτυκται,
Οὐδ' ἄρα οἱ τέλος ἐστὶ πόνε καὶ ὀϊζύος αἰνῆς
Πάσης, ἣν ἐμόγησε καὶ ὄτλη νωλεμὲς αἰεί·
Οὐδέ ποτ' ὀδ' ἄλις οἱ, πλοῦτε δ' ἀκόρητον ἐέλδωρ
Ὀφθαλμὼς μὲν ἔχει, ὀδ' ὃν φρὸς θυμὸν ἔκηπε,
Τεῦ ἕνεκ' ἀργαλέον πόνον ὄτλω; πῇσε δέ με χρεώ;
Τεῦ ἕνεκ' ἀγαλόω, καὶ ἀμέρδω θυμὸν ἐάων;
Ἠὲ τί μοι μέγ' ὄνειαρ, ἐπεὶ κακὰ τόσα πέπονθα;
Καὶ τόδε μὲ ματίη, καὶ ἄλη, καὶ πῆμα, καὶ ἄλγος.
9 Οὐκ ἀγαθὸν μενεῦαι ὀπηχθόνιον ἕρετὸν ἄνδρα,
Ἀλλ' ἄμ' ἕποιτο καὶ ἄλλος, ἐπεὶ πολὺ λωΐτον ἕτω,
Ἀμφω γὰρ κε πόνε μνωοικέα μαῦον ἄεσιντο,
Σωΐ τε δύ' ἐρχομένω, κού τε σφὲ ὁ τῷ ἐόπωπεν
Ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἰπέρ τε νοήσῃ,
Ἀλλά τε ὀϊσσόμενος τε νόῳ, λεπτὴ δέ τε μῆτις.
10 Τένεκά τ' ὄφρα βάτίω ὁδὸν ἀνέρε, σὺν δύ' ἕοντε,
Μᾶλλον θαλπωρὴ, καὶ θαρσαλεώτερον ἔτον·
Εἰ γάρ κε πεσέτίω, ἄλλος τὰ ἄλλον ἐγείρῃ·

Δ ὑπὸ

Conſideravi in animo, quòd invidia hominem aſſequitur
Ex his infeſtat æmulatur autem vicinum vicinus.
Et hoc quidem vanitas, & mœror animum vexans.

Stultus ſuas manus invicem complicat,
Nec quicquam iis operatur, quo ſibi victum ſufficientem inveniat:
Quare ipſe comedet ſuam carnem, ventri obſequens
Exitialis fames enim ignaviam comitatur.

Melius eſt vel tantillum, quantum quis comprehendit manu,
Modò cum pace, & quiete amabili;
Quàm multò plus, quantumq; quis ambabus (manibus) complectitur
Modò cum ærumna ſit, & mœrore animum-vorante.

Et vanitatem iterum vidi ſub ſole ſplendente.

Vir unus eſt ſolus, nec ei ſecundus eſt,
Non filius, neque frater qui ejus hæreditatem habeat:
Sed (tamen) non ei intermiſſio laboris eſt,
Neque ei finis eſt operæ, & ærumnæ gravis
Omnis, quam ſuſtinet, & tolerat perpetuò ſemper:
Neq; unquam ſatis (eſt) ei, divitiarum autem inexplebile deſiderium
Oculos ejus tenet, neque ſuo animo dicit,
Cujus gratiâ gravem laborem ſuſtineo? quid mihi opus eſt?
Cujus gratiâ conturbor, & privo animum bonis?
Aut quodnam mihi magnũ emolumentũ poſtquã mala tot pertuli?
Et hoc quidem vanitas (eſt) & anxietas, & damnum, & dolor.

Non bonum (eſt) ſolitarium eſſe terreſtrem mortalem hominem,
Sed ſimul comitetur alius, quoniam multò melius ita (eſt,)
Ambo enim laboris gratam mercedem accipient,
Duobus enim ſimul euntibus alter ante alterum obſervat
Quomodo utile ſit: ſolus autem etiamſi ſentiat,
Tamen ei tardior (eſt) animus, tenuéque conſilium.

Igitur dum in via incedunt homines duo ſimul exiſtentes,
Magis erit ſolatium, & confidentiùs (ſe gerent:)
Si enim fortè ceciderint, alter citò alterum eriget:

Δύσην· δὲ τὸ κακὸν, ὃς δι' ἐὰν ἐλεήσῃ,
Οὐδὲ γὰρ ὁ πὰρ' ἑταῖρος ἀνὴρ, ὃς κύριμον ἐγείρῃ.
11 Εἰ τὸ δ' ἐν λάκκῳ κάλαμος ἅμα, θαλπόωσιν
Ἀλλήλους· ὁ δέ κε καταλέγμενος δι' ἑπ' ἄλλων
Πῶς χεύαι κεν θερμήν; πόθεν ὁι ἀλέη τε γένηται;
12 Εἰ γά τις ὑπερέῃ πίσαν, χὴ κάρτει χειρῶν
Μυριάξ ἄνδρα δέμασι, δύο δ' ἔδεν ἄξιοι εἶεν·
Συμφερτὴ τ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν χὠμάλα λυγρῶν·
Σπάρτον τε τριπλοῦν οὐκ ἂν ποτε ῥεῖα ῥαγῆσι.
13 Κρείσσων μὲ παῖς ὀξὺ πίνης πεπυμένα εἰδὼς
Σκηπτοῦχε βασιλῆος, ὃς οὐ φρεσὶν ἅρπα ἴδηται
Πρεσβυγλώσσης τὸ ἐὸν, ὅτ' ἄλλων μῦθον ἀκούσῃ,
Οὐδ' ὑποθημοσύνῃσι, βιλὴ δ' ὑκ ὀίδε πιθέσθαι.
14 Ὃς γὸ ἀφ' εἱρκλῇφι δόμον ἐς βασιλῆιον ἦλθεν·
Ὃς δὲ χὴ ἧς γαίης βασιλεὺς γένετ' ἐξέπ πατρῶν,
Τοῖον ἐόντα δ' ὄμως ἀχρημοσύνη μιν ἰκάνει.
15 Εἶδον δ' ἤμον ἅπαντα, ὅσοι βροτοὶ ὑσ' ὐπὶ γαίῃ,
Πωλεῦνται τ' ζωοὶ ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Τὺς ἐγὼ ἴν ὀνόμασ', ὅτ' ἄνακλ· παῖδα σίδοντα,
Δευτερος ἕνεκα μέλλει ἔχειν πατρώϊον ἀρχὴν,
Τῷ ἐφομαρτεῦσίν τε, καὶ οἱ ὀλίγα φέρουσιν.
16 Ἀλλὰ τόδ' ἄφατον κακὸν ἐν λαοῖσιν ὑπέχθη
Πᾶσι μάλ'· ὑδὲ τέλο τι πέφανῃ· ὡς γὸ ἔρεξαν
Καὶ θεοτέρῃς γυνεῖσι, χὴ οἱ μετόπισθεν ἔσονται
Οὐ οἱ χαιρήσουσ'· ἢ γὰρ δίκη ἔς' ἀνθρώπων·
Ἀρχὲς ἐὼν βαρύς ὄσι, νέων δ' τε ἴμερος αἱρεῖ·
Τῶτο δὲ ἓν μαπίη τε κακὴ, θυμοῖό τ' ἀνίη.

ΚΕΦ.

Infelix autem ille qui ſolus exiſtens cadat,
Neque enim ei adeſt ſodalis, qui eum erigat.
Et ſi duo in lecto ſimul cubant, fovent
Se mutuo: qui autem alicubi cubat ſeorſim ab aliis
Quomodo corpore calefiet? & unde ei tepor erit?
Si quis etiam fortitudine fretus & robore manuum
In ſingulari certamine hominem ſuperat, duo verò ei pares erunt.
Collatæque vires virorum etiam valdè imbellium (proſunt:)
Funiſque triplex haudquaquam facilè rumpitur.
Melior puer eſt pauper prudentia ſciens
Sceptrigero rege, qui non in animo ſana novit
Grandis-natu licet exiſtens, neque aliorum ſermonem audit,
Neque admonitionem, conſilio autem neſcit obtemperare.
Alter enim à carcere ſolium ad regium venit:
Alter autem ſuæ terræ rex eſt inde à patribus,
Talis tamen etſi fuerit, indigentia ad eum pervenit.
Vidi populum univerſum, quotquot mortales ſunt in terra,
Verſantúrque vivi ſub ſplendore ſolis,
Hos ego bene obſervavi, quòd regis filium colunt,
Secundus quoniam habebit paternum imperium,
Igitur (eum) ſequuntur, & ei gratificantur.
Sed hoc inutile malum inter populos eſt
Omnes valdè; neque finis aliquis appareat: ſic enim fecerunt
Et in prioribus ſeculis, & qui in poſterum erunt
Non eo gaudebunt: hic enim mos eſt hominum:
Princeps qui eſt gravis eſt, novorum autem deſiderium (eos) tenet.
Hoc igitur vanitáſque mala, animíque mœror.

ΚΕΦ. ε'.

1 Τὸν πόδα σῆο φύλαττε, Θεοῦ ὅταν ἴκηαι δῖκον ἐς ἕλθῃς·
Ἐγγὺς γὰρ μᾶλλον ἑτοῖμος ἀκουέμεν, ἢπερ ἐνεῖκαι
Ἱρὰ θεῷ, κἠ δῶρα, χαλίφρονες ὅια πιδῦσιν·
Οὐδὲ γὰρ οἱ ἐνόησαν ὃ κ' εὖ κτὶ μοῖραν ἔρεξαν.

2 Μηδέ τι τοι νηκορδὲς ἔπος φύγοι ἔρκος ὀδόντων,
Μηδέ σε θυμὸς ἀνώγοι ἐπισχεδὸν ἀγορεύειν,
Σοὶ δ' αἶνως μελέτω, ὅ, τι κεν Θεὸς ἀντίον εἴπῃς·
Καὶ γὰρ ἐν ὑψηρῷ ὄζει Θεὸς, σὺ δ' ἔνδοθ' ὀπὴ γαίῃ,
Τὤνεκα σεῖθ' ἕπτα γλώσσης ἄπο σεῖο ῥέοντων,
Ὡς μὴ λαζεσαίμης ἔσσαι, ἐπεὶ ἐδέ τι σε χρή.

3 Ἦ μάλα γὰρ πολλῶν ἐξ ἔργων γίγνετ' ὀνείρης·
Πολλῶν τ' ἐξ ἐπέων γηγωσκέμεν ἄφρονα μῦθον.

4 Ὄφρα πὺ εὐχωλὴν Θεῷ εὐχαι, αἶψα τελέσσαις,
Μηδέ τις ἀμβολίῃ· ὃ γὰρ ὃ φιλεῖ ἀφραδίοντας·
Τῷ σὺ μάλ' εὐχωλὴν ὑποτίσαις, ὕππερ ὑπέσχης.

5 Κρεῖσσον ἴν' εὔχῃ μὲν ἐὺ εὐχαι, ὑπόσχεσθαί τε δίδοισιν,
Ἤπερ ἴν' εὔχηαί τε, κἠ εὐχλὴν μὲ ὑποτίσῃς.

6 Τῷ μὴ ἁμαρτοεπὴς τοι ἔοι στόμα, μηδ' ἀσύφηλον,
Μήτ' ἔν ἀφραδίῃσιν ἔπος φορέῃς, ᾧ κεν ἀάσῃς,
Μᾶλλ, κὴ ἁλιξὸς ἔῃς, μήτ' ἀγγέλε ἀντίον εἰπὴς,
Ἤμεροτον, ἀσασάμην, φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας,
Εὐχόμην δ' ἔπος εἶπον, ὅπῳ τ' ἔῤῥηξον ἄμεινον·
Τίπτε Θεὸς μύθων καχαλωμύος, οὕ ἔφασκα,
Πρόχνυ κακῶς ὀλέσειε τεῶν ἔργον παλαμάων;

7 Πολλοῖσιν γὰρ ὀνείρεσιν μαπὴν ἔνι πολλὴ,
Καὶ πολλοῖσιν ἔπεσσι· σὺ δ' ἀθάνατον Θεὸν ἄζευ.

8 Εἴποτε λοίγια ἔργα, βιαζομένους τε πονηρὲς,
Τ'ζειν τ' εἰσορόᾳς ἀνδρῶν ὑποδρηστορόντων
Ἀμπόλιν, ὅτι τε βίῃ σκολιὰς κείνοισι δίκασας,
Μὴ σὺ λίην θαύμαζε μὴ φρεσὶν, ὅτιον ἐπύχθη·

Καὶ

CAP. V.

PEdem tuum cuſtodi, Dei cùm domum ingrederis:
Eſto autem magis paratus audire, quàm offerre
Sacrificia Deo, & dona, ſtulti qualia dant:
Neque enim illi animadvertunt quòd non rectè faciunt.
Neq; aliquod tibi incommodum verbum fugiat ſeptum dentium,
Neque te animus jubeat præcipitanter loqui,
Tibi autem valdè curæ-ſit quid coràm Deo dixeris:
Etenim in cœlo eſt Deus, tu autem infrà in terra,
Igitur pauca verba lingua à tua fluant,
Ut nè multi-loquus ſis, quandoquidem nec te decet.
Certè enim ex multis negotiis naſcitur ſomnium:
Multíſque ex verbis noſcitur ſtulti vox.
Quando aliquod votum Deo nuncupas, ſtatim perficias,
Neque ulla (ſit) dilatio: is enim non amat inſipientes:
Quapropter tu votum ſolvas quod promiſiſti.
Melius (eſt) ut neque voveas, promittáſque te daturum,
Quàm ut voveas, & votum non perſolvas.
Quamobrem nè futile tibi ſit os, neque inſipidum,
Nec præ-incogitantiâ verbum projice, quo lædi-queas,
Incaſſum, & peccator ſis, nec coram Angelo dicas,
Erravi, peccavi, menti maleſanæ obtemperans,
Vovens autem verbum dixi, quod non-dictum (fuiſſet) melius:
Cur Deus ob ſermones iratus, quòd-ſic locutus-feceris,
Funditùs malè perderet tuarum opus manuum?
Multis enim ſomniis vanitas ineſt multa,
Et multis verbis: tu autem immortalem Deum verere:
Siquando funeſta opera, oppreſſóſque pauperes,
Injuriámque aſpicis hominum inſolentium
Per-civitatem, quique per-vim iniquo-jure judicant cauſas,
Nè tu valdè mirare in animo quale factum-eſt:

Καὶ γὰρ ὄγ' ὦ ἑταῖρε, κἀκείνων ὃς ἀμείνων,
Κρείσσων δ' ὑπατος· καὶ ἀκοντιστὴς ὅδε γε ἑκείνων.
9 Ζωὴ γαῖα βροτοῖσι, φύει δέ τε καρπὸν ἅπασιν,
Ἐκ κοινοφιλίης· πῆς δὲ ἢ θρηΐκηι ὀφέλλει;
Σῖτον καὶ βασιλῆι φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
10 Ἄργυρον ὃς φιλέει, ἢ μὴ κόρος ἀργύρου ἔξει,
Ὅς τε φιλοκλέαν Θ', κἀν ἄσπετον ὄλβον ἀγείρῃ,
Ἀλλ' ἀδάϊ' ὧς ἅλις ὅι, ἀδ' ἄσηαι ὃν κῆρ θυμὸν
Εἰκοσινήεντ' ἔχων· μαπὴν καὶ τῦτ' ἀλεγεινή.
11 Ὡς βίοτος πολύς ὅδε, πολεῖς τε μυρίοι ἔασιν,
Οἰκῳ ἐνὶ μεγάλῳ πολλοί τ' ὀίκῆες ἔασι·
Τῷ καὶ ἀνάκλειαν τί χρεωμελὲ πλῆτος ἐοῖσιν,
Εἰ μὴ μῦνον, ὅτ' αὐτὸν ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶσι;
12 Τὴν δὲ γλυκερὸς πάλαι ἀνέρος ἱμερόεσσα
Ἀχρότεω, εἴτ' ὀλίγωι βρώμωι ἔδοι, εἴδ' ὄγε πολλῶι·
Ἀφνειὸς δέ τε καὶ τὰ ἀΰπνους νύκτας ἰαύων,
Πολλὰ ἢ μερμηρίξει, κόρος δ' οὐκ εἴασεν ἔδειν.
13 Ἔστι κακὸν, τόδε δ' εἶδον ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Δεινὸν, καὶ χαλεπὸν· κεκμήλια κείμηλα πολλὰ,
Ἄλγος τοῖσι φέρονται καὶ ἄτιμα, ὅις περ ἕκαστος,
Πλοῦτόν τ', ἀργαλέον πῆμ' ἀνδράσιν, ὃι μὲν ἕκαστον.
14 Ἐρδίεται ἢ τὰ χρήματ' ἄλλη καὶ ὀϊζύι λυγρῇ·
Ὅς δ' ἄρ' ἔχει, τέκε παῖδα, καὶ ἢ τι οἱ ἔς· ἐνὶ χερσὶν,
Αὐτῷ κεκλιπέειν· δὴ γὰρ πᾶς ὄλεκος ὄλωλεν.
15 Ὡς τὰ πρῶτα φόως δ' ὀπὶ γαστέρος ἦλθε τεκούσης,
Ὡς γυῖα· γυμνὸς μὲν τ' ἦλυθεν, εἷμα ἢ γυμνός,
Οὐδέ τι ὧν ἔργων ἀπονήμενος, ἀδὲ πόνοιο,
Οὐδ' ὅσον ἔνδυτα λῶν, ὅ, τε χρὼς εἵηται ἄερτο.
16 Καὶ τὸ μὲν ἀλόμενον τυκτὸν κακὸν, ὕστερα πάλαι
Ὡς ἦλθ', ὡς καὶ ἄπασι, καὶ ἔστεται ὅι θ' ὕπερ πάρ·
Καὶ τί νύ οἱ ὄφελος πάλαι, ὅς τ' ἀνεμώλια ἔζων
Μὴ ἐμόγησε πάλαις, μηδὲ δέ οἱ ἔστι' ἀπήνης;

Ἀλλὰ

Etenim ille bene obſervat, ſupremis qui ſuperior eſt,
Principúmque ſummus: & ſuperior eſt illis.
Communis (eſt) terra mortalibus, gignítq; fructum omnibus,
Ex publica-utilitate: quis ei non nutritia debet?
Cibum etiam regi fert alma tellus.
Argentum qui amat, non eum ſatietas argenti tenebit,
Quíque lucri-avidus, etiamſi immenſas opes congerat,
At neque ſic ſatis ei (erit), neque ſaturabitur ſuo in animo
Vicies-tantundem habens: vanitas & hoc (eſt) moleſta.
Ut primùm ſubſtantia multa eſt, multi etiam ſunt eam edentes,
Domóque in magnâ multi domeſtici ſunt:
Ideóque dominis quid profunt divitiæ ſuis,
Niſi ſolùm, quòd eas oculis vident?
Somnus quidem dulcis eſt viri operarii
Ruſtici, ſive exiguum cibum edat, ſive is multum:
Dives autem jacet inſomnes noctes traducens,
Multa autem in-animo-volvit, ſatietas autẽ non finit (eum) dormire.
Eſt malum, quod vidi ſub ſplendore ſolis,
Grave & moleſtum: theſauros (ſcilicet) repoſitos multos,
Dolorem iis ferentes, & perniciem, quibus etiam repoſiti erant,
Opésque grave damnum hominibus, qui eas poſſidebant.
Pereunt autem illæ divitiæ vexatione, & ærumnâ malâ:
Qui autem eas habebat, generat filium, & nihil ei eſt in manibus,
Illi relinquere: certè enim tota ſubſtantia periit.
Quemadmodum primùm in-lucem ex utero venit matris,
Sic redibit: nudus quidem venit, redibit autem nudus,
Nihil ex ſuis operibus commodi-percipiens, neque labore,
Nec tantillum exinde capiens, quod vel manibus ſuis ferat.
Et hoc quidem perniciosum naturâ-comparatum malum, quippe quod per-omnia
Sicut venit, ſic & diſcedet, & erit qualis etiam fuit:
Et quæ illi utilitas eſt, qui inania operans
Fruſtrà laboravit miſer, merces autem ei erit ventus?

Sed

17 Ἀλλὰ καὶ ἤματα πάντα, ἕως ζωοῖσι μέτεστιν,
Ἐν ζόφῳ, ὑδρώδεϊ ζόφῳ πεφόρτου ἑταίρῃ
Σῖτον ἔδῃ, καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων
Ναιομένῳ κεστρεγῖς· ἅμα δ' ὀιμωγμός τε γόλος τε
Νοῦσός τ' ἀργαλέη, καὶ ἐεινυύες αἰὲν ἕπονται.

18 Ἠνὶ δὴ νῦν, ὃ καὶ αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα,
Ὡς τόγε μὲ κρεῖόν τε καὶ αἴσιμον ἀνδρὶ τέτυκται
Ἔδμεν καὶ πίνειν, καὶ ἐὸν ἔργων ὑπέρασχ,
Καὶ πόνῳ, ὃν πολυπενθὲς ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Καὶ βίότῳ, τὸν ἄγειρε διαμπερὲς ἤματα πάντα,
Ὄφρα φίλῳ αἰῶνα δόδῃ Θεός· ἦ γάρ ὁι αἶσα.

19 Εἰ τεῳ ὄλβον ἔδωκε Θεὸς, καὶ χρήματα πολλὰ,
Οἰσίν τ' ἔν ζώουσι βροτοὶ, βιότοιό τ' ὄνασθ
Δῶκαν, εὐφροσύνην τε, καὶ ἔδμεν δίαι πάρεσιν,
Ὡς μὲν ἀτέμιζηται μοίρης, χαίρῃσι δὲ θυμῷ·
Οὐσεχ' ἑοῦ καμάτοιο ἔχει μυρομένῳ μισθόν·
Χαιρέτω, ἤ οἱ ἀνεκὲς, ἐπεὶ Θεὸς οἱ τόγ' ἔδωκαν·
Οὐτοι ὑπὸ βλητ' ὄζοι Θεοῦ ἐεικυῖα δῶρα.

20 Οὐ μάλα γὰρ μεμήνατ' ὀϊζυρῷ λιὼ ἐμάγησεν,
Οὐδὲ βίῃ χαλεποῦ, ὅσα δ' ὀι πόλεν ἤματα λυγρά·
Οὕνεκα τερπωλὴν δῶκαν Θεὸς, ὑδὲ ἀνέδυσε
Χέρματα πολλὰ καὶ ἄφλα, τά οἱ περιδίηκεν ἀρήρει.

ΚΕΦ. ε'.

1 Ἄλλο μὲν ἔν κακόν ὄζον, ὃ ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα
(Πολλοὶ δ' ἄνδρες ἔχυσιν) ὑπ' ἠλίου φαέθοντος·

2 Ἀνὴρ, ᾧ Θεὸς ὄλβον ἄλις καὶ πλοῦτον ὄπασσε,
Καὶ τιμὴν, τοῦ δ' ὄικος ὀφέλλεται, ὑδέ τοῦ οἱ κῆρ
Δεύεται, ὧν ἐθέλει, καὶ ὅσα φρεσὶν ἧσι μνοιτᾶ·
Ἀλλά τί οἱ κῆδ' ὄπασε, ἐπεὶ Θεὸς ἤ οἱ ἔδωκαν
Ὧν κλειάων ὑπάνασθαι, ἔδμεν τ' ἀπ' εἴασε θυμῶν,
Ἄλλῳ δ' ἄν μετόπισθεν, ὃν ἠγαίνησεν ὀπηδῶ.
Ἔστιν,

Sed & omnibus diebus, quamdiu in vivis eſt,
In caligine, & dolore caliginis opacæ ſocio
Cibum edit, laboréque, & mœroribus animum macerans
Indeſinenter validis: ſimul autem eum indignatio & ira
Morbúsque gravis, & furiæ ſemper comitantur.

Ecce nunc, quod & ipſe oculis vidi,
Quòd hoc quidem bonum & decorum homini eſt
Edere & bibere, & ſuis operibus frui,
Et labore, quem confecit ſub ſplendore ſolis,
Et ſubſtantiâ quam colligit continuè dies omnes,
Dum charam vitam dat Deus: hæc enim ei portio.

Si cui opes dedit Deus, & divitias multas,
Quibus bene vivunt homines, & facultatibus frui
Dedit, lætitiámque, & edere qualia adſunt,
Ità ut non privetur ſorte, gaudeat verò in animo,
Quoniam ſui laboris habet gratam mercedem:
Gaudeat, non ei indecorum, quandoquidem Deus ei hoc dedit:
Nequaquam aſpernanda ſunt Dei præclara dona.

Non valdè enim recordabitur ærumnæ quam ſuſtinuit,
Neque vitæ moleſtæ, & quotquot ei erant dies mali:
Quoniam voluptatem dedit Deus, neque negavit
Gaudia multa & bona, quæ ejus cordi conveniunt.

CAP. VI.

ALiud quidem malum eſt, quod oculis vidi
(Multi autem homines id habent) ſub ſole ſplendente.

Homo cui Deus opes abundè, & divitias præbuit,
Et honorem, ejus autem ſubſtantia augetur, nec ullâ re ejus cor
Caret, earum quas vult, & quas animo ſuo cupit:
Sed quæ ei horum utilitas? quandoquidem Deus ei non dat
Suarum poſſeſſionum fructum capere, & edere non permittit genius,
Alius autem viciſſim in poſterum, quem ignoravit ille,

Ἔστιν, ὃς καὶ ἐὰν κάματον ὑπομένον ἐδήσιν.
3 Εἰσὶν ἀνὴρ πολύπαις, ἐκατὸν δέ τε τέκνα τέκηται,
Πολλὰς δ' ἤματα δοιὰ γεγαὼς ἀριθμήσῃ,
Καὶ δηθὰ ζωοῖσι μεμιγμένος, ἤματα πολλὰ
Ἐκπλήσῃ, πολλές τε φρεσὶ μύσεις λικάσαντας,
Ἀλλ' εἰ δὲ κτῆσιν ἑῶν ἐμπλήσῃ
Ζωὸς ἐὼν, ψυχὴ δ' οἱ ἀτιμοζομένη κίεν ἴσης,
Καὶ ἐπεὶ ἓν τέθνηκεν, ἀκηδὴς κεῖτ' ἐπὶ γαίῃ,
Οὐδέ πε ἄλλαχα τύμβον, ὅτῳ γέρας ὄζεται θανόντων,
Φημὶ κρείσσονα τοῦδε τόκον πατρώιον εἶδ).
4 Σαώματίῃ γὰρ ὁ πρῶτον ἐσέρχεται, εἶτα δ' ἐπ' ἀνδρῶν
Οἰχεται ἄϊστος, ἄπυστος, ἐπὶ ζόφῳ ἠρόεντι,
Ἀκλειῶς, ἀπτῆ δ' ὄνομα σκότῳ ἀμφικαλύψει.
5 Ἀλλὰ καὶ οὐκ εἶδεν λαμπρὸν φάος ἠέλιοιο,
Οὐδέ τι ἔγνω ἧσιν ἐπὶ φρεσὶν, ἢ δ' ἐνόησε.
Τῷδε μὲν ἡσυχίη πλείαι πλέον ἤπερ ἀμείνω.
6 Εἰσὶ καὶ δὶς χιλιάδας ζωὴ ἐπιαυτὸν,
Ἀλλ' ὅσ' ὡς ποτ' ἴδεν τι κρήγυον· οὐκ ἄρα πάντες
Εἰς ἕνα χῶρον ἴασι; καὶ οὐκ ἴα πᾶσι τελευτή;
7 Πᾶς πόνος, ὃν τ' ἐμόγησεν ἀνὴρ, πρὸς εἰνάγαρδ'
Οὐλομένης, ἢ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσι·
Μάψ. εἰ γάρ τις τε φέρῃ μειλίγματα θυμῷ,
Ἀλλ' ὑδ' ὡς ἄδδς ὀϊ, πλεόνων δέ μιν ἔμπεδος αἰρεῖ.
8 Τί πλεῖον γὰρ ἔχει πινυτὸς φρεσὶν, ἢ χαλίφρων;
Ἴση μοῖρ' ἀμφοῖν· τί δ' ἔχει κεχρημένος ἀνὴρ,
Ὅς κε βιοτεύῃσιν ἐναντίον ὁμιλεῖνς
Τοῦδ' ὅτῳ ἀφνειὸς, καὶ ὁμοίως ἔμμορεν αἶσης.
Κρείσσων ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶν ὅ, τι ὀΐ φίλον ἦτορ,
9 Ἢ πολυπλάγκτοιο πόθε δεδονημένου ὄσσῳ·
Τοῦτο μὲν ἦν ματίη τε πέλει, τερεχής τε νόοιο.
10 Κεῖνο τὸ καὶ πάλαι ἔσκε, θεοῖο μένος ἔξοχον ἔργων,
Ἥδη μὲν τόδ' ἔχει κλυτὸν ὄνομα, καὶ πέλει πάντων,

Ῥηϑὰ

Erit, qui ejus laborem gratis edet.

Etſi vir prole abundet, centúmque liberos gignat,
Annosúsque ſit ſuper alma terra,
Et diu inter vivos verſans, dies multos
Transigat, multóſque circumlabentes annos,
Tamen ſi ſuo in animo bonis non repletur
Dum in vivis eſt, anima autem ei fraudata incedit (ſuâ) portione,
Et poſtquam mortuus eſt, inhumatus jacet ſuper terram,
Nec ullibi obtinet ſepulchrum, qui honor eſt mortuorum,
Dico meliorem illo fœtum omnino immaturum eſſe.

Cum vanitate enim hic primùm ingreditur, ſtatim verò ex hominibus
Evaneſcit obſcurus, incognitus, in tenebris opacis,
Inglorié, ejus verò nomen caligo obteget.

Quinetiam non vidit ſplendidum lumen ſolis,
Nec quicquam novit ſuo in animo, neque intellexit
Huic requies eſt plusquam illi.

Quamvis etiam duas chiliades vivat annorum,
Sed neque ſic unquam vidit aliquod bonum non utique omnes
Ad unum locum vadunt? & nonne idem omnibus exitus?

Univerſus labor, quem tolerat homo, eſt propter ventrem
Perniciosum, qui multa mala hominibus dat:
Incaſſum: etſi enim quis ferat lenimenta appetitui,
Tamen neque ſic ſatietas ei, plurium autem eum deſiderium capit.

Quid enim plus habet prudens animo, quàm ſtultus?
Par conditio omnibus: quid autem habet egenus homo,
Qui & prudenter novit inter vivos converſari?
Hoc quod dives, & ſimilem ſortitur portionem.

Melior oculis videns, quod ei gratum eſt,
Quàm vagi deſiderii jactatus aſtro:
Hoc igitur vanitas etiam eſt, perturbatióque mentis.

Illud quod & olim erat, inter Dei opera longè præcipuum,
Jam certè hoc habet illuſtre nomen, & ſuper omnia,

Facilè

Ῥᾴα δ' ἀείρασθον πόλει, ἄνδρα δὲ μὴν κελόωσιν,
Ἀλλ' ὑδ' ὡς θέμις ὀι τῷ πρέσσονι κάρτος ἐείζεν.
11 Πόλλ' ἐπεὶ ὄζιν, ἃ κ᾽ μαπίλω ἄνδρεσσιν ἀέξει,
Τί σφίσιν ἔν ὄφελ᾽ πάντων, ὅσα τ᾽ ὀἶσ᾽ ἐπὶ γαῖαν;
12 Τίς γαρ ἐπὶ φρεσὶν ὄδε᾽ τί κέρδιόν ἐς᾽ ἀνθρώπῳ
Ζώντι τε δερκομένῳ τε ἐπὶ χθονὶ πυκνοτείρῃ,
Ἤματα πάντα βίοιο διαμπερὲς, ὄνπερ ὄγ᾽ ἀνὴρ
Μαψιδίως ἀνύει, τὰ δέ τε σκιῇ ἴσα πέτονται;
Τίς κ᾽ ἄν ὀι φρὶ τε εἴποι, ὅ κεν μετόπαδε γένῃται,
Ἀυτῷ τεθνειῶτ᾽, ὑπ᾽ αὐγὰς ἠελίοιο;

ΚΕΦ. ζ'.

1 Φέρτερον ὄνομα καλὸν ἐλαίῃ ἐς᾽ ἐπίμυρ,
Ἠυόδμυ, ἐλαιφᾶ· κρεῖσσον δέ τε μόρσιμον ἦμαρ
Ἤματός ὄζιν ὀμείνω, ἐν ᾧ τέκεν ἀνέρα μήτηρ.
2 Βέλτερόν ἐς᾽ εἰς δίκον ἰέμεν κρυεροῖο γόοιο,
Ἢ λαοὺς ποτὶ δῶμα, κ᾽ εἰλαπίνης τεθαλυίης·
Ξυνὴ γὸ πάντεσσι πέλει βιότοιο τελευτὴ,
Τὴν τ᾽ ἄνδρες γεύουσιν, ὅταν τις πέτμον ἐπίσπῃ·
Ὅς δ᾽ ἄρ ἔτι ζώει, τόδι᾽ ἐπὶ φρεσὶν ᾗσι βάλ[illegible]ται,
Οὐνεκά τε βροτός ὄζιν, ὀμιλεῖν δ᾽ ὑποδέξεται αἰσα,
3 Πένθος ἐπὶ κεφδίῃ πολὺ κάλλιόν ὄζι γέλωτ᾽·
Ὅπποτε γὰρ τ᾽ ἄχεϊ νεφέλη ἐπάλυψεν ὀπωπὴν,
Κῆρ καλὸν ἴσχαται, κ᾽ ἀμείνονα φῶτα πέφηνεν.
4 Ὁι πεπυμένοι εἰσὶ, μετ᾽ ἀνδράσι μυρομένοισι
Πωλεῦνδ᾽, ὡς γάρ σφε κεφδίη θυμὸς τε κελεύει,
Οἴκῳ ἔνι κλαυθμοῖο, γόοιό τε δακρυόεντ᾽·
Οἱ δ᾽ παρήορες εἰσὶ, μετ᾽ ἀνδράσι τερπομένοισι,
Δῶμα δ᾽ ἐὐφροσύνης αἰεὶ θέλ᾽ κῆερ φιλεῦσι.
5 Κρεῖσσον ἀκουάζεσθαι πεπυμένου ἀνδρὸς ἐπισσὴν,
Ἢ ὄπα νηπυτίου λίγα φθεγμένου τε μάλ᾽ ἀοιδόοντος.
6 Ὡς γὰρ ὅτ᾽ ἀμβολάδην ζεῖ ὕδωρ ἐν χύτρῳ χθαμῷ,

Φέρ-

Facilè autem notum eſt, hominem verò ipſum vocant,
Sed neque ſic fas ei cum fortiore viribus contendere.
Multa quandoquidem ſunt, quæ & vanitatem hominibus augent,
Quæ illis igitur utilitas eorum, quæcunque ſunt ſuper terram?
Quis enim in animo novit, quid commodius eſt homini
Viventi, videntíque in terra ampla,
Dies omnes vitæ jugiter, quam hic homo
Fruſtrà conſumit, hi verò umbræ ſimiles volant?
Quis enim ei prædicere queat (id) quod poſtea fiet,
Ipſo mortuo, ſub ſplendore ſolis?

CAP. VII.

MElius nomen bonum unguento eſt pretioſo,
Suave-olenti, grato: melior autem mortis dies
Die eſt illo, in quo peperit virum mater.
Satius eſt in domum ire triſtis luctûs,
Quàm epularum ad domum, & convivii florentis:
Communis enim omnibus eſt vitæ terminus,
Quem homines lugent, cùm quis mortem obeat:
Qui autem adhuc vivit, hoc in animo ſuo conſiderabit,
Quòd (ipſe) etiam mortalis eſt, idémque ſubibit fatum.
Dolor in corde multò melior eſt riſu:
Quando enim doloris nubes obtegit vultum,
Cor malum ſanat, & meliorem hominem reddit.
Qui ſapientes ſunt, inter homines plangentes
Verſantur, ſic enim illis cor, animúsque ſuggerit,
In domo fletûs, luctûsque lacrymoſi:
Qui verò ſtulti ſunt, inter homines ſe-oblectantes,
Domum autem lætitiæ ſemper in corde amant.
Præſtat audire ſapientis viri increpationem,
Quàm vocem ſtulti beſſè admodum licèt cantantis.
Sicut enim quando ſurſùm-ebulliendo aqua fervet in ſplendido (ære,
Calefit

Θέρμεται ἀμφὶ λέβης, ἄμπνη δ' ξύλα κάγκανα κεῖται
Αὖα πάλαι, κὴ ἄκρηθεν ὑπὸ τείποδ' ἐμπυείζηται
Τάων δ' φλὸξ ὧρτο, μίνυνθά περ, ὅτι μάλα δὴν,
Σὺν σίλλῃ μικρῇ, πάντ' ἀν τε κνιωδέα·
Τοῖος νηπυτίοιο γάλως πέλε κεγχαλόωντος,
Μὰψ τόσον ἀχρεῖον· ματὴν τόδέ τ' ἔς' ἀλεγεινή.
7 Ἄφρονα πίσυνον κὴ ἐπίφρονά φημὶ ἐόντα
Τδεις· δωτίνη δ' φρένν' ἄλεσε, κὴ νόον ἀνδρός.
8 Ὅ, πὶ κεν ὄρθρου ἀνὴρ, ἀρχῆς πέλον ἄξιον ἄμεινον·
Κρειόνων τε τελήμων, κὴ ἐνὶ φρεσὶν ἦπια οἰδὼς
Ἀνδρὸς ὑφορβίαλος, κὴ ἀγήνορα θυμὸν ἔχοντος.
9 Μή τι ποτ' ἀσπερχὲς κεχολῶσθαι σὸν κῆ θυμόν·
Μῆνις γάρ τε μύρι' ἐν σήθεσιν ἀφραδέουσιν.
10 Μηδ' εἰπεῖν, Τίπτε πρότερ' ἤματα φέρτερα τοῦτων;
Οὐ γὸ ὀπτα μύθως τόδ' ἀνείρεαι, οὐδὲ ματαλλᾶς.
11 Καλὸν ἐχεφρεσύνη, ὅτε τ' ἄνεν κλῆρος ὀπηδεῖ,
Καί τε πόλει μάγ' ὄνειαρ ἐπιχθονίοισι βεβοῖσιν,
Ὅσσοι τε ζώουσιν ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.
Κρειόνων γάρ τ' ἀρετὴ, κὴ τιμήτειρες αὐτὸς,
Ὅς τ' ἔχῃ ἀμφότερον, κὴ χρήματα κὴ φρένας ἐσθλάς.
12 Ἀμφότερον γὰρ ἔρεισμα, κεμὼν δ' τε εἶλαρ ἐτύχθη
Πλοῦτος κὴ πινυτὴ, ῥύεσθ δέ τε φῶλ' ἀνθρώπων·
Τοῦτο δ' ὅμως πινυτὴ περιγίνεται, ἠδμοσύνη τε,
Ὄυνεκ' ἄρα ζωὴν οἰδοῖ ἀνδράσιν, ὅς κεν ἔχῃσιν.
13 Ἔργον Παμβασιλῆος ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι·
Τίς γὰρ ἂν ἰθύνοι, σκολιὸν τόθ' αὐτὸς ἐποιεῖ;
14 Χαίρειν ἤματι τῷ, ὅτε τοι πολὺς ὄλβος ὀπηδεῖ,
Εὖ δ' φρεσὶ φρεάζεσθαι ἰζύος ἤματι λυγρῷ·
Καὶ τόδε μὲν θῆκεν Θεὸς ἀντίον ἀλλήλοιϊν·
Ἰσάζων, κὴ δῶκεν ἀμοιβαδὶς, ἄλλο μετ' ἄλλο,
Ὄφρα μὴ ἐξεύρῃσιν ἀνὴρ ὅ, τι ἔσσετ' ὀπίσω.
15 Πάντ' ἐγὼ ἐφρασάμην, ἐξ ὧ ζωοῖσιν ὁμίχθην, Ὄσσα

Calefit circùm lebes, ſimul autem ligna arida jacent,
Sicca dudum, & ſpinæ ſub olla igni-impoſita,
Harum autem flamma oritur pauxillum quidem, non admodum diu,
Cum fulgore parvo, crepitus autem fit ardentium:
Talis ſtulti riſus eſt cachinnantis,
Fruſtrà adeò indecoré: vanitas autem etiam hoc miſerabilis.
Amentem facit, licet (quis) valdè prudens fuerit,
Oppreſſio: donum autem mentem perdit, & intellectum hominis.
Quodcunque fecerit homo, principio finis eſt melior:
Meliórque patiens, & in mente mitia ſciens
Viro ſuperbo, & inſolentem animum habente.
Nè unquam præproperè ſuccenſeas tuo in animo:
Ira enim manet in pectoribus inſipientium.
Neque dicas, Quare priores dies meliores his?
Non enim prudenter hoc inquiris, neque ſcrutaris.
Bona-res-eſt prudentia, quando & homini hæreditas ſuppetit,
Et eſt magnum adjumentum terreſtribus hominibus,
Quotquot vivunt ſub ſplendore ſolis:
Præſtantior enim (ei) virtus, & honoratior ipſe,
Qui habuerit utrumque, & divitias, & intelligentiam bonam.
Utrumque enim columen, & à malis tutamen eſt,
Opulentia, & ſapientia, defendítque gentes hominum:
In hoc tamen ſapientia ſuperior-eſt, ſcientiáque,
Eò quòd vitam dat hominibus, (cuivis ſc.) qui eam habeat.
Opus omnium-regis in animo perpende tuo:
Quis enim rectum reddere-poteſt (id) obliquum quod ipſe fecit?
Lætare die illo, cùm tibi multa fœlicitas adeſt,
Benè autem in-mente conſidera calamitatis die triſti:
Et hæc quidem poſuit Deus ex-adverſo ſibi invicem,
Adæquans, & dedit alternatim, aliud poſt aliud,
Ut nè inveniret homo id quod futurum-eſt in-poſterum.
Omnia ego obſervavi, ex quo in-vivis verſatus-ſum,

(Οὐδέ μοι ἤματ' ἔπυθεν ὀϊζυρὸϊο βίοιο,
Ἤματα λυγρὰ, μάταια·) τόδ' ἦν ἐν τοῖσιν ὄπωπα·
Ἀλλ' μὺ τε δίκαιος ἀνὴρ πίλῃ, αἴσιμα τ' εἰδὼς,
Ὃς ἢ ἀπ' αἰῶνος νέος ὥλετο, ὐδέ νύ οἱ τὸ
Χραῖσμ' ἀρετὴ, ὅπεϊ ἕ οἱ ἐπήρκεσεν ὠκὺν ὄλεθρον·
Ἄλλος δ' ἕν κακός ὄζυν, ὁπὶ δικὴν δέ οἱ αἰὼν,
Οὐδὲ ἃ αἴσυλα ἔργα μυνυθάδιόν μιν ἔθηκαν,
Οὐδ' ἄφαρ αὐτὸς ἕῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλωλε.
16 Μή τι δίκαιος ἔῃθα λίλιω τόσον, ὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
Μηδὲ λίλιω πυτὸς· πῶτ' ἔν σε ἢ αὐτὸν ὀλέσεις;
17 Μὴ κακὸς ἴσθι λίην, ἄλλων πέρι τ' αἰὲν ἀλίτρεύε·
Μηδέ τι νηπάας ὄχεε φρεσί· πῶς δέ σε χρεὼ
Πεὶν ὥρη θανέειν, ἢ ὑπάρμορα πάντμον ὀπασσῆς;
18 Εἰ γ' ἕν μέσσον ἄεισον, ὑπερθασίαι δ' ἀλεγεινὰ,
Καλόν σοι ἴνα τοῦτο νόῳ ἢ χαρσὶ φυλάσσοις,
Ἀμφοτέρῃσί τ' ἔχοις ἀσφαλέως, μηδὲ μεθείης
Ὅσπις γὰρ δείδοικα θεὸν, κοὐκ πάντ' ὑπαλύξει.
19 Ἔρκος ὀπιφρονέων πέλεται πεπυμμένῳ ἀνδρὶ
Μᾶλλον, ἢ ἅρμα πάλαι δίκ' ὄρχαμοι, ὅς τε μιν ἵπι
Ῥύεται, ἠνορέῃ πίσυνοι ἢ χάρτεϊ χειρῶν.
20 Οὐδέ γὰρ ὅτι δίκαιος ἐπὶ ζείδωρον ἄρηται,
Ὅς τ' ἀγαθὸν μόνον ἔρξε δαμπερὲς, ὐδέ τ' ἁμαρτὶ.
21 Μὴ σύ γε πάντ' ἔπεα ξυνίει φρεσὶν, ὅσσα βέβακται,
Πολλὰ δὲ μηδ' ἀλόγως, ὡς ὐκ αἴσιντ ἐοικάς·
Μήποτε ἢ δόλε ὅπ' ἀκούσῃς, ὅφρά σοι αὐτῷ
Πολλὰ καταρᾷ, συγαρὰς δ' ὀπικλέτ' ἐεννῦς.
22 Πολλάκι γάρ τ' ἕν δίδα χτὶ φρένα ἢ χτὶ θυμὸν,
Ὡς ἢ σὺ περάσηκας ἐπ' ἄλλοις αὐτὸς ἐπαρὰς.
23 Τῶνδε πεπείρημαι πάντων φρεσὶ πᾶσιν ἀλίμῃσι·
Φῆν ἄρα ἔσσεδθ πυτὸς, πολὺ δ' ἦν ὀπιδιδύῆς.
24 Ὅ, τι δ' ἐκὰς, βαδύ τ' ὄζι λίην, τίς κέν μιν ἐφεύροι;
25 Αὐτὸς ἐγὼ μέμονα, σαοδὴ δέ μοι ἤδελεν ἦπορ

Μῆλα

(Quotquot mihi dies fuêre miſeræ vitæ,
Dies mali, vani:) hoc igitur inter cætera vidi:
Alius certè juſtus vir eſt, honeſtáque ſciens,
Qui & è vitâ juvenis perit, néque vel illi
Profuit virtus, quandoquidem ab eo non propulſat citum interitum:
Alius verò è contrá improbus eſt, diu tamen ei ævum (durat),
Néque ſua ſceleſta opera brevis-vitæ-hominem eum faciunt,
Néque citò ipſe ſuâ nequitiâ perit.
Nè juſtus ſis nimium adeò, néque ſupra ſortem,
Néque nimis ſapiens: utquid teipſum perdes?
Nè malus eſto nimis, præque aliis ſemper improbus:
Nec ſtultitiam fer in animo: utquid tibi acceſſe eſt·
Antequam tempus ſit mori, & præter-ſortem lethum oppetere?
Si igitur mediocritas optima-res (ſit,) exceſſus autem graves,
Expedit tibi, ut hanc mente & manibus cuſtodias,
Ambabú que teneas firmitèr, néque dimittas:
Quiſquis enim timet Deum, mala omnia evitabit.
Munimentum ſapientia eſt ſapienti viro
Magis, quàm præſidium civitati decem dynaſtæ, qui ipſam ſtrenuè
Defendunt, fortitudine freti, & viribus manuum.
Néque enim juſtus eſt ſuper almam terram,
Qui bonum ſolummodò facit perpetuò, néque peccat.
Nè tu omnibus verbis attende in-animo, quæ dicuntur,
Multa autem etiam noli curare, tanquam non audienti ſimilis:
Nè fortè & ſervi (tui) vocem audias, cùm tibi ipſi
Multa imprecatur, infeſtas autem invocat diras.
Sæpè enim bene nôſti in mente & in animo,
Quòd etiam tu projeciſti adverſus alios ipſe imprecationes.
Hæc tentavi omnia mente prudenti:
Dixi utique me futurum ſapientem, multùm autem eram deficiens.
Quod procul, profundúmque eſt valdè, quis id invenire queat?
Ipſe ego cupiebam, diligentèr autem mihi volebat cor

Μήδεα πυκνὰ δαλῶαι, ἐρευνᾷν τ', ἠδὲ μεταλλᾷν,
Ἔργα τ' ἐπισταδαι, ὅππως, τέο δ' εἵνεκ' ἐτύχθη,
Οἷά τ' ἀταδάλλοισι χαλίφρονες, ἀφρονέουλιν τε
Ἀφρονέουλιν, μανίλιν τε γινωσκέμεν, ὡς κακόν ὄζει.
26 Εὗρον δ', ὅπῃ γυνὴ, ἢ τ' ἀνέρος ἀχεώσασα
Σχετλίη ἰῷ κραδίην ὡς δίκτυα λυγρὰ πέτασε,
Καὶ παῖδας, ᾗ χεῖρας ἀναιδέας οὔτε δισμὲς,
Ἀρρήκλες, ἀλύτως, τοίην ἓν δίδα γυναῖκα.
Οὐνεκα πικρότερη πέλεται μέλανος θανάτοιο·
Ὃς φίλος ὃτι θεῷ, μιν ἀλύξει, ὃς δ' ἂρ' ἀλείτης,
Ζωγρηθεὶς, αὐτῇ κεν ἔλωρ ᾗ κύρμα γένοιτο.
27 Καὶ τόγ', ἰδὲ, ἓυρόν τε ᾗ ἔμμαδον (εἶπεν ὁ Κήρυξ)
Ὡς πυμπαζόμενος πάντα φρονεῖν, ἄλλο μαθ' ἄλλο,
Εὖ τε διακρίναν, εἶπε ᾗ πεῖραρ ἑλοίμιλν,
28 Ἀλλ' ὑδὶ ὡς ἔπ ἓυρεν, ὅσ' μάλα δηδὰ μάτευσα·
Εἷς ἀπὸ χιλιάδος σε ἀνὴρ μοι ἐτύγχανε πάσης,
Καὶ ἑτέου γ' ἀνὴρ, ἐυρημόνος· ἄλλα γυναῖκα
Τόσην ἐνὶ πανδυῖ διζήμενος, ἢ μίαν ἓυρον.
29 Ἦνὶ δ', ἐγὼ τόδε μοῦνον ἐρευνήσας σάφα δίδα,
Ὡς βροτὸν ἐὐποόν τεῦξεν θεὸς, ἠδὲ δίκαιον,
Οἱ δέ τε κέρδεα πολλὰ, νοήματα πολλὰ τ' ἐρεῦσιν.

ΚΕΦ. ν'.

1 Τίς πόλεν ὡς πυυτός ᾗ τίς κέν ὀι ἐσοφαείζοις;
Τίς τ' ἔργ' ὃιδε νοῆσαι, ἰδὲ ἄλλοις ἓν κατελέξαι;
Σπίλγει ἐν ὀφθαλμοῖσι, ᾗ ἀγλαὸν ὄμμα πίθυσιν
Ἔνδον περ πυυτή· γάνυται δέ τε ἀνδρὸς ὀπωπὴ
Καλλεῖ ᾗ χαρίτεσσι· σέβας δ' ἔχει εἰσορόωντας·
Οὔτε κατηφὴς ὃτι λίην τύσον, ὅτ' ἂρ' ἀναιδὴς,
Ὡς σε τὸ πρὶν ἔην, ὅτε ᾗ τόσα μήδεα ὃιδεν·
Ἀλλὰ μάλ' αἰδοῖος· δεινὴ δ' ὀπιδέρομαι ἄγλαη,
Θάρσος ἐπειή τε μεμιγμένον ἀμφὶ παρῄσιν.

Ἄλλο

Conſilia prudentia ſcire, inveſtigaréque & ſcrutari,
Operáque cognoſcere, quomodo & quapropter fiunt,
Et in-quibus improbe-ſe-gerunt inſipientes, ſtultitiámque,
Stultitiam, inſaniámque noſcere, quàm mala-res ſit.
Inveni autem, quòd mulier, quæ virorum venatrix
Improba ſuum cor veluti retia mala expandit,
Et laqueos, & manus impudentes ſicut vincula,
firma, inſolubilia, talem ſat ſcio fœminam,
Quòd acerbior eſt atrâ morte:
Qui charus eſt Deo, eam effugiet, qui autem peccator,
Captivus, ei præda & lucrum fiet.
Etiam hoc, ecce! inveni & didici (inquit Præco)
Quòd computans omnia animo, unum poſt aliud,
Et benè diſcernens, ſicubi metam aſſequi-potuerò,
Attamen néque ſic adhuc inveni, quod valdè diu quæſivi:
Unus ex chiliade fortè vir mihi occurrebat totâ,
Et verè vir, inventus: ſed mulierum
Tantâ in multitudine perquirens haud unam inveni.
Ecce, ego hoc ſolum perſcrutando certò cognovi,
Quòd hominem rectum fecit Deus, & juſtum,
Illi autem machinas multas, notionéſque multas excogitárunt.

CAP. VIII.

Quis eſt ut ſapiens? & quis ei æquiparari poteſt?
Quis res novit intelligere, & aliis benè explicare?
Fulget in oculis, & ſplendidum vultum reddit
Intus licèt (exiſtens) prudentia: renidet autem hominis facies
Pulchritudine, & gratiis: veneratio autem tenet intuentes:
Neque demiſſo-vultu eſt nimis adeò, neque impudens,
Ut priùs erat, quando non tot conſilia novit:
Sed valdè reverendus: gravis autem circumfulget ſplendor,
Confidentiáque cum manſuetudine mixta circa vultum.

2 Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' εὖ σύνθεο, καὶ μάλ' ἄκουσον,
Κρήτηνον βασιλῆος ἐρετμῶσαι, μηδ' ἀπίθησον,
Ἀλλὰ θεοῦ μίγαν ὅρκον ὀπίζεο, τόνδε τ' ὄμοσσας.
3 Μηδὲ μὲν ἀσπερχὲς προλίπῃς κακοπήμονι θυμῷ,
Μαψιδίως δ' ἄρα αἶσαν ἑὴν ἀπονόσφιν ὀπωπῆς
Οἰχόμενος, σὺ δὲ πᾶσι τετεύξεται ὅσσ' ἐθέλῃσθα.
Μηδὲ κακὴν ἔπ', ὡς πρὶν, ἔχῃς ἀτεμφέα βελέων·
Κρείσσων γὰρ βασιλεὺς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηϊ,
Ἔρδει δ' ὅππως μιν κεφαλὴν θυμός τε κελεύει.
4 Οὐχ' ἅλιόν γ' ἔπος ὄσσιν, ὅ κεν βασιλεὺς ἀγορεύσῃ,
Οὐδ' ἀτελεύτητον· δύναμις δέ τε οἱ ἔνι μύθοις.
Ἔρζειν ὅππως ἐθέλει· πυρὸς γὰρ κράτος ἐσ' ἐνὶ δήμῳ·
Τίς κ' ἄρα οἱ εἴπῃσι, Τί ῥέζεις, ἄρχαμε λαῶν;
5 Ὅς κεν ἐφημοσύνην τελέσῃ, κακοῦ ἄμμορος ἔσται·
Γνῷ δ' ἀνδρὸς πινυτοῦ κραδίη ὥρην τε δίκην τε.
6 Οὕνεκα συμπάντων ἔργων ὥρη τε δίκη τε,
Τένεκ' οἰζύομεν δειλοὶ βροτοὶ ἄλγεα πολλά.
7 Οὐ γὰρ ἀνὴρ τόδε δίδεν, ὅ κεν μετόπισθε γένηται·
Τίς γὰρ ἄν οἱ εἴπῃσι, πότ' ἔσσεται ἐσσόμενον περ;
8 Οὔτις ἀνὴρ ψυχῆς κρατέει, ἐπεί ἔ κα δύναιτο
Ψυχὴν ἐν ῥεθέεσι κατισχέμεν ἠὲ ἐθέλῃσιν,
Οὐδ' αὐτόν μιν ἔρυσαι, ὅτ' αἴσιμον ἦμαρ ἱκάνῃ·
Πυνδὸς μὲ κεῖνος πόλεμος πάντεσσι τέτυκται,
Οὐδέ τις ἀσπαίρῃ, θανάτῳ δ' ἐκ ἔσ' ἀλεωρή·
Οὐδέ τ' ἀταθαλίῃ τότε ῥύσεται ἐς θεράποντας.
9 Εἶδον ἐγὼ τάδε πάντα, καὶ ἐν φρεσὶν ἔργον ἔθεσθαι
Ἐφεσσάμενος, ὃ τέτυκται ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.
Ἐστι μὲν ἔν ποτε ἦμαρ, ὅτ' ἀνὴρ ἀνέρος ἄρχει,
Οὐδ' ὀπάζει ὄπαδε, κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.
10 Ὡς καὶ ἀλείτας αὐτὸς ἴδον τύμβοισι λαχόντας,
Οἵ ποτ' ἐπὶ λαοῖσι δικασπόλοι αἰνέρες ἦσαν,
Ἀϊεί τ' εἰν ἀγορῇ πωλεύμενοι, ἔνθα καὶ ἔνθα

Φοίτων

Aliud autem tibi dico, tu verò animadverte, & me audi,
Perfice regis mandatum, néque inobſequens-ſis,
Sed Dei magnum juramentum reverere, quod juráſti.

Néque eum præproperè deſeras irato animo,
Temerè præter decorum ab ejus ſeorſim conſpectu
Diſcedens, tu verò cohibe tuam iram, compeſce autem impetum,
Néque malum adhuc, ut anteà, retineas obſtinatum conſilium:
Potentior enim rex, cùm iraſcitur homini inferiori,
Facit autem quomodo eum cor, ménsque jubent.

Non fruſtraneum verbum eſt quod rex dixerit,
Néque irritum: potentia autem ei in dictis:
Facit quomodo vult, ejus enim imperium eſt in populo:
Quis autem ei dicere queat, Quid agis, princeps populorum?

Qui mandatum implet, mali expers erit:
Novit autem hominis prudentis cor tempus, & judicium.

Quoniam omnium negotiorum tempus (eſt) & judicium,
Igitur ærum noſtè patimur miſeri mortales dolores multos.

Non enim homo hoc novit, quod poſteà fiet:
Quis enim ei dixerit, quando erit in poſterum?

Nullus homo animâ in poteſtate habet, quandoquidẽ non poterit
Animam in membris retinere non volentem,
Néque ſeipſum defendere, quando fatalis dies advenit:
Commune quidem hoc bellum omnibus eſt,
Neque ulla immunitas à militia, mortis autem non eſt vitatio:
Neque iniquitas tunc liberabit ſuos ſervos.

Vidi ego hæc omnia, & in mente opus omne
Conſideravi, quod fit ſub ſplendore ſolis:
Eſt certè aliquando dies, quando homo homini imperat,
Neque exinde fructum percipit, mali autem ei eſt principium.

Sic & improbos ipſe vidi ſepulchrum ſortitos,
Qui olim inter populos judices viri fuerant,
Sempérque in foro verſantes, hùc, & illùc

Φοίτων ἐν πόλει, ἢ ἰδὼν ἔδοξε δεῖ δεμίζων·
Οὐδέ πις αὐτῷ μνήμη ἐν ἀνθρώποισι λέλειπτο
Ἄσσα κάδ', ἢ ἔρξαν· ματὴν καὶ τοῦτ' ἀλεγεινή.
11 Οὕνεκα δίκη μωὴσι παρῴχηται, ὑδέ τις αἶψα
Τίννυται ἀνθρώπους, οἱ ἀτάσθαλα μηχανόωνται,
Τέκνα ἀλιτροσύνη ὑπαδδύνει ἰάσιν ἀνδρῶν,
Σφέας τε κάκ' ἐργάζεσθαι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει,
Θαρσαλέως, ἐπεὶ οὔπω ἐπαυρήσιος ἔφαντο.
12 Εἰ καὶ ἁλιτρὸς ἀνὴρ ἑκατονταέτις αἴσυλα ῥέζοι,
Οὐδέ πω ὦκα δάνοι, ἀλλὰ καὶ ζωοῖσι μετεῖη·
Αὐτὰρ ὅμως σάφα οἶδα κἠμμαθον, ὡς ἀγαθὸν πῦρ
Ἐσσεῖται ἀνθρώποισι θεοῖσί γε θυμὸν ἔχουσιν,
Οἱ θεὸν ἄζονται, τρομέουσί τ' ἐναντίον αὐτῶ.
13 Ἀνέει δ' αὖτε κακῷ κακὸν ἐσσεῖται, οὐδ' ἐπὶ γαῖαν
Ὄψεται ἤματα πολλὰ, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών,
Καὶ σκιῇ ἴσαλος ἔσται, ὅτ' οὐ θεοῦ ἄντα φοβεῖται.
14 Ἔστι μὲν ὅν ματὴν τις· ἐπεὶ τάδ' ἄναλτα γίνοται,
Μάψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον, ἐπὶ χθονὶ πολυζοτείρῃ·
Ἀνέρες εἰσὶ δίκαιοι ὁμῶς ὑποδέγμενοι αἶσαν,
Ὡς εἰ ἀτάσθαλοι ἦσαν, ἀτάσθαλα ἔργα τ' ἔρεξαν·
15 Εἰσὶ δ' ἀτάσθαλοι ἄνδρες, οἱ ἶσην μοῖραν ἔχουσιν,
Ὡς εἰ αἴσιμοι ἦσαν, ἀμύμονα ἔργα τ' ἔρεξαν.
Τόφρα δ' ἐγὼν ἐφάμην, Ματὴν καὶ τοῦτ' ἀλεγεινή.
15 Καὶ τότε γηθοσύνην ἤνησ', ὅτι οὐδὲν ἄρειον,
Κρεῖσσόν τε βροτῷ ὅτιν ὑπ' ἠέλιον φαέθοντα,
Ἢ φαγέμεν, πέσμεν τε, καὶ εὐφροσύνης ὀπάσσαι,
Παὶ μὲ καὶ τόδε οἱ, μιμνέει δέ τε ἤματα πάντα,
Ἔργων ἐξ ἑδνῶν, καμάτοιό τε, ὃν πολυπενθέ,
Ἐως πε ἔπ ζωῇ, βίοτός τέ οἱ ἔμπεδός ὅτιν,
Οὐ θεὸς αὐτῷ δῶκεν ὑπ' ἠερόεντα, ἠέλιόν τε.
16 Ὁππότε μὲν δὴ πυκνὰ κατὰ φρεσὶ θῆκα δαῆναι,
Ἔργα δ' ὁρᾷν, ἃ πεπύκαται ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

(Καὶ

Itabant per urbem, ubi ſacrarum ſedes eſt legum:
Neque ulla eorum memoria inter homines relicta erat
Per civitatem, qualia fecerint: Vanitas etiam hoc eſt gravis.

Quia judicium ambagibus protrahitur, nec quis confeſtim
Plectit homines, qui nefaria machinantur,
Idcirco nequitia placet filiis hominum,
Eósque mala operari in mente animus juber,
Confidenter, quandoquidem nondum ſe luituros putant.

Etſi improbus homo centies mala committat,
Neque citò moriatur, diu autem vivis interſit:
Attamen probè novi, & didici, quòd bonum
Erit hominibus pium animum habentibus,
Qui Deum reverentur, tremúntque coram illo.

Homini autem è contrà malo malum erit, neque ſuper terram
Videbit dies multos, breve autem ei ævum,
Et umbræ ſimile erit, quoniam coram Deo non timet.

Eſt igitur vanitas quædam: quoniam hæc inverſa fiunt,
Temerè, at non ſecundùm ordinem, in terra alma:
Homines ſunt probi ſimilem ſubeuntes ſortem,
Acſi improbi eſſent, improbáque opera facerent:
Sunt verò improbi homines, qui parem ſortem habent,
Tanquam ſi probi eſſent, præſtantiáque opera facerent:
Tum ego dixi, Vanitas & jam hoc gravis.

Et tunc hilaritatem laudavi, quoniam nihil melius,
Satiúsque homini eſt ſub ſole ſplendente,
Quàm edere, biberéque, & lætitiâ affici:
Aderit enim hoc ei, manebítque dies omnes,
Operibus ex ſuis, laboréque quem exantlat,
Dum adhuc vivit, vitáque ei integra eſt,
Quam Deus ei dat ſub cælo, & ſole.

Quando conſilia prudentia in animum induxi ſcire,
Operáque videre, quæ fiunt ſuper terram almam:

Etenim

(Καὶ γάρ τις ποτὲ ἔργον ἐποιχόμενος κάμμυε ὕπνῳ
Σωφρονέων, ὑδέ που ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπεν
Ἤματος ἠδ' ὠκὺ, ὅτ' ἀμβροσίῃ δια νύκτα.)

17 Πάντ' ἴδον ἔργα Θεοῖο, καὶ ἔγνων ὡς βροτὸς ἀνὴρ
Οὐ δύναται εἰρύσσαι, ὑδ' ἐυρέμμεν ὃν κῆρ θυμῷ
Ἔργον ὅπερ τετέλεσται ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο·
Εἰπερ γάρ τις δυσμαθέως πολλὰ μογήσας,
Ἐυρέμμεναι μεμαὼς, εἰ καὶ πεπνυμένος ἀνὴρ,
Φήσῃ τ' εἰδήσειν, ἀλλ' ἔμπης οὐκ ἂν ἐφεύροι,
Καὶ μάλα περ σοφίῃ ὀζήμενος, ἠδὲ μεταλλῶν.

ΚΕΦ. θ'.

1 Πάντα τάδ' ἐφρασάμην, καὶ ἐνὶ φρεσὶν ἦσι κάθηκα,
Ὅφρα καὶ ἄλλοισιν καταλέξω, ὅττι δίκαιοι,
Καὶ σοφοὶ, ἠδ' τ' ἔργα Θεοῦ ἐν χερσὶ πέλονται.
Οὐδέ ποτ' ἴσασι βροτοὶ ἄνδρες, ὁἱ ὀρόωσιν,
Εἴτε τις Ἀθανάτῳ φίλος εἶη, εἴτε καὶ ἐχθρός.

2 Πάντα δ' ὁμῶς κίχε πάντας· ὁ γὰρ Θεὸς ἀνθρώποισι
Μίγδ' ἀγαθόν τε κακόν τε δίδοῖ, δύναται γὰρ ἅπαντα·
Ἴσοι δ' ἀμφότεροι, καὶ ὁμοίης ἔμμορες αἴσης
Γίγνονθ', ὅς τε δίκαιος ἀνὴρ, ὅς τ' αὖσυλα ῥέζει,
Ὅς τ' ἠὺς καθαρός τε, καὶ ὃς μάλα πολλ' ἐμιάνθη,
Ὅς τε ἱερὰ κάλ' ἔρδει Θεῷ, ὅς τε καὶ οὐκί·
Ἐσθ' ἴα μοῖρ' ἀμφοῖν, ὅς τ' αἴσιμος, ὅς τ' ἀλιτήμων,
Ὅς τ' ὄμοσε κρατερῶς, ὅς τ' αἰδέλα ὅρκον ὀμόσσας.

3 Τῶτο μὲ ἐλόμενον κακὸν ἔπλετο, καὶ μετὰ πᾶσιν
Ἔργοις, ὅσσα γίνονται ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Μοῖρά τ' ἀμμορίη θ' ὅτι πάντες ἁμ' ἔλλαχον ἶσον·
Ἀλλὰ καὶ ἔως τελέθουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
Βεβείδασί τε θυμὸν ἀταθαλίῃσι κακῇσι,
Καὶ ὀλοῇς μανίῃσι δυσεύμενον ἦτορ ἔχουσι
Ζωοὶ, ἀτὰρ μετέπειτα κατέρχονται, ἔνθα τε νεκροὶ

Ἀφραδέες

(Etenim aliquis nonnunquam operi incumbens laborat homo
Continuè, neque unquam ſomnum oculis videt
Nec diurno tempore, nec placidam per noctem:)
Omnia vidi opera Dei, & novi quòd mortalis homo
Non poteſt eruere, neque invenire ſuo in animo
Opus quod factum eſt ſub ſplendore ſolis:
Quamvis enim quis diu quærat multùm laborans,
Invenire geſtiens, licèt etiam ſapiens vir (ſit),
Putétque ſe cogniturum, verumtamen non inveniet,
Licèt admodum ſtudioſè quærens, & inveſtigans.

CAP. IX.

OMnia hæc conſideravi, & in mente bene obſervavi,
Ut & aliis enarrem, quòd juſti
Et ſapientes, eorúmque opera Dei in manibus ſunt:
Neque unquam ſciunt mortales homines, eò quòd talia vident,
An quis Immortali amicus ſit, an exoſus.
Omnia ſimiliter contingunt omnibus, Deus enim hominibus
Promiſcuè bonúmque, malúmque dat, poteſt enim omnia:
Æquales autem ambo, & ſimilis particeps ſortis
Fiunt, quíque juſtus vir (eſt) quíque improba facit,
Quíque bonus, purúsque, & qui valdè multùm inquinatus eſt,
Quíque ſacrificia pulchra facit Deo, quíque non:
Eſt eadem ſors utrisque, qui probus, quíque peccator;
Qui jurat ſtrenuè, quíque veretur juramentum jurare.
Hoc quidem exitiale malum eſt, etiam inter omnia
Opera, quæ fiunt ſub ſplendore ſolis,
Sortémque, & infortunium quod omnes ſimul ſortiuntur æquale:
Sed & quamdiu ſunt ſuper terram gentes hominum,
Referti ſunt in animo iniquitatibus malis,
Et perniciosis furoribus agitatum cor habent
Vivi, verùm deinde deſcendunt, ubi manes

Sine

Ἀφεγγὲς ναίουσι, βεβοσκόμενοι εἰδώλοις καμόντων.

4 Ὅς ζωοῖσι μίγνυ, ἔπι οἱ κὴ ἐλπίδος αἶσα·
Ζωὸς γὰρ τε κύων κρείσσων νεκροῖο λέοντος.

5 Ζωοὶ μὲν γὰρ ἴσασιν, ὃ κὴ θανέεσθαι ὀπίσσω
Μέλλησ', ὁππότε μοῖραν ἀνύπλησαν βιότοιο·
Νεκροὶ δ' οὐδὲν ἴασι, κὴ οὐκέτι μισθὸν ἔχουσιν,
Οὐδέ πῃς αὐτῶν μνήμη ἐν ἀνθρώποισι λέλειπται.

6 Ἀλλά γε πάντα πάσῃ, τά τ' ἐπ' ἀνθρώποισι πέλονται,
Καὶ φιλότης, κὴ ἔχθος, ἠδὲ φθόνος, ἔχθεος αἰνοῦ
Αὐτοκασίγνητος, τάδε νῦν σφίσι πάμπαν ὀλωλεν·
Οὐδ' ἔτι πῃ σφιν μοῖρα διαμπερὲς, οὐδέ πῃ αἶσα
Ἐν ἔργοις ἀ τέτυκται ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.

7 Βᾶσκ' ἴθι νυῦ, ἄρτον τεὸν ἔδτε θυμῷ ἱανθείς,
Πῖνέ τε σὸν γλυκὺν οἶνον εὐφροναι, γηθόσυνος κῆρ·
Ἤδη γὰρ σέθεν ἔργα Θεῷ κεχαρισμένα ἐστίν·

8 Αἰεὶ δ' εἵματα λευκά σοι ἔστω, σιγαλόεντα,
Αὐτή τε λιπαρὸς κεφαλὴν, λιπαρές τε μετώπων
Λάμπετο, μηδὲ κόμαι ἐλαιόν δευοίατ' ἐλαίης.

9 Χαῖρέ τε κὴ τέρπου, ζώων ἅμα κὴ ἀρίζων
Σῇ ἀλόχῳ, τῆς αἰὲν ἐέλδεαι ἤματα πάντα,
Καὶ ἔρασαι, ἕως αἶσα μιὴν ἐκυσοῖο βίοιο,
(Τοῖα γὰρ ἐν κονίῃσι ζωοὶ καταγηράσκουσιν)
Ἥν τε Θεὸς τοι δῶκεν ὑπ' ἠέλιον φαέθοντα·
Ἀλλ' ἕν ἤματα πάντα, ἕως ζωοῖσι μέτεστι,
Χαῖρ'· ἡ γάρ σοι μοῖρα πέλει, καμάτοιό τε μισθὸς
Αἰνοῦ, τὸν ῥ' ἐμόγησας ὑπ' ἠερόνν, ἠελίόν τε.

10 Ἔι τι σοι ἔργον ἐτοῖμον, ὅ, τ' ἔρξῃς χερσὶ τῇσιν,
Ἐι δύνασαι τελέσαι γε, κὴ ὡ τετελεσμένον ὄξιν,
Ἔρξον καὶ δύναμιν μεμαὼς, κὴ θεόφρονι θυμῷ·
Οὐ γάρ τι βεστῷ ἔργον, ἐπεὶ λίπον ὀστέα θυμὸς,
Οὐ δόλος, ὃ τέχνη, ὅτ' ἂρ πόνος, ὅτε νόημα,
Οὐ φρόνις, ὃ πιυτὴ πέλει ἐν τάφῳ, ὁππόθι βαίνεις.

Α ψ

Sine-mente habitant, hominum ſimulacra mortuorum.

Qui in vivis verſatur, adhuc etiam ei ſpei conditio :
Vivus enim canis melior mortuo leone.

Vivi enim ſciunt, quòd & morituri poſtmodùm
Sunt, cùm fatum adimpleverint vitæ :
Mortui autem nihil ſciunt, & non ampliùs mercedem habent,
Neque ulla eorum memoria inter homines relicta eſt.

Quin & omnes paſſiones, quæ hominibus competunt,
Et amor, & odium, & invidia, odii gravis
Germana ſoror, hæc nunc illis omnia periêrunt :
Neque amplius illis portio omninò neque ulla ſors
In rebus, quæ fiunt ſub ſplendore ſolis.

Vade age nunc, panem tuum ede animo gaudens,
Bibéque tuum dulce vinum lætum, hilaris corde :
Jam enim tua opera Deo accepta ſunt.

Semper autem veſtimenta alba tibi ſint, ſplendida,
Sempérque delibutus capite, delibutúsque facie
Nite, neque comæ ſuavi careant unguento.

Gaudéque & te oblecta, vivens ſimul & confabulans
Cum tuâ uxore, quam ſemper concupiſcis dies omnes,
Et amas, dum ſors manet vanæ vitæ,
(Statim enim in vanitate mortales ſeneſcunt)
Quam Deus tibi dedit ſub ſole lucente :
Quin ergò dies omnes, dum in vivis es,
Lætare : hæc enim tibi portio eſt, laborísque præmium
Gravis, quem toleras ſub cælo, & ſole.

Si quod tibi opus paratum, quod facias manibus tuis,
Si potes perficere, & ſi perficiendum eſt,
Fac pro virili alacer, & prompto animo :
Non enim aliquod hominis opus, poſtquàm liquit oſſa animus,
Non dolus, non ars, non labor, neque cogitatio,
Non prudentia, non ſapientia eſt in ſepulchro, quò vadis.

Rurſus

11 Ἀλλ' ἴδον, ἔτι γίνονται ὑπ' αὐτὰς ἠγίοιο·
Πολλάκις ἐν ἐν ἀγῶνι κιχάνει κ' βεβαδὺς ὠκύν,
Οὐδέ τε ῥίμφα θέοντες ἀέθλια ποσσὶν ἄεσθτο,
Ὡς ἐ καρπαλίμοισιν ἐνὶ δρόμῳ ἔπλετο νίκη,
Οὐδέ τι καμμονίην κρατεροῖς, πολέμοιό τε κῦδος,
Οὐκ ἄρτος πυτοῖς, ἐ πλῆτος ἐϋφρενέουσιν,
Οὐ χάεις ἀνθρώποις πολλῶν ἓν εἰδόσιν ἔργων·
Ἀλλ' ὥρη τε κ' αἶσα κιχάνει πάντας ὁμοίως.
12 Οὐ γὰρ ἀνὴρ γινώσκει, ὅτ' αἴσιμον ἦμαρ ἱκάνει,
Νήπιος, ἐδ' ἐνόησεν, ὅ οἱ κακὸν ἐγγύθεν ἦλθεν
Ἐξαπίνης· ἰχθῦς δ' ὡς δικλύῳ ἐν πολυωπῷ,
Λυγρῷ, ὡς τ' ὄρνιθες ἁμίχαιοι ἀπροπόβολοις
Ζωγρεῦνται παγίδεσσι, κ' ἀκάπ φυκτὰ πέλονται.
Ὡς τε κακὴ ὥρη πεπεδήατο φῦλ' ἀνθρώπων,
Σχέτλιοι, ὡς ἀφίσι λίνα· ἁλόντα πανάγχυ,
Ὁππότε πήματα κύρσαν, ὅ, τ' ἐ φρεσὶ δύγμυοι ἦσαν.
13 Καὶ πυτὶν πὶν δὴ ἔδον ὑπ' αὐτὰς ἠελίοιο,
Ἦ καί μοι φρενόεντα μάλα μεγάλη δύατ' ἔδει).
14 Μικρή τις πόλις ἦν, παῦροι δέ τε ἄνδρες ἐν αὐτῇ,
Καδδὴ δ' ἆρα τῇς βασιλεὺς, ἅ τε κράτος ἶε μέγιστον,
Ἦλθεν παγσυδίῃ, πολλὸς δέ οἱ εἵπετο λαὸς,
Τὶν δ' διαπραδέειν μεμαὼς κυκλώσατο πύργῳ,
Κρέουσας τ' ἔσησεν μεγάλας, κ' ἔδειμεν ἐπάλξεις·
Ἦν δέ τις αὖδι πανίχεὸς ἀνὴρ πενυμὸς εὑδὼς,
15 Ὅς τ' ἐσάωσε πόλιν σοφίῃσι νόοιο·
Ἀλλ' ὕπες μετόπισθ' ἐμνήσατο τοῖο πανίκλειν,
Ἐν φρεσὶν· ὡς οὐκ ἔστι χάεις μετόπισθ' ἐνεγκέων.
16 Καὶ τότ' ἔφλω, Πανυπὶ μέγα κάρτός ἔστιν ἀμείνων·
Ἀλλ' ὕπες πυτὶν ἀλέγει κιχρημένε ἀνδρὸς,
Οὐδέ τις ὧν ἐπέων ἐμπάζεται, ὅ, τι κεν εἴπῃ.
17 Μᾶλλόν τις πυνθάνεσθαι τε κ' ἀτρέμα μῦθον ἀκούειν,
Ἢ ἐνοπὴν ἀνδρὸς μ' ἠπυτίοισι μίσγοντος.

Κρείσσων

Rurſùs vidi, qualia fiunt ſub ſplendore ſolis:
Sæpe igitur in curriculo aſſequitur etiam tardus celerem,
Neque perniciter currentes præmia pedibus reportant,
Adeò non velocibus in curſu eſt victoria,
Neque palma fortibus, bellíque gloria,
Non panis ſapientibus, non divitiæ prudentibus,
Non gratia hominibus multorum peritis operum:
Sed tempus & caſus aſſequuntur omnes ſimiliter.

Non enim homo ſcit, quando fatalis dies advenit,
Stolidus, neque animadvertit, quòd ei malum propè accedit,
Repentè: ſed ſicut piſces reti in foraminoſo,
Malo, & ſicut aves ſimplices improviſis
Capiuntur laqueis, & non amplius effugium eſt:
Sic malo tempore illaqueantur gentes hominum,
Miſeri, tanquam nexibus retis capti omnia venantis,
Quando in damnum incidunt, quod non in animo expectaverant.

Etiam ſapientiam hanc vidi ſub ſplendore ſolis,
Quæ & mihi cogitanti valdè magna videbatur eſſe.

Parva quædam civitas erat, pauci autem homines in eâ,
Contra eam verò rex, cujus potentia erat maxima,
Venit cum omnibus copiis, multus autem eum ſequebatur populus
Eam autem expugnare cupiens obſedit undique,
Scalásque bellicas erexit magnas, & extruxit munimenta:

Erat autem quis ibi pauper vir prudentia ſciens,
Qui & ſervavit urbem peritiâ mentis:
At nemo poſteà meminit illius pauperis
In animo: adeò non eſt gratia in poſterum benefactorum.

Et tum dixi, Sapientia longè viribus eſt præſtantior,
Sed nemo ſapientiam curat pauperis viri,
Nec quis ejus verba conſiderat, quodcunque dixerit.

Magis quis prudentium etiam tranquillè ſermonem audit,
Quàm clamorem hominis inter ſtultos imperantis.

Melior

18 Κρείσσων μὲν πυτὶ ὅπλων, ἠδὲ περ τε μάλα χρεὼ
Ἀνέρας ἐν πολέμῳ, ϛυλὴ τε βίης μέγ' ἀμείνων
Γίνεται· εἷς δ' ἄρ ἁλιτρὸς ἀθέσφατον ὅλεϛον ὀλεσσεν.

ΚΕΦ. ι'.

1 Ἦδυ μάλα πτείει μυρεθήκιον, ἐν δὲ πιοῦσαι
Μῦαι, ἐπεί κε θάνωσιν, ὄλεσσαν μίϛματος ὀδμὴν,
Σχέτλιαι· ὀδ' ἄρα τάς γε ἐδὼν γήθησε μυρεψός·
Ἀντὶ δὲ τῆς ὀδμὴ ϛυγερὴ ὑπὸ πικρὸν ὀδώδει
Πυθομβρότοιο μύρα, μιαίνων τ' ὀλλυμβώων·
Ἀφροσύνη τ' ὀλίγη περ ἀπώλεσεν αἰνέσεος ὀδμὴν,
Αἰνέσεος, ἣ πρὶν μὲ γλυκύ τ' ὄνομα, καὶ κλέος ἐθλὸν,
Ὡς πυτὴ τιμή τε μετ' ἀνθρώποισι κάθεϛο,
Νῶϊ δ' ἄτη μιν ἄασεν, ἐπεὶ τὸ χρεῖον νικᾷ.
2 Κῆρ ὀπὶ δεξιόφιν πεπυμβόν ἔπλετο φωτός·
Ἀλλ' ἐπ' ἀειϛερέφιν κραδίη πέλε νηπυτίοιο.
3 Ἀλλὰ καὶ, ὅϛ τ' ἀνὴρ ἀποφώλιος ἠδὲ χαλίφρων,
Ὅφρ' ἂν ὁδὸν βαίνει, νόον ἐκπεπαταγμένος ἔϛι,
Πᾶσιν δ' ἀμφαδὰ θῆχ', ὅ οἱ ἐ φρένες· ὐδ' ἠβαιαί.
4 Εἰϛοτέ τοι ἐπέων καχολωμένος, ἠὲ καὶ ἔργων
Ἀρχὸς ὀδώδυϛαι, θυμὸς δέ οἱ ἔνδον ἀείδει,
Μὴ σύ γ' ἔν ϛομάτεϛα τεὸν ἔδος, ὅ φρὶν ἔχεϛες,
Αὐτίκα μαψιδίως· ἀγανοφροσύνη γὰρ ἀμείνων,
Ἡ μεγάλων ἄκος ἔϛι κακῶν, ὅτε κεν τις ἁμάρτῃ.
5 Ἔϛι κακὸν τύπερ εἶδον ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
Οὕτω καί μοι ἐείκτ' ἐν ἀνθρώποισι τετύχθαι,
Ὡς εἰ ἄναξ τόδ' ἔρεξε, καὶ ἤμβεϛε, καὶ μέγ' ἀάσθη.
6 Ἄφρονα θυμὸν ἔχοντες ἐφ' ὑψηλοῖϛι θρόνοισιν
Ἵδρωται, πολλὼ τε λελόϒχασι νήποι ἄνδρες·
Εἰαὶ αὖ τ' ἀφνειοὶ ἐνὶ χθαμαλοῖϛιν ἕδεϊϛαν.
7 Εἶδον ἐγὼ δεράποντας ἐφ' ἵππων, αὐτὰρ ἄνακλας
Πεζοὺς, ὡδὲ χαμαὶ ἷϛα δρωώϊϛιν ὀόντας.

8 Ὅϛις

Melior quidem ſapientia armis, quibus etiam valdè opus eſt
Hominibus in bello, conſiliúmque robore multò præſtantius
Eſt: unus autem peccator ingentes opes perdit.

CAP. X.

SUave admodúm olet myrotheciúm, illapſæ verò
Muſcæ, poſtquam mortuæ fuerint, perdunt unguenti odorem,
Improbæ: neque eas videns gaudet myropola:
Pro eo verò odor teter acerbùm ſpirat
A putreſcente unguento, muſcis que pereuntibus:
Stultitiáque exigua lieèt perdit hominis odorem,
Hominis, cujus anteà quidem dulce (erat) nomen, & fama bona,
Utqui prudentiâ, honoréque, inter homines ornatus fuerit,
Nunc verò noxa eum læſit, ſiquidem deteriora vincunt.
Cor ad dextram ſapientis eſt viri:
Sed ad ſiniſtram cor eſt ſtulti.
Quin etiam qui vir inſipiens (eſt) & ſtolidus,
Dum per viam incedit, mente excuſſus eſt,
Omnibus autem palàm facit quòd ei ſapientiæ nè tantillùm quidem.
Si unquam tibi ob verba iratus, aut etiam facta
Princeps ſuccenſeat, animus autem ei intùs concitetur,
Nè ideirco relinquas tuam ſedem, quam anteà habebas,
Statim temerè: lenitas enim potior,
Quæ magnorum remedium eſt malorum, quum quis peccaverit.
Eſt malum quod vidi ſub ſplendore ſolis,
Ita & mihi videbatur inter homines fieri,
Ac ſi rex illud faceret, & peccaret, & valdè læderetur.
Inſipientem animum habentes in excelſis ſedibus
Collocantur, honoréque adepti ſunt ſtulti homines:
Sedent contrà divites in humilibus ſedibus.
Vidi ego ſervos ſuper equos, ſed principes
Pedites, atque humi inſtar ſervorum euntes

8 Ὅστις βόθρον ὄρυξεν ἐνπεῖ, εἰς τρῶ πεσεῖται·
Ἑρπύον δὲ τ' ἔρρηξεν, ὄφις κε ἑ ῥεῖα δάκῃσι.
9 Δηλήσαιτό κεν ἄνδρα λίθοι, τοὺς ὤχλισεν αὐτός,
Ὡς τάχα οἱ μίλα πῆμα κυλίσῃ, λᾶας ἀναιδής·
Καὶ ΝΘ, ὃς πλάκας κίασι ξύλα, μή τι πάθῃσιν,
Ἢ ῥιζὴ δρυὸς, ἢ βλάψας χρόα νηλὲς χαλκῷ.
10 Εἰ δ' ἀκμὴ ἀμβλεῖα, καὶ ἑ τομὸς ὄζει σίδηρος,
Οὐδέ μιν ὀξυῖ ἔδηκεν ὁ τέκτων, ὑδ' ἐδύωσε,
Χρὴ ἔργον χερσίν τε βίηφί τε μᾶλλον ἐπείγειν·
Ἡ δὲ φρόνις μέγ' ὄφελος, ἰθύνει τ' ἀνδρὸς ἐρωήν.
11 Εἰ μὴ ὄφις μαλακῇ ἐπαοιδῇ θυμὸν ἐθέλχθη,
Δήξεσθαι ὃν κεν ἵκηται· ἔδεν δ' ὑκ ὕσῃ ἀμείνων,
Ὅς ῥ' ἔπεα φρονέοντα ἔσῃν ἀκοσμά τε πολλά τε ἔνδη.
12 Ἀνδρὶ πύκα φρονέοντι χάρεις μύθοισιν ὀπηδεῖ·
Ἄφρων δ' ὄισι λόγοισιν ὀλίσθησον κακὸν ἔξει,
Καὶ ἐπέεσσιν ὀλεῖται, ἃ ὁι φύγῃ ἔρκος ὀδόντων.
13 Ὅστις ἐπεὶ τὸ πρῶτον ἀνάκραγῃ, εἶπί τε μῦθον,
Νηπιάης ἀνάφλως, χαλιφροσύνῃ τε νόοιο.
Οὐνά τε ὑςάτῳ ἔφ ἀνὰ στόμ' ἔχων ἀγορεύει,
Ἄτῃ καὶ μανίῃσιν ὑπακρέκων· ὃς κεν ὀκλάζῃ
Θυτὸ πρὸ ἀρχόμενος φαίη ἔπος, ὕστ' ὀπολήγων.
14 Ἔσι μάλ' ἀκριτόμυθος ἀμεθγεπὴς τε χαλίφρων·
Οὐδεὶς ὅτι τὸ μέλλον, ἐπεὶ τίς ἂν ἄγγελος ἔσται
Ἀνδρὶ, τί ἔσσετ' ὀπίσω, ἔδεν κατατεθνηῶτος;
15 Νήπιοι αἰνὰ μογεῦσι, λύδεν δ' ὑπὸ γῆα ἑκάςῳ,
Αὐτως, ὃ χὸ ἴσασιν ὅτι ὁδὸς ὄζι πόλινδε.
16 Αἰ αὖ, δύσμορον αἶαν, ἄναξ ὅτε νηπιαχεύει,
Ἀρχοὶ τ' ἠδὲ μίδοντες ἅμ' ἠοῖ σῖτον ἔδυσι·
17 Τρὶς ἢ σὺ ἐσι μάκαιρ', ὦ γαῖα, καὶ ὀλβιοδαίμων,
Ὁππότε τοι γλυκεῖς τε καὶ αἵματος ἔμμορε βόλβε
Σὸς βασιλεὺς, εὐηβύων τ' ἐξ ὄζι τοκήων,
Ἀρχοὶ δ' ἀίσιμ' ἔδυσι, καὶ ἐσ σίτοιό φ ὥρῃ,

Qui foveam fodit homo, in eam incidet:
Septum quíque perfringit, ſerpens eum facilè mordebit.

Lædent hominem lapides, quos dimovet ipſe,
Ut citò ad eum grave damnum devolvatur, lapis impudens:
Et metus (eſt,) nè, qui ſecuri findit ligna, quid patiatur,
Aut aſſulâ quercûs, aut lædens corpus immiti ferro.

Quòd ſi acies obtuſa eſt, & non penetrans eſt ferrum,
Neque id acutum reddidit faber, néque aptavit,
Oportet opus, manibúsque viribúsque magis urgere:
Sapientia autem multùm promovet, dirigítque hominis impetum.

Niſi Serpens molli incantatione in animo demulceatur,
Mordebit quemcunque contigerit: illo autem non eſt melior,
Qui verba mente ſuâ incondita, multáque novit.

Viro ſapienti gratia in ſermonibus adeſt:
Inſipiens verò ſuis dictis accerſitum malum habebit,
Et verbis peribit, quæ ei fugerunt ſeptum dentium.

Qui quàm primùm in-vocem-erupit, dixítque verbum,
Stultitiam oſtendit, imperitiámque mentis:
Quæque poſtremùm in ore habens loquitur,
Noxæ, & vanitatibus conſonant: ita hic bonum
Neque unquam incipiens fatur verbum, neque deſinens.

Eſt admodùm verboſus, & garrulus ſtultus:
Nemo novit futurum, quandoquidem quis nuncius dicere queat
Homini quid erit poſteà, illo demortuo?

Stulti gravitèr laborant, ſolvuntur autem membra uniuſcujuſq;
Incaſùm, non enim ſciunt quâ via eſt ad urbem.

Heu, heu, infelicem terram, rex quando infans eſt,
Ducéſque, & principes diliculò cibum edunt!

Ter autem tu es felix, ô terra, & beata.
Quando tibi genus, & ſanguinem ſortitur bonum
Tuus rex, & ex nobilibus eſt parentibus,
Principes autem moderatè edunt, & in cibi tempore,

Ὁ σφέ κεν ἄρκιον ἦσι μιῷ ἢ κάρτος ἀέξειν,
Οὗτοι ὑφ' ἕνα σπείρῃσι, καὶ ἔ νύ τις οἰνοβαρείων.
18 Πολλὴ ἀδρίη δόμος ἄλετο, ῥεῖ δ' ὑπολαΐστον
Ὑετῷ· ἐκ νεφέων, ὀμφὴ δ' ἀχερὴς ὄτινι,
Ἐξ ἀκομιστίης, ὅτι ἔ μιν ἀκέσσεται ἀνὴρ
Ῥωχμὸς, ἢ τοῖχόν τ' ἀέρρων πυκινοῖσι λίθοισιν,
Ἢ δόμος οἰκέων, ἄκυρ δέ μιν ἔλλαβε χεῖρας.
19 Ἐλαπὴ δ' εὐφροσύνης τε γέλωτός θ' εἵνεκ' ἐπ' ἴχθη,
Γηθοσύνη δὲ δαιτὶ συνηορέες ὅτι θαλείῃ,
Οἰνός τ' ἐνσπένδεται εὐφερνα θυμὸν ἔθηκε·
Χρήματα δ' ἐν τιμῇ, πάντων ἀντάξια τ' ἄλλων.
20 Μή τι καταρᾶσθαι βασιλῆϊ κάκ', οὐδ' ἐνὶ θυμῷ,
Μηδέ ποτ' ἀφνειοῖσι, μυχῷ δόμου, ἔνθα περ ἔυδεις·
Οἰωνὸς γὰρ ἀναΐξας ὄρνις κεν ἀϊδήσειε φωνὴν
Οἷσιν, ἀπαγγελέειν τε τὰ ῥεζόμενον πτερύγεσσιν.

ΚΕΦ. ια'.

1 Εἶσ' ἄγε, βάλλε σὸν ἄρτον ἐφ' ὕδατα πεφόρονι θυμῷ·
Ὀψὲ μὲν εὑρήσεις, ἔξεις τε μετ' ἤματα πολλά.
2 Δὸς μοῖραν πλωχοῖς, ἔτι δ' ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ ὀκτώ·
Οὐ γὰρ πω κακὸν οἶσθ', ὅ τοι ὕστερον ἔσσεται ἐπ' αἴαν.
3 Εἰ νέφεα σφαραγεῦνται, ἐφυλάσ τε, ἔγχυτά τ' εἶσι,
Τίκτωσι γαῖάνας, καὶ ὑπὸ χθόνα γίνεται ὄμβρος,
Ἢ μὲν ἅλις πίνει, ῥεῖ ὕδωρ, τὰ δὲ κεινὰ λέλειπται.
Εἴτ' ἂν πεὶς γε νότον πόσε λίνδρσον, εἴτ' ἄρα κεῖνο
Πρὸς βορέλω, ἢ τοῦ τὸ φαῶτον ἔπιπλεν ἔσχε,
Ἔνθα καὶ ἐσσῆται, μιῇσι δέ τε τῷ ἐνὶ χώρῳ.
4 Ὃς ῥ' ἄνεμον σκοπέει, ἄσπαρτός οἱ ἔσται ἄρουρα·
Ὃς νεφέων τ' ἀλεγίζει, οὐδ' ἄ ποτε καρπὸν ἀμήσει.
5 Ὡς τοῦ οὐδὲν ψυχῆς ἐκ ἔγνως, οὐδ' ἐνόησας,
Πῶς ἔδη ἐς χρόα φωτὸς, ἐόν τ' εἰσήλυθεν ὄσσον,
Οὐδ' ὅππως σαρκὸς τε καὶ ὀστέα μικρὰ φύονται

Quòd ipſis ſufficiens ſit, ſpiritus, & vires augere,
Non intemperanter, nec quis (inter eos) vino-gravatus (eſt.)
Per multam ſocordiam domus perit, fluit autem ædificium
Pluviâ è nubibus, tectum autem inutile eſt,
Ex neglectu, quoniam non illud reſarciet homo
Circa rimas, aut murum condenſans crebris lapidibus,
Prout decet domum-cuſtodes, pigritia autem eum occupavit in manibus.
Convivium hilaritatis, riſúsque gratiâ ſit,
Lætitia ènim epularum comes eſt florentium,
Vinúmque in pectore hilarem animum reddit:
Pecunia autem in precio omnibus rebus æquipollet aliis.

Ne imprecare regi mala, neque in animo,
Neque unquam divitibus, in conclavi domus, ubi dormis
Solus ſeorſim-ab aliis: avis enim in æthere vocem
Feret, nunciabítque aeria volucris.

CAP. XI.

EIa age, projice tuum panem ſuper aquas prompto animo:
Quoniam eum invenies habebísque poſt dies multos.
Da portionem pauperibus, ſeptem hominibus, immo & octo:
Nondum enim malum nôſti, quod poſteà erit ſuper terram.
Si nubes diſtenduntur, humidæque, gravidæque ſunt,
Pariunt guttas, & ſuper terram naſcitur imber,
Illa quidè affatim bibit, fluit aqua, hæ autem vacuæ relinquuntur.
Sive ad Auſtrum cadat arbor, ſive illa
Ad Aquilonem, ubi primùm cecidit in terram,
Ibi & erit, manebítque illo in loco.
Qui ventum obſervat ſine-ſemente ei erit tellus:
Quíque nubes curat, hic nunquam fruges metet.
Sicut viam animæ non cognoſcis, neque intelligis,
Quomodo venit in corpus homimis ſu ámque intrat domum,
Nec quomodo caro, & oſſa parva pullulant

Κρύβδ', ἃ γυνὴ φορέει ἐγκύμων Θ ἔνδοθι γαστρός·
Οὕτως οὐδ' ἐνόησας ἐνὶ φρεσὶν ἔργα Θεοῖο,
Ὃς τεκτήνατο πάντα, καὶ ἔρξεν ὑπέρφιαλα βιλῆ.
6 Πρωὶ μάλα σπείρῃς σὰ σπέρματα, μηδέ τι φείδῃ·
Ἔστω χερσὶ τῇσιν, ὅταν μέλας ἄσπορος ἔλθῃ·
Οὐδὲ γὰρ οὖν ἔγνως εἰ τοῦτ' ἢ τοῦτ' ἀρετήσει,
Ἠὲ καὶ ἄμφω κηλὰ καὶ αἴσιμα ἔσται δ' ὁμοίως.
7 Ἡδὺ μάλ' ἀνθρώποισιν ἔχειν βιοτήσιον αὐγήν,
Τερπνόν τ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶν φάος ἠελίοιο.
8 Εἰ δέ τις ἐν ζωοῖσιν ἴδῃ πολλὲς ἐνιαυτὲς,
Χαίρων ἤματα πάντα, τεταρπόμενος τε φίλον κῆρ·
Αὐτὰρ ὅμως φρονεέτω φρεσὶ κῆρα μέλαιναν,
Ἀχλυώ τ' ἀλομβόλιν, ἄτιμόν τε, καὶ ἤματα λυγρά,
Πολλὰ γὰρ ἔσσονται. Μετὰ πᾶν, ὅ, τι καν ἔλθῃ.
9 Εἰδ' ἄγε, κῆρα πόπον, χαῖρε φρεσὶν, ὅς νύ πέρ ἐσσι,
Ἕως ἔτι τοι ἥβης χαρίσατον ἄνδος ὀπηδεῖ·
Σῶν θυμῷ τ' εἴκων μέλαν τέρπευ, ὄφρ' αἰζηὸς
Ἦσθι, κεφαλῇσι δέ τοι ἔνδον ἐϋφρεσύνην ἐνθῇς·
Ἔρξον ὅπως ἐθέλεις, ὅ, τε σοι θέλει κῆρ μεμιλλᾶν,
Ὀφθαλμοῖσί τε σοῖσι δοάσσατο κάλλιον εἶδος.
Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο, καί μευ ἄκουσον,
Ἰδὼ γὰρ ἔν τόγε θυμῷ, ὃ πάντων εἵνεκα τούτων
Ἀθάνατος μέλλει σε Θεὸς μετέπειτα δικάζειν.
10 Τὔνεκά σοι τερπωλὴ ἄδοι φρεσὶ, μηδέ τι πάμπαν
Σεῖο ἔδῃ κεφαλῆς, μηδ' ἄλγεσι θυμὸν ἄμυσσε,
Μηδ' ἄχεϊ χρόα κηλὸν ἐναίρεο, μηδέ τι σάρκας,
Ἀλλ' ὀδύνῃσι τε κακὸν τ' αὐτέων ἄπο νόσφιν ἔρυκε·
Ἄμφω γὰρ μετέπη, ἄμα νηπίη τε καὶ ἥβη.

ΚΕΦ. ιβ'.

1 Νῦν ἄγε κῆρας ἐὸν μεμνήσκεο Παμβασιλῆος,
Ὃς σε πρῶτον ἔτευξε, καὶ ἔπλασε μηδὲν ἐόντα,

Καὶ

Occultè, quæ mulier geris prægnanti in utero:
Sic neque intelligis in animo opera Dei,
Qui fabricat omnia, & facit ſapienti conſilio.

Manè admodum ſemina ſemen tuum, neque ulla parſimonia
Sit manibus tuis, quando ater veſper venit:
Non enim benè noſti, an hoc, vel illud ſuccedet-proſperè,
Vel etiam ambo bona, & convenientia erunt ſimiliter.

Dulce admodum (eſt) hominibus habere vitalem lucem,
Et delectabile oculis videre lumen ſolis.

Si quis verò inter vivos videat multos annos,
Gaudens dies omnes, & oblectans ſe in charo corde:
Attamen præſentiat animo mortem nigram,
Tenebráſque funeſtas, noxámque, & dies triſtes,
Multi enim erunt. Vanitas totum (eſt) quodcunque venerit.

Eia age, juvenis delicate, gaude in animo, quiſquis es,
Dum adhuc tibi pubertatis gratioſiſſimus flos adeſt:
Tuóque genio indulgens valdè temet-oblecta, dum adoleſcens
Es, cor autem tuum intus lætitiâ exhilaretur.
Fac prout vis, quódque tibi in corde curæ eſt,
Oculíſque tuis videtur pulchrius eſſe.
Aliud autem tibi dicam, tu verò animadverte, & me audi,
Scito enim benè hoc in mente, quod propter hæc omnia
Immortalis te Deus poſthàc Judicaturus eſt.

Igitur tibi voluptas placeat animitùs, neque omninò
Tuum ede cor, neque doloribus animum macera,
Neque luctu corpus tuum confice, neque carnem,
Sed mærorémque, malúmque ab illâ longè prohibe:
Utrunque enim vanitas, ſimul puericia, & juventus.

CAP. XII.

NUnc age, juvenis dum es, memento omnium regis,
Qui te primùm fecit, & formavit nihil exiſtentem,

Καί μιν ἐνὶ φρεσὶ βάλλε, ἕως ἔτι πάλιος ἐὼν,
Πεῖν ἢ ἤματα λυγρὰ, κακὸν τέ σι γῆρας ἐπέλθειν,
Σοὶ πολλῆς ὀδύνης κυλινδομένῳ ἐνὶ αὐλῇ.
(Ἄμφω γὰρ κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν.)
Εὖτέ σοι ἄνδρος ὀλωλὴ, ἀτὰρ εἰσέτι καὶ αὐτὸς,
Οὔπω μοι ἥδε τάνδε φερομένων λυκάβαντων,
Οὐδέ τι τερπωλὴ, ἢ δ' ὁπλοτέροισιν ἐπιδεῖν,
Ἀλλ' αἰεὶ χαλεπός τε βίος, καὶ ἀμείλιχος αἰών.
2 Πεῖν φάσθ' ἡσύχιος, καὶ ἀγχόθι, ἠδὲ σαλεύειν,
Ἀσπάσιον δ' ἀμαυρῶσαι, καὶ ὑπὸ κέρας ἅλιον ἐλθεῖν,
Καὶ νέφεα σκιόεντα μιθ' ὑετὸν αὖτις ἐέλδαι.
3 Ἥμαρ τῷ ὅτε καὶ φύλακας τρέσαι δόμοιο,
Γῆρα δ' ὑπὸ τρόμος ἔξει, ἰδὲ κρατερὸν περ ἐόντες
Τὰ φρὶν, κίονες ὄικου, ὅμως τεύσουσιν ἐρείδειν,
Οἱ τ' ὀρθοὶ σῆμεν διδυμάονες, ἀλλὰ τότ' ὀκλάζ
Χείμασιν ποτὶ γαῖαν, ὅτ' ὀκέσ ἄρκιος ἐγυιῶν.
Παύσονται δ' μύλης, ὅτι φρὶν ὀλίγαι μάσαι ἀλέασαν,
Οὐνεκα παυρότεροι, μυκάσθει δέ τε ἔργον ὀδόντων·
Οἱ δ' ἄρα παρκύπτησι δι' ὀπὴ δυσίδων μεγάροιο,
Οὔπω σάφ' ὄψορόα, πολλὴ δ' ἔσσετ' ἀμφὶς ὁμίχλη.
4 Οὐδ' ὁδὸς ἐς λαύρην, σανίδες γάρ τ' ἔν ἀγορῇσι
Ῥηϊδίως εἴρξεσι, θυρέων κληῖζομένων.
Ὁππότε καὶ ἀλέτοιο μινυνθάδ' ὑπὲρ ἔασθαι ἠχὴ,
(Οὐκέτι γὰρ σαρὸς ὦρτο μύλης κλύπος ὡς τὸ πάρος περ)
Ὄρνις δ' σμικρὴ ὀλίγῃ ὀπὶ τετιγυῖα
Ὀρθρει τ' ἐξ εὐνῆφιν, ἀϋπνόν τ' ἀνέρα θήσει·
Ὀργανα δ' ἠχίεντ' ἐνὶ τιμῇ ἠχέτ' ἔσονται,
Οὐ φόρμιγξ, μολπή τε, τάπερ τ' ἀναθήματα δαιτός·
Οὐδέ πς ἔασι τέρψις, ἐπεὶ ἔρος ὤλετ' ἀοιδῆς.
5 Ταρβήσει δ' ἐνὶ θυμῷ ἀνὴρ τότε γήραϊ κυφὸς
Εἰν ὁδῷ ἑρπύζων, ἢν τι περ ἠχὴ ὀλίγη περ,
Οὐ γὰρ ἂν ἀμβαίη ἦ, ἐπεὶ ἤ ὀϊ ἧς ἐνὶ γυίοις,

Οὐδὲ

Et eum in animo habe, dum adhuc in-ea-ætate es,
Priuſquam dies mali, gravíſque te ſenectus invadat,
Cum multis doloribus volventibus annis,
(Statim enim in miſeria homines ſeneſcunt)
Cùm flos tibi perierit, quin dicas & ipſe,
Nulla mihi voluptas horum circummeuntium annorum,
Neque delectatio, quæ junioribus adeſt,
Sed ſemper gravis vita, & inſuave ævum.
Priusquàm lux ſolis, & ſplendor, & luna,
Stellæque obſcurentur, tenebræque exitiales ingruant,
Et nubes umbroſæ poſt pluviam iterum redeant.
Die illo, quando & cuſtodes trement domûs,
Membra autem ſubtùs tremor occupabit, & validæ licèt fuerint
Anteà, columnæ domus, tamen nutabunt humum-versùs,
Quíque erecti ſteterunt gemini, verùm tunc flexo-genu
Appropinquabunt ad terram, quoniam non ampliùs ſufficiens (eſt)
Ceſſabunt verò à mola, qui priùs cibum molebant, poples.
Quoniam pauciores (ſunt) remittitur autem opus dentium:
Qui verò proſpiciunt per feneſtras domûs,
Nihil clarè videbunt, multa autem erit circùm caligo.
Neque via (erit) in plateam, valvæ enim benè compactæ
Facilè coercebunt, januis clauſis.
Quando & molituræ paululùm erit ſonus,
(Non enim gravis ortus eſt molendini ſonitus, ut antea)
Avis autem parva tenui voce ſtridens
Excitabit è cubili, inſomnémque hominem faciet:
Inſtrumenta autem muſica in honore non ampliùs erunt,
Non cithara, cantúsque, quæ & ornamenta (ſunt) convivii;
Neque ulla auribus voluptas, quandoquidé amor periit cantilenæ.
Timebit autem in animo homo tunc ſenectute curvus
In viâ reptans, ſi quid emineat vel tantillùm,
Neq; enim facilè tranſcendi poſſit, quoniam non ei vis in membris,

Neque

Οὐδὲ βίη ἔρρωστι, δίκῃ δέ τι πάντοθεν ἔσται.
Καὶ πολιοῖς ἀνδήσει ἀμυγδαλὴ ἐν καρπάφοισι.
Φαίης δ' τέτηλεν φόρτον ἐρεῖ', ὑδ' ἀμοργπὶ,
Ὅς τοῖός τ' εἴη, ὀλίγον δέ κεν ἄχθος ἐείσῃ.
Οὐδ' ἔτι μιν σίτοιο πεδὶ φρένας ἵμερος ἕξει.
Οὐνεκ' ἀνὴρ δολιχὴν βαίνει ὁδὸν, ὄνδε δόμονδε,
Μακρὸν ὅπως μέλλει κὴ χάλκεον ὕπνον ἰαύειν,
Οἱ δ' νέκυα γοόωντες ὅσοι πολί τε ἔται τε
Ἀγυιὰ κάτα σείχεσιν ὁμοῦ ἐεργῶ ἐν κύκλῳ,
Κλαυθμῷ τε σθαχῇ τε, τὸ γὰρ γέρας ὀξὺ θανόντων.
6 Ἕως ἔτι πάντα πέπηγε, κὴ ἔμπεδα νεῦρα βίοιο
Γίνεθ', ἀργυρέη δ' ὔπω λέλυται μύελος,
Οὐδέ τι ἐρραίσθη χρύσιον δέπας, ὐδέ τι πάμπαν
Παὶ πηγὴν ἐάγη κάλπις, τροχὸς ὐδ' ὀπὶ κρήνῃ.
7 Καὶ τότε δὴ φθιμένοιο κόνις κὴ ὀστέα φωτὸς
Τρέψεται ἂψ ὀπὶ γαῖαν, ὅθεν πάρ θ' ἄλλαξεν ἀρχήν.
Πρὸς δ' Θεὸν ψυχὴ παλινόρμενθ' αὐτίκα νεῖται,
Ὅς μιν φωτὸν ἔδωκαν, ἐπεπνεύσαν τε μέλεσσιν.
8 Ὦ κενεοφρεσύνης ἀπεράντου φασὶν ὁ Κήρυξ,
Ὦ ματίης ματίης τε βεβηκὼ πάντ' ἐστὶ ματαια.
9 Ἀλλ' ἐπεὶ ἦν Κήρυξ φρενὶ πανυσαλίμῃσι κέκασται,
Λαὸν ἔτ' ἰδρείην κὴ μάθεα πυκινὰ δίδαξε,
Σπευδὴ δ' ᾧ θυμῷ διζήμενθ' ἡδὲ ματαλλῶν,
Αἶνος τ' ἐξεῦρεν πολλὸς, κόσμησέ τε μύθους.
10 Καὶ' ἔπεα φρεσὶν ἧσι κὴ ἡδέα ἔστο Κήρυξ
Εὑρέμεναι, αἴσιονθ' ἃ κεν τέρψησιν ἀκοήν.
Ἰδὺ δ' πᾶν, ὅσσ' ἦν κεχαραγμένον ἦ ἐν βίβλῳ,
Ἰδύ τε κὴ ἔτυμον, ψεῦδθ' δέ οἱ ἓκ ἔνι μύθοις.
11 Ὡς δ' ἀγεσὴν κέντροισι βοῶν πλαδαράς τε κὴ ὠμὰς
Νύξ', οἱ δ' σευάζουσιν ἐπεὶ βεκάλῃσι τύπτουν·
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἥλκες ἓν ἀδὼς τηλοσυνάων
Ἐν σαφίδεσσιν ἔπηξεν, ἐπεὶ κάλεται μεγάλη δίς,

Παισὶν

Neque robur ægre-eunti, metus autem undique erit.
Et canis florebit amygdalus in temporibus:
Diceres neque cicadam ferre facilè, neque ſine labore,
(Eum) qui talis fuerit, parvum autem pondus eum fatigabit
Neque amplius eum cibi in animo deſiderium tenebit.
Quoniam homo longum vadit iter, ad ſuam domum,
Diuturnum ubi & ferreum ſomnum dormiturus eſt,
Mortuum verò lamentantes quotquot cognati, amicíque
Per urbem incedunt ſimul facto in circuitu,
Fletúque gemitúque, hic enim honor eſt mortuorum.

Dum adhuc omnia bene-cohærent, & firma ligamenta vitæ
Sunt, argenteus autem nondum ſolvitur funis,
Neque frangitur aureus ſcyphus, neque omninò
Apud fontem confringitur hydria, neque rota apud puteum.

Et tunc mortui pulvis, & oſſa hominis
Convertentur iterùm ad terram, unde priùs acceperunt originem,
Ad Deum verò anima redux ſtatim ibit,
Qui eam primùm dedit, inſpiravítque membris.

O vanitatem infinitam! inquit Præco,
O vanitatem, inſaniámque mortalium! omnia ſunt vana.

Quin-etiam quia Præco animo ſapienti ornatus erat,
Populum adhuc ſcientiam, & conſilia prudentia docuit,
Diligenter autem ſuo animo inquirens, & inveſtigans,
Proverbiáque excogitavit multa, digeſſítque ſermones.

Pulchra verba mente ſuâ & jucunda cupiebat Præco
Invenire, audientis quæ delectent aurem.
Rectum autem totum, quod erat exaratum ejus in libro,
Rectúmque, & verum, mendacium autem ejus non inerat dictis.

Quemadmodum autem arator ſtimulis boum latera, & humeros
Pungit, hi autem feſtinant poſtquam aculeo percuſſi ſunt:
Et ſicut quando vir clavos peritus artis-fabrilis
In aſſeribus figit, quandoquidem urget magna vis,

Malleo

Ῥαιῶει κραδίῃ, ὅρρ' ἔμπεδον αὖθι μένοιεν·
Τοῖοί εἰσι λόγοι ἀνδρῶν πύκα τε φρασθέντων,
Ἀσπιδες, ἃς ἀμφέων ἡγήτορες ἐν φρεσὶ δῆκαν,
Πηξάν τ' ἐν σήεσσι βοηλάτῃ, εἷς δ' ὤπασε ποιμήν.
12 Ἀλλ' ἄγε, τέκνον ἐμὸν, τάδ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Ὅσσ' ὑπὸ νῦν ἐθέμην σε (ἄλις δέ τι) ὄφρα πίθηαι·
Βιβλία πολλὰ πόνος μάλα μυρίος· ὃς δέ τ' ἔχαψε,
Μὴ ψ αὔτως ἐμόγησεν, ἀνιωύσῳ ὀπὶ ἔργῳ·
Καί νυ τόδ' ἀπρήκλεες ὀδμαίας ἔχει, ὁππότε κάν τις
Γράμματα πυκνὰ μάθῃσι, μυωπήσῃς τε θυμῷ
Πόλλ' ἀναμνώσκων· σαρκῶν τάδέ τ' ὀξὺν ἀνίην
Ἀνδρομέων, καμάτῳ ᾗ νόος ᾗδε γυῖα λέλυνται.
13 Εἰ δ' ἐθέλεις μὰν ἀκοῦσαι, ὃ κῆ τέλος ἔπλετο μύθων,
Ἄζεό τ' Ἀθάνατον, καὶ ἑὰς κρήηνον ἐφετμὰς
Ὀτρηλέως· τόδε γὰρ μοῖραν βροτοῦ ἀνέρος ἔρχον,
Καὶ τοῦτ' ἔστι τὸ πᾶν· τοῦ μὲν χρεὼ, ὅτέ τάδ' ἄλλα.
14 Ὅ, τι γὰρ ἂν ποτ' ἔρεξαν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
Ὅσσα τε κακρύφαται, ἠμὲν κακὸν, ἠδὲ καὶ ἐσθλὸν,
Πάνθ', ὅσα γίνονται, Θεὸς ἐξαγαγεῖν τρεφόωσδε
Μέλλει, ἀμφὶ ᾗ πᾶσι δίκην ἐδύναται εἰπεῖν
Ἡμαπ τῷ, ὅτε κεν πυμάτας κρίνῃσι δίμιτας.

ΤΕΛΟΣ.

Malleo forti, ut firmiter ibi maneant:
Talia etiam verba (ſunt) hominum ſapientium,
Firma, quæ concionum principes animis ingerunt,
Figúntque in pectoribus hominum, unus autem (ea) præbuit paſtor.
Verùm age, fili mi, hæc in animo reconde tuo,
Quæcunque nunc te monui (ſatis autem hæc tibi) ut parceas:
Libri multi labor omninò infinitus: qui verò eos ſcribit,
Fruſtrà adeò laborat irrito in opere:
Et hoc inutiles dolores (in ſe) habet, quando quis
Literas ſtudioſè diſcit, meditatúrque in animo
Multa legens: carnis hoc eſt vexatio
Humanæ, labore autem animi etiam membra ſolvuntur.
Si verò vis à me audire (id) quod & finis eſt ſermonum,
Verere Immortalem, & ejus perfice mandata
Sedulò: hoc enim ſolum mortalis hominis opus,
Et hoc eſt totum; quo illi opus eſt, neque ullâ aliâ re.
Quicquid enim unquam fecerunt in terrâ nationes hominum,
Et quæcunque occulta ſunt, tum malum tum bonum,
Omnia quæ fiunt, Deus prolaturus-eſt in lucem,
De omnibus verò jus rectiſſimè dicturus
Die illo, quando ultimum exercebit judicium.

FINIS.

Epithalamia Sacra,

Sive

CANTICUM
SOLOMONIS

Græcis carminibus
cantatum.

Ἆσμα ᾀσμάτων.

ΚΕΦ. α'.

1 Μὲν ἀοιδοτάτη πίερι πασίων ὄζιν ἀοιδή,
Ἣ Τὴν Σολομῶν πίπτε θεὸς γάρ οἱ ἐν φρεσὶν ὄτμας
Θεσπεσίας ἐνέρυσσ' · ἣ δ' ἔπρεπε χῆ δια πασίων.

2 Κύσσε με γλυκερῇσι φιλήμασι πυκνὰ ῥέουσιν
Αὐτῆ ἀπὸ στομάτος, χῆ χείλεα χείλεσι μίξαι,
Σεῦ γὸ ἔρως ὄινοιο μελίφρονός ὄζιν ἀμείνων.

3 Οὐνεκα σῶν τε μύρων πίλεται χαεισάτη ὀδμὴ
Ἐσθλῶν, ἀκχυμένῳ σέο τ' ὄνομ' ἔοικεν ἐλαίῳ,
Τὤνεκ' ἔρως ἀπάντων σὺ κήδεα παρθενικάων.
Ἄι σοῦ ἐέλδονται, χῆ σφέας γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.

4 Ἕλκε με, χῆ τότε ᾖ μετά σε κραιπνοῖσι πόδεσσι
Θεύσομεθ' ἀπασίας· βασιλεὺς ἐμὲ δῖος ἀγάγοιο
Ἠγαθέῳ ἐς θαλάμῳ· σὺ ᾖ χάρμα μέγ' ἄμμι, χῆ ἔυχος,
Ὤ κεν γηθήσαιμεν ἐνὶ φρεσί· σοῖο δ' ἔρωθεν
Μᾶλλον μεμνήσεται ἀϊόμεθ' ἠὲ πάρος περ.
Ἀμφαγαπάζυσίν σε δικαίων ἔθνεα φωτῶν.

5 Ἡ μὲν ἔγωγε μέλαινα, φίλαι Σολυμήδες, εἰμί,
Ἀλλ' ἓν εἰθαλίμη, καλὴ δέ τε εἰςοράασθαι,
Ὡς Ἀραβίων κλισίαι, ὡς ῥήγια τῆ Σολομῆτος.

6 Μή μ' ἴδητ' ὀφθαλμοῖς, μὴ ἐπόψησθ' ὕμμι γένωμαι,
Ὅτι μελαγχρήμης, χῆ ἔχομ' μ' ἴς ἠελίοιο,
Ος μ' υἱὸς ὤπα ἰδὼν βάλεν ἀκπίνεσσιν ἔῃσι.
Μητρὸς ἐμῆς φίλα τέκνα μοι ὠκπάλως ὀδύσαντο,
Ἡ δέ τ' ἀλωάων με θεὸς φύλακ', ἀμφιπολεύειν
Ὄρχυς ἀλλοτρείης, ὄρχον δ' ἐμὸν ὐκ ἐφύλαξα,
Ἀλλ' ἐμαί, ἄμπελοι ἦσ ἄνδρ κομιδῆς χῆ κῆπον.

7 Εἰπὲ μοι, ὦ σὺ πόπον, τὸν ἐγὼ περὶ κῆει φίλησα,
Ὅππῃσι ποιμαίνεις, ᾗ τ' ἴρια μῆλ' ἀναπαύεις

Ἡμός

Canticum Canticorum.

CAP. I.

HOc celeberrimum præ omnibus eſt canticum,
Quod Solomon fecit; Deus enim ei in mente cantilenas
Divinas indidit; hæc autem excelluit inter omnes.

Oſculetur me ſuavibus oſculis crebrò fluentibus
Ejus ab ore, & labra labris miſceat,
Tuus enim amor vino dulci eſt melior.

Quia tuorum unguentorum eſt gratiſſimus odor
Bonorum, effuſo tuúmque nomen ſimile eſt oleo,
Idcireo amor mollium ſubit pectora virginum,
Quæ te deſiderant, & ipſas dulcis cupido capit.

Trahe me, & tum demùm poſt te velocibus pedibus
Curremus libentèr: Rex me ſuarum ædium
Duxit in conclavia; tu autem gaudium magnum nobis, & gloria
Quâ lætabimur in animo: tuum nobis amorem
Magis memoraturos nos putamus, quàm vinum;
Diligunt te juſtorum gentes hominum.

Certè quidem ego nigra, charæ Solymitides, ſum,
Veruntamen ſpecioſa, pulchráque aſpectu,
Ut Arabum tentoria, ut aulæa Solomonis.

Nè me intuemini oculis, nè deſpicabilis vobis ſim,
Quia nigri-color, & occupat me vis ſolis,
Qui me in faciem intuens percuſſit radiis ſuis.
Matris meæ chari liberi mihi vehementer iraſcebantur,
Et vinearum me fecerunt cuſtodem, ut curarem
Pomaria aliena, pomarium autem meum non cuſtodivi,
Sed meæ vites erant ſine cultura in horto.

Dic mihi, ò tu jucundiſſime, quem ego in corde amo,
Ubi paſcis, ubi pingues oves requieſcere facis

Ἡμὶς ῥ' ἠέλιο μέσον ἐρεμνὸν ἀμφιζάσκει·
Τίπτε γὰρ ἄστρα ἄλλῃσι ἴσα παρὰ σοῖς ὀπάζεται
Ἐξ ὀδὸς ἀγκλίνασα μετ' ἄλλων πώεα μήλων;
8 τῶ γύναι, ἢ κάλλει μέγα νικᾷς φῦλα γυναικῶν,
Εἰ τόδε γ' εἰφρὰ ἴσθι μὴ φρονέῃς, ὕσθ' ὁδίτας,
Ἐξιέναι διεῦρο νομεύσθ', ὅθι φαίνεται ἴχνια μήλων,
Βόσκε τὰ σὰ ἐρίφους παρὰ ποιμνιοκόποισι.
9 Ζωὴ γὰ ψυχὴ, καλὴς ἐ ἴπποισιν εἴσκω,
Ἵπποις, αἳ ζεύγνυνται ὑφ' ἅρμασι τῇ Φαραὼ.
10 Τεμένεσι λίθοισι τεαὶ σίλβουσι παρειαὶ,
Ἐξείης χρυσόν κόσμον ἀρηρόσιν ἀμφὶ περίωπα·
Αὐχὴν δὲ χρυσέοισι τέρμα ὄρμοισι κάπρωται.
11 Γεμιμαὶ ἢ χρυσοῖο πεπυγμένα ἀμφὶ χιτῶνα
Σπίγμασιν ἀργυρέοισι πεπασμένα ὄφρα μὴ ὄνδα
Ἀμφί σοι ἔσονται, χειρῶν ἔργ' ἠμετερέων.
12 Ἕως δειπνήσιν ἄναξ, ἔπι μὴ παρίκετο τεράπεζα,
Νάρδος ἐμὴ ἔδωκεν ἀπαὶ ὀ χεῦσε ὀδμήν.
13 Οἷα τε σμύρνης ἐυώδης ὕπνον λεσμὴ,
Τοῖς ἐμοὶ φίλος ἐσὶ· τῷ ἐν μαζοῖσιν ἐμοῖσι
Κείσεται· ὄλιον δὲ νύκτ', ἐπεὶ ὀ καλύπτος ὀδμή.
14 Τοῖς ἐμοὶ φίλος ἔσθ', ὅτις κύπρου τε βότρυς,
Ἦφε ἄλις φύεται ἐν ἐλαῶς Ἐγγεδικῆσιν.
15 Ὦ μοι παρθενικίων περικαλλὴς ὄζεται πασέων,
Ἠνὶ ἢ καλὴ ἐσσὶ, ἁβραὶ τε μὴ εἶδος ἀγητὴ,
Ἠνὶ ἢ καλὴ ἐσσὶ, πολυκάδος ἄμματ' ἔχουσα.
16 Ὦ φίλ', ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε κῆρα,
Ἠνὶ ἢ καλὸς τ' ἐσσὶ, χάεις δ' ἀπολάμπεται ὀπωπῆς,
Σπίλεων ἀγλαΐηφι· λέχος δέ τε ἅμμι τέθηλε.
17 Δώματος ἡμετέροιο δοκοὶ μὲ κέδρειαι εἰσι,
Κάδειαι εἰσι δοκοὶ, φαλῆώματα δ' ἔκ κυπαρίσσου.

ΚΕΦ.

Quando ſol medium cœlum conſcendit:
Cur enim velut erratrix irem juxta tuos ſocios
E viâ declinans poſt aliarum greges ovium?

O mulier, quæ pulchritudine longè ſuperas genus muſſerum,
Si hoc non certò cognoſcis in animo, nec intelligis,
Egredere huc in paſcuum, ubi apparent veſtigia ovium,
Paſcéque tuos hædos ſtabula juxta paſtoralia.

Vita & anima (mea,) pulchris te equabus aſſimilo,
Equabus, quæ junguntur in curribus Pharaonis.

Pretioſis lapidibus tuæ fulgent genæ,
Ordine (&) detorè fixis circa faciem:
Collum autem aureis tenerum monilibus ornatur.

Lineolæ autem ex auro elaboratæ circa veſtem
Punctis argenteis reſperſæ hinc inde
Circa te erunt, manuum opera noſtratum.

Dum cænavit Rex, adhuc & apponebatur menſæ,
Nardus mea ſuavem ex ſe fudit odorem.

Qualis myrrhæ bene-olentis eſt faſciculus,
Talis mihi amicus eſt; idcircò inter ubera mea
Jacebit totam per noctẽ, quandoquidẽ ei pulchrè-ſpirans (eſt) odor

Talis mihi amicus eſt, qualis cypri racemus,
Quæ ubertim naſcitur in vineis Engeddi.

O mihi virginibus dilecta longè præ omnibus,
Ecce pulchra tu es, corporéque & formâ ſpectabilis,
Ecce pulchra tu es, columbinos oculos habens.

O amice, meo animo omnium longè chariſſime adoleſcentum,
Ecce pulcher (tu) etiam es, venuſtas autem reſplendet faciei,
Fulgens nitore: lectus etiam nobis floret.

Domûs noſtræ trabes cedrinæ ſunt,
Cedrinæ ſunt trabes, tigna autem ex cupreſſo.

ΚΕΦ. β'.

1 Κ Ἀλὸν ἐγὼ ῥόδον εἰμὶ, ὅσσ᾽ ἐν Σαρῶνι τέθηλα,
Καὶ κρίνον ἀγλαόμορφον ἐν ἄγκεσι λειμώνων.
2 Οἷον τὸ κρίνον ὄζει ἐν μέσῃσιν ἀκάνθῃς,
Τοίη μοὶ φίλη ὄζει μέσης ἐν παρθενικῆσι.
3 Μηλέη ὡς, ὕλης ἐν δένδρεσι πλεθύουσα,
Ὡς ᾗ ἐμεῦ φίλος ὄζει ἐν αἰζηοῖς θαλερῆσι·
Τερπνὸν δὲ μάλ᾽ αὖτε ὑπὸ σκιῇ ἱμερόεσσαν
Ἧμαι, τῇ δ᾽ τε καρπὸς ἐμῇ γλυκὺς ἰῷ ὑφῆφι.
4 Ἤγαγέ μ᾽ εἰς οἶνοιο δόμον, δεῦτό τε θαλείης,
Καὶ τὸν ἔρωθ᾽ ὑφέηκεν ἐμεῦ, σημήιον εἶδε.
5 Ἀμφιφορεῦσί μ᾽ ἐρείδετ᾽, ἀΐξετέ μοι μήλοις ὄιγε,
Μήλοις τε ζωγρεῖτε καὶ ἂς καταφήτα δυμόν·
Οὕνεκ᾽ ἔρως φίλεσσι βαθεὼν μ᾽ ὀδυώσσι ἔδωκε,
Τῷ ᾗ πολλ᾽ ἀχέω, ὀλυμπιάσα τε κεῖμαι.
6 Ἀμφοτέρῃσί με χερσὶν ἑλὼν, καφαλὴν ὑποείδει
Σκιῇ, ἀτὰρ θερφὺς ἔχει ἀγκὰς ἐξιτερῇφι.
7 Τύμιν ἐγὼ, κοῦραι Σολυμίτιδες, ὦδ᾽ ἐπιτέλλω,
(Δορκάδες ἀγρότεραι, νεβρεί τ᾽ ἐπιμάρτυροι ἔσων)
Μὴ φίλον ἐξ ὑπνοις ἀνεγεῖραι, πρίν κ᾽ ἐθέλῃσι,
Μηδ᾽ ὀι νήδυμον ὕπνον ὑπὸ βλεφάρῃσιν ὀλέσσαι.
8 Οὐατά με φρένα τ᾽ ἀμφὶς ἐμὴ φίλα ἴκετο φωνή·
Ἠὲ δ᾽ ἔπ᾽ ὄρεα μακρὰ ποδώκεος ἅλματι κούφῳ
Ἔρχετ᾽ ἀλαλλόμενος, ῥέα ᾗ φρήσιν δὲ βεβῶτι
Κεραπὰ ποσὶ σκιρτῶν, πέτεται δ᾽ ἐπὶ πρώονας ἄκρους.
9 Ἠύτε δορκὰς ὄρεσφιν ἀλλόπος, ἢ τε νεβρὸς
Ὠκείης ἐλάφου, τοῖος μάλα μοὶ φίλος ὄζει.
Στῆ δ᾽ ὄπιθεν τοίχου, ἀμῆς παρὰ ἐρκίον αὐλῆς,
Κύψε δ᾽ ἐν θυρίδος, δὰ ᾗ κληῖδος ἐλάμψε.
10 Φώνησέν με φίλος μοὶ, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε,
Ὄρσεο νύμφα φίλη, καλή μοὶ, δεῦρ᾽ ἄγ᾽ ἴσσα.

Νῦν

CAP. II.

Pulchra ego rosa sum, quæ in Sarone floreo,
Et lilium formosum in vallibus floridis.
Quale lilium est inter medias spinas,
Talis mea amica est medias inter virgines.
Malus ceu, sylvæ inter arbores floreus,
Ita & meus amicus est inter juvenes florentes:
Delectata autem valdè ejus sub umbrâ placidâ
Sedebam, ejus autem fructus meo dulcis erat palato.
Duxit me ad vini domum, conviviisque splendidi,
Et amorem super me tenuit, ut vexillum esset.
Amphoris me fulcite, instaurate mihi vires vino,
Malisque refocillate ægrè spirantem animam;
Quoniam amor philtris sauciavit me, & doloribus affecit,
Ideóque valdè ægra, languensque jaceo.
Ambabus me manibus prehendens caput suffulcit
Sinistrâ, ac complectens tenet in ulnis dextera.
Vobis ego, puellæ Solymitides, sic mando,
(Capræ agrestes, hinnulique testes sint;)
Ne amicum (meum) è lecto excitate, antequàm voluerit,
Nec ei dulcem somnum à palpebris perdite.
Aures mihi animumque circum mei amici pervenit vox:
Ecce super montes longos aëripes saltu levi
Venit exultans, facilè autem transgreditur colles
Velocitèr pedibus saltans, volat autem super juga summa.
Sicut caprea in montibus celeripes, aut hinnulus
Velocis cervæ, talis omninò meus amicus est.
Stat autem post parietem, nostræ juxta septum aulæ,
Prospicit per fenestram, per clathrum autem emicat.
Vocavit me amicus meus, verbúmque dixit, & compellavit,
Surge, sponsa chara, pulchra mea, huc age, adesdum.

11 Νῦν γὰρ (ἰδοὺ) ἐλθὼν, παρῆλθεν ἤδη χεῖμα,
Καὶ ὑετὸς, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἐκτὸς,
Ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθασεν,
Καὶ φωνὴ τῆς τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
12 Ἡ συκῆ ἐξήνεγκε τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς,
Καὶ αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσι, δίδουσιν ὀσμὴν αὐτῶν.
Ἀνάστα, ἐλθὲ, ἡ πλησίον μου, ἡ καλή μου, ἐλθὲ ἐκτὸς.
13 Ἡ περιστερά μου ἐν ταῖς ὀπαῖς τῆς πέτρας,
Ἐν τῷ κρυπτῷ τοῦ κρημνοῦ, δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου,
Ἀκούτισόν με τὴν φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου γλυκεῖα,
Καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία.
14 Πιάσατε ἡμῖν ἀλωπέκας, ἀλωπέκια μικρὰ
Τὰ ἐκκόπτοντα τοὺς ἀμπελῶνας,
Οἱ γὰρ ἀμπελῶνες ἡμῶν κυπρίζουσι.
15 Ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί,
Ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις.
16 Ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα, καὶ φύγωσιν αἱ σκιαί,
Ἐπίστρεψον, ὅμοιος γίνου, ἀδελφιδέ μου, τῇ δορκάδι,
Ἢ νεβρῷ ἐλάφου ἐπὶ ὄρη κατατομῆς.

ΚΕΦ.

Jam enim (eccè!) ver advenit, transiit autem hyems,
Et frigus, cælitúsque erumpit ingens serenitas,
Quoniam imber periit, & pluvia abiit fugiens,
Dissipatis nubibus, lucidus autem circumfulget splendor.

Flores pulchri apparent per herbosum pratum
Splendidè comantes, ridet autem tota undique tellus:
Et gratum adest tempus, cùm aves canoræ
Arborum in foliis sedentes densis
Pulchrè canunt, turtur autem seorsim ab allis
Nostra in terra vocem gemebundam edit.

Ficus grossos dulcis pullulans emittit, vites autem
Suave admodum spirant à primis uvis teneris.
Surge, sponsa chara, pulchra mea, age, huc veni.

Columba mea, fissuras petræ habitans columba,
Scalæ excelsæ in latibulis; quin me fine
Utramque, & te in faciem intueri, & tuam vocem audire,
Tua enim pariter & suavis vox, & gratiosus aspectus.

Eia agite nunc, prehendite nobis vulpes callidas,
Illas parvulas prehendite nobis vulpes, quæ per hortum
Semper nocentes (uvæ) eduli, cibum habent
Fructu de tenero, læditurautem sertile-solum vineæ
Nostræ, luxuriant enim vites germinibus uvarum,
Quæ & mox erunt uvæ nigricantes.

Sum ego amici (mei,) amicus autem meus, meus est,
(Ita unum animum habentes concupiscimus nos mutuò)
Pascit autem in agris, ubi lilia alba nascuntur.

Donec phosphorus suavem super terram halitum fuderit,
Caliginem autem dispersserint, umbræ autem aufugerint,
O amice mi charissime, meo grate animo.
Huc ades reversus, age, capreæ autem esto veloci
Similis, aut hinnulo cervorum super montes Bethoræ.

ΚΕΦ. γ'.

1 ΚΕιμόην ἐν λεχέεσσιν ἀΰπνοις νυκτὸς ἀμολγῷ
Αὐτὸν ἐρεύνησα, ζήτησά τε, τὸν πόει πάντων
Ἐκ θυμοῦ φιλέω μενοεικέστατον, ὑδέ μιν ὦδ' ὡς
Εὗρον, χ' μάλα περ δίζημαι, ἀλλ' ἀφάμαρτον.
2 Ἀνστὰς δ' ἐκ λεχέων πᾶσαν νῦν ἀμπόλιν ἐμὴν
Λαοφόρεις ἐν ὁδοῖσι, χ' εὐρυχόροισιν ἀγυιᾶς,
Μέσσης τ' ἐν πεδόθισιν· ἰδοὰ δ' ὑπνδις ματεύσας,
Ὅσπερ ἐμὴ ψυχὴ πάντων πόει φίλτατός ὄζει·
Τὸν δ' ἐγὼ ἐζήτευν, ἀλλ' ἤμβροτον, ὑδέ μιν εὗρον.
3 Ἀλλ' εὗρόν φύλακάς με, χ' πόλιν οἳ τ' ἀλοώντας,
Πλαζομένων· τοὺς δ' ἐρεσσάφεον, ἔκ τ' ἐρέεινον,
Ἦ ρα νυ πῃ ἀνὰ ἄστυ ἰόντ' ἐμὸν εἴδεθ' ἑταῖρον,
Ὅς μοι φίλτατός ὄζει, πίω δέ μιν ἔξοχον ἄλλων;
4 Ὡς ὀλίγον παρέβην, τύς τε λίπον, ὡς μιν ἐφεῦρον,
Τὸν περὶ κῆρι φίλησα, χ' ὡς ἴδον, ὡς μιν ἕμαρψα,
Τῷ δ' ἐχόμην κρατερῶς, ἐπεὶ ἔλλαβον, ὑδὲ μεθῆκα,
Πρίν μιν ἐς ὄϊκον ἄγειν χ' ἐμῆς ματρὸς μνήσεις,
Μητέρος, ἥ μ' ἀλόχευσε, χ' ἐξάγαγε πεφόωσδε.
5 Τμῖν ἐγὼ, κοῦραι Σολυμήιδες, ὧδ' ἀγορεύω,
(Δορκάδες ἀγελάσταραι, νεβρεί τ' ὀπιμάρτυροι ἔστων)
Μὴ φίλον ἐξ ὑπνου ἀνεγεῖραι, πρίν κ' ἐθέλῃσι,
Μηδ' ὀϊδυμον ὕπνον ὑπὸ βλεφάροιϊν ὀλέσσαι.
6 Ἦδε τίς ὄζει ἢ ἔρχετ' ἐρημάδην ὧδ' ἀναβᾶσα,
Ὡς ὄδ' ἐλίγματα καπνοῦ ἀγλέος αἰθέρ' ἱκάνει,
Τηλόσ' ἀειρόμενα, σακπὴς δ' ὀϊστεύει ὀδμὴ
Πάντοθεν ἐκ μυλέων, λιβάνοιό τε λαεὶς αὐτμὴ
Ἐυκιάτου, εὐόδμου, ἀρωματικῆς τε κονίης
Πάσης, ἣν ἔσκησεν ἀνὴρ ἐυέων ἔυ εἰδώς;
7 Λίκ'ἔον (ἴδιὲ) Σολομῆνος ἀγακλυτὸν, ὅς ἐτύχθη·
Ἑξήκοντα δ' πάγλες ἀολλέες ἀμφὶς ἐκεῖτο
Ἀλκιμοι

CAP. III.

JAcens in lecto insomni nocte intempestâ
Ipsum indagavi, & quæsivi, quem supra omnes
Ex animo diligo impensè, eum autem ne sic quidem
Inveni, valdè licet perscrutans, sed (ab eo) aberravi.

Surgam à lecto, & per totam nunc urbem ibo,
Publicis in semitis, & latis compitis,
Mediisque in triviis; vadens autem eum quæram,
Qui meæ animæ præ omnibus charissimus est:
Eum autem ego quæsivi, sed erravi, nec ipsum inveni.

Sed invenerunt vigiles me, per urbem qui vagantur,
Palantem; eos autem allocutus sum, & interrogavi,
Nuncubi per urbem euntem meum vidistis amicum,
Qui mihi charissimus est, colo autem eum præ aliis?
Ut primùm vel paululùm præterierâ, eosq; reliqueram, eum inveni
Quem ex corde amo, & ut primùm vidi, eum arripui,
Eique adhæsi firmitèr, postquam prehendi, neque dimisi,
Priusquam eum in domum duxissem, & meæ conclavia matris,
Matris, quæ me enixa est, & eduxit in lucem.

Vobis ego, puellæ Solymitides sic mando,
(Capreæ agrestes, hinnulique testes sint)
Nè amicum (meum) è lecto excitate, priusquàm voluerit,
Nec ei dulcem somnum à palpebris perdite.

Ista quænam est quæ venit è deserto huc ascendens,
Sicut quando vortices fumi turbinosi ad ætherem perveniunt,
In altum sublati; myrrhæ autem ei evaporat odor
Undique ex membris, thurisque dulcis halitus
Fissilis, odoriferi, aromaticique pulveris
Cujusque, quem elaborat vir suffituum peritus?
Lectus (ecce) Solomonis egregius, qualis est;
Sexaginta autem omnes conferti circa eum

Forte

Ἄλλυμοι ἀνέρες ὥσ', Ἰσραήλοιο μέδοντες,
Ἄλλυμοι ἐν πολέμῳ, κρατεροὶ μητῶρες ἀϋτῆς·
8 Φάσγανα πάντες ἔχουσιν, ἐπεὶ μάλον ἔμμορε δηΐοις
Εἰνὶ μάχῃ, καὶ σφιν πολεμίζια ἔργα μέμηλε,
Τῷ κ' ἑκάστῳ ἀνδρὶ μέγα ξίφος αἰὲν ἄορτο
Μηρῷ ὑπὸ στεγερὸν φόβου ἕνεκα νυκτιφοίτου.
9 Τεῦξεν ὀι αὐτῷ ἄναξ Σολομὼν φορεμνὰ Λίβρου
Ἐκ δενδρέων ἃ πύρυκιν ἐνὶ Λιζάνῳ θυόεντι.
10 Κίονας ἀργυρέους, χρύσιον πόδα, θρῆνυν Σμάραγδον,
Πορφυρέην δ' ὑποτειήν, καθὸ πέρδε καλύψαι,
Καλὴν, θυγατέρων, ἔδαφος δέ τε δῶκεν ἔρωτα,
Καμμόνον κορέσσας, Σολομαίων παρθενικάων.
11 Ἔξιτε νῦν, φίλα τέκνα πολυκτήμονος Σιῶνος,
Κοῦραι Ἰερουσαλὴμ, Σολομῶντα δὲ λεύσσετ' ἄνακτα,
Αὐτόν τε, στέφανόν θ', ᾧ μιν στεφάνωσε μήτηρ
Ἥματι τῷ ὅτε οἱ γαμερὸς γάμος ἐκτετέλεστο,
Καί οἱ ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἐὺ φροσύνησιν ἐάνθη.

ΚΕΦ. δ'.

1 Ὦ Μοι παρθενικῶν περιλιμπόν ἔξοχα πασέων,
Ἠνὶ ἦ καλὴ ἐσσὶ, φίλας τε κ' εἴδος ἀγητὸ,
Ἠνὶ ἦ καλὴ ἐσσὶ, πολυκάδος ὄμματ' ἔχουσα,
Ἰμερόεν γαύωσα μὴ πλεκόμοισι τοῖσι·
Σεῖο κόμαι πλόκαμοὶ δ' ὡς αἰπόλιον πλατὺ αἰγῶν,
Αἳ θ' ἅμα βοσκόμῳσι Γιλεαδίτην ἐξεφάανθεν.
2 Ὀιῶν ἠΰτε πῶϋ τοὶ ἐσσὶν ἐόντες,
Αἳ τ' ἦν κειρόμῳσι, σαφὺλη τ' ὀπὶ νῶτον ἔασιν,
Αἳ τῇ λοετρώμῳσι ποτιμὸ ἀπὸ καλλιρόοιο
Ἐξαφόεσσαν, πᾶσαι δ' ἔτεκον δίδυμόνα τέκνα,
Τέων δ' ἔστις σεῖρ', ἔτ' ἄμμορός ἐστι τόκοιο.
7 Χείλεα σεῖο, φίλη, ὡς ῥήματα φοινικόεντα
Φαίνετ', ἐρευθιόωντα· ἀειφερτὲς δέ τι μῦθοι,

Καὶ

Fortes viri sunt, Israelis duces
Fortes in bello, strenui artifices pugnæ.
Gladios universi habent, quippe didicerunt esse boni
In prælio, & ipsis belliæa opera curæ sunt,
Ideóque unicuique viro (ex iis) magnus ensis semper appensus est
Femur super robustum timorem propter nocturnum.
Fecit sibi ipsi Rex Solomon pulchram lectieam
Ex lignis quæ nascuntur in Libano odorifero.
Columnas argenteas, aureum fecit fundamentum,
Purpureum autem operimentum, quod supernè tegat,
Pulchrum, variegatum, pavimentum autem fecit amorem,
Et in medio stravit, Solymæarum virginum.
Egredimini nunc charæ filiæ multi-collis Sionis,
Puellæ Judeæ, Solomonem autem spectate Regem,
Ipsúmque, coronámque, quâ eum coronavit mater
Die illo, cùm ejus florentes nuptiæ peractæ sunt,
Et ei in pectore animus præ-lætitiâ gestiit.

CAP. IIII.

O Mihi virginibus dilecta longè-præ omnibus,
Ecce! pulchra es, corporéque & formâ admirabilis,
Ecce! pulchra es, columbæ oculos habens,
Suave renidentes inter crines tuos:
Tuæ comæ, cincinnique (sunt) velut grex amplus caprarum,
Quæ simul pascentes de Gilcade apparent.
Ovium veluti grex tui stant dentes,
Quæ benè tonsæ, & ad amussim dorso pares,
Quæque lotæ, amne à pulchrè-fluente
Ascendunt, singulæ autem pepererunt gemellos fœtus,
Earum autem nulla sterilis, nec expers est partûs.
Labia tua, ô amica, sicut fila coccinea
Apparent, rubentia: decori autem sermones,

Et

Καί σευ ὑπὸ γλώσσης πλείη χαρίτων ῥέεν αὐδή·
Ἡύτε που ῥοιῆς τερφθῶ ἀγλαὸν εἴδλαι ὤρῃ,
Ὡς κρύταφοι φαίνονται ὑπὸ πλοκάμοισι τεοῖσιν.
4 Αὐχήν σευ πύργῳ ἐναλίγκιος ὑψηλοῖῳ,
Πύργῳ Δαβίδος δ' ἄφραντος, ὃν ποτ' ἐδείμαν
Τέκτονες ἐμπείρῃ, ὁπλοθήκῃσι μυρίαι ἀνδρῶν·
Χίλια δ' εἰν αὐτῷ σάκεα κρέμαται, ἐν δέ τε πᾶσαι
Ἀσπίδες ὁμφαλόεσσαι ἐευδενέων ἀνθρώπων.
5 Μαζοί σοί γε δύω ὥστερ δύο δορκάδες αἰγῶν,
Αἵ διδυμάονές εἰσι, τῇ ἀλλήλῃσιν ὅμοιαι,
Αἵ δέ τ' ἀνὰ κρίνα λευκὰ νέμονται ἐευδελέα ποίλῃ.
6 Εἰως ἐωσφόρος ἠδὺν ὀπὶ χδοὺν αὔτμὴν χεύῃ,
Ἀχλύν τε σκεδάσῃ, ὑπὸ δ' σκιαὶ αἰξώσιν,
Εἶμι ποτὶ σμύρνης ευώδεος ἔρεα μακρά,
Ἐς τε νάπην, ἣν λίβανος φύετ' ἠλιθα πολλός.
7 Νύμφα φίλη, σύ γε πᾶσα διαμπερὲς ἔπλεο καλή,
Καὶ χάεισι σπίλος, οὖλος δέ σευ οὐκ ἔνι πάμπαν.
8 Σύν γ' ἐμοὶ ὀκ Λιβάνοιο θυώδεος ἔρχεο, νύμφη,
Σύν γ' ἐμοὶ ὀκ Λιβάνοιο· κάτω βάλε δ' ὄσσε φαεινὼ
Τ'Ψόθεν ἐξ ἄκρης κορυφῆς σκιόεντος Ἀμάνου,
Ἐκ κορυφῆς Σπανείρου, ἰδὲ ῥίος Ἑρμώνοιο,
Σπείων ὀκ γλαφυρῶν, ὅθι ναιετάουσι λέοντες,
Ἐκ τ' ὀρέων, ἢ παρδαλίων γένος οἰκί' ἔχουσι.
9 Νύμφα φίλη κ' ἀδελφή, ἐμοὶ κραδίην ἐδάμασσας,
Σὺ κραδίην ἐδάμασσας ἐμοὶ, κ' θυμὸν ἔκλεψας,
Ἐν δ' ἑτέκῃς μοι ἔρωτα, ποθόξλητον δέ με θῆκας
Σῶν ἑνί τ' ὀφθαλμῷ, ἑνί θ' ὅρμῳ σῆς ὑπὸ δειρῆς·
10 Ὦ γύναι, αὐτοκασιγνήτη, νύμφη τ' ἐρατεινή,
Ὡς σοι καλὸς ἔρως, σέο δ' ὡς γλυκὺς ἵμερός ὄζει,
Ὡς σευ ἔρως οἴνοιο μελίφρονος ὄζει ἀμείνων,
Καὶ μύρῳ σευ ὀδμῇ πίκησεν ἀρώματα πάντα.
11 Χείλεά σευ, νύμφη, ὡς κηρίον εἰσὶ μελιτόεν,

Ἡδὺ

Et tua à lingua plena gratiis fluit oratio:
Ut malogranati fragmen ſplendidum videtur in tempore,
Sic tempora apparent ſub crinibus tuis.
Cervix tua turri ſimilis excelſæ,
Turri Davidis bellicoſi, quam olim extruxerunt
Architecti peritè, armamentarium ut eſſet virorum:
Mille autem in ea ſcuta pendent, inibi etiam omnes
Clypei umbilicati potentum hominum.
Ubera tua bina (ſunt) velut duo hinnuli caprarum,
Qui gemelli ſunt, & ſibi-mutuò ſimiles,
Quique inter lilia alba paſcuntur floridum gramen.
Donec phoſphorus ſuavem ſuper terram halitum fuderit,
Caliginem autem diſperſerit, umbræ autem aufugerint,
Ibo ad myrrhæ odoriferæ montes longos,
Et ad jugum ubi thus naſcitur ubertim multum.
Sponſa chara, tu certè tota penitus es pulchra,
Et gratiis fulges, macula autem in te non eſt omnino.
Mecum è Libano fragranti veni, ò ſponſa,
Mecum è Libano; demitte autem oculos ſplendidos
Deſuper à ſummo vertice umbroſi Amani,
A vertice Seniri, & a jugo Hermoni,
Speluncis è cavis, ubi habitant leones,
Eque montibus, ubi pardorum genus domicilia habent.
Sponſa chara, & ſoror, meum cor domuiſti,
Tu cor domuiſti meum, & animum furata es,
Ingeneráſti autem mihi cupidinem, & amore-captum me feciſti
Tuorum uno oculorum, unóque monili tuo à collo.
O Mulier, ſoror (mea,) ſponſáque amabilis,
Quàm pulcher tuus amor, tua autem quàm dulcis cupido eſt,
Quàm tuus amor vino ſuavi eſt preſtantior,
Et unguenta tua odore ſuperant aromata cuncta!
Labia tua, ò ſponſa, ſicut favus ſunt apum,

Suavitèr

Ἠδὺ μάλα προχέοντα μελισταγέας ῥαδαμίγγας·
Σεῖο δ' ὑπὸ γλώσσῃ γλυκερὸν μέλι καὶ γάλα λευκόν·
Οἷον δ' ὀκ Λιβάνοιο δυώδεος ἶχαρ ἀΰτμὴ,
Ὀδμὴ δ' ἀμβροσίη κέδρων ἄπο πλόσδε δέδηε,
Ὡς σέθεν εἵματα καλὰ· ὀδμὴ δὲ μιν ἠδέα ἔεσι.

12 Κῆπος μοι κλῃῖζὸς ἀδελφὴ, νύμφα τ' ἐμείο,
Κλῃῖζόν τε φρέαρ, σφρηγιζομένη δέ τε πηγὴ,
Πηγὴ σημάντροιο χαραγμασιν ἔυ ἀεσμένα.

13 Σεῖο ἢ φυταλιὴ ῥοιέων ὄρχατός ἐστι,
Φυταλιὴ καρπῷσι μελίφρονι ξυόδμοιο·
Ἔνθα ἢ κοσμηταὶ θεασιαὶ πεφύασι κυπρίων ὄρχον,
Καρπῷσί παντοίοισιν ἐπηετανὸν γαιόωσαι,
Κύπρος τ' ὀμπάτη, νάρδός τε κηώεσσα,

14 Νάρδ' ὦ, ἠδὲ κρόκος, καλάμη τε, καὶ κιναμώμου
Δένδρεα ἢ λιβάνου πάντα, σμύρνης τ', ἀλόης τε,
Πάντα τ' ἀρώματ' ἄριστα φύεται σῷ ὀκὶ κήπῳ.

15 Κήπου ὀδαίη πηγὴ, ὅθεν φυτὰ ἀρδμὸν ἔχουσι,
Κρήνη τε, κρυνός τε λιγὺ ῥέων καλλίῤῥοον ὕδωρ,
Τηλόσ' ἀναβλύζων ἔκ' ἀλωάων ἐριθηλέων,
Καὶ ποταμοὶ, καὶ νάματ' ἀπὸ Λιβάνοιο ῥέοντα.

16 Ἔγρεό μοι βορέη αἰθρηγενὲς, ἔλθε δ' ἐπ' ὄρχον,
Καὶ σὺ πόπον, πεφύλ' ὦ δι, νότε μηδ' ὑγρὸν ἄητον,
Πρῆσον ἢ θεασὰς, ἵνα τ' ἄνθεα μὰν καὶ κῆπον
Ἷς ἀνέμοι πνείουσι τὰ μὲ φύη, ἄλλα ἢ πίσαι,
Ἐκ δὲ ῥέωσιν ἀρώμαθ', ἅλις δ' ἢ νήκυτος ὀδμή·
Ἔλθοι νῦν ὁ φίλος μοι ἐὺ ποίεον ὃν ποτὶ κῆπον,
Ἠδέ ἐὼν λιβάνου μελιηδέα καρπὸν ἔδοιτο.

ΚΕΦ. ε'.

1 Ἦλθον νῦν ἐς ἐμὸν πολυανθέα κῆπον, ἀδελφὴ,
Νύμφα φίλη, σμύρνην ἢ ξὺν δυέεσσιν ἔδρεψα,
Καὶ καλάμους μετ' ἐδώδιμ' ἐμῆς μήλωτος γλυκερείης,

Καὶ

Suavitèr admodum ſtillantia melliflua guttas:
Tua autem ſub lingua dulce mel & lac album;
Qualis autem à Libano fragrante venit halitus,
Odor autem ſuavis à cedris procul diffunditur,
Sic tua veſtimenta odorem ſuavem mittunt.

Hortus clauſus (eſt) ſoror, ſponſáque mea,
Clauſúsque puteus, obſignatúsque fons,
Fons ſigilli ſculpturis benè firmatus.

Tuum autem plantarium malorum-punicarum hortus eſt,
Plantarium fructûs dulcis odóriferi:
Ibi ordinatæ areolæ producuntur per pomarium,
Fructibus omnigenis annuatim florentes,
Cyprique ſiſſilis, nardíque fragrantis,
Nardi, & croci, calamíque, & cinamomi:
Arboréſque thuris omnes, myrrhaque, aloésque,
Omniáque aromata preſtantiſſima naſcunt tuo in horto.

Hortorum hic fons, unde & plantæ rigationem habent,
Et fons, & ſcaturigo fundens limpidam aquam,
Surſum ebulliens ſuper pomaria florida,
Et flumina, & rivi à Libano fluentes.

Surge mihi Borea ſerenans, veníque ad pomarium,
Et tu amice, accede huc, Noti robur humidum flantis,
Perfla autem areolas, ut flores meum per hortum
Vis venti ſpirans alios producat, alios maturos-reddat,
Diffluant autem aromata, abundè autem ſit multùm-diffuſus odor:
Veniat nunc amicus meus bene-ſpirantem ſuum in hortum,
Et fructum arborum dulcem fructum edat.

CAP. V.

VEni nunc in meum floridum hortum, ſoror,
Sponſa chara, myrrham autem cum aromatis (meis) decerpſi,
Et favos meos comedi cum melle dulci,

Et

Καὶ μίθυ μιν ἔπιον, γάλα τε κρητῆρες ἀφύοντο·
Ὦ φίλοι, ἐδίετε βρώμιν, ϗ πίνετε δῖνον,
Πίνετ' ἐϋφροσύνησιν· ἐμοὶ εἰπρηὶς ἑταῖροι,
Πίνετε ἀασπισίως λαὸν μιθυ, μινυθὶ τι φενθώ.
2 Ἦ με μάλ' ὀφθαλμὸς μαλακὸν δεὶ κῶμα καλύπτῃ,
Ἀλλ' ἐγερεῖτέ μοι ἐνὶ σήθεσι φίλη φρήν,
Τανύω μὲ ἐγώ, κεφαλὶν δέ μοι ὄζεν ἄϋπνος·
Ἦλθε μὲ ἔπλετο φωνὴ ἐμῆς φίλης, ἣν ὄφρ' ἀκούω,
Ὅς τε δύεας μοι ἄεαξεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
Ἔγρεο, καί μοι ἄνοιγε, κασιγνήτη ἑτάρη τε,
Νύμφα μιν ἰμεροέσσα, πίλειά τέ μιν ἀμιάντε,
Καὶ γὰ ἐμοὶ κεφαλὴ δροσερὴ ῥαδάμιγγες ἐδίευσαν,
Καὶ πλόκαμοι ῥαίνονται ἐέρσῃσιν νυχίῃσιν.
3 Εἱματά μιν ἀπέδυν, πῶς ἂν πάλιν ἀμφιβάλωμαι;
Λυσαμὴν δ' ἐμάθησα πόδας, πῶς αὖτε μιλύνω;
4 Χεὶρ ἀ ἐὴν ὁ φίλος δι' ὀπῆς ἐνέηκα θυρέων,
Αὐτίκα ϗ κραδίη μοι ἐνὶ στέρνοισι πέπαυτο
Κεῖνον ὀιομένη, καί μι γλυκὺς ἵμερος ἦρει
Ὁρμιθ ἐν ϖεπίδεσσι, ϗ ἔνδον ϖολάγχν' ἐπάεξεν.
5 Ἐκ λεχέων ἀνέπαλτο θύεας ἔπι βῆν θαλάμοιο,
Ὤφρα φίλῳ μιν ἀνοίξω, (ὃ δὴν ϖοτιδέγμενθ ἔην)
Εὗρε δ' ὀχῆας ἀπάσας, ϖὸς κληῖδος ἰμάντα
Χεῖρες ἐμαὶ ϖακτῆς ἐυώδεα χεῦαν ἐέρσην
Ἀμβροσίης, σμύρνη δ' ἐλαφὴ ῥέες ἅκπυλα πάντα.
6 Τόφρα φίλῳ μεν ἄνοιξα, φίλθ δ' ἀπελήλυθεν ἤδη,
Οὐκέτι μιμνάζων· τὸ δ' ὡς ἐγὼ ἔκλυον αὐδήν,
Ὡς μ' ἔλιπε ψυχὴ, λύτο δ' ἐν φρεσὶ μοι φίλον ἦτορ·
Δίζεσκόν μιν ἔγωγε διαμπερὲς, οὐδέ πε εὗρον,
Λισσομένη καλέεσκον, ὁ δ' οὐκ ἠμείβετο μύθῳ.
7 Ἀλλ' εὗρον φύλακές με, ϗ πόλιν ὄϊ τ' ἀλάωνται,
Πλῆξάν τ', ἔταναύ τε, κακῆς τ' ὀδύνησιν ἔδωκαν·
Οἱ κέϊαχέ τ' ἔϊχον, ϗ τεί χεα μακρὰ πέπλθ

Ῥύατ'

Et merum meum bibi, lac etiam è cratere hauriens,
O amici, edite cibum, & bibite vinum,
Bibite hilaritèr, mei jucundi ſocii,
Bibite libenter dulce merum, neque ſit parſimonia.
Meos quidem oculos mollis ſopor obtigit,
Sed vigilat mihi in pectore chara mens,
Dormio quidem ego, cor autem meum eſt inſomne:
Hæc utique eſt vox mei amici, quam audio,
Qui & fores mihi pulſat, verbúmque dicit, & (me) compellat,
Surge, & mihi aperi, ſoror, amicáque,
Sponſa mea dilecta, columbaque mea intaminata,
Etenim meum caput roſcida guttæ humectárunt,
Et cincinni (mei) conſpergúntur rore nocturno.
Veſtes meas exui, quomodo rurſus induam?
Lavi autem & mundavi pedes, quomodo iterum polluam?
Manum ſuam amicus per foramen immiſit januæ,
Statim autem cor mihi in pectore palpitabat
Illum expectanti, & me dulce deſiderium cepit
Excitum in præcordiis, & intus vilcera turbavit.
E lecto ſurrexi, & ad oſtium perrexi conclavis,
Ut amico meo aperirem, (is diu expectans ſteterat)
Dum autem peſſulum dimovi, circa ſeræ lorum
Manus meæ ſtactes odoriferum ſtillárunt rorem
Fragrantis, myrrháque ſuavi manárunt digiti omnes.
Tum amico meo aperui, amicus autem jam abierat,
Non amplius manens ejus autem quamprimùm ego audivi vocem,
Defecit me anima, ſolutum autem erat in pectore mihi charum cor:
Quæſivi ipſum ego accuratè, nec uſquam inveni,
Orans vocavi, ille autem non reſpondit ſermone.
Sed invenérunt vigiles me, per urbem qui vagantur,
Percuſſerúntque, & vulnerárunt, malisque doloribus affecerunt;
Quique pinnas murorum tenebant, & mœnia longa civitatis

Ῥύατ' ἐφεσταότας, κρήδεμνόν μοι ἀφέλοντο.
8 Τιμὴν ἐγὼ, κοῦραι Σολυμήδες, ὥδ' ὀπτέλλω,
Εἴ τι ἐμεῦ γ' εὑρεῖτε φιλεύμβριον ἔξοχ' ἑταίρου,
Εἰπατέ οἱ, ὅτ' ἔρωτος ἐμὲ φλέγει ἐνδόμυχον πῦρ,
Νοῦσός τε δεμνιᾶτι, καὶ ὡς χαλέπ' ἄλγεα πάσχω,
Οὐταμβὴν κάνεσιν παθοξλήτοιο μερίμνης.
9 Καὶ τί τεὸς φίλος ἐστὶ φίλων περφερέστερος ἄλλων,
Ὦ γύναι, ἢ κάλλει μέγα νικᾷς φῦλα γυναικῶν;
Καὶ τί τεὸς φίλος ἐστὶ φίλων περφερέστερος ἄλλων;
Ἦ τί τόσον θελγίεσσ', ἵν' ἡμῖν ὧδ' ὀπτέλλῃς;
10 Λευκὸς μὲν καὶ ἐρυθρὸς ἐμὸς φίλος, ἔξοχος ἄλλων,
Εἷς καὶ μυρίοι εἰσὶν ὁμοῦ, καλοὶ δέ τε πάντες,
Ἠΐθεοι, ὁ δ' ῥέα μεταφρένοις ἀγερωχήσει.
11 Χρυσῷ ἀπηφθοτάτῳ κεφαλὴ ὁ ἐστὶν ὁμοίη,
Ὀζερύζω, καθαρῷ, ἄλλη δ' ἀναδέδρομε χαίτη,
Πλοκμοὶ δ' ἠδὲ κόμαι μυακόχροες, ὡς τε κορώνη.
12 Ἰκελοι ὀφθαλμοὶ ἐοὶ ὀφθαλμοῖσι πελειῶν,
Αἳ νύ που ἐσήκασι παρὰ ποταμοῖο ῥέεθρα,
Λευκομβρόισι γάλακτος, ἅ, τ' ἔν βλεφάρεσσιν ἄρηρε·
Τοίη οἱ κεφαλή τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.
13 Ὑΐτε κοσμηταὶ θερσαὶ εἰσὶ παρειαί,
Ἔνθά τ' ἀρώματα πολλὰ, καὶ ἄνθεα πλεθόωντα
Ὀδμὴν θεσπεσίην μαλακὴν κατὰ κῆπον ἵεισι·
Χείλεά οἱ ὡς λείρι' ἐὔπνοα κεκμηκότα
Ἔπλεθ', ἅ, τε σακτῆς ἐυώδεα δάκρυα λείβει.
14 Χεῖρες ἐαὶ χρυσοῖσιν ὁμοίαι δακτυλίοισιν,
Οἷς φύχει εἰσιμῷ ἐν ἁρμονίῃσι φαεινὸν
Βήρυλλον· καλὴ δ' σφενδόνη, ἧς ἔφορτο.
Γαστὴρ αὖ τε νεοτρίτῳ ἐλέφαντι ἔοικε,
Λαμπρῷ σαπφείοισιν ἐργασθέντι αἰγλήεσσις.
15 Κίοσι μαρμαρέοις κνῆμαι ἐαὶ εἰσὶν ὁμοῖαι,
Πηχυμβώοις χρυσοῦ ἐπὶ κρηπῖσιν ἀπήφθοις·

Ὅμμα

Tuebantur astantes, velum meum abstulerunt.

Vobis ego, puellæ Solymitides, sic mando,
Sicubi meum inveniatis dilectum supra modum amicum,
Dicite ei, quòd amoris me urit intestinus ignis,
Morbúsque acutus, & quòd graves dolores patior,
Sauciata aculeis amatoriæ ægritudinis.

Ecquid tuus amicus est amicis præstantior allis,
O mulier, quæ pulchritudine longè superas gentes mulierum?
Ecquid tuus amicus est amicis præstantior aliis?
Aut quâ-in-re adeò excellit, ut nobis sic mandares?

Albus & rubicundus (est) meus amicus, eximius præ-aliis,
Si vel decies-mille sint simul, iique pulchri omnes,
Juvenes, is tamen facilè eminet inter-congregatos.

Auro summoperè-excocto caput eius est simile,
Obryzo, puro, crispa autem circumcurrit cæsaries,
Cincinni autem & capilli nigri ut cornix.

Similes oculi ejus oculis columbarum,
Quæ stant juxta fluviorum rivos,
Lotis lacte, & qui benè palpebris aptati sunt:
Tale illi caput (est) atque ambo lumina pulchra.

Sicut ordinatæ areolæ ejus sunt genæ,
Ubi & aromata multa, & flores vernantes
Odorem præclarum mollem per hortum mittunt:
Labia ejus velut lilia bene-olentia pulchrè-foliata
Sunt, quæ & myrrhæ odoriferas lacrymas stillant.

Manus ejus aureis similes annulis,
Quibus eminet pretiosus in juncturis micans
Beryllus; pulchra autem (est) pala, quâ incluſus-est:
Venter porrò recens-secto ebori est-similis,
Splendido, sapphiris circuntecto fulgidis.

Columnis marmoreis crura ejus sunt similia,
Fixis auri super bases puri:

Ὁμμα δ' ἐὸν Λιβάνῳ ἐπιβάλλεται εἰσορόωσι,
Ἔξοχον εἰν ἄλλοισι, κ) ἐκπαγλοτὶς ἠΰτε κέδρος.
16 Ἡδὺ μάλα στόμ' οἱ ἐστι, κ) ἠπιον ἀὐτμήσσα χεύει,
Τῷ κ) πᾶς ἐρατεινὸς, ἀεὶ χαρίεσσιν ὁμιλεῖ.
Οὗτος ἔμοιγε φίλος, πάντων πολὺ φίλτατος ἄλλων,
Οὗτος ἐμὸς, κοῦραι Σολυμίπδες, ὅστις ἑταῖρος.

ΚΕΦ. ε'.

1 ΠΗ παρέβη ὁ φίλος σὸς, ἢ ἐς τίνα χῶρον ἀπῆλθεν,
Ὦ γύναι, ἢ κάλλει μέγα νικᾷς φῦλα γυναικῶν;
Πῇ ἦ ἀφαλίνας ὁ φίλος τρὸς ὄχετο φεύγων;
Εἰρ', ἵνα μιν μετὰ σὺ ἅμα ἀζώμεθα κ) ἡμεῖς.
2 Καὶ δ' ἀρ ἐμὸς φίλος ἦλθε, κ) εἰς ἐὸν ἵκατο κῆπον,
Ὀρχατὰ ἐς θρεπτὰς, ὅθ' ἁρώματα τόσσα πεφύκει,
Ἔνθ' ὁ μὲ ἀσπασίως κατ' ἀρ ἤϊεν, ὄφρα νεμοιτο
Ὀρχμοῖς ἐν ἁλιερείοισιν, ἰδὲ κρίνα λευκὰ λέγοιτο.
3 Ἐμοί τ' ἔγωγε φίλοιο, φίλος τέ μευ ὅστις ἐμεῖο·
Ὃς δέ τ' ἀδὴν νέμεται ἀνὰ λείρια καλλιπέπλα.
4 Ὦ πόπον, ὦ φιλότης, καλὴ σὺ μὲ ἠΰτε Τίρσα,
Καλή τ' ἠΰτε Τίρσα, κ) ὡς Σολυμὶς εἶδος ἀγητὴ,
Δεινὴ δ' αἰδοίη τε πόλεις εἰς ὦπα ἰδέσθαι,
Ὡς σημηνορόων φεριλαὶ εἴχες ἀπειρεάων.
5 Κλῖνον ἐμεῦ ἀπονόσφι τεὰς κ) τρέψον ὀπωπὰς,
Νίκησαν γὰρ ἐμὲ, κρατερόν τέ μοι ἦλκος ἔθηκαν·
Σεῖο κόμαι, πλοκαμοί δ' ὡς αἰπόλιον πλατὺ αἰγῶν,
Αἱ δ' ἅμα βοσκόμεναι Γιλεαδόθεν ἐξεφάανθεν.
6 Ὀιῶν ἠΰτε πῶϋ τρεῖ ἐσᾶσιν ὀδόντες,
Αἵ τε λοετρόωσαι ποταμοῦ ἀπὸ καλλιρέοιο
Ἐξανέβαν, πᾶσαι δ' ἔτεκον δίδυμά σφα τέκνα,
Τάων δ' ὔπις σείρ', ὔτ' ἄμμορός ὅστι τόκοιο.
7 Ἠΰτε τῷ ῥοιῆς ζύφος ἀγλαὸν εἴδεται ὥρῃ,
Ὡς κεῖταφοι φαίνονται ὑπὸ πλοκάμοισι τεοῖσιν.

Εἰσὶ

Vultus autem ejus Libano ſimilis videtur aſpectu,
Eximius inter alios, & eminens velut cedri.

Suave admodum ei os eſt, & ſuavem halitum fundit,
Adeóque totus amabilis, ſemper cum gratiis verſatur,
Hic mihi dilectus, omnium longè dilectiſſimus aliorum,
Hic meus, puellæ Solymitides, eſt amicus.

CAP. VI.

QUò tranſiit ille amicus tuus? aut in quem locum abiit,
O mulier, quæ formâ longè ſuperas gentes mulierum?
Quò autem declinans ille amicus tuus abiit fugiens?
Dic, ut eum tecum unà quæramus & nos.

Meus amicus deſcendit, & in ſuum venit hortum,
Plantarii ad areolas, ubi aromata tot naſcuntur,
Illuc is libentèr deſcendit, ut paſcat
Pomariis in floridis, & lilia alba colligat.

Sum ego amici (mei,) & amicus meus eſt meus,
Qui & affatim paſcitur inter lilia pulchrè-foliata.

O ſuaviſſima, ô amiciſſima, pulchra tu certè velut Tirſa,
Pulchra velut Tirſa, & ſicut Solyma formâ admirabilis,
Terribilis autem verendaque es in vultum aſpectu,
Ut vexilliferorum tremendæ acies armatorum.

Flecte à me aliorſum tuos, & verte oculos,
Vicerunt enim me, validumque mihi vulnus inflixerunt:
Tuæ comæ, cincinnique (ſunt) velut grex amplus caprarum,
Quæ ſimul paſcentes de Gileade apparent.

Ovium ſicut grex tui ſtant dentes,
Quæ lotæ, amne à pulchrè-fluente
Aſcendunt, ſingulæ autem pepererunt gemellos fœtus,
Earum autem nulla ſterilis, nec expers eſt partûs.

Ut malogranati fragmen pulchrum conſpicitur tempore-maturo,
Sic tempora apparent ſub crinibus tuis.

8 Εἰσὶ γὰρ ἐξήκοντα παλλάκαι βασιλῆος,
Ὀγδώκοντα τ' ὀαρὸς τε καὶ σφίσιν ἀγλαΐσκοντα,
Κηπαὶ, ἠδὲ γαλεταὶ, ἄμυδις Ν τε παρθένοι ἀγλαὸὶ
Μυρίαι, ἀδμῆτες, πληθὼ δ' ἐκ ἔς' ἀνομάσαι.
9 Ἡ μὲν ἐμεῖο πάλαια πάλαι, μία μευ ἀμίαλος,
Μητροχυὴς κύρη ἧς μητέρος, ὀιόθεν ὄτι,
Ἣδ' ἀγαπητὴ ἔοῦσα· φιλεῖ δέ μιν ἔξοχα μήτηρ,
Οὐνεκά τ' ἔξαιτον καὶ ἀειπρεπέ' ἔμμιλλαι ὄιειν·
Θυγατέρες μὲν ἐσεῖδον, ὁμοῦ Ν τέ μιν μακάριζον,
Ὡς χαρείσατα τέτυκται· ἄναυσαι, παλλακίδες τε
Θηήσαντο πάρος, καὶ ἐπευφήμησαν ἅπασαι.
10 Κείνη τίς ποτέ ὄζει γυναικῶν ἁλυτεφέων,
Ἀμφαδὸν παρκύπτωσ', ἠοῖ ἐναλίγκιος ἄντίω,
Μαρμαρυγὴν χαρίεντος ἀπαρέπτοισα προσώπου,
Οἷά τε λευκοπάρῃος ἐπιστέλλουσα σελήνη,
Λαμπρὴ δ' ὡς τε φάος τερψιμβρότῳ ἠελίοιο,
Δεινὴ δ', φεικέλη τε, μίγας σφατὸς ἠύτε λαῶν
Ἀιχμητέων, πολέμοιο τέρας μὴ χαρὸν ἐχόντων.
11 Ὄρχατον ἐς καρύων κατέζομαι, ἵνα δένδρεα καλὰ
Καὶ καρπὲς πεφυῶτας ἐν ἄγχοισι ἁπασίμοισι,
Ὄφρα καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἴδω, γνώω τ' ἐνὶ θυμῷ,
Ἄμπελος εἰ τεθαλυῖα, καὶ εἰ βρύει ἄνθεσι ῥοιή.
12 Ἀν δ' ἔδορε ψυχὴ μευ ἐνὶ φρεσὶν ἄλματι κύφῳ,
Ἀίψα μάλ', ὑδ' ἐγόησ', ἐδόκησα δέ τε ῥίμφα πίτνειν
Ἅρμασιν Ἀμμιναδάζε ἐϋζύγεσσιν ἐοικώς.
13 Ἔρχεο νοσήσασα παλίντροπος, ὦ Συλαμῖτι,
Ἔρχεο νοσήσασα παλίντροπος, ὄφρά σ' ὀπώμαι·
Καὶ τί δὲ ὔμμες ὁρᾶν θέλετ' ἐν Συλαμίτιδι κούρῃ;
Πληθὺν, ὡς ὅτ' ἔαστα δύο στρατοὶ εἵατο λαῶν.

ΚΕΦ.

Sunt & ſexaginta à multis petitæ reginæ,
Concubinæque fœminæque cum iis octoginta
Acquiſiticiæ, non nuptæ, ſimulque virgines caſtæ
Innumeræ, intactæ, multitudinem non eſt nominare.
(At) certè una eſt mea columba, una mea immaculata,
Unigenita filia ſuæ matris, unicè una,
Et dilecta exiſtens: amat verò eam præcipuè mater,
Quoniam ſelectam & eximiam eſſe putat.
Filiæ eam viderunt, ſimul autem eam beatam prædicarunt,
Quòd tam gratiola fuerit: reginæ, concubinæque
Mirabundæ ſpectârunt, & (ei) applauſerunt omnes.

Illa quæ tandem eſt mulierum fæmellarum,
Palam proſpectans, auroræ ſimilis viſu,
Fulgorem gratioſâ vibrans à facie,
Tanquam alba genas oriens luna,
Splendida autem ut lux homines delectantis ſolis,
Terribilis autem & tremenda, ingens velut exercitus populorum
Armatorum, belli ſignum in manibus habentium?

Ad hortum meum deſcendi, ut arbores pulchras,
Et fructus naſcentes in vallibus viderem,
Ut & oculis cernerem, ſcirémque in animo,
Vitis an florida (ſit,) & an pullulans emittat floſculos malus punica.
Exiliit autem anima mea in precordiis ſaltu levi,
Repentè admodum, neque ſenſi, videbar autem pernicitèr volare
Curribus Amminadabi benè politis ſimilis.

Veni, redux, reverſa, ò Sylamitis,
Veni redux, reverſa, ut te videamus:
Equid verò vos videre vultis in Sylamitide puellâ?
Multitudinem, ut cùm ex adverſo duo exercitus ſedent populorum.

ΚΕΦ. ζ'.

1 Ὡς καλὰ ὡς καλοῖσιν ἔχεις ὀπὶ ποσὶ πέδιλα,
Ὦ θύγατερ κυδίστη· ἁρμόνιος βασιλῆος.
Ἁψεα σά, μηροί τε λίθοι ὡς εἰσ' ἐείπιοι,
Τὲς πολυΐδρις ἀνὴρ τεχήσατο χερσὶν ἰῆσιν.
Ἔργων ἓν εἰδὼς, δῆκεν δ' ἐνὶ θαύματα πολλά.
2 Ὀμφαλὸς ἂν κρητῆρι τετυγμένῳ ὄφρα μιοιθ,
Δινωτὸς κρητὴρ τοῦ, σπεμνὴ, κεκαλῷ,
Ὃς δ' ἄλις ἔνδον ἔχοι, ἐπεὶ ἐ πατοῦ ἐς ἐπιδρομὴς·
Γαστὴρ σεῖο, φίλη, πυρῶν θημῶνι ἔοικε,
Κοσμητῶ, κρίνα πύκε σοὶ λευκὰ ἐστεφάνωϑ.
3 Μαζοὶ σοίγε δύω ὥστε δύο θρεπτήρε αἰγῶν,
Αἱ διδυμάονές εἰσι, κὴ ἀλλήλῃσιν ὅμοιαι.
4 Αὐχὴν ἠΰτε πύργοθ ἐϋπρίστε ἐλέφαντος
Ὀφθὸς ἐσ' ὥμοιϊν· σὸ δ' ἄμφω φάσε κάλα·
Ἐν καφαλῇ λαμπρῇσι κολυμβίθρῃσιν ἔοικας,
Αἱ τ' εἶσ' ἐν Ἐσεβῶνι πύλης ἐπὶ βαθυρρείῃσι·
Ῥὶς δέ τοι ὡς Λιβάνοιο δυώδεος ἔπλετο πύργος,
Ὃς βλέπει ἐς χλειτῆς ἐρεπὲ κρήδεμνα Δαμασκοῦ.
5 Καρμήλῳ καφαλὴ ὑπὲρ αὐχένος ὄφρ' ἐμοίμι,
Πορφύρῃ εἰοικυῖα κύμι, πλόκαμοί τε καρήνε·
Εἰν ὑπαϊόφιν βασιλεὺς κατερύκεται αὐτοῖς,
Οἷα θαμειὲς ἐνὶ θεσμῷ, ἔρως δέ τε οἱ φρένα θέλγει.
6 Ὦ φίλη, ὡς καλή τε, κὴ ἱμερόεσσα τέτυξαι·
Ὡς χαρίεσσα πέλεις, κὴ χάφματα πολλὰ φυτεύεις.
7 Τ' ψικόμῳ φοίνικι θέμας μέγεθός τε ἐῴκεις,
Ἔρνος δ' ὅποτε τῶν ἀνέδρεμε· σεῖο δ' μαζοὶ
Βότρυες ὣς σφριγόωσιν ἀμαλλόμενοι σταφυλῆσι.
8 Καὶ τότ' ἔφιν, Φοίνικ' ἀναβήσομαι ἀγλαόκαρπον,
Ὄζυς ἀμφοτέρῃσι λαβὼν· νῦν σεῖό τε μαζοὶ
Ἔσσονται βοτρύεσσιν ἀλίγκιοι ἀμπελίνοισιν,

Οἷα

CAP. VII.

Quàm pulchros quàm pulchris habes in pedibus calceos,
O filia eximia præpotentis regis!
Artus tui, femoráque lapides velut sunt pretiosi,
Quos peritus vir artificiosè-polivit manibus suis,
Operum gnarus, inservit autem elegantias multas.
Umbilicus porrò crateri affabre-facto est similis,
Tornato crateri tuus, orbiculari, pulchro,
Qui & satis intùs habet, quandoquidem potûs non est expers:
Venter tuus, amica, tritici acervo similis-est,
Ordinato, lilia quem candida circundant.
Ubera tua bina (sunt) velut duo hinnuli caprarum,
Qui gemelli sunt, & sibi-mutuò similes.
Cervix sicut turris benè-secto ex ebore
Erecta super humeros: tui autem utrique oculi pulchri
In capite limpidis piscinis similes-sunt,
Quæ sunt in Esebone portas juxta Bathrabicas:
Nasus autem tibi velut Libani odoriferi est turris,
Quæ spectat versus inclytæ magna mœnia Damasci.
Carmelo caput super cervicem (tuam) simile est,
Purpuræ similis coma, crinésque capitis:
In pergulis Rex detinetur ipse,
Quasi domitus in vinculo, amor autem ei animum mulcet.
O amica, quam pulchra & desiderabilis es!
Quàm grata es, & voluptates multas paris!
Alticomæ palmæ corpore & staturâ similis-es,
Sureulus autem nunquam talis exortus-est: tua autem ubera
Racemi ceu turgent luxuriantes uvis.
Et tum dixi, Palmam conscendam splendidos-fructus-habentem,
Ramos ambabus (manibus) prehendens: nunc tua etiam ubera
Erunt racemis similia viteis,

Velutí-

Οἷα τε μῆλα τῆς ῥινὸς καλλίστης ὀθμή.
9 Οἴνῳ καὶ παντοίοις ἡδυσμοῖς σου τὸ φύτευμα,
Ὃς κρίνα λευκοχρόης ἐδὺς κέει ἀνδρὸς ἑταίρῳ,
Ἡδὺ μάλα φορέων, ὅς θ' ὑπνώοντας ἔγειρε,
Καὶ τόμ' ἄνοιξε βροτῶν, τούς κεν γλυκὺς ὕπνος ἔχῃσιν.
10 Εἰμὶ τ' ἔγωγε φίλοισι. πόθι δέ τέ μευ μὴν ἰκάνει,
Ὃς δέ τέ μευ ἔφθαρ, καί μιν γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ.
11 Δεῦρό μοι, ὦ φιλότης. ἄγε ναῦ ἀχθόνδε κίωμεν
Ἄμφω, πανυχίοι τ' ἐν κωμοπόλεσι μιήωμεν.
12 Πρωὶ δ' ἀνιστάμενοι πάχα βείομεν ἐς τὸ ἀλωάς,
Ἄμπελον ὀλφύοντες, εἰ πε ἔπ τ' ὄμφακές εἰσιν,
Ἄνθος ἀφιεῖσαι, ἢ ἤδη ὑποπερκάζουσιν.
Εἰ τ' ἄρα πε ῥοιαὶ νεοθηλέα βλαστὸν ἔφυσαν·
Ἔνθα τε σοι στέφρων γλυκερὰς μύσ ἔρωτας ὀπάσω.
13 Ὀδμὴ δ' ἄφατος ὥρτο φυόντων μανδραγορέων·
Καρποὶ δ' ἐμερόεντες ἐφ' ἡμετέρῃσι θύρῃσι
Παντοῖοι παρέασ', ἠμὲν νέοι, ἠδὲ παλαιοί,
Τὰς ἀπό σοι, φίλ', ἔθηκα, φύλαξά τε, ὄφρα φάγῃσθα.

ΚΕΦ. ιε'.

1 Εἰς' ὡς αὐτοκασίγνητός μοι ἀδελφεὸς εἶης,
Ὃν μήτηρ μοὶ ἔτικτεν, ὁ δ' αὖπῆς θήσατο μαζόν·
Τῷ σε κ' ὄντα θύρῃφι κυσαμί κεν, εἰ τὸ ἔτελμον,
Οὐδέ κεν ὡς λώζη τ' εἶλω, κ' ἐπόψιο ἄλλων.
2 Καί κέ σε μωσὸς ἐμῆς ἐς δώματα κἀλ' ἀγάγοιμι,
Σοί δ' ἠγησαίμην εἰς δίκην ἴδια τεκέσης,
Ἤ κέ μοι ἐν κατθοιτο σαοφροσύνῃσι νόοιο,
Καί τέ με μιδδα πυκιὰ διδάσκοι, ὄφρα δαείω·
Καί κέ τοι ἐνδυκέως δίνον μελιηδέα δοίην,
Πάμμν, ἀμυζεόσιον, τῷ ἀρώματα πολλὰ μέμικλο,
Καὶ γλυκὺ νέκταρ ἐμῆς κακλεσμένον αἵματα ῥοιῆς,
Τοῦ δ' ὀθμὴ ἤδεῖα ἀπὸ χρηπῖδος ἐδώδει.

Καί

Velutſique mala tui naſi pulchrè-ſpirans odor.

Vino etiam optimo ſimile tuum palatum,
Quod per guttur rectà deſcendit mei amici,
Suavitèr admodum fluens, quod & dormientes excitat,
Et os aperit hominum, quos dulcis ſomnus occupat.

Sum ego amici (mei,) deſiderium autem mei eum pertingit,
Ipſe autem me amat, & cum dulcis cupido capit.

Adeſdum mihi, ô amice, age nunc in agrum eamus
Ambo, totâque-nocte in villis maneamus.

Mane autem ſurgentes mox eamus in vineas,
Vitem viſuri, an fortè adhuc uvæ-immaturæ ſint,
Florem emittentes, aut etiam ſubnigreſcere-incipiant.
Et an fortè mali-punicæ recens germen produxerint:
Ibique tibi lubens dulces meos amores præbebo.

Odor autem ingens oritur pullulantium mandragorarum:
Fructus autem jucundi noſtra apud oſtia
Omnimodi ſunt, tum novi, tum veteres,
Quos tibi, amice, repoſui, ſervavique, ut comedas.

CAP. VIII.

UTinam ſicut germanus mihi frater eſſes,
Quem mater mea peperit, is autem ejus ſuxit mammam!
Tum te, licet foris eſſes, oſcularer, ſi invenirem,
Neque ſic (tamen) dedecus eſſem, & deſpicabilis aliis.

Et te matris meæ ad ædes pulchras ducerem,
Tibique dux eſſem ad domum vadens parentis,
Quæ me benè inſtitueret prudentiâ mentis,
Et me conſilia ſolertia docerer, ut ſcirem;
Et tibi benevolè vinum ſuave darem,
Ad bibendum, fragrans, cui aromata multa permixta-ſunt,
Et dulce nectar mei temperatum ſanguine malogranati,
Ejus autem odor ſuavis à cratere ſpirat.

Mégue

3 Καὶ μὴ κεν ἀμφοτέρησιν ἑλὼν, κεφαλῇ ὑφείδοι
Σχομένη, ἀτὰρ πειθὼς ἔχοι ἀγκὰς δεξιτερῇφι.
4 Υ̓́μμιν ἐγὼ, κοῦραι Σολυμίπδες, ὧδ' ἐπιτέλλω,
Μὴ φίλον ἐξ ἐυνῆς ἀνεγείρατε, φίν κ' ἐθελήσῃ,
Μηδ' ὀι ὑπνωμον ὕπνον ἀπὸ βλεφάροιϊν ἀέιραι.
5 Ἥδε τίς ὄζυν ἢ ἔρχετ' ἐρημαίδην ὥσ' ἀναβᾶσα,
Ἀσπασίως ὁπὶ κόλπον ἑοῦ κλινθεῖσα φίλοιος
Ἦ μὲ ἐγὼ σ' ἀνέγειρ' ὑπὸ μηλέῃ, ἦ θι ἔκεισο,
Ἔνθα τέκεν σε τεκοῦσα, κἠ ἔνθα σε γείνατο μήτηρ,
Ἐκ τ' ἄγαγε θεσφόρος δὲ, σὺ δ' ἠλίκε ἴδες αὐγάς.
6 Θὲς μέ με σῷ ὁπὶ κῆρι, κὴ ὡς σφρηγῖδ' χάρασσαι,
Ἐν ᾗ βραχίονι σεῖο τύπε, σημήϊον ἔῃ,
Ἀλληκτὸν τε μύημα, ἵνα μήποτ' ἐμεῖο λάθηαι·
Καὶ γὰρ ἔρως κρατερὸς πέλεται ὡς κὴρ ἐρεβεννὴ,
Ἀργαλέη, θυμάτῳ τε βίλυ κὴ κάρτος ἔοικε,
Δεινὸς δ' ζῆλος, πύλαι ὡς ἀΐδαο μέλαιναι,
Τοῦ δέ τε ἀνθρακες ὡς πυρὸς ἀνθρακες αἰθομόροιο,
Αἰθομόροιο πυρὸς, πτοῦ δ' ὤρετο θεσπεσίη φλόξ.
7 Ὕδατα πολλὰ πόδον σβέσαι ἃ δύνατ', οὐδέ δ' ἔρωτα
Οἱδὲ κατακλύσαι ποταμοὶ μυρίοι ἐυρὺ ῥέοντες·
Εἰ πέρ τις κ' ἐθέλοι βίοτον κὴ δῖκον ἅπαντα
Δῶναι ὑφ' τοῦ ἔρωτος, ὀνοστὰ δ' τῷ γε δώσει,
Οὐ γὰρ ἂν ὡς κλήσαιτο, πορὼν φρ ἀδέσφατον ὦνον.
8 Αὐτοκασιγνήτη μία μιχθὴ ἄμμιν ἐτύχθη,
Μαζοὶ δ' ἔ οἱ ἔασι· τί κεν ῥέξαιμεν ἀδελφῇ
Ἥματι τῷ, ὅτ' ἐν ἀνδράσιν φάτις ἔσσεται αὐτῆς;
(Οὐ γάρ κ' αἰὲν ἄπυστος ἔοι ποτέ·) πάντα δέ μιν χρεώ
9 Εἰ μὲν τ' ἦν πέλε τεῖχος, ἐπ' αὐτῆς δειμόμεθ' αὐλὸν
Ἀργύρε· οἱ δ' ἤν θύρη, σανίδεσσι μιν ἀμφοτέρωσε
φράξομεθ' ὀκ κέδροιο θυώδεος, ἦν ἀερμαίας.
10 Εἰμὶ γε τεῖχος ἐγὼ, μαζοὶ δ' ἔχον ὡΐτε πύργως
Ὑψηλὼς, μεγάλως, γάλα πιλλοῖσιν παρέχοντας,

Στεῖρα

Méque ambabus (manibus) prehenderet, & caput ſuſtulerit
Siniſtrâ, at complectens (me) teneret in ulnis dextrâ.
Vobis ego, puellæ Solymitides, ſic mando,
Nè amicum (meum) è lecto excitate, priusquam voluerit,
Nec ei dulcem ſomnum à palpebris perdite.

Iſta quænam eſt quæ venit ex eremo hîc aſcendens,
Jucundè gremio ſui innitens amici?
Certè ego te exſuſcitavi ſub malo, ubi jacebas,
Ibi peperit te parens, & ibi te genuit mater,
Ediditque in lucem, tu autem ſolis vidiſti jubar.

Pone autem me tuum ſuper cor, & tanquam ſigillo inſculpe,
In brachio autem tuo imprime, ſignaculum ut ſim,
Jugiterque maneam, ut nunquam mei obliviſcaris:
Etenim amor fortis eſt, ut fatum nigrum,
Sævum, mortique vi & robore ſimilis eſt,
Atrox autem zelus, portæ velut ſepulchri nigræ,
Ejus autem prunæ ſicut ignis prunæ ardentis,
Ardentis ignis, cujus oritur vehementiſſima flamma.

Aquæ multæ cupidinem extinguere non poſſunt, neque amorem
Novit ſubmergere amnium vis latè fluentium;
Etſi quis velit ſubſtantiam (ſuam) & facultates omnes
Dare pro amore, contemnenda tamen ejus (eſſent) munera,
Nam nè ſic quidem acquireret, præbuerit licet ingens pretium.
Soror una parva nobis eſt,
Ubera autem ei non ſunt: quid faciemus ſorori
Die illo, cùm inter homines ſermo erit de illâ?
(Non enim ſemper fando inaudita futura eſt;) quânam autem re ei [opus (erit?)
Siquidem fuerit murus, ſuper eam ædificabimus palatium
Ex argento; ſin autem janua, tabulatis eam utrinque
Communiemus ex cedro odoriferâ, benè compactis.
Sum utique murus ego, ubera autem habeo ſicut turres
Excelſas, magnas, lac multis præbentia,

Sterilis

Στεῦρα πρὶν ἢ ἐῦσα, καὶ ἢ ἐκ θαλάμοιο τέκοιο·
Καὶ τότε κεν δή σ' ὡς, καὶ ἐπήρατος ἦν ὁρᾶσθαι
Ὀφθαλμοῖσιν ἐοῖς, ὁ δέ μοι χρέος ὧδε πᾶσιν πολλόν.
11 Ὄρχος ἔσω Σολομῶνος Φεικλυτὸς ἐν Βαλαμῶνι,
Ἀμπελέεις, ὁ δὴ γυνὴν ἀλωὴν οἰνοπέδοιο
Δῶκ' ὀπάζεσθαι, μίσθαν ὄρχατον ἀμφιπολεύειν,
Εὖ τε κομίζεμεναι καρπούς, φατὰ τ' ἀμφιλαχαίνειν·
Οἱ δέ τε ἀνδράχαις αὐτῷ ὄφελλον χίλια πᾶσι
Ἀργύρια, γλυκερῷ καρπῷ ἐπιειμένα μισθήν.
12 Ἡ δέ μευ αὐτὸν ὄζῳν ἐμὴν πολυκάρπου ἀλωὴν,
Ἣν ἔχω, ἀμφίεπω τε· σὲ δὴ χρὴ ἔνδιον ἀρέσθαι
Χίλιά τ', ὦ Σολομῶν, φύλακάς τε δίηκόσι' αὐτὴν,
Οἵ τε κομίζωσι, ῥύσιάί τ' ἐειδήλεα καρπόν.
13 Ὦ γύναι, ἣ κήποισιν ἐνὶ πολυανθέσι ναίεις,
Οἵ σ' ἔταροι ὀπί σευ κλίνεσ' ἀείκοον ἔμεν·
Δὸς κἀί μοι φωνήν τε τὴν μελίγηρυν ἀκοῦσαι.
14 Στεῖ' ἄγε, φίλατ' ἑταῖρε, γάνυσό τε δορκάδι ἶσος,
Ἢ νεβρῷ ἐλάφοιν ἐπ' ἀρωματοκοῖσι κόρυσσι.

ΤΕΛΟΣ.

ERRATA.

Pag. 60. l. 12. lege ἀλώσῃσι. p. 108. l. 26. σεῦ ὐι- p. 128. l. 4. Ἡμαρ' δίζ- p. 138. l. 21. ὅς π. p. 152 l. 14. χέρες δ'. p. 160. l. 25. φερεσέεσσιν. p. 166. l. 1. ἀλησθῶν. p. 168. l. 19. οἶδα ὃ. p. 228. l. 33. Ἀισσ.

Sterilis antèà licet fuerim, & inſcia partûs:
Et tum pulchra quaſi, & amabilis eram aſpectu
Oculis ejus, is autem mihi favorem exhibuit multum.
Plantarium erat Solomoni inſigne in Balamone,
Vitibus-conſitum, is autem (hoc) fœcundum ſolum vineæ viniferæ
Tradidit cuſtodibus, ut magnum vinetum colerent,
Et benè curarent fructus, plantáſque circumfoderent:
Hi autem ſinguli ipſi debebant mille pendere
Argenteos, dulcis fructûs æquam compenſationem.
Coram me autem eſt mea frugifera vinea,
Quam habeo, coloque: te autem oportet inde ſumere
Mille, ô Solomon, cuſtodéſque ducentos ipſos,
Qui curant, cuſtodiúntque florentem fructum.
O fœmina, quæ hortis in floridis habitas,
Socii voci tuæ inclínant attentam aurem;
Sine & me vocem etiam tuam dulciſonam audire.
Feſtina age, chariſſime amice, eſtóque capreæ ſimilis,
Aut hinnulo cervorum ſuper aromaticos montes.

FINIS.

ERRATA.

Pag.65.l.5.lege inſcitia men- *p.181.l.23.*tus-fueris.*p.219.l.6.*pare-as.*p.223.l.14.dele* nobis.*p.229.l.28.*diſperſerit.*p.237.l.16.*naſcuntur.